¶ Manuale ad vsū ecclesie Sarisburiensis. Jam recens impressum: ab erratis et mendis emunctissime vindicatum pro Jacobo Cousin.

Anno. M.ccccc.xxxvij.

Collegium Sancti Iohannis Evangelistæ
in Academia Cantabrigiensi 1700

Omnibus dominicis diebus per annum et in festis simplicibus in dominicis contingentibus. post p̄mā & capi. vel missā in capi. si habeatur tres campane breuiter pulsentur singillatim ad aquam benedictam / incipiendo a maiore campana deinde in fine processio. cū dicitur aū. in introitu chori pulsatur ad terciam dicto modo: nisi sermo diceretur ad populū. tunc in fine sermonis pulsatur ad tertiam. nisi in duplicibus festis / & in dominica in ramis palmarum: a sacerdote ebdomario alba & cappa serica rubea induto cum diacono & subdiacono textus deferentibꝰ cum thuribularijs et duobus ceroferarijs / et acolito crucem deferente omnibꝰ albis cum amictibꝰ indutis / in medio presbyterij ad altare conuersis. ac etiam cum duobꝰ pueris quorum alter scilicet puer qui ad aquam scribitur in tabula in sale tenendo et aquā benedictam gestādo. alter scꝫ puer ebdomadariꝰ lector ad matutinas / & in libro tenēdo eidē sacerdoti ī suppelliciis ministrēt & ad gradū chori fiat bñdictio salis & aq̄ hoc mō.

Exorcizo te creatura salis per deū ✠ viuū: p deū ✠ per deū qui te per heliseum prophetam in aquam mitti iussit vt sanaretur sterilitas aque: vt efficiaris verū p deū ✠ sctū sal. Hic respiciat sacerdos sal exorcizatum in salutē credentiū. Et sis omnibꝰ te sumētibꝰ sanitas aie & corporis & effugiat atqꝫ discedat ab eo loco quo aspsū fueris ōis fātasia & neq̄tia vel v̄sutia diabolice fraudis oisqꝫ sp̄us imūdꝰ adiuratꝰ. & finiat hoc mō

Per eũ q̄ vẽtur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ seculũ

per ignẽ. ℟. Amẽ.

Et sic finiant oẽs exorcismi p totũ ãnũ sequatur orõ sine Dñs vobiscum. sed tantum cum Oremus.

Immensam clementiam tuam omnipotens eterne deus humiliter imploramus. Hic respiciat sacerdos sal. vt hanc creaturam salis: quã in vsum humani generis tribuisti bene ✠ dicere et sancti ✠ ficare tua pietate digneris. vt sit oib⁹ sumẽtib⁹ sal⁹ mentis et corporis: et q̃cq̃d ex eo tactũ vel respsũ fuerit: careat oĩ inmũdicia/ oĩq; ĩpugnatiõe spiritalis. ⁊ sic tñmõ finit.

nequicie. Per dñm nostrũ iesũ xp̃m filiũ tuũ. Qui tecũ

viuit ⁊ regnat ĩ vnitate spirit⁹ sãcti de⁹. Per oĩa secula
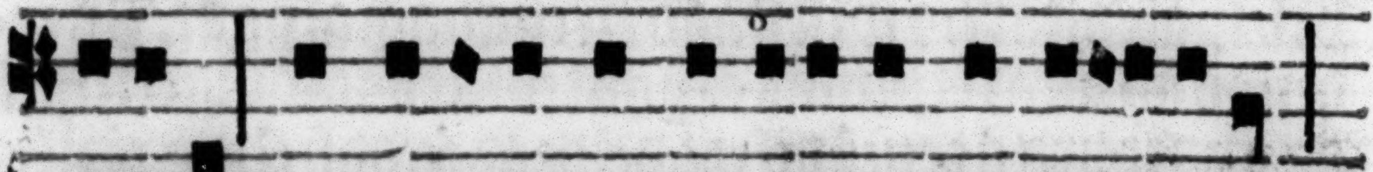
seculorũ. ℟. Amen.

Sub eodem tono finiãtur oẽs orationes sequentes ⁊ etiam orationes post aspersionẽ aque benedicte sequatur exorcismus aque.

Exorciso te creatura aque in noĩe dei pa ✠ tris oĩpotẽtis. ⁊ ĩ noĩe iesu christi filij ei⁹ dñi nostri. ⁊ in virtute spiritus ✠ sãcti vt fias aqua exorcizata ad effugandã omnẽ potestatẽ inimici: ⁊ ipsũ inimicũ eradicare ⁊ explãtare valeas cũ angelis suis apostaticis: p vir

tutem eiusdē dñi nostri iesu christi: qui ventur⁹ est iudicare viuos et mortuos et seculū per ignē. ℟. Amē. Sequatur oratio sine Dñs vobiscū. sed tm̄ cū Oremus. Oratio.

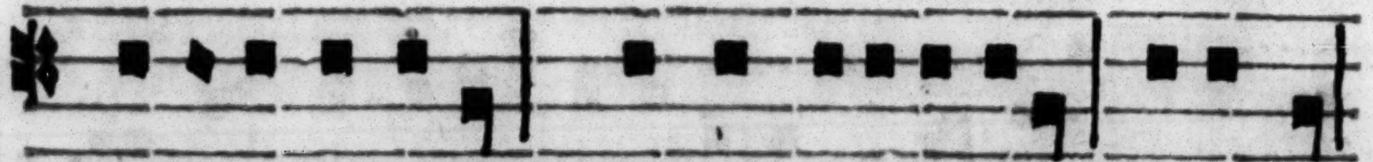
Deus q̄ ad salutē humani generis maxima q̄q₃ sacramēta i quarū substātia ↄdidisti: adesto ꝓpiti⁹ inuocationib⁹ nr̄is: et elemēto huic. Hic respiciat sacerdos aquā multimodis purificatiōib⁹ preparato: virtutē tue bene✠dictiōis infūde: vt creatura tua misterijs tuis seruiēs ad abijciēdos demones / morbosq₃ pellēdos / diuine grē sumat effectū. vt q̄cq̄d i domib⁹ vel in locis fideliū hec vnda respersit: careat oī imūditia / liberetur a noxa. nō illic resideat spūs pestilēs: nō aura corrūpēs: discedāt oēs insidie latētis inimici. et si q̄d est q̄d aut incolumitati habitantiū inuidet aut q̄eti: aspsione hui⁹ aque effugiat vt salubritas per inuocationē tui nōis expetita ab oīb⁹ sit impugnationib⁹. et finiatur sic.

defensa. Per dominū nostrū iesū christū filiū tuū. ⁊c.

¶ Hic mittat sacerdos sal in aquā in modū crucis priuatim ita dicēs. Commixtio salis et aque pariter fiat. In nomine patris et filij et spiritus sancti. ℟. Amen.

¶ Sequatur benedictio salis et aque pariter hoc modo.

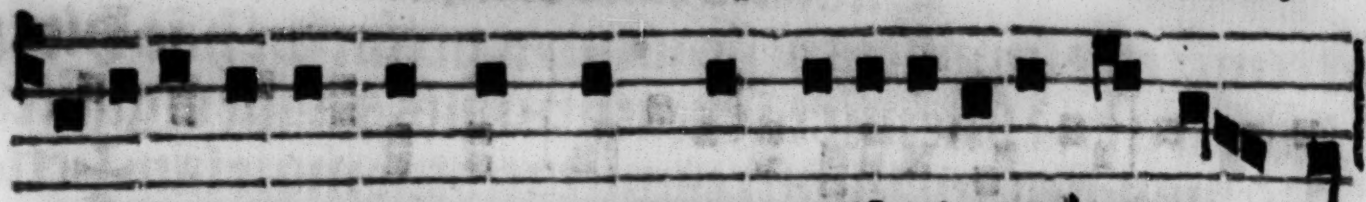
Dominus vobiscū. ℟. Et cum spiritu tuo. Oremus.

Deus inuicte virtutis auctor: et isuperabilis ipe rij rex ac sēp magnificus triūphator: q̄ aduerse dñationis vires reprimis: qui inimici rugiētes seuitiā superas. q̄ hostiles nequitias potens expugnas. te dñe

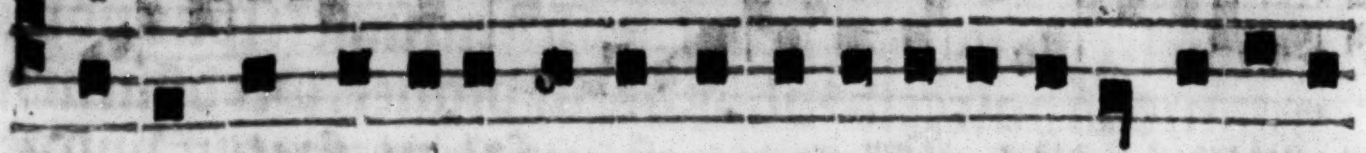
tremētes ꝛ supplices depcamur ac petim⁹ vt hāc. Hic re spiciat aquā sale mixtā creaturā salis ꝛ aque dignāter accipias: benign⁹ illustres: pietatis tue more san ✠ cti fices. vt vbicūqꝫ fuerit aspsa p inuocationē scti tui nominis: oīs īfestatio immūdi spūs abiciatꝛ: terrorqꝫ venenosi serpētis pcul pellatꝛ: ꝛ psentia sancti spūs nobis miam tuā poscētib⁹ vbiqꝫ adesse dignetꝛ. Per dñm nřm iesū xpm filiū tuū. Qui tecū viuit et regnat in vnitate spūs scti de⁹. Per oīa scła sclōꝝ. Amē. ¶ Si fuerit duplex festū extra chorū fiat bñdictio salis ꝛ aq̄ priuatim ante aliqͦd altare: ꝛ hora. vj. cātata aspergatꝛ. In alijs vero dñicis simplicib⁹ in choro bñdicatur ꝛ ante tertiā aspergatur vt supra dictū est nisi in dominica in ramis palmarū: tūc enim extra chorū bñdicatur et post sextā aspergatꝛ more duplicis festi licet duplex festū nō fuerit. Peracta bñdictione salis ꝛ aq̄ accedat ipse sacerdos ad pricipale altare: ꝛ ipsū stādo circūquaqꝫ aspgat. In redeūdo ab altari ip̄rimis aspgat mīistros ordinati īcipiēdo ab acolito q̄ crucē defert. deīde ad gradū chori rediēs ibidē singulos clericos ad se accedentes aspgat īcipiēs a maiorib⁹. tñ si epūs psens fuerit ad eū ptinet aspersio clericoꝝ vt īfra dicetꝛ. Post aspsionē clericorū laycos in presbytero hincinde stātes aspergat. Dū spargitꝛ aqua bñdicta cantetur hec aña a toto choro cātore īcipiēte.

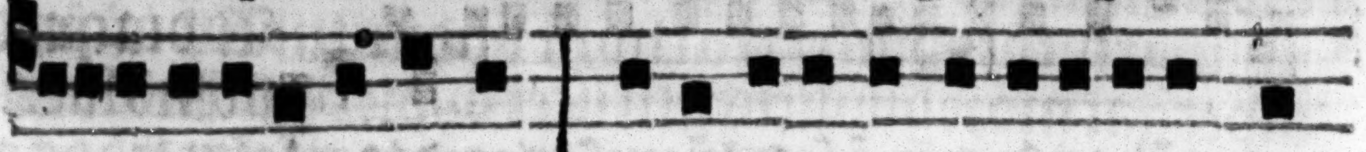
Sperges me domine ysopo et mundabor: lauabis me et super niuem dealbabor. ps. Miserere

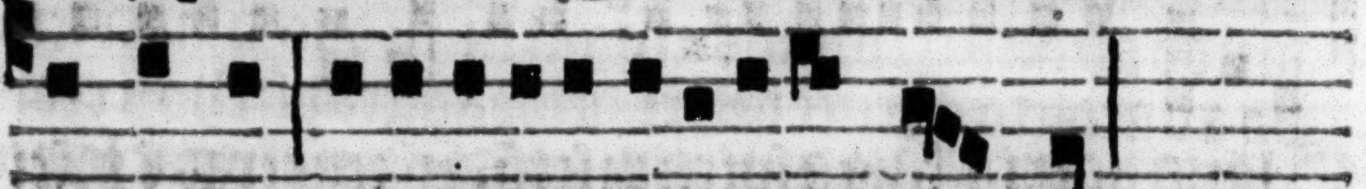

Repetatur antiphona Asperges me.

¶ Repetatur Asperges me. Hec antiphona dicat' i asp'sione aque benedicte omnibus dominicis per annum preter q̃ ad pascha vsq; ad festũ trinitatis. Dicet' etiam dominica in ramispalmarum et in dominica passione dñi cũ Gloria patri. et Sicut erat. A pascha vero vsq; ad festũ trinitatis dicatur hec antiphona in aspersione aque benedicte cantore incipiente. Antiphona.

tere dex tro alle· lu ya. Et om nes ad quos

peruenit aqua ista sal ui facti sūt

et di cent al leluya alle luya. ℣. Cōfitemini dn̄o

quoniā bon⁹: qm̄ i seculū misericordia ei⁹

Repetat̄ ā Uidi aquā postea dicitur ℣.

Gloria patri et filio et spiritui sctō. Sicut erat i pn̄ci

pio et nunc et sēper et in secula secu lorū. Amē. Et.

Peracta aspersiōe aq̄: sacerdos ad gradū chori dicat. ℣.

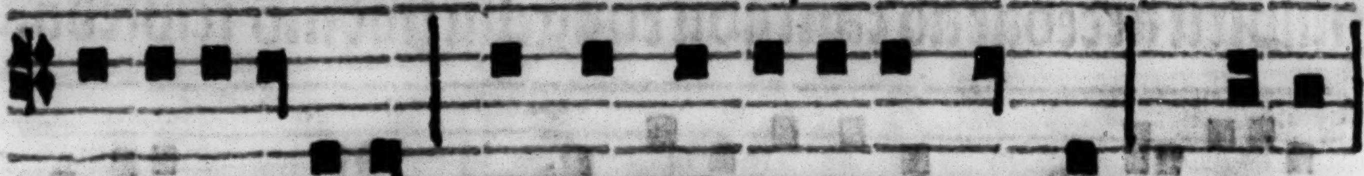
Ostēde nobis domine misericordiā tuā

℟. Et salutare tuum da nobis.

Deinde p̄sbyter dicat sic

Oremus.

Exaudi nos dn̄e scte pater ops eterne de⁹: et mittere dignare sanctū angelū tuū de celis: q̄ custodiat: foueat: protegat: visitet/ et defendat om̄es habitātes in

hoc habitaculo. Per christū dominū nostrū. ℟. Amē.

¶ Si eps̄ in aliqua simplici dn̄ica exequat offm̄ tūc ipse indut⁹ capa serica cū mitra et baculo ac oib⁹ supradictis ministris ad bn̄dictionē salis et aq̄ chorū solet itrare. q̄ dū fit bn̄dictio salis et aq̄ a sacerdote vt predicit ad hoc iduto: sese i sedē recipit episcopalē ibiq3 post aspsionē altaris pricipalis a p̄dicto sacerdote facta/ tā canonicos q̄ ceteros clericos ad sedē ipsam accedētes modo et ordine prenotato aspget et tā versum q̄ orō. post añ Asperges. dicet ibidē. Si vero episcop⁹ executor officij nō fuerit: tūc i habitu chori cū cirotecis tm̄ et baculo clericos vt supra aspgat sacerdote p̄dicto ℣. et or. post ān. Asperges. more cōsueto sēp dicente. ¶ Bn̄dictio panis.

Benedictio panis in dieb⁹ dn̄icis. In prima sacerdos legat euangeliū. In principio erat verbum. reqre ad cathecuminū faciendū in fine seruicij: et post ea dicat. ℣. Sit nomen dn̄i bn̄dictū. ℟. Ex hoc nunc et vsq3 in seculū. Benedicam⁹ dn̄o. ℟. Deo gratias. Deinde dicat sic Domin⁹ vobiscū. Et cum. Orem⁹. Oratio

Bene ✠ dic dn̄e creaturam istā panis: sicut bn̄dixisti quinq3 panes in deserto: vt om̄s ex eo gustātes tam corporis q̄ aīe accipiāt sanitatē. In nomine pa ✠ tris et fi ✠ lij et spi ✠ ritus sancti. Amen.

Tūc aspergat aqua bn̄dicta super panē et distribuat.

In nocte natiuitatis dn̄i dū canit nonū ℟. cū suo versu et Gl̄a pr̄i. pcedat diacon⁹ cū subdiacono

et thuribulario ꝛ ceroferario ꝛ accolito crucē deferēte oib⁹ solēni apparatu indutis ad thurificādū altare: ꝛ accepta bn̄dictiōe ab executoꝛe officij p mediū choꝛi in pulpitū accedat ad cantādū euāgeliū hoc mō icipiēdo.

Dn̄s vobiscū. Et cū spiritu tu o. Initium sancti euā ge lij secundum Matheum. Gloꝛia tibi dn̄e.

Liber gene rati onis iesu chꝛisti fi lij da uid fi lij abꝛa ham. Abꝛa ham autem genuit isa ac: ysaac au tem genuit ia cob. Iacob au tem genuit iudam et fratres eius. Iudas autem ge-

nu it phares et zaram de tha mar. Phares

autē genuit es rom. Esrom autem

genuit a ram. Aram autem genu it ami-

na dab. Aminadab autē genuit naasō. Naasō

au tē genu it sal mon. Salmō au tē genuit

bos de ra ab. Boos au tē genuit obeth

ex ruth. Obeth autē genuit ies se. Iesse aūt ge

nuit da uid regē. auid autē rex genuit salomo

ne ex e a q̄ fuit v rie e. Salomon au tē

genuit robo am. Roboas au tem genuit

abi am. Abias au tem genuit a siam.

Asi as au tem genuit iosa phat. Iosa

phat autem genuit ioram. Ioras autem ge-

nuit ozi am. Ozias au tem genuit ioa thā.

Ioathas au tem genuit a chaz. Achaz au

tem genuit ezechi am. Ezechias autem ge

nuit manas sen. Manasses au tẽ genuit a

mon. Amon autẽ genuit iosi am. Iosias autẽ

genuit iechoniam & fratres eius in transmigra-

tio ne babi lonis. Et post transmigra

ti onem babi lo nis iechonias genuit sala-

thi el. Salathiel au tem ge nuit

zoroba bel. zorobabel au tem ge-

nuit abi ud. Abiud autem genuit

elia chim. Eliachim autem genuit a

zor. Azor au tem genuit sa doch. Sadoch

au tem genuit a chim. Achim au tem

genuit e li ud. Eliud au tem genuit

elea zar. Eleazar au tem genuit ma

than. Mathan au tem genu it ia cob.

Iacob au tem genuit io seph virum

mari e. De qua natus est iesus qui

vo catur chri stus.

Finito euangelio incipiat sacerdos in cappa serica Te deum laudamus. Quo dicto rectores chori incipiant missam ad quã missam duo clerici de secunda forma in cappis sericis in pulpito simul cãtent istam lectionem.

Audes deo dicam per secula qui me plas-manuit in manu dextera atqz rede mit cruce purpu rea sanguine na ti. Hic cantetur alternatim

Lectio ysa i e pro phete. In qua christi lucida vaticina tur nati ui tas. Hec di-cit dominus. Pater filius sanctus spiritus in quo

sunt omnia condita superna atque yma. Populus

gentium qui ambulabat in tenebris. Quem creasti: quem

fraude subdola hostis expulit paradiso: et ca-

ptiua cum secum traxit ad tartara. Uidit lu

cem magnam. Fulserunt et immania nocte media pastori

bus lumina. Habitantibus in regione umbre mortis lux

Sempiterna et redemptio vere noua. O ... ta est eis

Obstupendana tiuitas. Paruulus enim natus est nobis

Magnus hic erit iesus filius de i. Et filius. Pa

tris summi Na tus est nobis. Ab arce sum

ma predictum sic erat. Et factus est principat⁹ super

humerum eius. Ut celos regat atq; arua Et vo

cabi tur nomen e ius. Messias sother emanuel

sabaoth adonay Admi ra bilis Radix da uid.

Consilia rius Dei pa tris. Deus. Qui creauit

omnia Fortis Baratri claustra perimēs teterrima

Pa ter futuri seculi. Rex omnipotens et cuncta re-

gens Prin ceps pacis. Hic et in eivum Multi-

plicabitur eius im pe rium. In hierusalem iudea

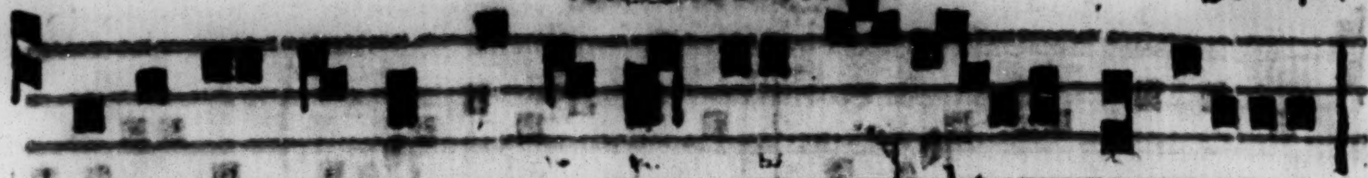
si ue samari a. Et pa cis non erit

finis. Per se cula sempiterna. Super solium da-

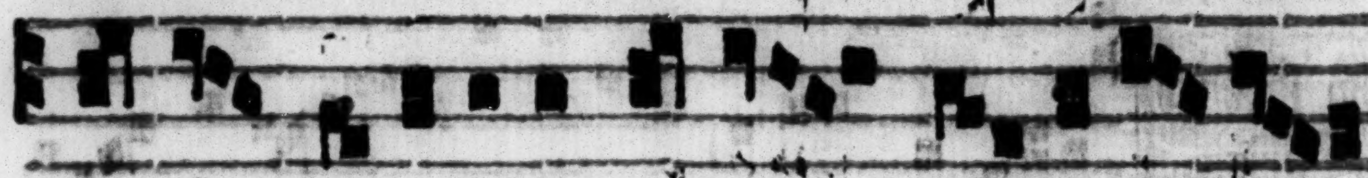
uid et super regnum eius se de bit. Et re gni

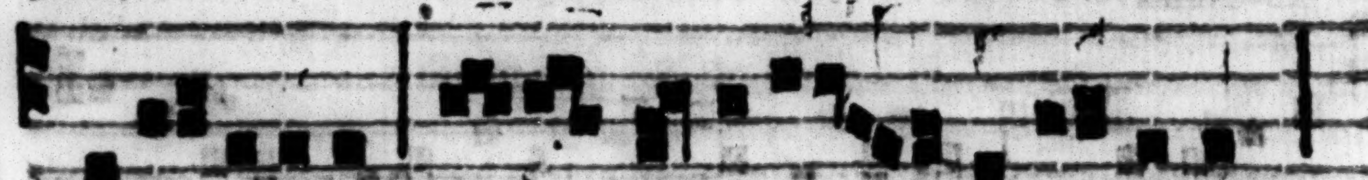
ine ta sui non erit aliqua. Ut con-

firmet il lud. Ca si dei pignore.

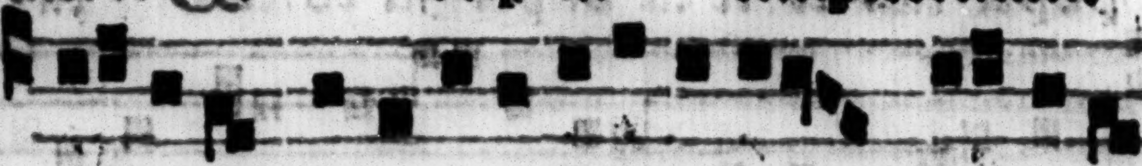

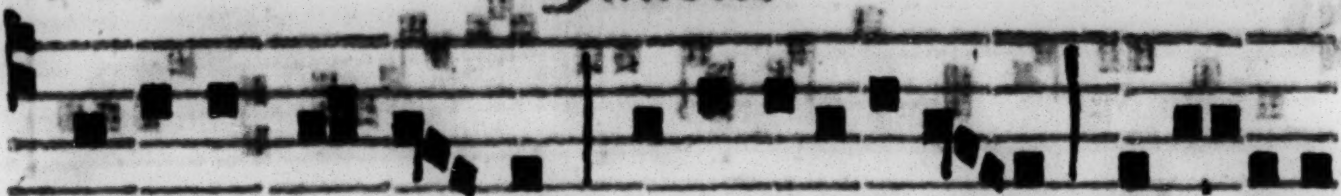
Hic cantent simul vsqz in finem.

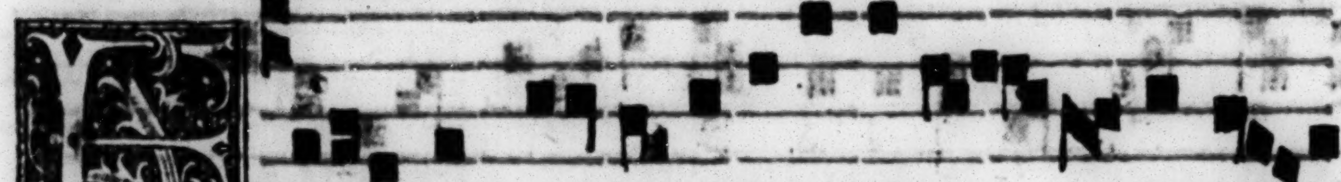
¶ In nocte epyp. dn̄i dum cātatur. ix. cum suo V. et Glia pt̄i. pcedat diacon⁹ cū subdiacono & thuribulario & ceroferario & acolito crucē deferēte oib⁹ solēni apparatu indutis ad thurificādū altare: et accepta bn̄dictione ab executoze officij ī medium chozi accedat ad cantandū hoc euangeliū hoc modo.

Dominus vo bi scũ. Et cũ spiritu tuo. Sequẽtia

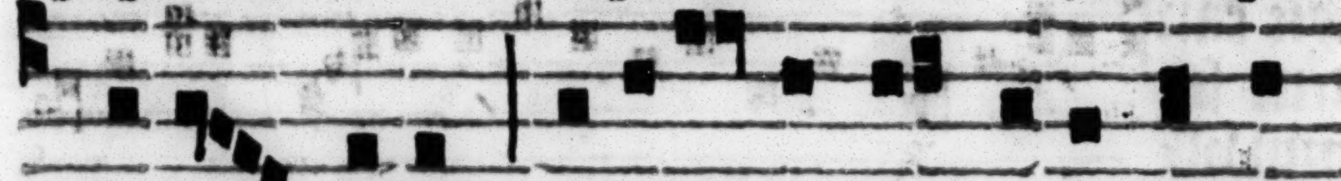
san cti evangelij secundum lucam. Gloria tibi dñe.

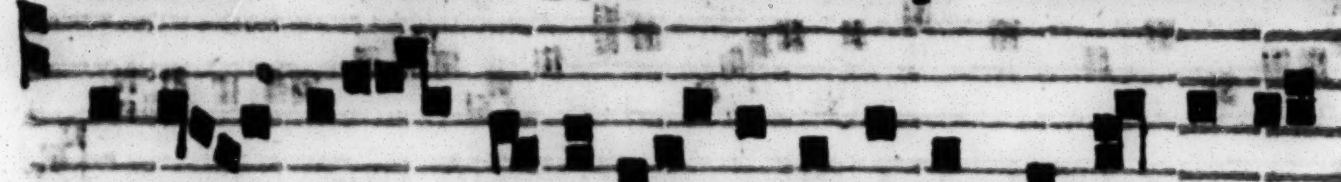
Factum est autem cũ baptisare tur omnis

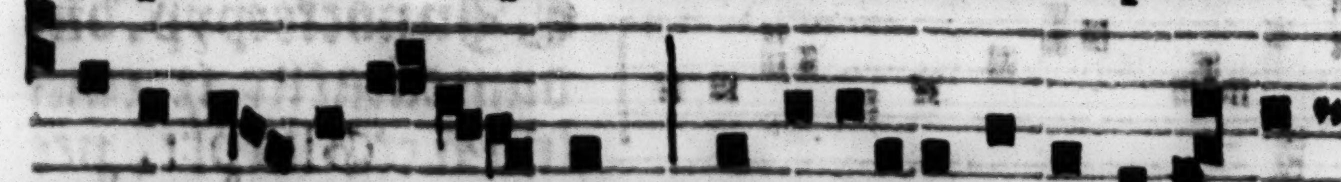
popu lus et ie su bapti za to et o rante aper-

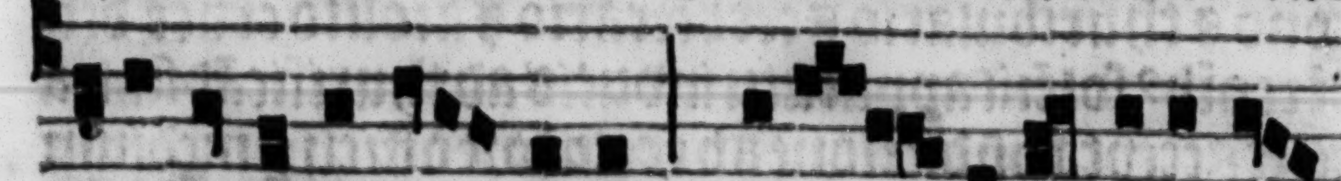
tum est celum. Et descen dit spi ritus sanctus

corpo rali spe cie sicut columba in ipsum et

vox de ce lo fa cta est. Tu es filius meus dile ctus

in te complacuit michi. Et ip se iesus erat in-

ci piens quasi annorũ triginta vt putaba tur fi-

lius io seph. Qui fu it hely. Qui fu it ma-

that. qui fu it le ui. qui fuit melchi. Qui fu it

ianne. qui fu it io seph. qui fu it ma thathie. qui

fuit a mos. Qui fu it naum. qui fuit

hely. Qui fu it nagge. qui fu it ma that. qui

fuit mathathie. Qui fu it semei. qui fu it io-

seph. qui fu it iuda. Qui fu it iohanna. qui

fu it resa. qui fu it zorobabel. Qui fu it sala-

thiel: qui fu it ne ri. qui fuit melchi. Qui

fu it addi: qui fu it co san. qui fu it hel-

madã. Qui fuit her. qui fu it iesu. qui

fu it helyezer. Qui fu it iorim: qui fu it

ma that. qui fuit leui. Qui fu it symeõ: qui

fu it iu da. qui fu it ioseph. Qui fu it

io na. qui fu it eliachim: qui fu it me-

lea. Qui fu it menna. qui fu it matha ta. qui

fuit nathā. Qui fu it dauid. q̄ fu it ies se.

qui fu it obeth. qui fu it booz. qui
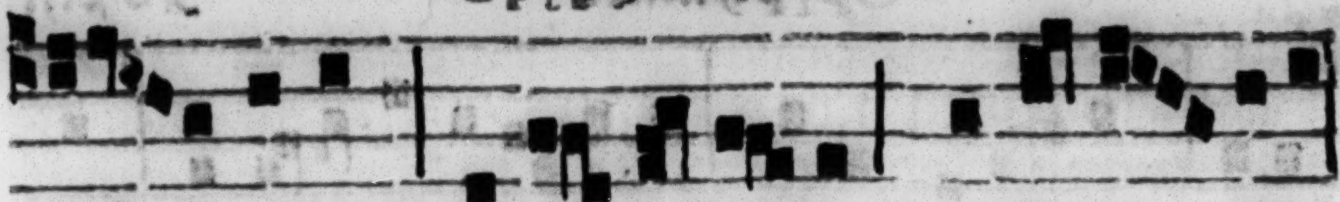
fu it salmō. Qui fu it naason. q̄ fu it amina

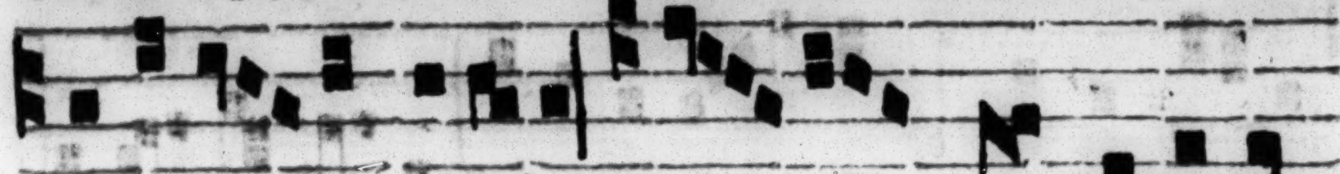
dab. q̄ fu it a ram. Qui fu it esrō. q̄ fu it pha

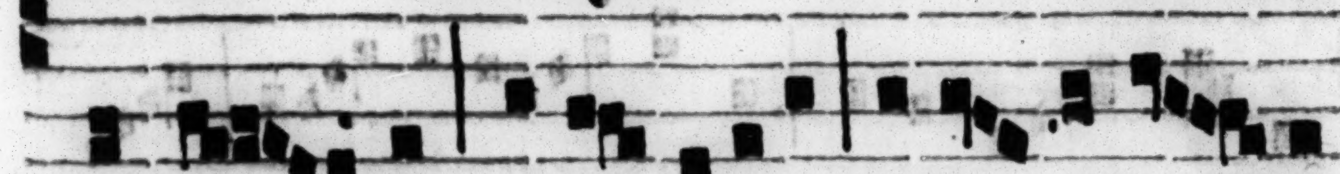
res. qui fu it iu de. Qui fu it iacob. q̄ fu it

ysaac. qui fu it abrahe. Qui fu it thare. q̄

fu it nachoz. q̄ fu it se ruth. Qui fuit ragau.

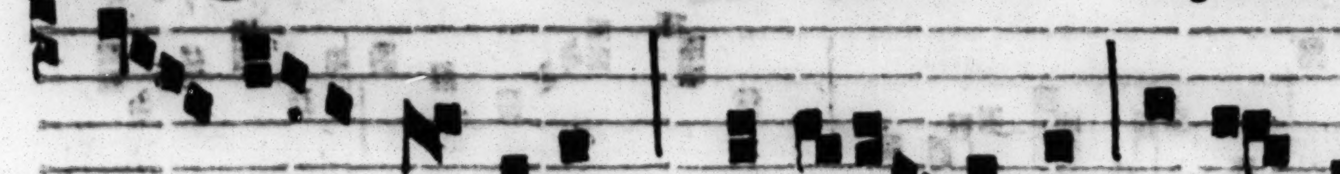

qui fu it phalech. qui fu it heber. Qui fu it sale.

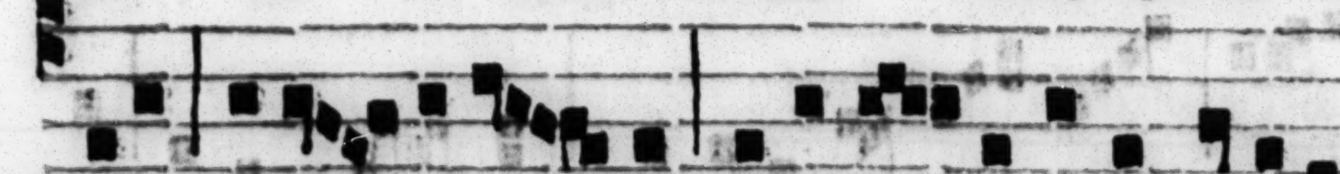

qui fu it caynam. qui fu it arphaxat.

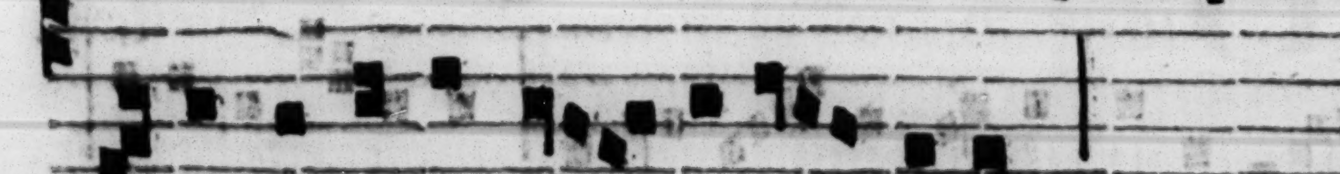

Qui fu it sem. qui fu it noe. qui fu it la meth.

Qui fu it matusale. qui fu it enoch. qui fu it ia=

reth. Qui fu it malaleel. qui fu it caynam.

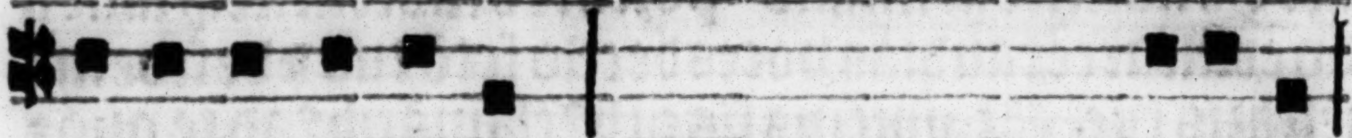

qui fu it enos. Qui fu it seth: qui fu it

adam. qui fu it de i. Jesus au tem plen9 spiritu

san cto regressus est a ior dane.

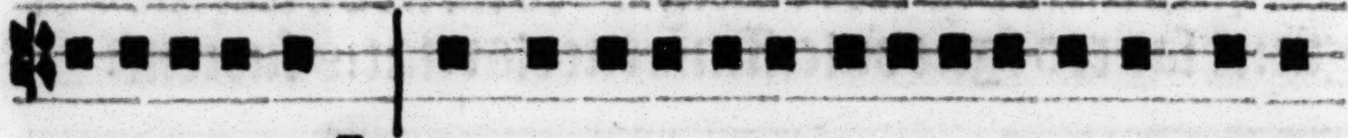
Finito euãgelio icipiat sacerd. i cappa serica. Te deũ.

In purifica b.m. cãtata hoꝛa sexta fiat bñdictio luminis solẽniter ab epõ vel a sacerdote cappa serica iduto cũ alijs idumẽtis sacerdotalib⁹ sup gradũ altaris supꝛemũ ꝯuerso ad partẽ australẽ sic icipiẽdo.

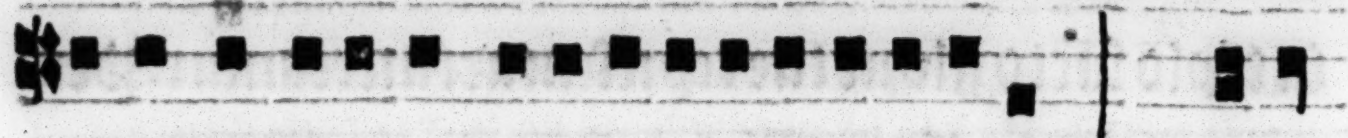

Dominus vobiscum. Oꝛemus.

Bene ✠ dic dñe iesu xp̃e hãc creaturã cere supplicãtib⁹ nobis ⁊ infũde ei ꝑ virtutẽ sctẽ crucis bñdictionẽ celestẽ vt q̃ eã ad repelliẽdas tenebꝛas hũano vsui tribuisti: talẽ signaculo sãcte crucis tue foꝛtitudinẽ ⁊ bñ ✠ dictionẽ accipiat: vt quibuscũqꝫ locis accẽsa siue apposita fuerit: discedat diabolus ⁊ ꝯtremiscat et fugiat pallid⁹: cũ oĩb⁹ ministris suis de habitatiõib⁹ illis: nec p̃sumat ampli⁹ eã inqetare. Et finiat hoc mõ.

seruientes tibi. Qui cũ deo patre ⁊ spiritu sãcto viuis

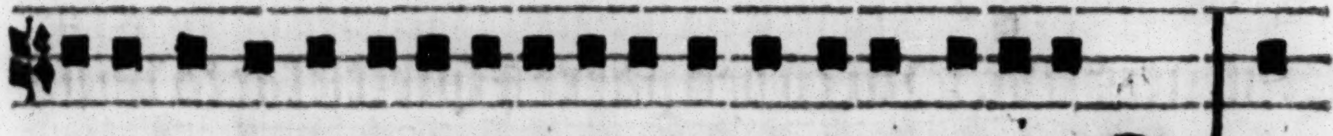
et regnas de⁹ per omnia secula seculoꝝum. ℟. Amen.

Oẽs orones cũ Oꝛe⁹ sub eodẽ tono dicant. Nõ dicat Dñs vobiscũ nisi añ pꝛimã orõnẽ tm̃ sed Oꝛem⁹. Oꝛ.

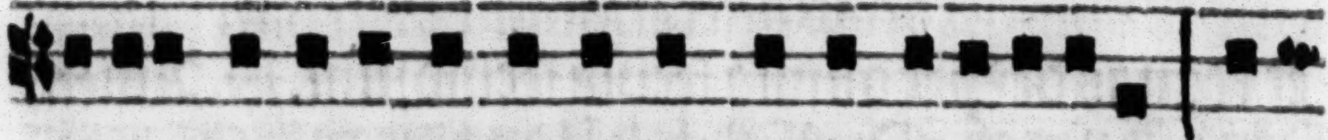
Domine sctẽ pr̃ oĩps eterne deus: qui oĩa ex nichilo creasti: ⁊ iussu tuo per opera apum hũc liquorem ad perfectionem cereoꝝ peruenire fecisti: ⁊ qui hodierna die petitionẽ iusti simeonis implesti: te humiliter dep̃camur: vt has cãdelas ad vsũ hoĩm et sanitatẽ

corporũ ⁊ aiarũ preparatas: siue i terris siue in aquis p inuocationẽ sanctissimi nois tui: ⁊ per intercessionẽ sãcte marie sẽper virginis cuius hodie festa deuote celebrant ⁊ per preces oim sãctorũ tuorũ bene ✠ dicere et sancti ✠ ficare digneris ⁊ huius plebis tue deuote q̃ illas honorifice in manib⁹ portare desiderat: teq̃ laudãdo exultare exaudias voces de celo sctõ tuo ⁊ de sede maiestatis tue. Et ppicius sis oib⁹ clamãtib⁹ ad te quos redemisti p̃cioso sãguinẽ filij tui. Qui tecũ ⁊ cũ spũ sancto viuit ⁊ gloriat de⁹: p oia scla sclor. Amẽ. Orem⁹.

Omnipotẽs sẽpiterne deus: q̃ hodierna die vnigenitũ tuũ vlnis sãcti simeonis in tẽplo sãcto tuo suscipiendũ presẽtari voluisti: tuam supplices deprecamur clementiã vt hos cereos siue has candelas: quos nos famuli tui in tui nois magnificẽtia suscipiẽtes gestare cupimus luce accensos bene ✠ dicere ⁊ sãcti ✠ ficare atq̃ lumine superne benedictionis accẽdere digneris: quatinus eos tibi domino deo nostro offerendo digni: et sancto igne dulcissime tue claritatis succensi

in tẽplo sãcto glorie tue representari mereamur. Per

eundẽ dominũ nostrũ iesum christũ filium tuũ. Qui

tecum viuit et regnat in vnitate spiritus sancti deus.

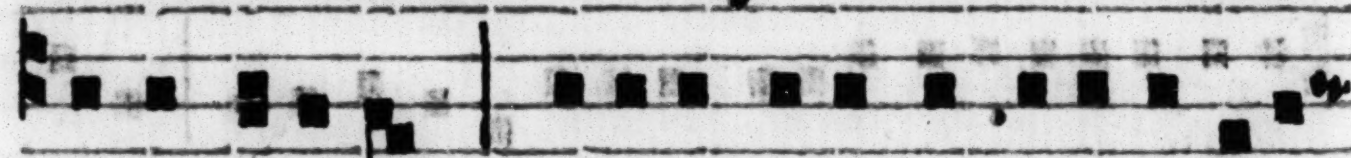
Hic mutet vocem more prefationis.

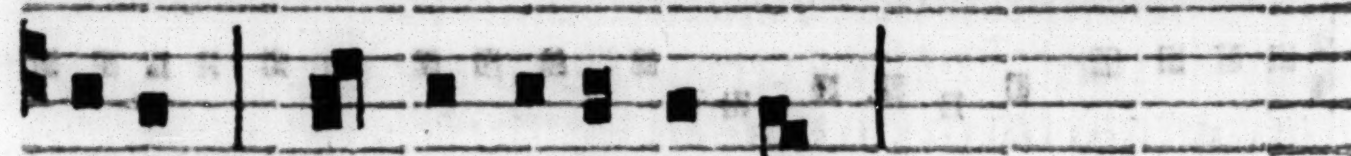
Per omnia secula seculorum. Amen. Dominus vo-

biscum. Et cum spiritu tuo. Sursum corda. Habe-

mus ad dominum. Gratias agamus domino deo

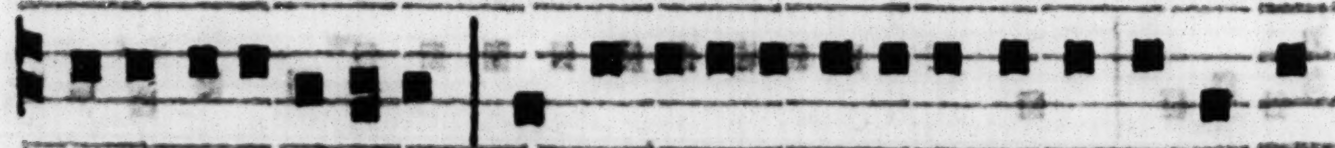
nostro. Dignum et iustum est.

Vere dignũ et iustũ est equũ et salutare: nos tibi

semp et vbiq̃ gratias agere domine sãcte pater omni-

potens eterne de9 Fõs et origo totius luminis q̃ mũ

dũ illustrasti lumine tue claritatis mittẽdo nobis vni

genitũ tuũ per vterum intemerate virginis. Et quẽ

lõge ante pmisisti pphetarũ oraculis: tẽporib⁹ novis-

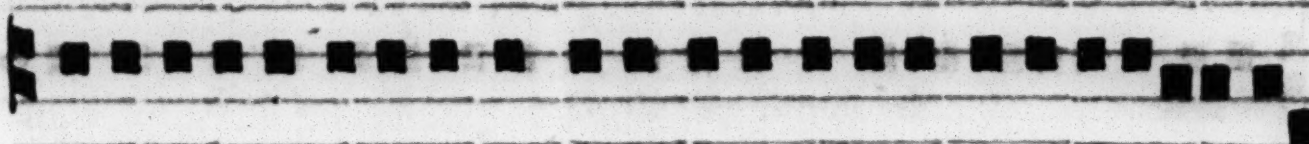
simis misisti lucẽ populis sedẽtib⁹ in tenebris. Te er=

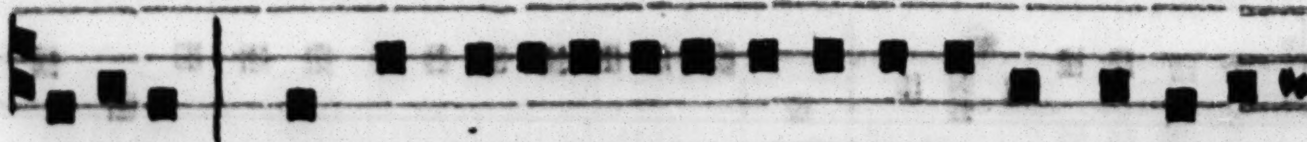
go domine deprecamur vt has cãdelas nomini tuo p̃=

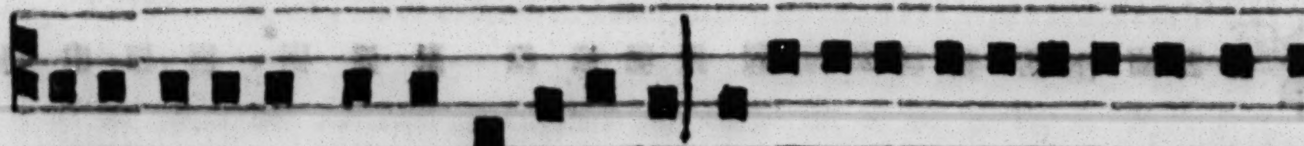
paratas tua benedictione digneris bñ ✠ dicereq̃ nos

transtulisti a potestate tenebrarũ in lucẽ dilecti filij tui

et regnũ. Per quẽ exortũ est in tenebris lumẽ rectis cor

de et gaudiũ salutis eterne. Et q̃ iusti simeonis iplesti

expectationem vt non prius videret mortē quam eiusdem

christi filij tui visibilem incarnationem totius mundi

lumen et salutem nos lumine tue claritatis sic repleas

et omnes infidelitatis tenebras a nobis repellas. Et si

cut seruū tuū hodie dimisisti in pace sic nos in pace ec=

clesie tue sācte digneris gubernare: vt portum quietis

eterne valeamus intrare. Quatinus radijs vere lucis

perfusi: ibi in die examinis leti cum hymnidicis ange=

lorum choris valeamus videre faciem indefessi solis. ¶ Hic mutet vocem quasi legendo. Qui tecum vivit et regnat in unitate spiritus sancti deus. Per omnia secula seculorum. Amen.

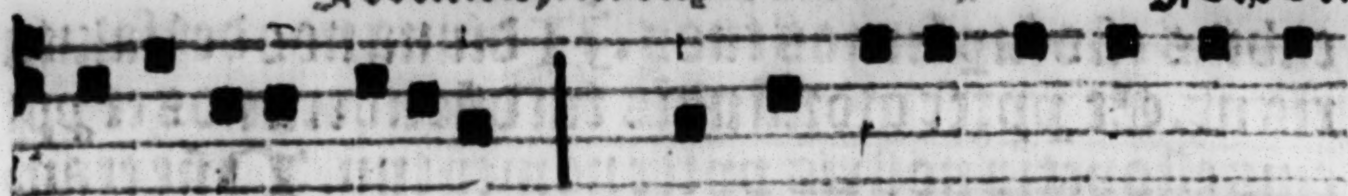
¶ Cantata prefatione tunc aspergantur cādele aqua benedicta: et thurificentur. Deinde sequātur due orationes cum Dominus vobiscum. et Oremus. Oratio.

Domine sancte pater omnipotens lumen indeficiens: qui es cōditor omniū luminū: bene ✠ dic hoc lumen tuis fidelibus in honorem nominis tui portandum: quatinus a te sāctificati atque benedicti: lumine tue claritatis accēdamur et illuminemur: et ppicius cōcedere digneris: ut veluti eodē igne quōdā illuminasti moysen famulū tuum: ita illumines corda nostra et sensus nostros quatinus ad visionē eterne puenire mereamur. Per christū dnm nostrū. Oremus. Alia oratio.

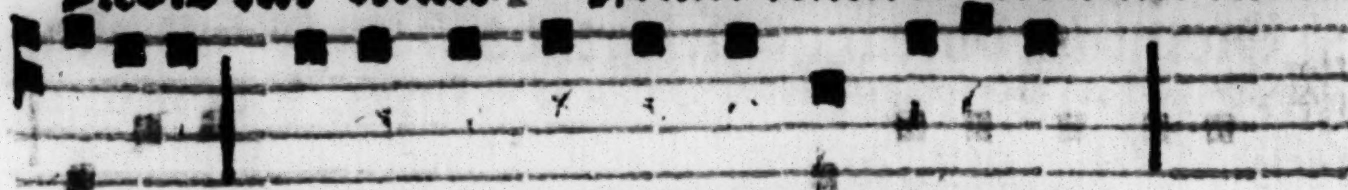
Omnipotens sempiterne deus: qui unigenitum tuū ante tempora de te genitum: sed tēporaliter de maria virgine incarnatum lumen verum et indeficiens ad repellendas humani generis tenebras: et ad incendendū lumen fidei et veritatis misisti in mūdum concede propicius: ut sicut exterius corporali: ita etiā interius luce spirituali irradiari mereamur. Per eundem dominum nostrū iesum. ¶ Postea accendantur candele et distribuantur cantore incipiēte antiphonā.

Lumen ad revelationem gētium et gloriam

plebis tue israel. ps. Nunc dimittis seruum tuum

domine: secundum verbum tuum in pace.
Repetatur antiphona. Lumen ad reuelationem. Totus psalmus dicatur cum Gloria patri. vt in processionalibus continetur.

Feria.iiij.in capite ieiunij post vj. in primis fiat sermo ad populum si placuerit: deinde prosternãt se clerici in choro et dicãt vij. psalmos penitẽtiales cũ Gloria patri. et cum ãn. Ne reminiscaris. Excellẽtior vero sacerdos indutus cappa serica rubea cũ alijs vestib9 sacerdotalib9: cũ diacono a dextris et subdia. a sinistris et ceteris ministris altaris q̃ oẽs sint albis cũ amictib9 induti a vestibulo ad gradũ altaris pcedãt: et ibi dicãt p se ante altare septẽ psalmos penitẽtiales in prostratiõe vt s. dictũ est. Finitis psalmis dicat'. ã. Ne reminiscaris dñe delicta nra vel parẽtũ nrõr neqȝ vindictã sumas de pctis nris. Kyrieleysõ. Xpẽ el. Kyrie el. Et hec dicat' oĩa sine nota: tã a sacerdote q̃ a toto choro. deĩde erigat se sacerdos cũ diacono et subdia. et dicat sup pp̃m 2uers9 ad australẽ corã dextro cornu altar'.

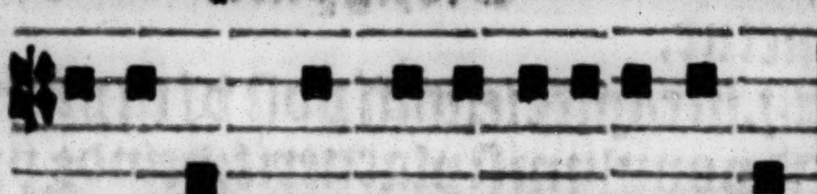
Et ne nos inducas in tẽtationem. Sed libera nos a malo. Saluos fac seruos tuos et ancillas tuas. Deus meus sperãtes in te. Mitte eis dñe auxilium de scõ. Et de syõ tuere eos. Conuertere dñe vsqȝ quo. Et dep-

cabilis esto sup servos tuos. Adiuva nos de⁹ saluta ris nr̃. Et ꝓpter gloriã nois tui dñe libera nos et ꝓpi cius esto pcc̃tis nostris ꝓpter nomen tuũ. Dñe exau di orationem meam. Et clamor meus ad te veniat.

Dominus vobiscum. Oremus.

Exaudi dñe preces nr̃as: ⁊ cõfitẽtiũ tibi parce pec catis et quos conscientie reatus accusat: indul gẽtia misera tionis.

absoluat. Per xp̃m dñm nostrũ. Et finiat sic Et dicãt oẽs orones seq̃n tes cũ Ore⁹. nõ dicat Dñs vobiscũ nisi ante primã orõnẽ tm̃. Or.

Assit q̃s dñe de⁹ famulis tuis ĩspiratio grẽ salu taris: q̃ corda eoꝝ fletũ vbertate resoluat: sicqꝫ macerãdo conficiat vt iracũdie tue motus ydonea sa tisfactione cõpescat. Per xp̃m dñm nostrum. Orem⁹.

Da q̃s dñe de⁹ nr̃ hijs famulis tuis cõtinuã pur gationis sue obseruãtiã penitẽdo gerere: et vt hoc efficaciter iplere valeãt: gr̃a eos tue visitatiõis: et preueniat ⁊ sequatur. Per xp̃m dñm nostrũ Oratio.

Preueniat hos famulos tuos q̃s dñe mĩa tua: vt oẽs iniquitates eorũ celeri indulgẽtia deleã tur. Per christum dominum nostrũ. Amen. Oratio.

Adesto dñe supplicatiõib⁹ nr̃is: nec sit ab hijs fa mulis tuis clemẽtia tue lõginqua miseratio sa na vulnera: eorũ remitte pctã vt nullis iniq̃tatib⁹ a te separati tibi dño sẽp valeãt adherere. Per xp̃m. Or.

Domine de⁹ nr̃: q̃ offensione nr̃a nõ vinceris sed satisfactiõe placaris respice q̃s sup hos famu-

los tuos: qui se tibi grauiter peccasse cōfitētur: tuū est enī absolutionē criminū dare & veniā prestare peccāti bus: qui dixisti penitentiā te male pctōꝝ q̄ mortē. Cō cede ergo dn̄e hijs penitētie vt tibi excubias celebrēt: et correctis actibus suis conferri sibi a te sempiterna gau dia gratulentur. Per christum dn̄m nostrum. Oratio

DEus cuius indulgētia oīs hō indiget: memēto famuloꝝ famularūq; tuarū: & q2 lubrica terre naq; corporis fragilitate nudati virtute in multis de liquerūt q̄s vt des veniā cōfitētib9: parcas supplicib9. vt q̄ suis meritis accusant: tua miseratione saluētur. Per xp̄m. ¶ Hic non dicat Dn̄s vobiscū. neq; Orem9 sed vertat se sacerdos ad populum: & extendens manū dicat super eos absolutionem hoc modo. Absolutio.

ABsoluim9 vos vice beati petri apl'oꝝ principis cui collata est potestas a dn̄o ligandi atq; soluē di: & quātū ad vos ptinet accusatio: & ad nos remissio: sit vobis oīpotens de9 vita & salus: & oīm pctōrum de strorū pius indultor. Qui viuit & regnat cū deo patre in vnitate spūs scti de9. ¶ Tūc surgant oēs a prostra tione osculātes formulas vel terrā sacerdote dicēte sic Qui viuit. vt̄s deinde fiat bn̄dictio cinerū a sacerdote sine Dn̄s vobiscū. et sine Oremus. hoc modo icipiens.

OMnīp̄s sēpiterne de9 q̄ misereris oīm & nichil odi sti eoꝝ q̄ fecisti: dissimulās pctā hoīm ꝓpter peni tētiā: q̄ etiā subuenis in necessitate laborātib9 bn̄ ✠ di cere & scti ✠ ficare digneris hos cineres: quos causa hu militatis & sctē religiōis ad emūdāda nr̄a delicta: sup capita nr̄a more niniuitarum ferre constituisti: da per inuocationē scti tui nois: vt oēs q̄ eos ad deprecandam miam tuā sup capita sua tulerit: a te mereant oīm de lictorū suorū veniā accipere: & hodie sic eoꝝ sctā ichoa-

re ieiunia: vt in die resurrectionis purificatis mētib⁹ ad sctm̄ mereant accedere pascha: et in futuro ꝑpetuā accipere gloriā. Per xp̄z. ¶ Hic aspgant cineres aqua bn̄dicta: deinde dicatur Dn̄s vobiscū. et Orem⁹. Or.

Deus q̄ nō mortē sed penitētiā desideras pctōꝝ: fragilitatē ꝯditiōis hūane benignissime respice. ⁊ hos cineres quos causa ꝓferēde humilitatis atq; ꝓmerēde venie capitib⁹ nr̄is iponi decreuim⁹: bn̄ ✠ dicere ꝓ tua pietate dignēris vt q̄ nos cineres esse monuisti: ⁊ ob prauitatis nr̄e meritū ī puluerē reuersuros cognouim⁹: pctōꝝ oīm veniā ⁊ premia penitētib⁹ repromissa misericorditer ꝯseq̄ mereamur. Per dn̄z. Postea distribuantur cineres hoc modo. Executor officij in sede episcopali: et due excellentiores persone stolis amicti ex vtraq; pte chori in stallis suis capita quorū cūq; ad se venientū signo crucis cineribus signent dicēdo.

Memēto hō q̄r cinis es et ī cinerē reuerteris. In noe pris. ⁊c. Interim cātant antiphone vt in ꝓcessionali continet. Percantatis añis dicat sacerdos ad gradū chori. Domin⁹ vobiscū. et Orem⁹. Oratio.

Deus q̄ iuste irasceris ⁊ clementer ignoscis afflicti ꝑpli tui lachrymas respice: et irā tue idignatiōis quā iuste meremur ꝓpiciat⁹ auerte. ꝑ xp̄z. Ore⁹.

Concede nobis q̄s dn̄e presidia militie christiane sctis inchoare ieiunijs: vt cōtra spiritales neq̄tias pugnaturi: ꝯtinētie muniamur auxilijs. Per do.

¶ Tunc eat processio vt in processionalibus continet.

Dominica in ramis palmarū post aspersionē aq̄ bn̄dicte legat hec lectio ante gradū altaris ab acolito alba induto: ⁊ hoc ex parte australi sup flores ⁊ frōdes cū suo titulo hoc mō. Lctō libri exodi.

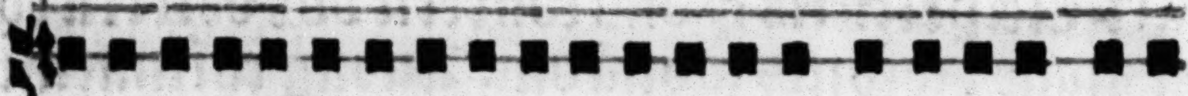
In diebus illis. Venerūt filij isrl̄ in helim: vbi erāt

duodecim fōtes aquarū: & septuagita palme & castra metati sūt iuxta aquas. Profectiq; sunt de helim: & venit oīs multitudo filiorꝫ isrl̄ i desertū syn/ qđ est iter helim & sinay: quintodecimo die mēsis scđi: postq̄ egressi sūt de terra egypti. Et murmurauit oīs ꝯgregatio filiorꝫ isrl̄ ꝯtra moysē et aarō i solitudine. Dixerūtq; ad eos filij isrl̄. Utinā mortui essem⁹ p man⁹ dñi in terra egypti qñ sedebam⁹ sup ollas carniū. et comedebam⁹ panes i saturitate. Cur induxistis nos i desertū istud: vt occideretis oēm multitudinē hāc fame. Dixit autē dñs ad moysē & aarō. Ecce ego pluā vobis panes de celo: egrediat̄ ppl̄s & colligat q̄ sufficiūt p singulos dies: vt tētē eū vtrū ambulet in lege mea an nō. Die aūt sexta parāt qđ inferāt: et sit duplū q̄ colligere solebāt per singulos dies. Dixerūtq; moyses et aarō ad oēs filios isrl̄. Uespe scietis q dñs eduxerit vos de terra egypti: et mane videbitis gloriā dñi. Audiui eni murmur vestrū ꝯtra dñm. Nos vero qđ sum⁹ qꝛ musitatis cōtra nos. Et ait moyses. Dabit vobis dñs vespere carnes edere: & mane panes in saturitate: eo qđ audierit murmuratiōes vestras: quib⁹ murmurati estis ꝯtra eum. Nos eni qđ sum⁹: Nec ꝯtra nos est murmur vestrum sed ꝯtra dñꝫ. Dixitq; moyses ad aarō. Dic vniuerse cōgregatiōi filiorꝫ isrl̄. Accedite corā dño. audiuit ei murmur vestrū. Cūq; loqret̄ aarō ad vniuersū cetū filiorū isrl̄: respexerūt ad solitudinē. Et ecce gloria dñi apparuit in nube. ¶ Statim sequat̄ euāgeliū: & legat̄ in eodē loco a diacono ad oriētē cōuerso more simplicis festi. post acceptā bñdictionē cum Dominus vobiscū. et Gloria tibi dñe. more solito. ¶ Secundum iohānem.

In illo tpe. Turba multa q̄ cōuenerat ad diem festū: cū audisset qꝛ ies⁹ venit hierosolimā: accepe=

rũt ramos palmarũ ⁊ pcesserũt obuiã ei: ⁊ clamabãt. Osãna bñdict⁹ q̄ venit in noïe dñi: rex isrl. Et inuenit ies⁹ asellũ ⁊ sedit sup eũ: sicut scriptũ est. Noli timere filia syon ecce rex tuus venit tibi mãsuetus: sedẽs super pullũ asine. Hec nõ cognouerũt discipuli ei⁹ primũ: sed qñ glorificatus est iesus: tunc recordati sunt q2 hec scripta erant de eo: ⁊ hec fecerũt ei. Testimoniũ ergo perhibebat turba que erat cum eo: quãdo lazarum vocauit de monumẽto: ⁊ suscitauit eum a mortuis. Propterea ⁊ obuiam venit ei turba: q2 audierunt eum fecisse hoc signũ. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos. Videtis q2 nichil proficimus: ecce mundus totus post eũ abijt.

¶ Finito euãgelio sequat bñdictio florũ ⁊ frõdiũ a sacerdote cappa serica rubea induto sup gradũ altaris ad australẽ cõuerso: corã dextro cornu altaris hoc modo.

Exorciso te creatura florũ ⁊ frõdiũ in nomine dei pa ✠ tris oïpotẽtis: ⁊ in noïe iesu ✠ christi filij ei⁹ dñi nr̃i: ⁊ in virtute spũs ✠ sctĩ. Proïde oïs virt⁹ aduersarij: oïs exercit⁹ diaboli: oïs potestas inimici: oïs incursio demonũ eradicare ⁊ explãtare ab hac creatura flor et frondium vt ad dei gratiam festinantium vestigia insidiando non assequaris

Per eum qui venturus est iudicare viuos et

mortuos et seculum per ignem. ℟ Amen.

¶ Deinde sequãt hec seqntes orões sine Dñs vobiscũ sed cũ cũ Oremꝰ & finiãt sub tono lectionis vtš. Or.

OMñs sẽpiterne deꝰ: q̃ ĩ diluuii effusiõe noe famu lo tuo p os colũbe gestantis ramũ oliue pacẽ ter ris redditã nũciasti. Te supplices exoramꝰ: vt hãc crea turã florũ & frõdiũ: spatulasq3 palmarũ seu frõdes ar borũ quas ante cõspectũ glie tue offerimꝰ: veritas tua scifi ✠ cet. vt deuotꝰ populus in manibꝰ eas suscipiẽs bñdictionis tue gratiã cõsequi mereat. Per xp̃m. Or.

DEus cuiꝰ filius p salute generis hũmani de ce lo descẽdit ad terras: & appropinquãte hora pas sionis sue hierosolimã ĩ asino sedẽs venire: et a turbis rex appellari & laudari voluit. Auge fidẽ ĩ te sperãtiũ/ & supplicũ preces clemẽter exaudi. Ueniat q̃s dñe sup nos mia tua: & hos palmarũ ceterarũq3 arborũ ramos bñ ✠ dicere dignare: vt oẽs q̃ eos laturi sũt: bñdictio- nis tue dono repleant. Concede ergo vt sicut hebreorũ pueri osãna in excelsis clamãtes eidẽ filio tuo dño nr̃o cũ ramis palmarũ occurrerũt: nos ita arborũ ramos gestãtes: cũ bonis operibꝰ occurramꝰ obuiã christo & pueniamꝰ ad gaudiũ sempiternũ. Per xp̃m. Oratio.

DEus qui dispersa cõgregas: & cõgregata cõser uas. q̃ populis obuiã christo iesu ramos palma rũ portãtibꝰ ceterarũq3 arborũ bñdixisti. bñ ✠ dic etiã & hos ramos palmarũ ceterarũq3 arborũ: quos famu li ad tui nõis bñdictionem fideliter suscipiũt: vt in quẽ cũq3 locũ ĩtroducti fuerint: tuã bñdictionem habitato res illius loci oẽs cõsequãt. ita vt oĩ aduersa valitudĩe effugata dextera tua ptegat quos redemit. Per eũdẽ.

¶ Hic aspgant flores & frõdes aqua bñdicta & thurifi cent deinde dicat Dñs vobiscũ. et Oremꝰ. Or.

DOmine iesu xp̃e mũdi cõditor & redẽptor: q̃ nr̃e li

berationis et saluationis gratia: ex summa celi arce descendere et carnem sumere: et passionem subire dignatus es: quem sponte ppria/loco eiusdem propinquans passionis; a turbis cum ramis palmarum obuiantibus: benedici: laudari: et rex benedictus qui venit in nomine domini venientes clara voce appellari voluisti/ tu nunc nostre confessionis laudationem acceptare: et hos palmarum ceterarumque arborum ac florum ramos ben ✠ dicere et sancti ✠ ficare digneris: vt quicunque in tue virtutis obsequio exinde aliquid tulerit: benedictione celesti sanctificatus: peccatorum remissionem et vite eterne premia percipere mereatur. Per te iesu saluator mundi rex glorie: qui cum patre. et c.

His itaque peractis statim distribuantur palme et interim cantentur he due antiphone.

Pueri hebreorum tollentes ramos oliuarum obuiauerunt domino clamantes et dicentes osanna in excelsis. Alia antiphona. Pueri hebreorum vestimenta prosternebant in via et clamabant dicentes osanna filio dauid benedictus qui venit in nomine domini.

¶ Feria.v.ĩ cena dñi. Inprimis fiat recõciliatio penitẽtiũ hoc modo nona cãtata erat ꝓcessio sicut ĩ capite ieiunij. Pergat excellẽtior sacerdos ad ostiũ ecclẽie occidẽtis indut⁹ vestib⁹ sacerdotalib⁹: ĩ cappa serica rubea cũ duob⁹ diaconis albis cũ amictib⁹ ĩdutis: absq; subdiacono & sine cruce ꝑ mediũ chori p̄cedẽte vexillo cilicino: sintq; p̄sẽtes in atrio ecclesie q̄ reconciliandi sunt. Et si eps̄ adest principalis archidiaconus ex parte penitẽtiũ. s. extra ostiũ ecclesie in cappa serica legat hanc lectionem sequentem que nõ legatur episcopo absẽte.

Adest tp̄s o venerãde põtifex votiuũ afflictis. cõgruũ penitẽtib⁹ optabile tribulatis. Assũt filij tui pr̄: quos deo ꝑ sp̄m sctm̄ vera mr̄ ecclesia cũ letitia peperit: sed iterũ suadẽte diabolo a suo integritate corruptos aũt miseros factos exules: nouis quotidie dolorib⁹ ingemiscit. Pro his suppliciter orant: q̄cũq; felices ĩ sinu suo remãserint: quiq; diuina ꝓtegẽte se clemẽtia fide stabiles ꝑstiterunt. Parce hodie pr̄: & toto bonitatis tue ĩpetu fluat nobis fõs ille dauid: patẽs ĩ ablutiõe mẽstruate mulier. nulli ĩp̄roperãs: nullũ reiciẽs: nullũ excludẽs. Quãuis eñi a diuitijs supne pietatis nichil tẽporis vacet: nũc tñ largior est ꝑ indulgẽtiã remissio pctõrũ: & copiosior est ꝑ gratiã assũptio renascẽtiũ. Accepisti a dño a nullo discretionis et honoris: vt que signãda sũt signes: & q̄ aperiẽda sũt ꝑdas. & q̄ ligãda sũt liges. & q̄ soluẽda sũt soluas atq; credentib⁹ fidẽ baptismatis lapsis aũt & penitẽtib⁹ ꝑ mysteriũ recõciliatiõis ianuas regni celestis apias. Lauãt aq̄ lauant lacrime. Maria fleuit & suscepta ẽ. Negauit apl̄s: & q2 fleuit amarissime restitut⁹ est. Publican⁹ de thelonco apl̄atũ meruit. latro de cruce paradisũ ĩtrauit. Suscept⁹ a pr̄e clemẽtissimo fili⁹ ille iunior q̄ tñ porcos pauit

q̃ paterne hereditatis preciosa stipẽdia in feliciter dissi-
pauit. Inde etiã est q hodie tui supplices: posteaq̃ i va
rias formas criminũ: neglectu mãdatorum celestiũ: & mo
rũ pbabiliũ trãsgressiõe ceciderũt hũilitati atq pstra
ti pphetica voce dicẽtes. Peccauim⁹ cũ patrib⁹ nr̃is:
iiuste egim⁹ iiqtatẽ fecim⁹. Mãducauerũt sicut scriptũ
est panẽ dolorum: lacrimis stratũ rigauerũt. cor suũ luctu
corp⁹ suũ afflixerũt ieiuniis: vt aiarũ reciperẽt quã pdi
derãt sanitatẽ. Plorat cũ istis: imo p istis plorare & ora
renõ desistit mr̃ sctã ecclesia & lacrime ei⁹ i maxillis ei⁹:
quia tẽpus miserendi eius. Moueat pietatẽ tuã vox fi
delis & flebilis. moueat gemit⁹ & habitu ipse miserorũ.

¶ Finita lectiõe icipiat ep̃s an̄. scz ifra p̃dictũ ostiũ zuers⁹ ad boreale signũ faciẽdo cũ manu sua dextera ad penitẽtes quasi illos vocando

Venite venite venite

Ali⁹ diaconus ex parte ep̃i

Deinde ex pte penitẽtiũ. s. extra ostiũ dicat ita dia. Flectamus genua dicat.

¶ Ita dicat trib⁹ vicib⁹: ita tñ q post tertiã repetitionem antiphona non dicatur Flectamus genua sed chorus sequatur totam antiphonam cantore incipiente hoc modo.

Leuate.

Filii audite me ti morem domini doce bo vos. ps.

Benedicã dñm in omni tẽpore sẽp laus ei⁹ in ore meo.

Tot⁹ ps dr sine **Glorla pri.** & post vnūquēq3 vsū repe-
tat̄ a̅. **Venite.** Dū p̄. cātat̄ a choro cū a̅. sēp manuatim
penitētes ab aliquo p̄sbytero de choro: habitu nō mu-
tato reddant̄ sacerdoti executori officij: et ab ipso resti-
tuāt̄ ecclesie gremio. Cū si eps p̄sēs fuerit: penitētes a
p̄sbyterꝭ archidiacono & ab archidiacono reddāt̄ epo.
& ab ipso ecclesie gremio. Quib⁹ expletis pcessio more
solito i chorū redeat. Deīde psternāt se oēs clerici. & di-
cāt septē p̄os penitētiales in choro. Sacerdos vero cū
suis ministris p seāñ altare dicat cū **Glia pri.** & **Sicut
erat.** & cū a̅. **Ne reminiscaris.** Qua finita sequat̄ **Kyrie
eleysō. Xp̄e el. Kyrie el. Pr nr.** & hec oīa sine nota dnr tā
a sacerdote cū suis mīstris: q̄ a toto choro. Deīde erigat
se sacerdos & dicat sup ppłm ꝯuersus ad australē corā
dextro cornu altarꝭ sic.

Et ne nos īducas i tētationē. Sed libera nos
a malo.
Saluos fac seruos tuos & ancillas tuas. De⁹ me⁹ sperātes i te. Cōuertere dn̄e vsq3 quo. Et deprecabilis esto sup seruos tuos. Mitte eis dn̄e auxiliū de sācto. Et de syō tuere eos. Adiuua nos de⁹ salutaris nr̄. Et ppter gloriā nōis tui dn̄e libera nos & ppicius esto pctis nr̄is propter nomē tuum. Dn̄e exaudi orationē meā. Et clamor meus ad te veniat. Dn̄s vobiscū. Et cū spū tuo. Oremus. Oratio.

Adesto dn̄e supplicatiōib⁹ nr̄is: & me q̄ etiā mia tua prim⁹ idigeo clemēter exaudi. vt quē nō electiōe meriti s3 dono grē tue ꝯstituisti hui⁹ operis ministrum: da fiduciam tui muneris exequendi: et ipse in nostro ministerio quod tue pietatis est operare. Et sic finitur.

Per dñm nrm iesũ xpm filiũ tuũ. Qui tecũ viuit et regnat. Et dñr oẽs orationẽs sequentes cum Oremus. et finiantur sub tono supradicto. Non dicitur Dominus vobiscũ. nisi ante primã orationẽ tantũ. Alia oratio.

DEus humani gñis benignissime conditor: et misericordissime reformator: q̃ hoiem inuidia diaboli ab eternitate deiectũ: vnici filij tui p̃cioso sãguine redemisti viuifica hos famulos tuos quos tibi nullatenus mori desideras. et q̃ nõ derelinq̃s deuios/ assume correctos. Moueãt pietatẽ tuã q̃s dñe horũ famulorũ tuorũ lacrimosa suspiria. tu eorũ medere vulneribus. tu iacẽtibus manũ porrige salutarẽ: ne ecclesia tua aliqua sui corporis portiõe vastet: ne grex tuus detrimentum sustineat. ne de familie tue dãno inimicus exultet. ne renatos lauacro salutari mors scd̃a possideat. Tibi ergo dñe supplices cordis et fletuũ effudimus: tu parce confitẽtibus. vt sic in hac mortalitate pctã sua te adiuuãte defleant: quatinus i tremẽdi iudicij die sentẽtiã dãnatiõis eterne euadãt: et nesciãt pijssime pr̃ qd̃ terret i tenebris qd̃ stridet in flãmis. atq3 ab erroris sui via ad iter reuersi iusticie. nequaq̃ vltra vulneribus saucient sed ĩtegrũ sit eis atq3 ppetuum et quod gratia tua contulit. et quod mia reformauit. Per christũ dñm nostrũ. Oremus. Oratio.

DOmine scte pr̃ oĩps eterne deus: q̃ vulnera nr̃a curare dignatus es. te supplices exoramus et petimus nos humiles tui sacerdotes vt nr̃is p̃cibus aurẽ tue pietatis inclinare digneris: atq3 ad penitẽtiã confessiõe moueris. remittasq3 oĩa crimina/ et pctã vniuersa cõdones. desq3 his famulis tuis dñe p̃ supplicijs veniã: pro merore letitiã: p̃ morte vitã. Ut q̃ ad tantã opẽ celestis apicis deuoluti sũt: de tua mia confidẽtes: ad bona pacifici p̃incipij tui: atq3 ad celestia dona puenire mereant. Per

dnm nrm iesu. Hic nō dicitur Oremus. sed Absolutio.

Absoluim⁹ vos vice bti petri apłorū principis: cui dedit dns potestatē ligandi atq; soluendi. et quātum ad vos ptinet accusatio: & ad nos remissio sit vobis oipotens deus vita & salus: & oim pctōrū vestrorū pius indultor. Qui viuit et regnat cū deo pře in vnitate spūs scti de⁹. Per oia secula seculor. Amē. Et sic surgāt oes a prostratiōe osculātes terrā vel formulas sacerdote sic dicēte. Qui viuit. ꝛc. Tū si episcopus adest: fiat bñdictio sup ppłm adhuc in pstratiōe hoc modo.

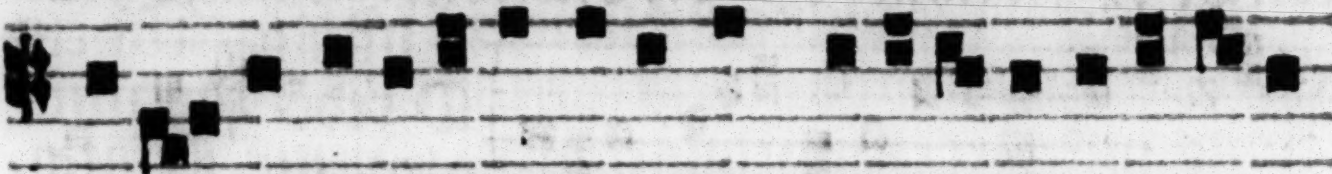
Bñdictio dei patris oipo ✠ tētis & fi ✠ lii & spi ✠ ritus sācti: descēdat sup vos & maneat sēper. ℞. Amen.

Deinde incipiat missa vt i graduali ꝯtinet. Et post ea tres pueri ante olei ꝯsecrationē in suppelliciis ad gradum chori stantes simul cantent hunc hymnum.

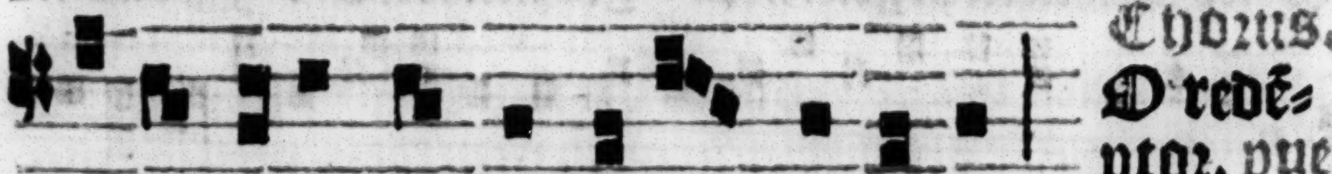

Redēptor sume carmē temet conti nentiū.

Chorus idem repetat post vnūquemq; Vsū. Pueri. V.

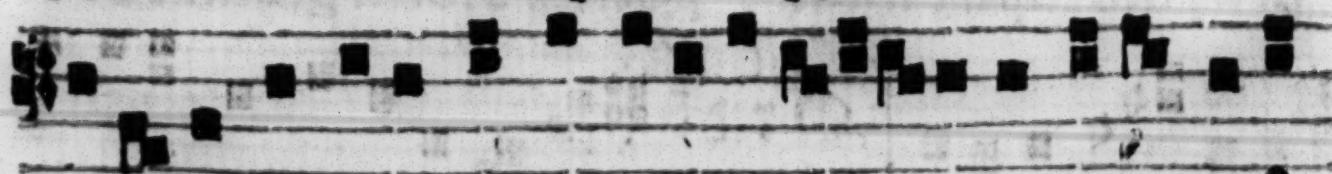

Audi iudex mortuorū vna spes mortaliū audi voces

proferentum donum pacis premium.

Chorus. O redēptor. pueri. Vsus.

Arsit flamē sacrosāctū olim p diluuiū q ramū tulit

Chorus O redẽptor. pue

oli ue ad archã ecclesie. xi. Vs. Arbor feta alma lu

ce hoc sacrã dñ ptulit. fert hoc pna pñs turba saluato

Chorus O redẽptor. pue

ri seculi. xi. Vs. Cõsecrare tu dignare rex perhen

nis patrie hoc oliuũ signũ viuũ ɔtra iura demonũ.

Chorus O redẽptor. pu

xi. Vs. Ut nouet sex⁹ ois vnctione crismatis ɔ me=

Chorus O redẽptor. pu

detur sauciata dignitatis gloria. xi. Vs. Stãs ad

arãymo suplex infulat⁹ põtifex debitũ psoluat oẽ cõ

Chorus O redẽptor. pu

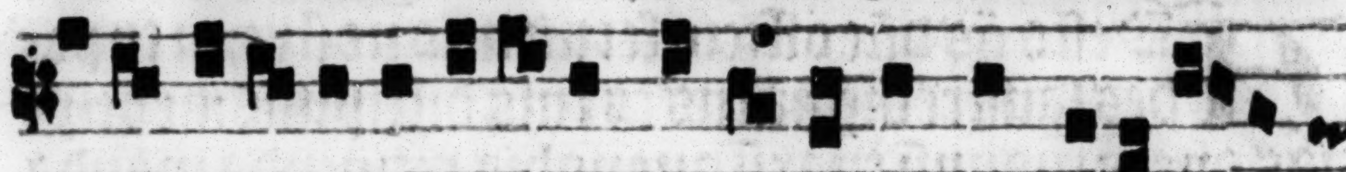
secrato crismate. xi. Vs. Lota mẽte sacro fõte au=
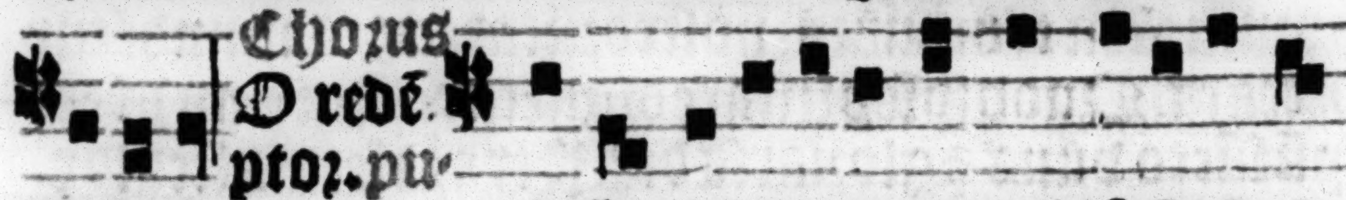

fugantur crimina viua mente sacrosancta influunt

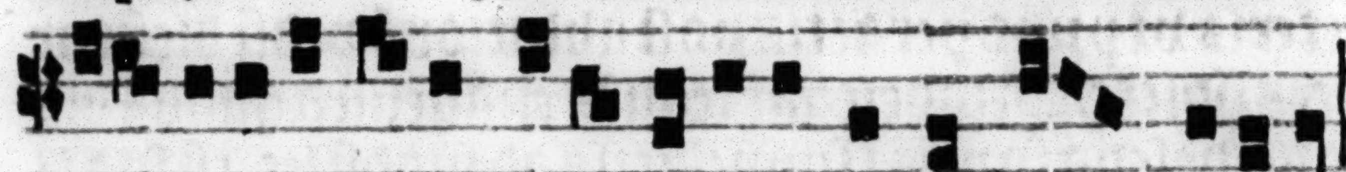
ca rismata. Chorus O redēptor. puerí. Vs. Sit dies hec festa nobis secu

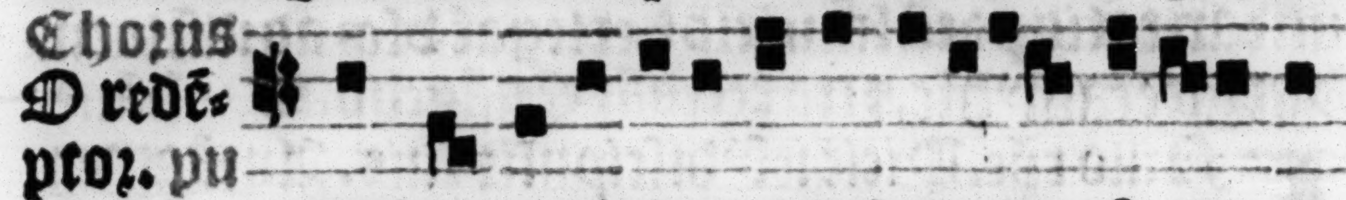
lorum seculis sit sacrata laude digna nec senescat

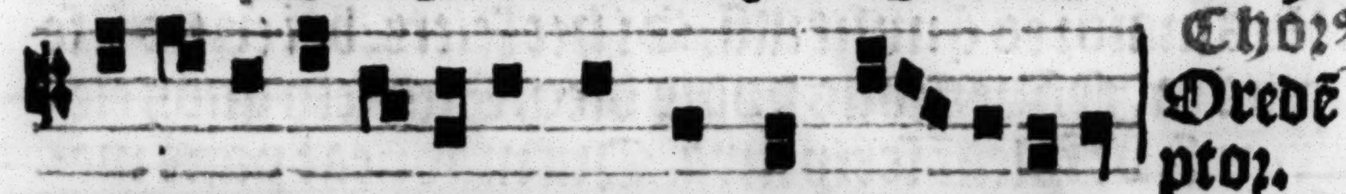
tempore. Chorus O redēptor. puerí. Vs. Sit hec dies leta cunctis festiua fi=

delibus auge fidem dona pacē in nostris tem poribꝰ.

Chorus O redē=ptor. puerí. Vs. Laus perennis deo patri gloriaqꝫ fi lio ho

nor virtus et potestas amborum pa raclito. Chorꝰ O redē ptor. Post prādium cōue. oēs clerici ad ecclesiā ad altaria abluēda et ad mādatū faciēd. vt i pcess. ꝯti. pacta ablutiōe pedū ad mādatū. dicto ꝑsermone accipiāt charitat ꝑpotū Qui bꝰ rite pacti. vnꝰ sacerdotū dicat pces has/mō sequēti.

Suscepimus deus misericordiam tuam. In medio tẽpli tui. Tu mãdasti. Mãdata tua custodiri nimis. Ecce q̃ bonũ & q̃ iocũdũ. Habitare fratres in vnum. Dñe exaudi orationẽ meam. Et clamor me⁹ ad te veniat. Dominus vobiscum. Et cum spũ tuo. Orem⁹.

Adesto q̃s dñe officio seruitutis nostre: qr tu pedes lauare dignatus es tuis discipulis: ne despicias opera manuũ tuarũ que nobis retinenda mandasti. et sicut hic exteriora abluuntur inquinamenta corporum: sic a te omnium nostrorũ interiora mundẽtur peccata. Quod ipse prestare dignetur. Qui cum pr̃e et spũ sãcto viuis & gloriaris de⁹. Per oĩa secula seculor̃. Amẽ. ¶ Si vero nullus assit clericus sermonẽ faciẽs ceteris vt prius peractis post ablutionẽ pedũ dicũtur p̃ces p̃dicte. Deinde legat̃ seq̃ẽs euãgeliũ a quodã diacono descẽdẽ a forma i supplicijs ad modũ lec. cũ suo titulo vñ dictiõe prius petita ab excellẽtiore: fratrib⁹ iterim caritatis potũ sumẽtib⁹. et legat̃ vsq; ad illũ locũ. Surgite eam⁹ hic. & ita recedãt Euãgeliũ. S. iohãnẽ.

In illo tp̃e. Dicit ies⁹ discipulis suis. Amẽ amen dico vobis: nõ est seru⁹ maior dño suo: neq; apostolus maior eo q̃ misit illũ. Si hec scitis: bti eritis si feceritis ea. Nõ de oĩbus vobis dico. Ego scio quos elegerim: sz vt ipleat̃ scriptura. Qui mãducat panẽ mecũ: leuabit contra me calcaneũ suũ. Amodo iã dico vobis priusq̃ fiat: vt cũ factũ fuerit credatis qr ego sum. Amẽ amẽ dico vobis: qr q̃ accipit si quẽ misero/ me accipit. q̃ aũt me accipit: accipit eũ q̃ me misit. Cũ hec dixisset ies⁹: turbat⁹ est spũ: & protestat⁹ est et dixit. Amẽ

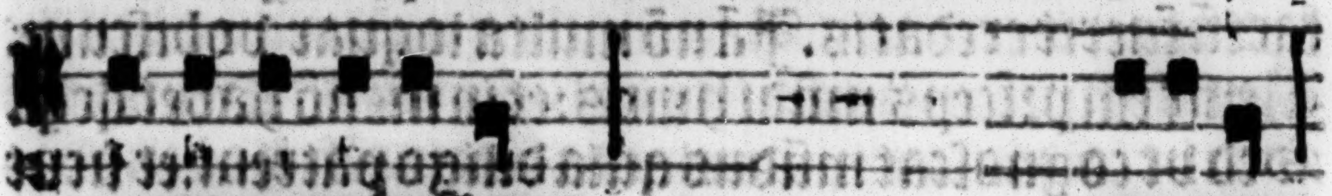
amen dico vobis: q2 vnus ex vobis me tradet. Aspicie
bant ergo ad inuicē discipuli: hesitātes de quo diceret.
Erat aūt recūbens vnus ex discipulis ei9 in sinu Jesu.
Innuit ergo huic symō petrus: et dixit ei. Quis est de
quo dicit. Itaq3 cū recubuisset ille supra pectus iesu: di
xit ei. Dn̄e quis est? Rn̄dit Jesus. Ille est cui ego intin
ctū panē porrexero. Et cū intinxisset panē: tradidit iu
de simōis scariothis. Et post buccellā: tūc itroiuit ī il
lū sathanas. Et dicit ei ies9. Quod facis: fac citi9. Hoc
aūt nemo sciuit discūbētiū: ad qd dixerit ei. qdā aūt pu
tabāt q2 loculos habebat iudas q2 dixisset ei ies9. Eme
ea q̄ vobis opus sūt ad diē festū: aut egenis vt aliqd da
ret. Cū ergo accepisset ille buccellā: exiuit ꝯtinuo Erat
aūt nox. Cū aūt exisset dixit Jes9. Nūc clarificat9 est fi
lius hois: ⁊ de9 glorificat9 est in eo. Si de9 clarificat9
est in eo: ⁊ de9 clarificabit eū in semetipso: ⁊ ꝯtinuo cla-
rificauit eū. Filioli: adhuc modicū vobiscū sū. Quere
tis me: ⁊ sicut dixi iudeis. Quo ego vado: vos nō pote
stis venire. Et vobis dico modo. Mādatū nouū do vo
bis: vt diligatis inuicē sicut dilexi vos: vt ⁊ vos inuicē
diligatis. In hoc cognoscēt oēs q2 discipuli mei estis:
si dilectionē habueritis ad iuicē. Dicit ei symō petrus.
Dn̄e quo vadis? Rn̄dit ies9. Quo ego vado: nō potes
me modo seq: seqris aūt postea. Dicit ei petr9. Quare
nō possū te modo seq: aiam meā pro te ponam. Rn̄dit
Jesus. Animā tuā pones p me. Amen amē dico tibi:
nō cantabit gallus donec ter neges me. Et ait discipu
lis suis. Nō turbet cor vestrū: neq3 formidet. Creditis
i deū: ⁊ in me credite. In domo pr̄is mei: māsiōes mul-
te sūt. Si quominus dixissē vobis: q2 vado parare vo
bis locū. Et si abiero ⁊ pparauero vobis locū: iterū ve
niā et accipiā vos ad meipsū: vt vbi ego sū ⁊ vos sitis.

Et quo ego vado scitis: et viam scitis. Dicit ei Thomas. Dñe nescim⁹ quo vadis. Et quomodo possum⁹ viã scire? Dicit ei Jesus. Ego sũ via: veritas: et vita. Nemo venit ad patrẽ nisi p me. Si cognouissetis me: ⁊ patrẽ meũ vtiq₃ cognouissetis. Et amodo cognoscetis eũ: ⁊ vidistis eũ. Dicit ei philippus. Dñe ostẽde nobis patrẽ: ⁊ sufficit nobis. Dicit ei Jesus. Tãto tẽpore vobiscũ sũ: ⁊ non cognouistis me. Philippe: q̃ videt me videt ⁊ patrẽ meũ. Quomodo tu dicis. Ostẽde nobis patrẽ? Nõ creditis q₂ ego in patre: ⁊ pater ĩ me est? Verba q̃ ego loquoꝛ vobis a meipso nõ loquoꝛ. Pater aũt in me manẽs/ ipse facit opera. Nõ creditis q₂ ego ĩ patre: ⁊ pater in me est? Alioquin ꝑpter ipsa opera credite. Amẽ amẽ dico vobis: q̃ credit in me: oꝑa q̃ ego facio et ipse faciet: ⁊ maioꝛa hoꝛũ faciet: q₂ ego ad patrẽ vado. Et qd̃cũq₃ petieritis patrẽ in noĩe meo: hoc faciã vt gloꝛificet̃ pater in filio. Si quid petieritis patrẽ in noĩe meo: hoc faciã. Si diligitis me mandata mea seruate. Et ego rogabo patrẽ: et aliũ paraclitũ dabit vobis: vt maneat vobiscũ ĩ eternũ. Spiritũ veritatis quẽ mundus nõ potest capere: q₂ nõ videt eũ nec scit eũ. Vos aũt cognoscetis eũ: q₂ apud vos manebit ⁊ in vobis erit. Nõ relinquã vos oꝛphanos: veniam ad vos. Adhuc modicũ: ⁊ mũdus iã nõ videt me. Vos aũt videbitis me. q₂ ego viuo ⁊ vos viuetis. In illo die vos cognoscetis q₂ ego sũ in patre meo: ⁊ vos in me: et ego in vobis. Qui habet mãdata mea ⁊ seruat ea: ille est q̃ diligit me. Qui aũt diligit me: diliget̃ a patre meo. Et ego diligã eũ: ⁊ manifestabo ei meipsũ. Dicit ei iudas: nõ ille scariothis. Dñe qd̃ factũ es: q₂ manifestaturus es nobis teipsũ ⁊ nõ mũdo? Rñdit ies⁹ ⁊ dixit ei. Si qd̃ diligit me: sermonẽ meũ seruabit: et pr̃ me⁹ diliget eũ:

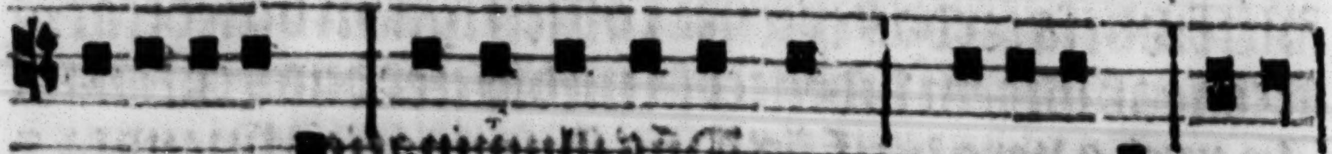
& ad eũ veniem⁹: et mãsionẽ apud eũ faciem⁹. Qui nõ diligit me/sermones meos nõ seruat. Et sermonẽ quẽ audistis nõ est me⁹: sed ei⁹ q̃ misit me p̃ris. Hec locutus sũ vobis: apud vos manẽs. Paraclit⁹ aũt spũs sãct⁹ quẽ mittet p̃r in nomine meo: ille vos docebit omnia: & suggeret vobis oĩa quecunq; dixero vobis. Pacẽ relinquo vobis: pacem meã do vobis. Nõ quomodo mundus dat: ego do vobis. Non turbet̃ cor vestrũ: neq; formidet. Audistis q2 ego dixi vob): vado & venio ad vos. Si diligeretis me/gauderetis vtiq; q2 vado ad patrẽ: q2 p̃r maior me est. Et nũc dixi vobis priusq̃ fiat: vt cũ factũ fuerit credatis. Jã nõ multa loquar vobiscum. Uenit eñ princeps mũdi huius: et in me nõ habet q̃cq̃. Sed vt cognoscat mũdus quia diligo patrem: et sicut mãdatũ dedit michi p̃r/sic facio. Surgite eam⁹ hinc.

SAbbato ĩ vig. pasc. ꝯgregatis clericis ĩ choro dictaq; hora. ix. executor officij idut⁹ vestib⁹ sacerdot. ĩ cappa serica rubea: diacon⁹ dalmatica: subdiaconus tunica induti cũ ceteris mĩstris altari albis cũ amictib⁹ idutis: sine lumĩe & cereis: & sine cruce & sine igne ĩ thuribulo: q̃dã etiã de prima forma. s. accolit⁹ ĩ suppellicio cereũ extinctũ ex trib⁹ cãdelis tortis ĩ vnũ ĩ p̃te ĩferiori: & ĩ supiori ab iuicẽ diuisis: sup quãdã hastã deferẽs: & p̄cessi. p̄cedẽs post portionẽ aq̃ b̃ndicte p mediũ chori ad fõtes & ad nouũ ignẽ b̃ndicẽdũ processionaliter eant choro sequẽte: habitu nõ mutato: excellẽtioribus precedentib⁹. Et ad colũnã ex parte australi iuxta fontẽ: vbi sacerdos executor officij ignem benedicat: q̃ accendat̃ ibidem videlicet in medio ĩter duas colũnas. Jn eundo vero dicit̃ p̃s **Dñs illuminatio.** sine nota & sine **Gl'ia p̃ri.** alternatim a toto choro. Hoc mõ fiat statio ad ignẽ b̃ndicẽdũ. Sacerdos Ho iuxta ignẽ stet ad

orientē conuersus: ad sinistrū eius stet dia. subdiaco nus ad sinistrā diaconi vnus vero ceroferarius stet sa cerdoti opposit⁹: ad dextrū cuius stet puer ferēs librū primior sacer. alius vero ceroferarius stet retro sacer. ad dextrū cui⁹ stet portitor aque primior sacer. et vlti. loco retro oēs a parte occidentali stet portitor haste cū cereo. et ex alia parte ignis videlicet ex pte australi stet thuribu. ad accipiēdū ignē in thuribulū post bñdictio nē oib⁹ istis ministris ad sacer. cōuersis: choro interi cir cūstāte videlz ex pte boreali vt patet vbi ptrahit̃ statio Sequat̃ bñdictio ignis solēniter a sacerd. icipiēte sic.

Domine de⁹ nr̃ pr̃ oīps: lumē indeficiēs: cōditor oīm luminū: exaudi nos famulos tuos et bñ ✠ dic hūc ignē: q̄ tua sāctificatiōe atq3 bñdictiōe cōsecre tur. Tu illuminās oēm hoīem veniētē in hūc mūdū/ illumina consciētias cordis nostri igne tue charitatis vt tuo igne igniti/ tuo lumine illuminati: expulsis a cordibus nostris pctōrū tenebris: ad vitā te illustrāte pvenire mereamur eternā. Et sicut illuminasti ignem moysi famulo tuo p colūnam ignis ambulāti in mari rubro: ita illustra nr̃m lumē: et cādela q̄ de eo fuerit ac cēsa i honore maiestatis tue semp pseueret bñdicta: vt q̄cūq3 ex eo lumine portauerit sit illuminat⁹ lumīe grē.

Omnes orationes dicuntur cum Orem⁹. sub tono

predicto. Hic aspergatur aqua benedicta super ignem. Deinde dicatur Dominus vobiscu̅. et Oremus. Or.

Domine sancte pater omnipotens eterne deus bene ✠ dicere et sanctificare digneris igne̅ istu̅: quem nos i̅digni per inuocationem vnigeniti filij tui domini nostri iesu christi benedicere presumimus. Tu clementissime pater eum tua benedictione san ✠ ctifica: et ad profectum generis humani peruenire concede. Per eundem christum dominu̅ nostrum. Oremus.

Celesti nos lumine q̄s dn̄e semp̱ et vbiq̱ preueni: vt mysterium cui⁹ nos participes esse voluisti: et puro cernam⁹ intuitu/et digno p̱cipiamus effectu. Per dn̄m nostrum iesum xp̄m filiu̅ tuu̅. ¶ Deinde sequatur b̄n̄dictio thymiamatis siue ince̅si hoc modo.

Exorcizo te immu̅dissime sp̄u̅s: et o̅e fantasma inimici. In no̅ie dei patris o̅ipote̅tis: et in no̅ie filij eius iesu xp̄i dn̄i nostri: vt exeas et recedas ab hac creatura thymiamatis siue ince̅si: cum omni fallacia atq̱ nequitia tua. vt sit hec creatura sanctificata in nomine eiusde̅ dn̄i nostri iesu christi: vt o̅es gusta̅tes/tange̅tes/siue odorantes ea̅: virtutem et auxilium percipia̅t sp̄u̅s sa̅cti. Ita vt vbicunq̱ hoc ince̅su̅ vel thymiama fuerit: ibide̅ nullaten⁹ appropinquare audeas: nec aduersa inferre presumas: sed quicu̅q̱ sp̄u̅s immu̅de es/ cu̅ omni versutia tua procul inde fugias atq̱ discedas adiuratus. Per virtutem et nome̅ dei patris omnipotentis et iesu christi filij eius domini nostri: qui ve̅tur⁹ est in spiritu sancto iudicare viuos et mortuos: et te preuaricatorem: et seculum per ignem. Amen. Oratio.

Eterna̅ ac iustissima̅ pietate̅ tuam deprecamur dn̄e sancte pater omp̄s eterne deus vt bene ✠ dicere digneris hanc thymiamatis vel incensi speciem:

vt sit excelse maiestati tue in odorē suauitatis acceptū. Sit a te hec species bn̄dicta: sit per inuocationē sancti nominis tui sanctificata: vt vbicunqꝫ fumus ei⁹ perue nerit: extricetur ⁊ effugetur omne genus demoniorū: sicut incensū iecoris piscis quē raphael archangelus. Tobiā famulum tuū docuit cū ascēdit ad Sare libera tionē. Per christum dn̄m nostrum. Amen. Oremus.

Descēdat bn̄dictio tua dn̄e sup hāc speciē icēsi et thymiamatis: sicut i illo die de quo dauid ꝓpheta tu⁹ cecinit dicēs. Dirigat̄ oratio mea sicut incēsū in cōspectu tuo. Sit nobis odor cōsolatiōis suauitatis ⁊ grē: vt fumo isto effuget̄ oē fantasma inimici mētis et corporis: vt sim⁹ pauli apostoli voce bonus odor deo. Effugiāt a facie hui⁹ incēsi ⁊ thymiamatis oēs demonis incurs⁹ sicut puluis a facie vēti: et sicut cera a facie ignis. Presta hoc piissime pr̄ boni odoris incensum ad opus ecclesie tue ob causā religionis iugiter ꝑmanere: vt mystica nobis significatiōe spiritualiū virtutū fra grās ostēdat odor suauitatē. Tua ergo q̄s oꝑs de⁹ im mense maiestatis dextera hāc creaturā bn̄ ✠ dicere ex diuersarū rerū cōmixtione cōfectā dignare: et in virtu te sācti tui nois oēs immundorū spirituū fantasticos icursus effugare: oēsqꝫ morbos reddita sanitate expel lere: vt vbicūqꝫ fumus aromatum ei⁹ afflauerit: mira biliter possit atqꝫ in odore fragrantissimo tibi ꝑpetua suauitate redolere. Per christum dn̄m nostrum. Amē.

¶ Postea impleat̄ thuribulū de carbonib⁹ cū incenso: ⁊ incēsetur nouus ignis: deinde accēdatur cereus sup hastam de nouo igne: ceteris luminaribus prius extin ctis: ⁊ redeat processio more solito in chorū. In redeū do duo clerici de scd̄a forma in superpelliceis post sacer dotem incedentes cantent hos ꝟ⁹ seq̄ntes hoc modo.

Nventor rutili dux bone luminis q̄ certis vi

cibus tempora diuidis merso sole chaos in gruit

horridum lumen red de tuis christe fideli bus.

Chorus idē repetat post vnū quēq3.
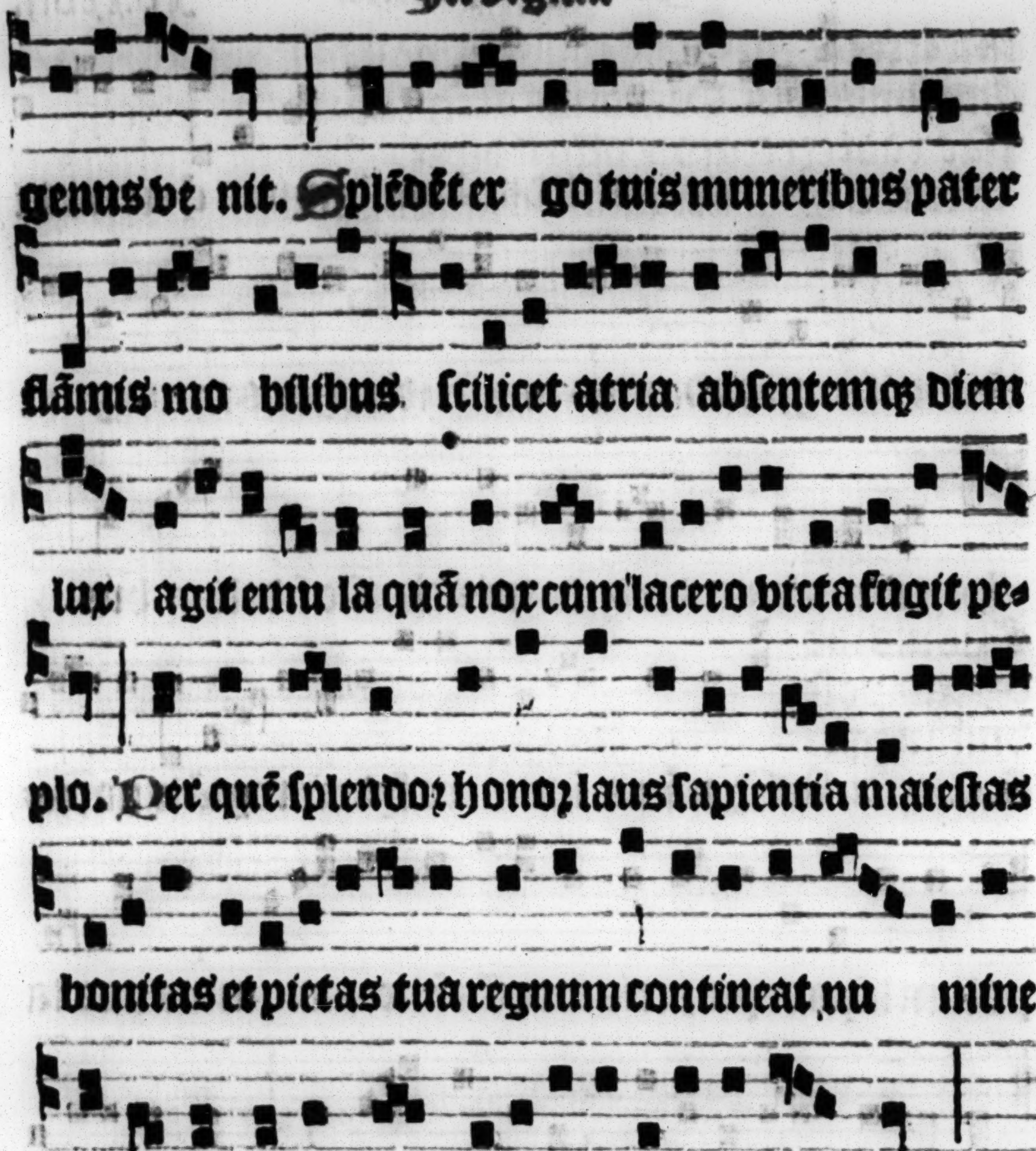
℣. Clerici. ℣. Quāuis īnumero sydere regiā lunariq3

polum lāpade pinxeris incussu silicis lu mina nos ta

mē mōstras saxigeno semine quere re. Ne nesci ret

homo spē sibi luminis in christi solido corpore cōditā

qui dici stabilē se voluit petrā nr̄is igniculis Unde

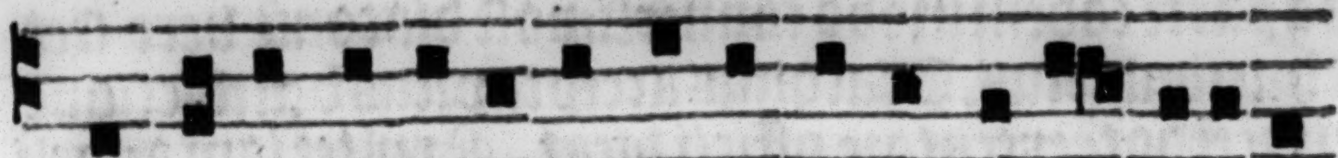

Quo cantato sequatur benedictio cerei paschalis ab ipso diacono ad processionem induto post acceptam benedictionem ad borealem converso ad gradum presbyterij: ceroferarijs diacono assistentibus vno a dextris et aliquo a sinistris ad ipsum conversis: cereis extinctis Subdiaconus vero textum tenēs stet ei opposit⁹: iuxta quē stet portitor haste ex vna parte: et ceroferarius cuiuscunq; parvi cerei ad fontes benedicendos ex alte-

ra parte eodem modo conuersi: post diaconū vero stet thuribularius. Diaconus accepta prius benedictione a sacerdote executore officij dicat. Exultet iam angelica turba celorū ꝛc. quam zozinius papa constituit sic.

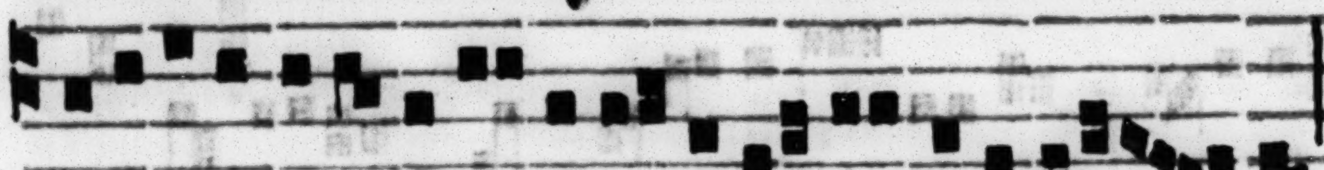
Exultet iam angelica turba celorum: exultet
diuina mysteria et pro tanti regis victoria tu ba in
tonet salu ta ris. Gau deat se tellus tantis irra
diata fulgoribus ꝛ eterni regis splēdore lustrata totius
orbis se sentiat a misisse ca ligi nem.
Letetur ꝛ mater eccle sia tanti luminis adornata fulgo
ribus ꝛ magnis populoꝝ vocibꝰ hec aula re sul tet.

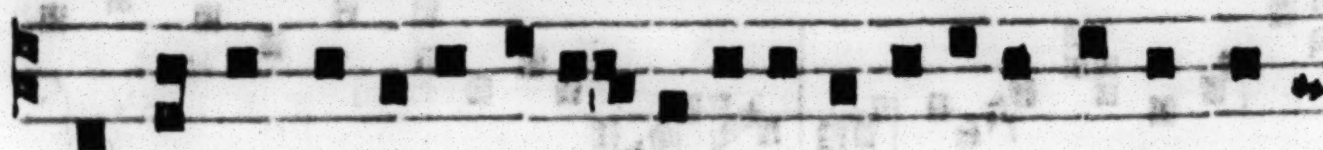
Qua ppter astantibus vobis fratres charissimi ad

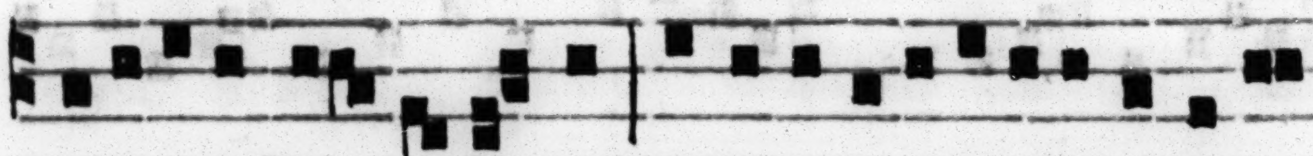
tam mirā sancti huius luminis claritatem vna mecū

queso dei omnipotentis misericordiā inuoca te.

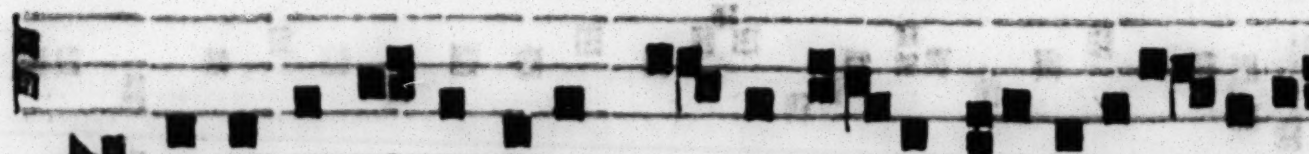
Vt qui me nō meis meritis intra leuitarū numerum

aggregare di gnatus est: luminis sui gratia infūden
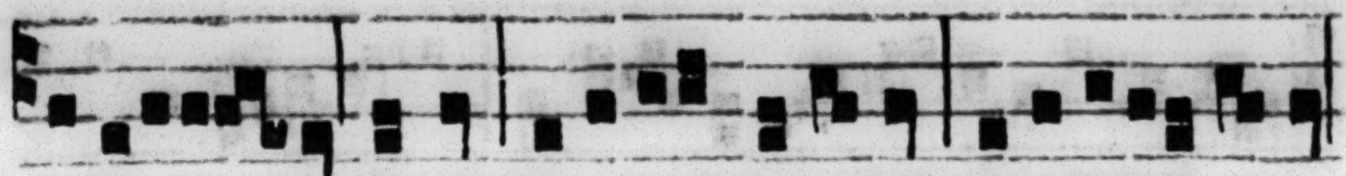

te cere i huius laudem imple re per fici at.

Per dominū nostrū iesū christū filium suū q̄ cū e o vi

uit et regnat deus in vnitate spirit⁹ sācti. Per oīa secu

la seculo rũ. Amẽ. Dominꝰ vobiscũ. Et cũ spũ tuo.

Sur sum corda. Habemꝰ ad dominũ. Gra ti as

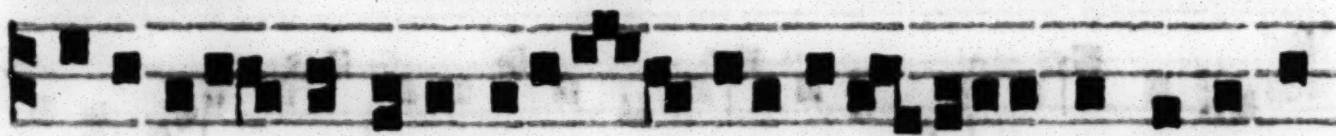

agamus domino deo nostro. Dignũ et iustũ est.

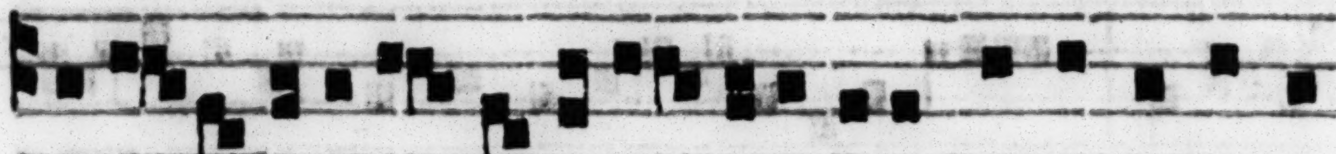

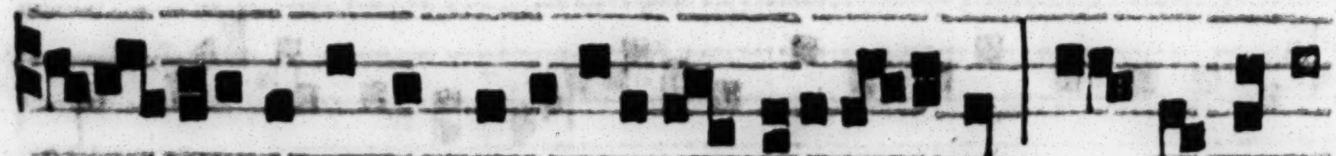
E re quia dignũ et iustũ est inuisibilẽ deũ

omnipotentẽ patrẽ filiumq̃ eiꝰ vnigenitũ dominũ no

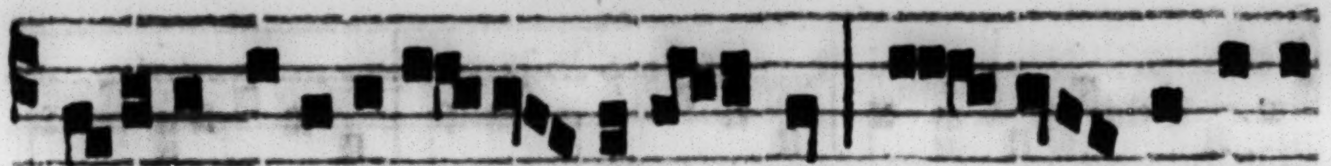
strũ iesum xp̃m cũ sãcto spi ritu toto cordis ac mẽtis

af fectu ⁊ vocis ministerio ꝑsona re. Qui ꝑ nob

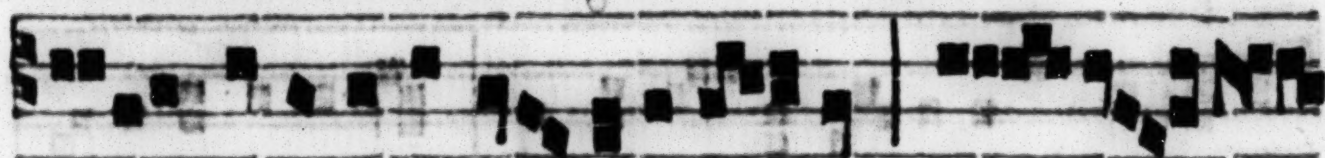
et erno patri ade debitum soluit ⁊ veteris piaculi cau

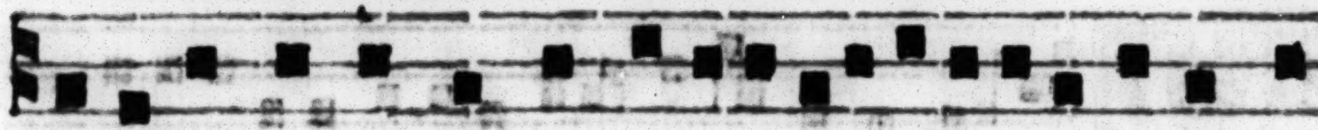
tionem pio cruore deter sit. Hec sunt enim fe

sta paschalia in quibꝰ verus il le agnꝰ oc ciditur

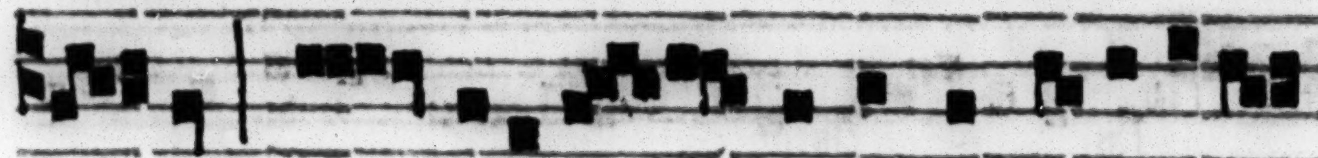
eiusqꝫ sāguine postes cōsecrantur. Hec nox

est in qua primū patres nr̄os filios israel eductos de

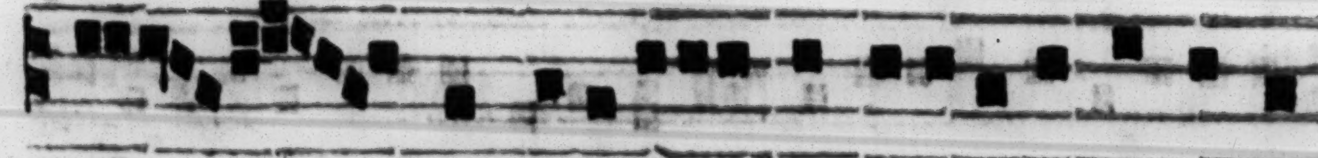
egypto rubrum mare sic co vestigio transi re fe-

ci sti. Hec igitur nox est que peccatorum

tenebras columne illuminatio ne purga uit.

Hec nox est q̄ hodie per vniuersū mūdū in

christo cre dētes a vitijs seculi segre gatos et caligi-

ne peccatorū reddit gratie sociat sanctita ti.

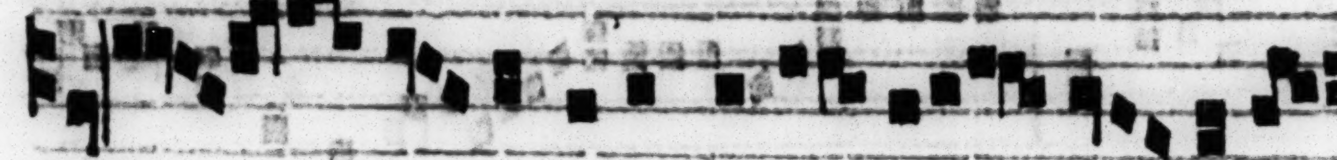
Hec nox est ī qua destructis vi

culis mortis christ9 ab inferis victor ascen dit. Ni-

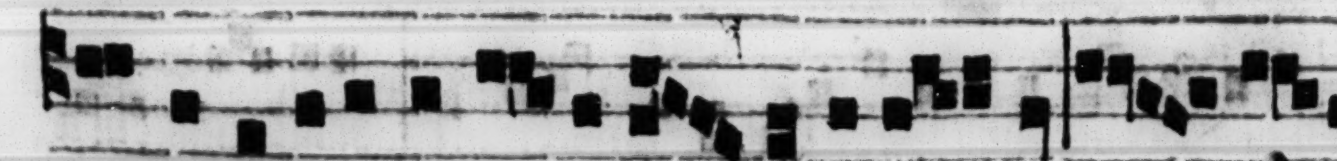
chil enī nobis nasci profuit ni si re dimi profuis-

set. O mi ra circa nos tue pieta tis digna-

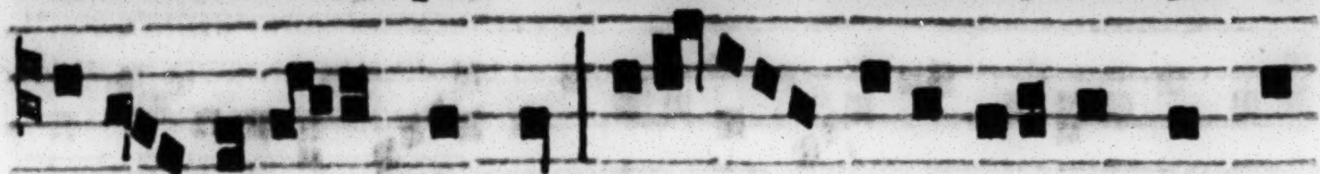
tio. O inestima bi lis dilectio charitatꝭ: vt

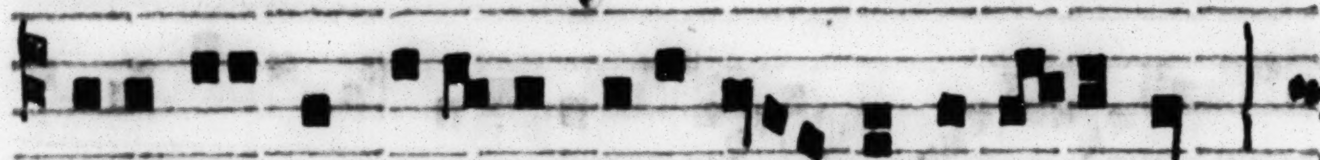
seruum redimeres fi lium tradidi sti. O certe

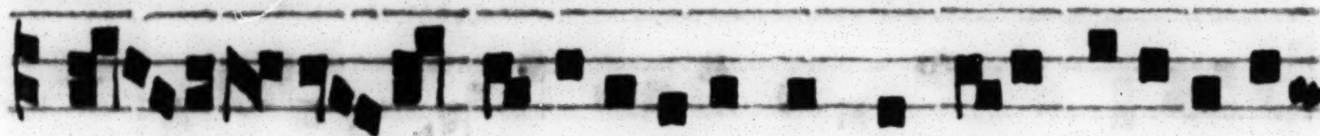
necessarium ade pec catum et nostrū quod chri sti

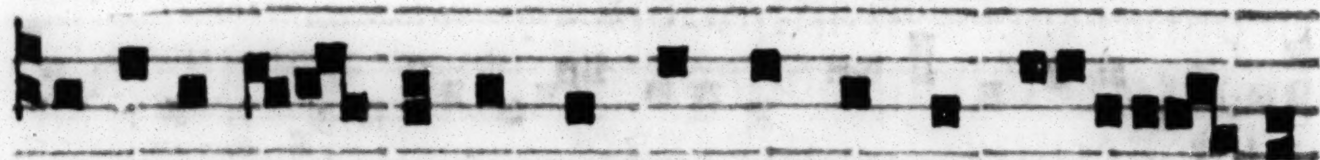
morte dele tum est. O felix cul pa que ta-

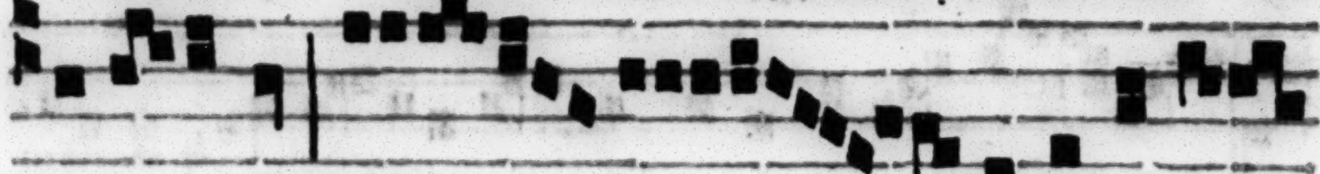
lem ac tantum meruit habere redempto rem.

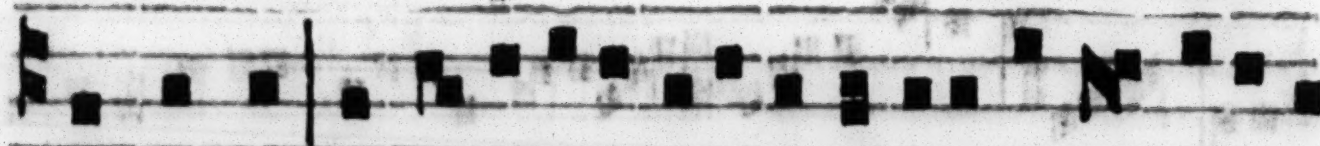
O certe beata nox que sola meruit sci-

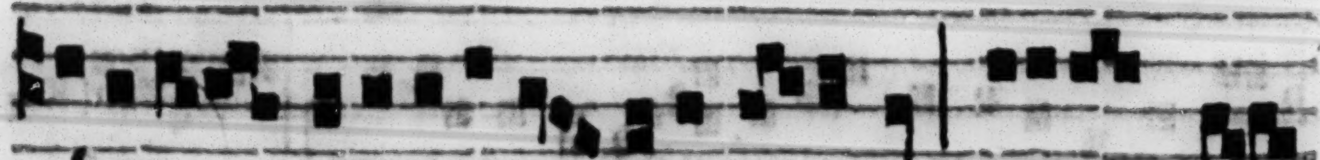
re tēpus et horam in qua christus ab inferis re-

surre xit. Hec nox est de qua

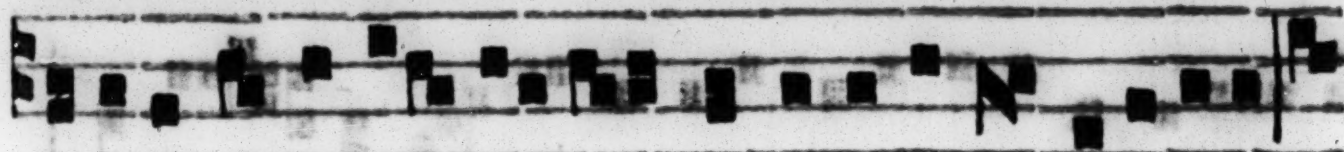
scriptum est: et nox ut dies illuminabitur ꝛ nox illumi

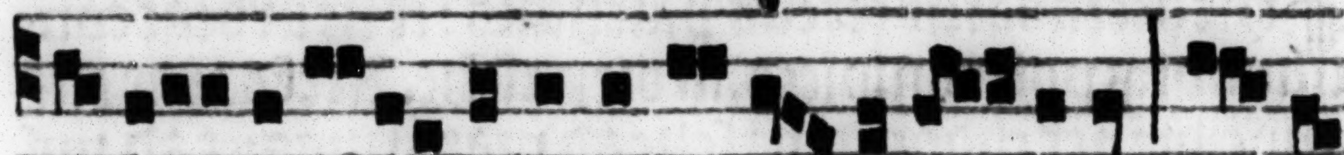
natio mea in deli cijs me is. Hu ius.

igitur sãctificatio noctis fu gat scelera culpas

lauat et reddit innocẽtiam lapsis et mestis letitiam: fu

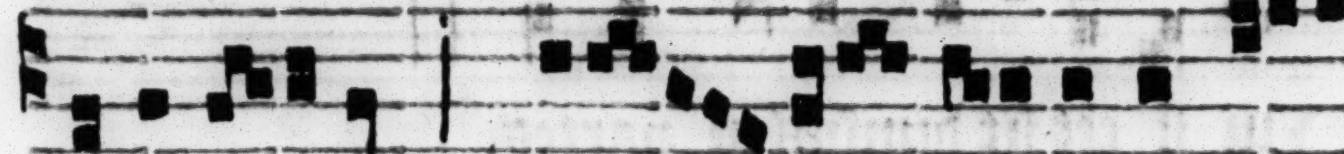

gat odia cõcordiã parat et curuat impe ria. In hu

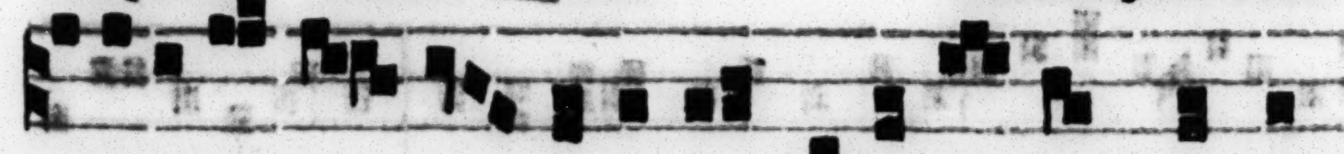
ius igitur noctis gratia su scipe sãcte pat.

Hic ponat incẽsum ab ipso diacono i cereũ siue in cãdelabrum in modũ crucis: similiter i paruum cereũ portitore accedente.

incẽsi hui⁹ sacrificium

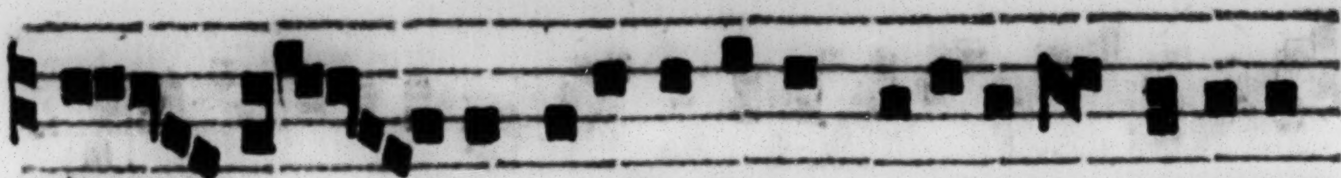
vesperti num. Quod tibi in hac cerei

oblatio ne so lenni per ministrorum manus

de ope ribus apũ sacrosancta reddit eccle sia.

Sed tam colŭne huius preconia nouim⁹

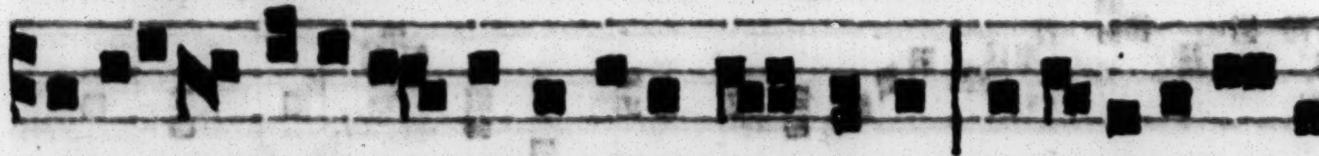
quam in honorem dei rutilans ignis accen dit.

¶ Hic accendatur cereus paschalis: et sic ardeat continue vsq₃ post completo. in die pasche. Accēdatur etiā quotidie per ebdoma. pasche ad matutinas: et ad missam: et ad vesperas. similiter fiat in octa. pasche. Omnibus vero dominicis ab octauis pasche vsq₃ ad ascēsionem domini ad missam tantum accēdatur. In die vero ascensionis domini sicut in octauis pasche. Accendatur etiam in his festis. s. marci. euangeli. philippi et iacobi tantum. In annunciatione vero beate marie quando post octauas pasche celebratur. et in inuentione crucis sicut in octauis pasche accenditur.

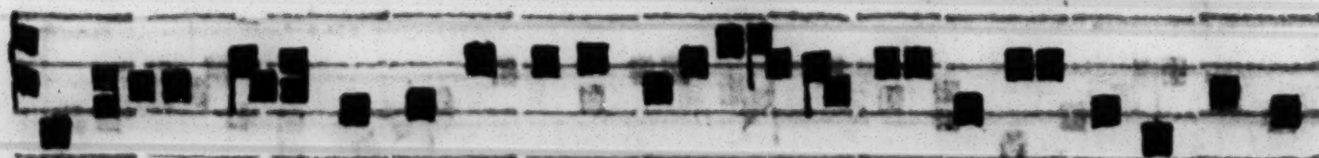

Qui li cet sit diuisus in partes.

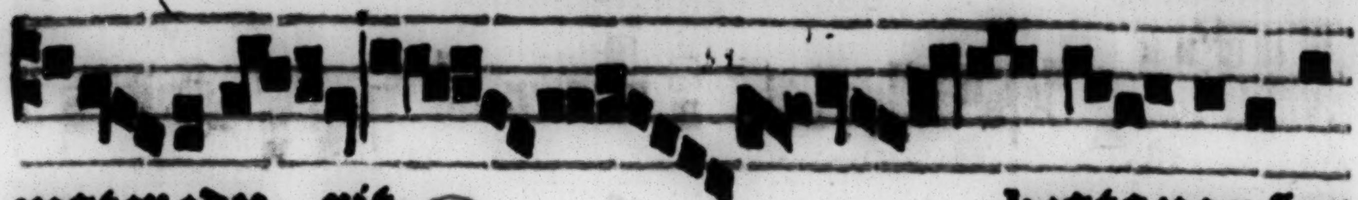
Hic accendantur omnia luminaria per ecclesiam.
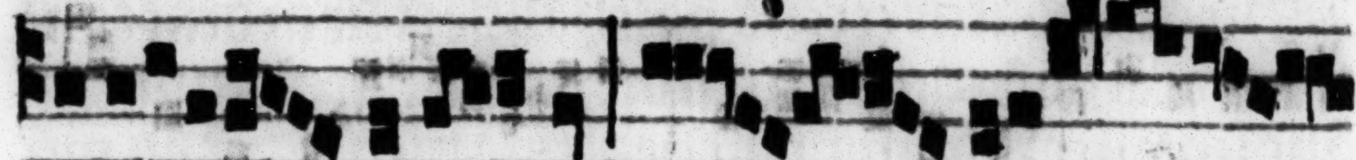

mutuati luminis detrimēta non nouit: alitur liquātī

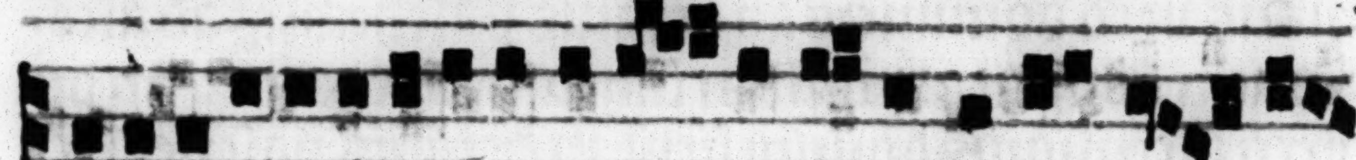

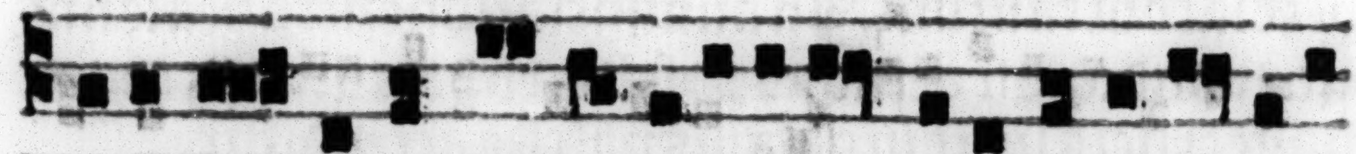
b⁹ cereis quas i substātiā precio se hui⁹ lāpadis apes

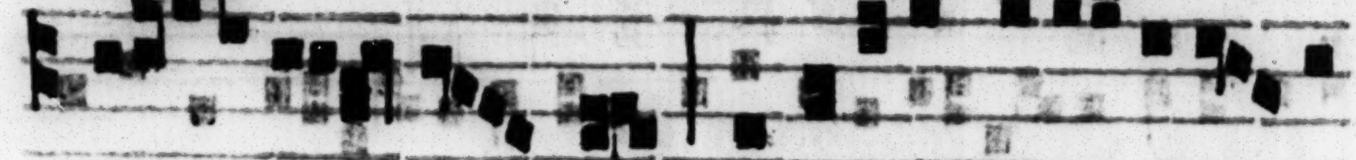

mater edu xit. O beata nox q̃ ex

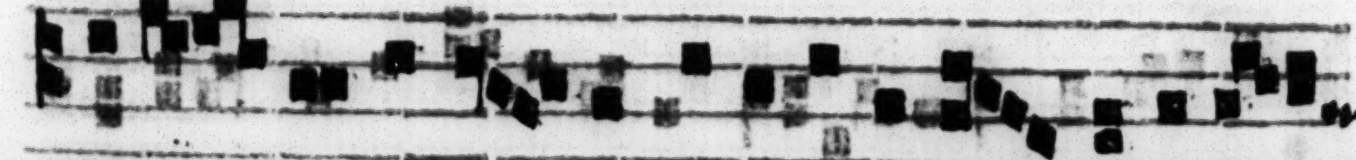

poliauit e gyptios ditauit hebreos: nox ĩ qua terre

nis celestia iũguntur. O ram⁹ te do-

mine vt cereus iste in hono rẽ nominis tui con se-

cratus ad noctis huius caliginem destruẽdã in defi-

ciens perse ue ret. In odorem suaui tis

acce ptus super nis luminaribus miscea-

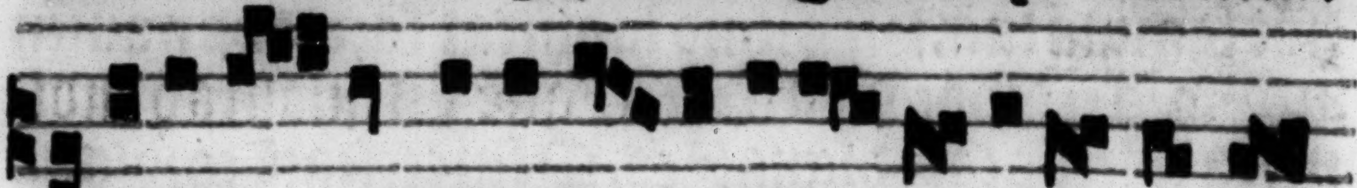

tur. Flãmas e ius lucifer matuti nus inue niat.

Ille inquam lucifer qui nescit occasum.

Ille qui regressus ab inferis humano generi serenus illuxit. Precamur ergo te domine ut nos famulos tuos omnem clerum et deuotissimum populum una cum patre nostro papa. N atque rege nostro. N necnon et episcopo nostro. N quiete temporum concessa in his paschalibus gaudijs conseruare di-

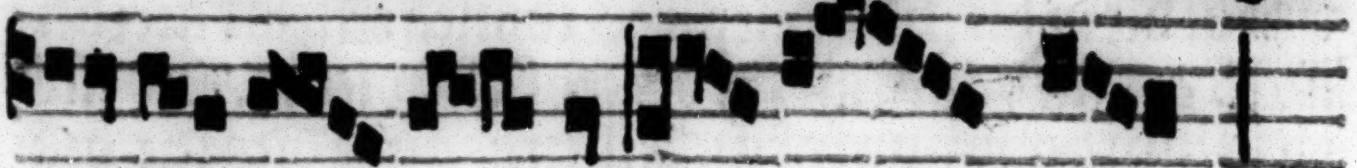
gneris. Qui sem per viuis regnas impe ras necnō

et glo ria ris solus de us solus al tissi mus ie-

su chri ste cum san cto spiri tu in glo-

ria dei pa tris. A men.

¶ Notandum est q̄ candelabrum cum cereo paschali debet ammoueri feria. vj. in crastino ascēsionis domini ante missam. Cereus iste christum designat siue columnā q̄ fuit hebreis: scilicet lux noctis et vmbra diei.

Rdo ad cathecuminū faciēdū. In primis deferat infans ad valuas ecclie: et inquirat sacerdos ab obstetrice vtrū sit ifās masculꝰ an femina. Deinde si ifās fuerit baptizatꝰ domi: et quo noīe vocari debeat: licet eī baptizatꝰ fuerit domi ꝓpter periculū mortis: tñ totū habeat subseq̄ns seruitiū: p̄ter immersionē aque et quo noīe debet vocari. ¶ Masculus aūt statuet a dextris sacerdotis: mulier verō a sinistris. His q̄sitis faciat signū crucis cū pollice in frōte infātis ita dicēs. Signū saluatoris dn̄i nr̄i iesu xp̄i in frontē tuum pono. et postea in pectore ita dicendo. Signū saluatoris dn̄i nostri iesu xp̄i in pectus

tuum pono. ¶ Deinde tenēs manum dexteram super caput infantis dicat Dominus vobiscum. et Oremus.

Omnipotens sēpiterne deus pater dn̄i nostri iesu xp̄i: respicere dignare sup hūc famulū tuum vel hāc famulā tuā. Hic primo inquirat sacerdos nomen infātis: ⁊ respōdeāt patrini N. quē vel quam ad rudimēta fidei vocare dignatus es. Omē cecitatē cordis ab eo vel ea expelle: disrumpe oēs laqueos sathane qbus fuerit colligatus vel colligata. Aperi ei dn̄e ianuā pietatis tue: vt signo sapiētie tue imbutus vel imbuta oīm cupiditatū fetoribus careat: ⁊ ad suauem odorem preceptorum tuorum letus vel leta tibi in ecclesia tua deseruiat: et proficiat de die in diē: vt idoneus vel idonea efficiat accedere ad gratiam baptismi tui percepta medicina. Per eūdē christum dominum nr̄m. Amen. Deinde dicatur oratio sine Dominus vobiscū sed cum Oremus. Oratio.

Preces nostras q̄s dn̄e clementer exaudi: et hunc electū tuū vel hanc electam tuam. Hic patrini ⁊ matrine nominēt puerū N. crucis dominice: cuius impressione. Hic faciat sacerdos crucem in fronte infātis. eū vel eam signamus virtute custodi: vt magnitudinis glorie tue rudimēta seruās per custodiā mādatorum tuorū ad noue regenerationis gloriā peruenire mereatur. Per xp̄m dn̄m nostrum. Amen. Oremus. Oratio.

Deus qui humani generis ita es conditor vt sis etiam reformator/propiciare populis adoptiuis: et nouo testamento sobolem noue prolis ascribe: vt filii promissionis quod non potuerunt assequi per naturam: gaudeant se recepisse per gratiam. Per dominum nostrum. ¶ Exorcismus salis. sine Oremus.

Exorcizo te creatura salis in nōe dei patris oipotētis: ⁊ in charitate dn̄i nr̄i iesu xp̄i: ⁊ in virtute

spiritus sācti. Exorcizo te per deum viuum: per deum verum: per deum sanctum: per deum qui te ad tutelam humani generis procreauit: et populo venienti ad credulitatē per seruos suos consecrari precepit: vt in noīe sancte trinitatis efficiaris salutare sacramētū ad effugādū iīmicū. Proinde rogam⁹ te dñe deus nr: vt hanc hic respiciat sacerdos sal. creaturam salis sanctificando sancti ✠ fices: benedicēdo bene ✠ dicas: vt fiat oībus accipientibus perfecta medicina permanens in visceribus eorū virtute eiusdē dñi nostri iesu christi: q̄ vēturus est iudicare viuos et mortuos et seculum p ignē. R. Amē. Postea interroget sacerdos nomen pueri: et ponatur de ipso sale in ore eius dicendo N. Accipe sal sapientie vt propitiat⁹ sit tibi deus in vitam eternam. Amen. Post salem datum dicat sacerdos super masculum vel feminam. Dñs vobiscum. et Orem⁹. Oratio.

Deus patrū nostrorū: de⁹ vniuerse cōditor creature: te supplices exoram⁹ vt hunc famulū tuū vel hanc famulā tuā N. respicere digneris propiti⁹: et hoc primū pabulū salis gustantem nō diutius esurire permittas quomin⁹ cibo repleat celesti: quaten⁹ sit sēper domine spiritu feruēs: spe gaudēs: tuo nomini seruiens: et perduc eum vel eam ad noue regenerationis lauachrum: vt cum fidelibus tuis promissionum tuarum eterna premia cōsequi mereatur. Per dominum nostrum. Sequatur oratio super masculum tantum sine Dñs vobiscū. sed cum Oremus. verte ad feminā.

Deus abrahā / de⁹ ysaac / de⁹ iacob / de⁹ q̄ moysi famulo tuo ī mōte synai apparuisti: et filios israel de terra egypti eduxisti: deputās eis angelū pietatis tue: q̄ custodiret eos die ac nocte: te q̄s dñe vt mittere digneris sanctum angelū tuū de celis q̄ similiter cu-

stodiat hūc famulū tuū N. et perducat eū ad gratiā ba
ptismi tui. sine Per xp̄m. ¶ Adiuratio sup masculum
sine Dn̄s vobiscū. et sine Orem⁹. sacerdote sic dicente.

m.t. Ergo maledicte diabole recognosce sententiam
tuam: et da honorem deo viuo et vero: da hono-
rem iesu christo filio ei⁹ et spūi sancto: et recede ab hoc fa
mulo dei N. quia istum sibi de⁹ et dn̄s noster iesus xp̄s
ad suam sanctā gratiam et benedictionem fōtemq3 ba-
ptismatis: dono spūs sc̄ti vocare dignat⁹ est. Et hoc
signū sancte cru✠cis. Hic faciat sacerdos signum cru
cis in fronte infantis cum pollice suo ita dicens. quod
nos fronti eius imponim⁹ tu maledicte diabole nunq̄
audeas violare. Per eū qui venturus est iudicare viuos
et mortuos et seculū per ignē. ℟. Amē. Hec sequens oro
dicit sup masculū tm̄ sine Dn̄s vobiscū. et sine Orem⁹.

m.t. Deus immortale presidium oīm postulātium/
liberatio supplicum/pax rogantium/vita cre-
dentiū/resurrectio mortuorū: te inuoco super hunc fa
mulū tuum N. qui baptismi tui donum petēs; eternā
consequi gratiā spirituali regeneratione desiderat. Ac
cipe eum dn̄e: et quia dignat⁹ es dicere: petite et accipie-
tis: querite et inuenietis: pulsate et aperietur vobis. pe-
tenti premiū porrige et ianuā pande pulsanti: vt eternā
celestis lauachri benedictionē cōsecutus: promissa tui
muneris regna percipiat. Qui viuis et regnas cū deo
patre in vnitate spiritus sancti deus: per omnia secu-
la seculorum. ℟. Amen. ¶ Adiuratio super masculū
tātum sine Dn̄s vobiscū. et sine Oremus. hoc modo.

m.t. Audi maledicte sathana adiuratus p nomē eter
ni dei et saluatoris nostri filij ei⁹: cū tua vict⁹ in-
uidia tremens gemensq3 discede: nichil tibi sit commu
ne cū seruo dei N. iam celestia cogitanti/renūciaturo

tibi ac seculo tuo: et beate immortalitati victuro. Da igitur honorem aduenienti spiritui sancto: qui ex summa celi arce descendens: perturbatis fraudibus tuis: diuino fonte purgatum pectus id est sāctificatum deo templum et habitaculum perficiat: vt ab omnibus penitus noxijs preteritorum criminum liberatꝰ: hic seruus dei gratias perenni deo referat semper: et benedicat nomen eius sanctum in secula seculorum amen.

¶ Exorcismus super masculum tantum sine Oremꝰ.

Exorcizo te immūde spūs ī noīe dei patris: ꝛ filij: et spūs sancti: vt exeas ꝛ recedas ab hoc famulo dei respice N. ipse enim tibi īperat maledicte damnate atq̃ dānande: qui pedibus sup̱ mare ambulauit: et petro mergenti dexterā porrexit. Sequat̃ adiuratio. Ergo maledicte. vt supra. Hec sequēs oratio dicat̃ super feminam tantū sine Dominus vobiscū. et sine Oremꝰ.

Deus celi/deꝰ terre/deus angelorꝫ/deus archāgelorꝫ/deus patriarcharum/deꝰ prophetarū/deus apostolorū/deus martyrū/deus cōfessorū/deus virginū/deus omnium bene viuētium/deus cui omnis lingua ꝯfitetur ꝛ omne genu flectitur: celestiū/terrestriū/et infernorū: te inuoco dn̄e sup̱ hanc famulam tuā respice N. vt perducere eam digneris ad gratiam baptismi tui. ¶ Sequatur adiuratio super feminam.

Ergo maledicte diabole recognosce sētētiā tuā: ꝛ da honorē deo viuo ꝛ vero: ꝛ da honorem iesu xp̄o filio eiꝰ ꝛ spūi sācto: ꝛ recede ab hac famula dei N. qꝛ istā sibi deꝰ ꝛ dn̄s nr̄ iesus xp̄s ad suā sanctā gratiā ꝛ bn̄dictionē: fontemq̃ baptismatis: dono spūs sācti vocare dignatus est. Et hoc signum sancte cru ✠ cis. Hic faciat sacerdos signū crucis in frōte infātis cū pollice suo dicēs. qd̄ nos frōti eiꝰ damꝰ: tu maledicte dia-

vole nunq̄ audeas violare. Per eum qui venturus est iudicare viuos et mortuos et seculum per ignem. R̄z. Amen. ¶ Item super feminam tantum dicitur seqns oratio sine Dominus vobiscum et sine Oremus.

Deus abraham/deus isaac/et deus iacob/deus qui tribus israel de egyptiaca seruitute liberasti: et per moysē famulum tuum de custodia mandatorum tuorum in deserto monuisti: et susannam de falso crimine liberasti: te supplex deprecor domine vt liberes et hanc famulam tuam respice N. et perducere eam digneris ad gratiam baptismi tui. Sequatur adiuratio. Ergo maledicte. vt supra. Exorcism⁹ super feminam tm̄ sine Dn̄s vobiscum. et sine Oremus. Oratio.

Exorcizo te immūde sp̄s: per patrem et filium et spiritum sāctū: vt exeas et recedas ab hac famula dei respice N. ipse enim tibi imperat maledicte damnate atq̄ damnande: qui ceco nato oculos aperuit: et quatriduanū lazarum de monumento suscitauit. Sequatur adiuratio. Ergo maledicte. vt supra. Exinde tam super masculos q̄ super feminas dicantur orationes sequentes sine Dn̄s vobiscum. et sine Orem⁹ Hic faciat sacerdos crucem cum pollice in fronte infantis: tenensq̄ manum super caput eius dicat.

✠ Eternam ac iustissimam pietatem tuā deprecor dn̄e sācte pater oīpotens eterne de⁹ auctor luminis et veritatis: respice super hunc famulum tuum vel hāc famulā tuā respice N. vt digneris illum vel illam illuminare lumine intelligētie tue. Mūda eū vel eam et sancti✠fica: da ei sciētiam verā: vt dignus vel digna efficiatur accedere ad gratiā baptismi tui: teneat firmā spem/cōsiliū rectum/doctrinā sanctam: vt aptus vel apta sit ad percipiendā gratiā baptismi tui. Per christi-

stum dñm nostrum. sine Oremus. Oratio sequatur.
Nec te latet sathana iminere tibi penas: iminere tibi tormenta: imminere tibi diē iudicij: diē supplicij sēpiterni: diem qui vēturus est velut clibanus ardēs: in quo tibi atq; vniuersis angelis tuis eternus superueniet interitus. Et ideo pro tua nequitia dānate atq; dānande: da honorē deo viuo & vero: da honorē iesu xpo filio eius: da honorē spūi sancto paraclito: in cuius noīe atq; virtute precipio tibi (quicūq; es) spūs immunde: vt exeas & recedas ab hoc famulo dei vel ab hac famula dei respice N quem vel quā hodie idē deus & dñs nr iesus christus ad suam sanctā gratiam et benedictionē fontēq; baptismatis vocare dignatus est: vt fiat eius tēplū per aquā regenerationis: in remissionē oīm peccatorū suorū. In noīe eiusdē dñi nostri iesu xpi. Qui vēturus est iudicare viuos & mortuos & seculū p ignem. R. Amen. His dictis dicat sacerdos Dñs vobiscū. Et cum spū tuo. Euangelium Secundū Matheū.
In illo tēpore. Oblati sūt iesu paruuli: vt manus eis imponeret & oraret. Discipuli aūt eius increpabāt eos. Jesus aūt ait illis. Sinite paruulos & nolite prohibere eos venire ad me: taliū est enim regnū celorum. Et cū iposuisset eis manū: abijt inde. Deinde spuat sacerdos in sinistra manu: & tāgat aures & nares infātis cum pollice suo dextero de sputo dicēdo ad aurē dextrā. Effeta/ qd est adaperire. ad nares In odorē suauitatis. ad aurē sinistrā. Tu aūt effugare diabole: appropinquabit enī iudiciū dei. Postea dicat sacerdos cōpatribus & cōmatribus vna cū oībus circunstantibus vt ipsi dicant adinuicem. Pater noster. et Aue maria. et Credo in deum quas etiam ipse sacerdos dicat cunctis audientibus/ videlicet modeste & distincte sic.

sacerdos [illegible] se ad [illegible] [illegible] spuat

Ordo ad faciendũ cathecuminum.

Pater noster qui es in celis: sanctificetur nomen tuũ. Adueniat regnũ tuum. Fiat voluntas tua sicut in celo & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos a malo. Amen.

Aue maria gratia plena dominus tecum: benedicta tu in mulieribus: et benedictus fructus ventris tui iesus. Amen.

Credo in deum patrem omnipotentem: creatorẽ celi & terre: & in iesum christum filium eius vnicum dñm nostrum: qui conceptus est de spiritu sãcto: natus ex maria virgine: passus sub pontio pilato crucifixus mortuus & sepultus: descendit ad inferna: tertia die resurrexit a mortuis: ascendit ad celos sedet ad dexterã dei patris omnipotentis: inde venturus est iudicare viuos et mortuis. Credo in spm̃ sãctũ/ sanctã ecclesiam catholicã/ sanctorũ cõmunionẽ/ remissionẽ pctõrũ/ carnis resurrectionẽ/ & vitã eternam. Amen.

His dictis faciat sacerdos signũ crucis ĩ manu dextera infantis/ interrogato eius nomine ita dicens N. Trado tibi signaculum dñi nostri iesu christi in manu tua dextera: vt te signes & te de aduersa parte repellas/ & in fide catholica permaneas/ & habeas vitã eternam & viuas in secula seculorum. Amen. ¶ Postea dicat sacerdos bñdicendo infãtẽ sic. Benedictio dei patris oĩpotentis & filij & spũs sancti: descẽdat super te & maneat semper. ℞. Amen. Postea introducat cathecuminum per manũ dexterã in ecclesiam/ interrogato noĩe eius dicẽs N. Ingredere in tẽplum dei: vt habeas vitã eternã & viuas in scl'a sclorum. Amẽ. Qñ fuerit fõs mũdandus & de pura aqua renouandus (qđ sepe debet fie

ci ꝑpter aque corruptionem) tunc dicatur sequēs leta
nia: ⁊ benedicatur fōs modo sequēti. Et nota ꝙ aqua
baptismatis: non debet transmutari propter honorē
alicuius potētis nisi fuerit corrupta. ¶ Nota ꝙ aqua
bñdicta fontiū in vigi. pasche ⁊ penthecostes nō asper
gatur per ecclesiā: sed aliqua alia aqua benedicta mo
re solito sicut in aliis dñicis dieb⁹. ¶ Memorialiter re
tinendū est ꝙ aqua bñdicta circa fontes est aspergēda
sed non aqua fontiū: siue chrismate fuerit sanctificata
siue nō. Quū in decretis originalibus sanctorū patrū
clementis ⁊ paschasii paparum inuenitur ꝙ aqua fō
tiū non est aqua aspersionis: sed baptismatis ⁊ purga
tionis. Unde caueat vnusquisqꝫ sacerdos ne illa aqua
tāgat/ nisi quos baptizat: qꝛ nō est opus vt baptizati
iterū baptizent. Cesset ergo stulta p̄sūptionis asper
sio tā in vig. pasc. ⁊ pēth. ꝙ in oīb⁹ aliis diebus: qꝛ per
ecclesiam romanā cūctis christianis sub pena excōmu
nicationis maioris est inhibita. ¶ Hic incipit letania
hoc modo. ¶ Goodfaders et goodmoders et all that
be here about say in the worshyppe of god [redacted] a **Pat noster.** and **Auemaria.**
and **Credo i deum.** That we maye so mynyster thys
blessyd sacramēt that yt maye be to the pleasure of al
myghty god and cōfusyon of our gostly enmy ⁊ salua
cyon of te sowle of thys chylde ¶ God faders et god
modyrs/ of thys chylde whe charge you that ye char
ge the fader ⁊ te moder to kepe it from [redacted] et
[redacted]r pelers to the age of. vij. yere. et that ye lerne or se
yt be lerned the. **Pr noster. Auemaria.** et **Credo.** after
the lawe of all holy churche ⁊ in all goodly haste to be
cōfermed of my lorde of the dyocise or of hys depute ⁊
that the moder bringe ayen the crysom at hyr puryfy

the lords prayer the articles of the faith

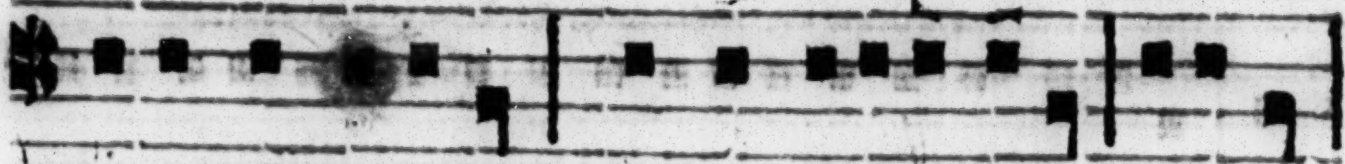
catiõ/et washe your hande or ye departe the chyrche.

¶ Sequuntur Letanie.

Kyrie eleison. Christe eleisõ. Christe audi nos. Pater de celis de⁹: miserere nobis.
Fili redemptor mũdi de⁹: miserere nobis.
Spũs scẽtẽ de⁹: misere. no.
Sctã trinitas vnus deus Miserere nobis.
Sctã maria Ora p nobis
Sancta dei genitrix ora
Sancta vgo virginũ or
Sancte michael or
Sancte gabriel or
Sancte raphael or
Oẽs sãcti angeli & archangeli dei Orate p nobis.
Oẽs sãcti beatorũ spũum ordines Orate p nobis
Sancte iohannes baptista Ora pro nobis.
Omnes sancti patriarche et prophete orate.
Sancte petre or
Sancte paule or
Sancte andrea or
Sancte iohannes or
Sancte iacobe or
Sancte thoma or
Sancte phillippe or
Sancte iacobe or
Sancte mathee or
Sãcte bartholomee or
Sancte symon or
Sancte thadee or
Sancte mathia or
Sancte barnaba or
Sancte marce or
Sancte luca or
Omnes sãcti apostoli et euangeliste orate.
Omnes sãcti discipuli et innocentes orate.
Sancte stephane or
Sancte line or
Sancte clete or
Sancte clemens or
Sancte fabiane or
Sancte sebastiane or
Sancte cosma or
Sancte damiane or
Sancte prime or
Sancte feliciane or
Sancte dionysi cũ socijs tuis ora.
Sãcte victor cum socijs tuis ora.
Omnes sancti martyres Orate pro nobis.
Sancte siluester or

Sancte leo or.
Sancte hieronyme or.
Sancte augustine or.
Sancte ysidore or.
Sancte iuliane or.
Sancte gildarde or.
Sancte medarde or.
Sancte albine or.
Sancte eusebi or.
Sancte Swithune or.
Sancte birine or.
Omnes sancti cōfessores.
Orate pro nobis.
Omnes sācti monachi et heremite orate.
Sancta maria magdalena ora pro nobis.
Sancta maria egyptiaca ora pro nobis.
Sancta margareta or.
Sancta scolastica or.
Sancta petronella or.
Sancta genouefa or.
Sancta praxedis or.
Sancta sotheris or.
Sancta prisca or.
Sancta tecla or.
Sancta affra or.
Sancta editha or.
Omnes sancte virgines.
Orate pro nobis.
Omnes sancti orate.

His itaq; cōpletis accedat sacerdos ad fontiū cōsecrationē q̄ sēper dicatur sine cātu: nisi tm̄ in vigilia pas. & pēthecostes. tunc enim cātata scd'a letania incipiat sacerdos ad hunc locum / & cantet modesta voce hoc mō.

Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo. Oremus.

Omnipotēs sēpiterne deus: adesto magne pietatis tue mysteriis: adesto sacramētis: & ad recreādos nouos populos quos tibi fons baptismatis parturit: spm̄ adoptionis emitte: vt qd̄ nr̄e humilitatis gerendū est misterio tue virtutis impleatur effectu. Per dominuz nostrum iesum christum filium tuum. Qui tecum viuit & regnat in vnitate spiritus sancti deus. ¶ Hic mutat vocem more prefationis sic.

Er omnia secula seculorum. Amen. Do-

minus vobiscum. Et cum spiritu tuo. Sur sum

corda. Habemus ad dominum. Gratias agamus

domino deo nostro. Di gnum et iustum est.

Ere dignum et iustum est equum et saluta-

re nos tibi semper et vbiqꝫ gratias agere domine san

cte pater omnipotens eterne deus. Qui inuisibili po-

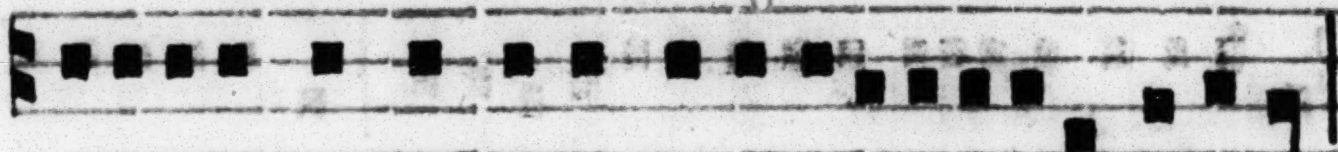
tentia sacramentorum tuorum mirabiliter operaris

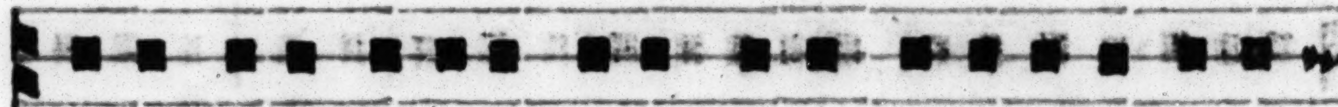
effectum. Et licet nos tātis mysteriis exequendis si-

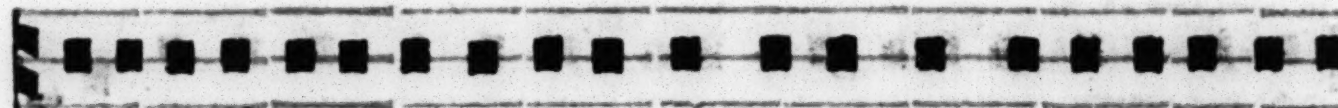
mus indigni: tu tamen gratie tue dona non deserens

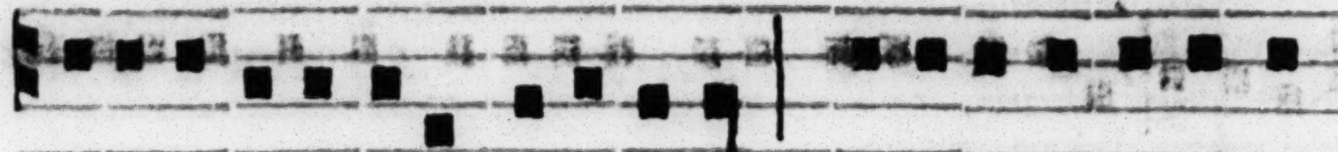
etiam ad nostras preces aures tue pietatis inclines.

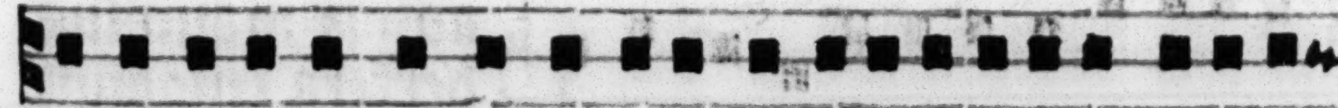
Deus cuius spiritus super aquas inter ipsa mundi

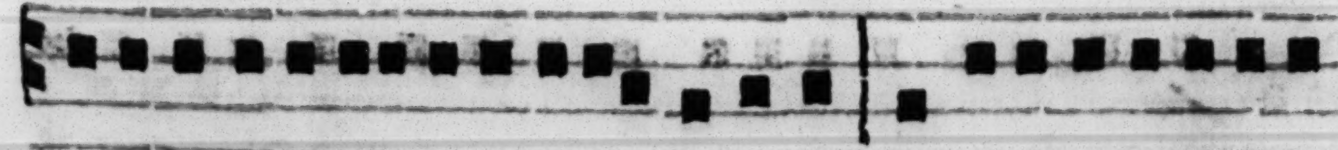
primordia ferebatur vt iā tūc virtutem sanctificatio-

nis aquarū natura conciperet. Deus q̄ nocentis mū

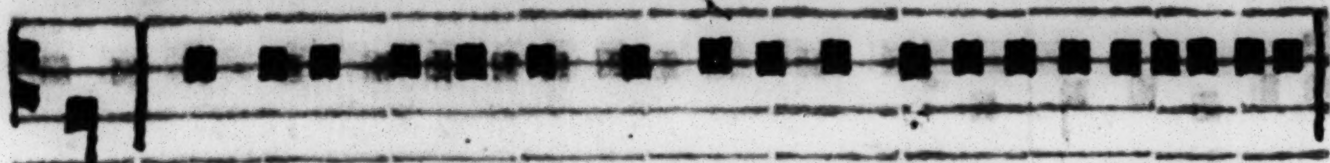
di crimina per aquas abluēs regenerationis speciem

in ipsa diluuij effusione signasti: vt vnius eiusdē q̄

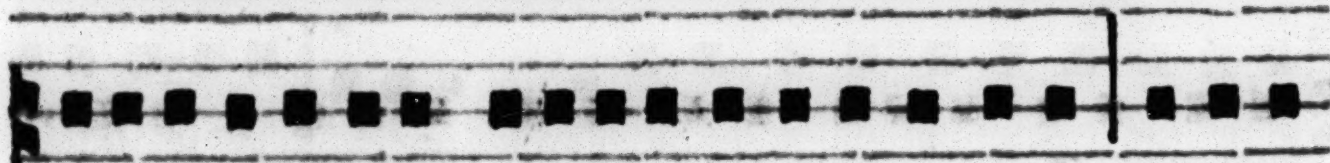
elementi mysterio et finis esset vitijs et origo virtuti

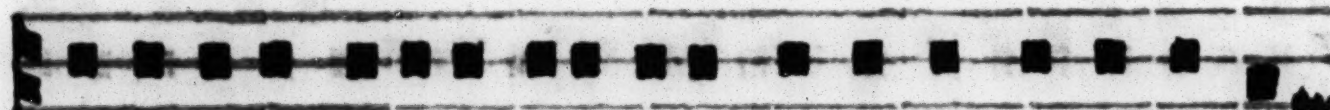
bus. Respice quesumus domine in faciem ecclesie tue:

et multiplica in ea regenerationes tuas qui gratie tue

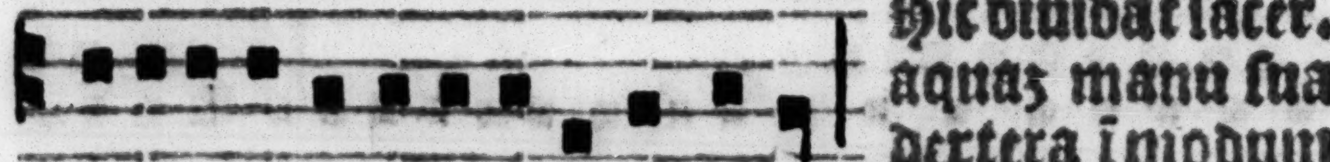
affluentis impetu letificas ciuitatem tuam: fontē q;

baptismatis aperis toto orbe terrarum gentibus in-

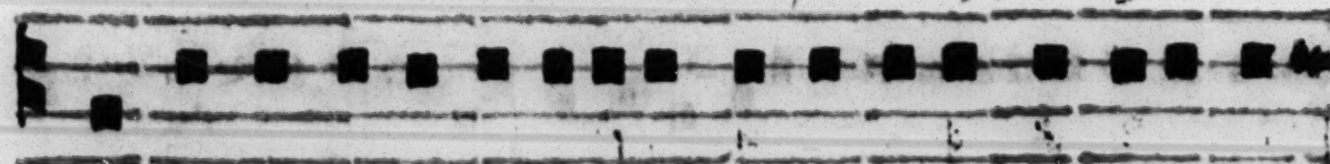

nouandis vt tue maiestatis imperio sumat vnigeni

ti tui gratiam de spiritu sancto.

Hic diuidat sacer. aquaꝫ manu sua dextera ī modum crucis sic.

Qui hāc aquā regenerādis hominibus preparatam

arcana sui luminis admixtione fecūdet: ut sāctificatio

ne ɔcepta ab imaculato divini fōtis utero i nouā rena

ta creaturā ꝓgenies celestis emergat. Et quos aut se

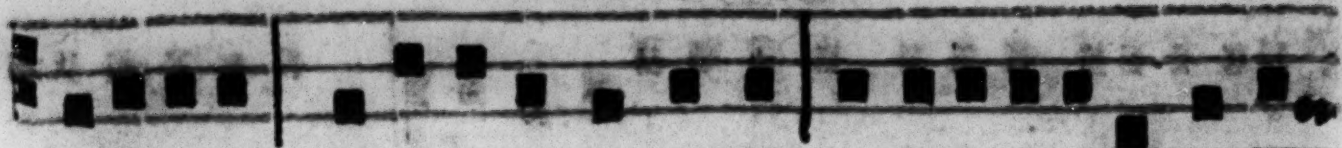
xus in corpore aut etas discernit in tēpore oēs in unā

pariat gratia mater infātiam. Procul ergo hinc iu-

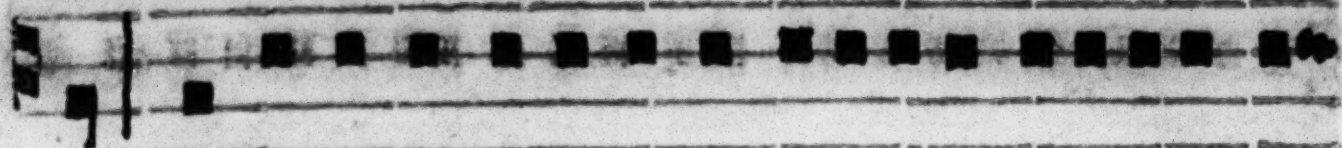
bente te domine omnis spiritꝰ imūdus abscedat: ꝓcul

tota nequitia diabolice fraudis absistat. Nichil hic

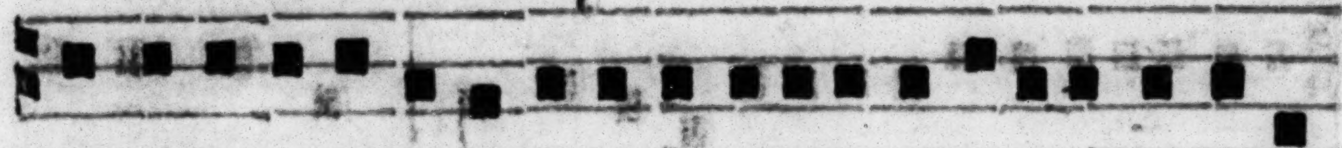
loci habeat cōtrarie virtutis admixtio: nō insidiādo

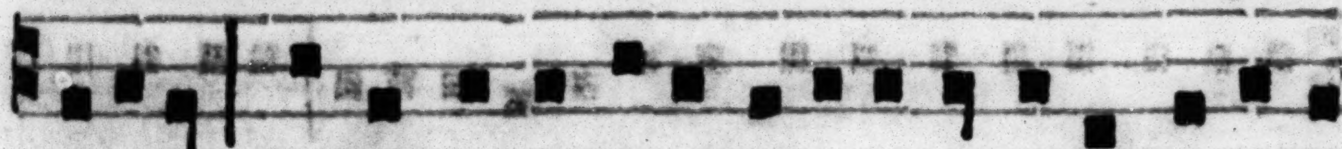
circũuolet:non latendo surrepat:nõ inficiendo corrũ-

pat. Sit hec sãcta et innocens creatura libera ab om-

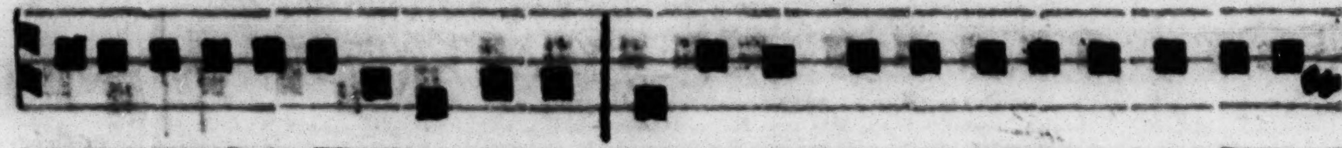
ni impugnatoris incursu et totius nequitie purgata

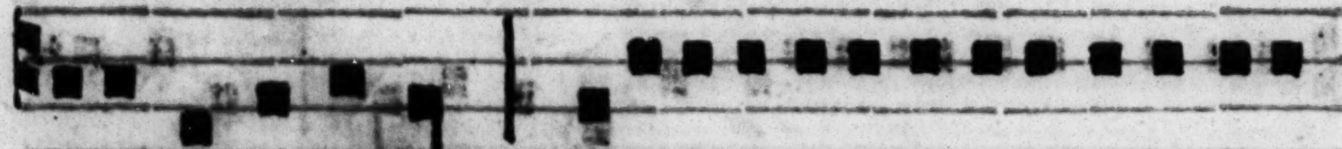
discessu. Sit fõs viuus aqua regenerãs vnda purifi-

cans. Ut omnes hoc lauacro salutifero diluendi ope

rante in eis spiritu sãcto perfecte purgationis idulgẽ-

tiam consequãtur. Unde bñ ✠ dico te creatura aque

per deũ vi ✠ uũ:per deũ ve ✠ rũ:per deũ sã ✠ ctũ:per

deum qui te in principio verbo separauit ab arida: cu-

ius spiritus super te ferebatur qui te de paradiso ma-

nare fecit: et in quatuor fluminibus totã terrã rigare

precepit. Hic eijciat sacerdos aquã de fonte p. iiij. ptes cũ manu dextera i modum crucis. Qui te in deserto ama-

ram suauitate indita fecit esse potabilem et sitienti po-

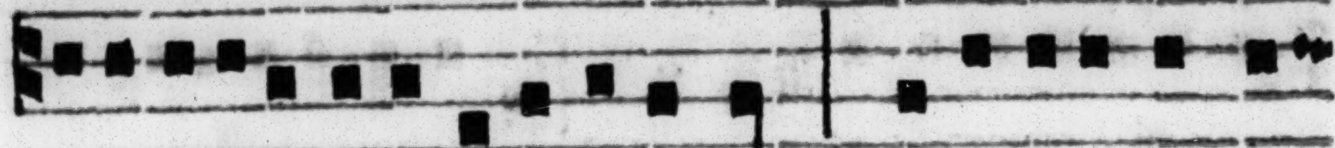
pulo de petra produxit. Bene ✠ dico te per iesum chri

stum filium eius vnicum dominum nostrũ: qui te in

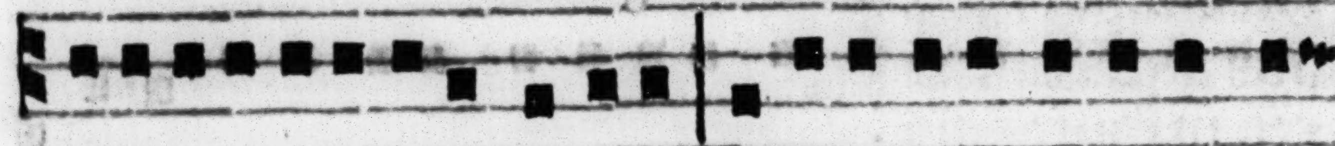
chana galilee signo admirabili sua potentia cõuertit

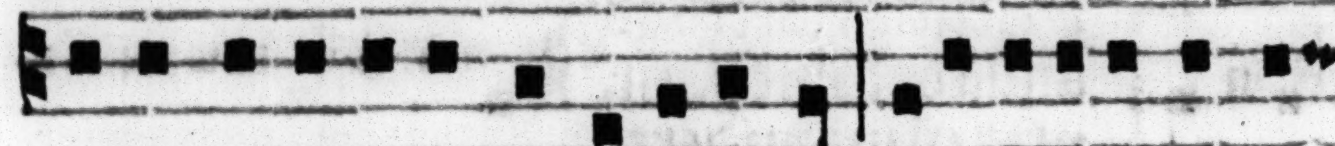
in vinum. Qui pedibus super te ambulauit et a Iohā

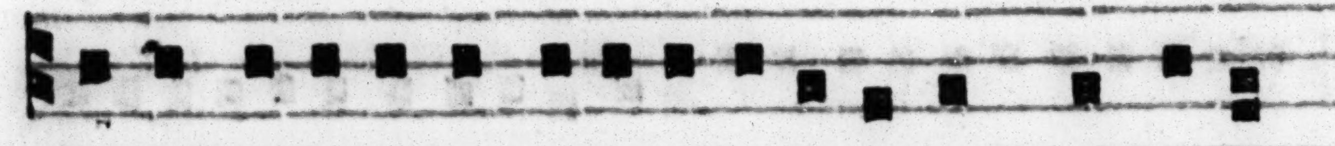
ne in iordane in te baptizatus est. Qui te vna cum san

guine de latere suo produxit: et discipulis iussit vt cre-

dentes baptizarentur in te dicens. Ite docete omnes

gentes baptizantes eos in nomine pa ✠ tris et fi ✠

lij et spi ✠ ritus sancti.

Hic mutet sacerdos vocē quasi legēdo & dicat sic. Hec nobis precepta seruātib⁹ tu deus oīps clemēs adesto tu benign⁹ aspira. Hic aspi. sacer. ter in fōtē in modū crucis deinde dicat legendo sic. Tu has simplices aquas tuo ore bn̄dicito: vt p̄ter naturalē emūdationē quā lauandis possunt adhibere corporib⁹: sint etiā purificādis mentibus efficaces. Hic stillet sacerdos de cereo in fontē in modum crucis: postea dicat more prefationis.

Descēdat in hāc plenitudinē fōtis virt⁹ spirit⁹ sācti

totāq̧ hui⁹ aque substātiā regenerādi fecūdet effectu.

Hic diuidat sacerdos aquā cum cereo in fonte ī modū crucis dicēdo. Hic omniū peccatorū macule deleā-

tur. Hic natura ad imaginē tui condita: & ad honorē

sui reformata principijs cunctis vetustatis squallori-

Hic tollat sacerdos cereū de aqua: & tradat clerico a quo ibidē cōtra fontes teneatur: donec finiatur tota pfatio.

bus emundetur. Ut om

nis homo hoc sacramentum regenerationis ingress⁹

in vere innocentie nouam infantiam renascatur.

¶ Hic mutet vocem quasi legendo. **Per dominum nostrum iesum christum filium tuum: qui tecum viuit et regnat in vnitate eiusdem spiritus sancti deus. Per omnia secula seculorum. Amen.** ¶ Non procedatur vlterius in hoc officio in vigilia pasche et penthecostes: nisi aliquis esset baptizandus vt postea patebit. Nota quod in vigilia pasche et pentecostes consecratis fontibus non infundetur oleum neque chrisma: nisi assint aliqui qui debeant baptizari: sed linteamine mundo cooperiantur: et vsque ad completum pasche vel pentecostes reseruentur: vt si forte his diebus aliquis baptizandus aduenerit: fecundatis tamen et sanctificatis fontibus olei et chrismatis infusione baptizetur. Post hec mittat sacerdos oleum sanctum cum ipsa bullione que est in vase eius in aquam: signum crucis faciens et dicens. ¶ **Coniunctio olei vnctionis et aque baptismatis. In nomine patris et filij et spiritus sancti. Amen.** Simili modo mittat chrisma dicens. **Fecundetur et sanctificetur fons iste hoc salutifero chrismate salutis. In nomine patris.** et cetera. Postea mittat simul oleum cum chrismate modo supradicto dicens. **Coniunctio chrismatis sanctificationis et olei vnctionis et aque baptismatis. In nomine patris.** et cetera. Tunc portetur infans ad fontes ab his qui eum suscepturi sunt ad baptismum: ipsisque eundem puerum super fontes inter manus tenentibus: ponat sacerdos manum dexteram super eum: et interrogato eius nomine: respondeant qui eum tenent N. Item sacerdos dicat N. **Abrenuncias sathane?** Respondeant compatrini et commatrine. **Abrenuncio.** Item sacerdos. **Et omnibus operibus eius?** R. **Abrenuncio.** Item sacerdos. **Et omnibus pompis eius.** R. **Abrenuncio.** Postea tangat sacerdos pectus infantis et inter scapulas de oleo sancto crucem faciens cum pollice dicens N. **Et ego linio te super pectus oleo salutis: inter sca-**

pulas. In christo iesu dn̄o nostro vt habeas vitā eter-
nam & viuas in secula seculorū amen. Deinde interro-
gato nomine eius respondeant N. Item sacerdos N.
Credis in deū patrē omnipotētē creatorē celi & terre?
Respondeant. Credo. Itē sacerdos. Credis & in ie-
sū xp̄m filiū eius vnicū dn̄m nostrū natum & passum?
Respondeāt. Credo. Itē sacerdos. Credis & in spiri-
tū scm̄/ sanctā ecclesiā catholicā/ sanctorū cōmunionē/
remissionē peccatorū/ carnis resurrectionē & vitā eter-
nā post mortē? Respōdeant. Credo. Tūc interroget
sacerdos nomē infātis dicēs quid petis. Respōdeant.
baptismū. Itē sacerdos. Uis baptizari? Respōdeant.
Uolo Deinde accipiat sacerdos infantē per latera in
manib⁹ suis: & interrogato noīe ei⁹ baptizet eū sub tri-
na mersione tm̄ sanctā trinitatē inuocando ita dicens
N. Et ego baptizo te in noīe patris. & mergat eū semel
versa facie ad aqlonē & capite versus oriētē. et filij et ite-
rum mergat semel versa facie ad meridiē. et spūs sācti
Amen. & mergat tertio recta facie vers⁹ aquā. Tūc pa-
trini accipiētes infātē de manib⁹ sacerdotis leuēt eū de
fōte. Ut aūt surrexerit a fonte/ accipiat sacer. de chris-
mate cū pollice suo dicēs Dn̄s vobiscū. et Orem⁹. Or.

Deus oīps pr̄ dn̄i nostri iesu christi qui te regene-
rauit ex aqua & spū sācto: quiqz dedit tibi remis-
sionem oīm peccatorū tuorū. Hic liniat infātem de ip-
so chrismate cū pollice in vertice in modū crucis dicēs.
Ipse linit chrismate salutis in eodē filio suo dn̄o nr̄o
iesu christo in vitam eternam. ¶ Postea induat infās
veste chrismali sacerdote interrogāte nomē ei⁹ & dicēte
sic N. Accipe vestē cādidam sāctam et immaculatam:
quam perferas ante tribunal dn̄i nostri iesu xp̄i: vt ha-
beas vitā eternam et viuas in secula seculorum amen.

¶ Licitū tñ est aūt pānū crismale secūdo iuxta chrisma-
te et sup aliū baptizatū immittere: sed scdm cōmunes us⁹
nō debet pannus ille assumi: sed ad ecclesiā reportari et
in usus ecclesie reseruari. Deinde quesito noīe ponat ce-
reū ardentē in manu infātis dicēs N. **Accipe lāpadē**
ardentē et irreprehēsibilē: custodi baptismū tuū: serua a candle
mādata: vt cū venerit dñs ad nuptias/possis ei occur-
rere vna cū sāctis in aula celesti: vt habeas vitam eter-
nā: et viuas i secula seculorū. Amē. ¶ Si episcop⁹ adest
statim eū cōfirmari oportet et postea cōmunicari si etas
eius id deposcat sacerdote dicente. **Corpus dñi nostri**
iesu xpi custodiat corpus tuū et animā tuā in vitā eter-
nam. Amen. ¶ Si infans sit: iniungatur patri et ma-
tri vt cōseruent puerū ab igne et aqua et omnibus aliis
periculis vsq₃ ad etatem septē ānorū: et si ipsi nō faciāt
patrini et matrine tenētur. Item et cōmatribus iniun-
gatur vt doceant infantem. **Pater nr̄. et Aue maria. et**
Credo in deū. vel doceri faciant: et q̄ chrismale deferat
ad ecclesiā: et q̄ cōfirmet̄ q̄ cito episcopus aduenerit cir-
ca partes per septem miliaria. Deinde dicat hoc seq̄ns
euangeliū super infantem si placuerit: q₂ secundum do-
ctores maxime valet pro morbo caduco. **Dominus vo-**
biscum. R. Et cum spiritu tuo. ¶ Sequentia sancti
euangelii Secundum Marcum. R. **Gloria tibi dñe.**

In illo tēpore. Respōdens vnus de turba dixit ad
iesum. Magister/attuli filiū meū ad te habentem
spiritū mutū: q ubicunq₃ eū apprehenderit allidit illū:
et spumat et stridet dētibus et arescit. Et dixi discipulis
tuis vt eijcerēt illum: et nō potuerūt. Qui rñdens eis:
dixit. O generatio icredula: q̄diu apud vos ero: q̄diu
vos patiar? Afferte illum ad me. Et attulerunt eum.
Et cum vidisset illū: statim spūs conturbauit eū: et eli-

sus in terra volutabatur spumãs. Et iterrogauit patrẽ eius. Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait. Ab infãtia. Et frequẽter eũ i ignẽ & i aquas misit: vt eũ perderet. Sed si quid potes/adiuua nos misertus nostri. Jesus autẽ ait illi. Si potes credere: oĩa possibilia sunt credenti. Et continuo exclamãs pater pueri cũ lachrymis aiebat. Credo dñe: adiuua incredulitatẽ meã. Et cũ videret iesus cõcurrẽtẽ turbã: cõminatus est spiritui imũdo dicens illi. Surde & mute spiritus: ego tibi precipio exi ab eo: & amplius ne introeas in eum. Et clamans & multũ discerpens eũ: exijt ab eo. Et factus est sicut mortu⁹: ita vt multi dicerẽt q2 mortuus est. Jesus autem tenens manũ eius eleuauit eũ: et surrexit. Et cũ introisset in domũ: discipuli ei⁹ secreto interrogabãt eum. Quare nos non potuimus eijcere eum? Et dixit illis. Hoc genus in nullo potest exire: nisi in oratione & ieiunio. Et postea dicat hoc euãgeliũ sequẽs: sub forma predicta. videlicet Secũdũ Johãnẽ.

In principio erat verbũ: & verbũ erat apud deũ: & deus erat verbũ. Hoc erat in principio apud deũ. Omnia per ipsũ facta sunt: et sine ipso factũ est nichil. Quod factum est in ipso vita erat: & vita erat lux hominũ. Et lux in tenebris lucet: et tenebre eã non cõprehenderunt. Fuit homo missus a deo: cui nomen erat iohãnes. Hic venit in testimoniũ vt testimoniũ perhiberet de lumine: vt omnes crederẽt per illũ. Nõ erat ille lux: sed vt testimoniũ perhiberet de lumine. Erat lux vera q̃ illuminat oẽm hoiem veniẽtẽ in hũc mũdũ. Jn mũdo erat: & mũdus p ipsũ fact⁹ est: & mũdus eũ nõ cognouit. Jn ppria venit: et sui eũ nõ receperũt. Quotquot autẽ receperunt eũ: dedit eis potestatem filios dei fieri: his qui credũt in noĩe eius. Qui non ex sanguinibus:

neque ex voluntate carnis: neque ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. Et verbum caro factum est: et habitavit in nobis. Et vidimus gloriam eius: gloriam quasi unigeniti a patre. Plenum gratie et veritatis. ¶ Notandum est quod quilibet sacerdos parochialis debet parochianis suis formam baptizandi in aqua pura naturali et recenti et non in alio liquore frequenter in diebus dominicis exponere: ut si necessitas emergat sciant parvulos in forma ecclesie baptizare proferendo formam verborum baptismi in lingua materna distincte et aperte et solum unica voce nullo modo iterando verba illa rite semel prolata vel similia super eundem: sed sine aliqua additione/ subtractione/ interruptione/ verbi pro verbo positione/ mutatione/ corruptione seu transpositione sic dicendo. **I cristene the N. in the name of the fadir and of the sone and of the holy gost. amen.** vel in lingua latina sic **Ego baptizo te N. In nomine patris et filii et spiritus sancti. Amen.** Aquam super parvulum spargendo vel in aquam mergendo ter vel saltem semel. ¶ Et si puer fuerit baptizatus secundum illam formam caveat sibi unusquisque ne iterum eundem baptizet: sed si huiusmodi parvuli convalescant deferantur ad ecclesiam et dicantur super eos exorcismi et cathecismi cum unctionibus et omnibus aliis supradictis preter immersionem aque et formam baptismi/ que omnino sunt omittenda: videlicet. **quid petis.** et ab hinc usque ad illum locum quo sacerdos debeat parvulum crismate linire. ¶ Et ideo si laicus baptizaverit puerum antequam deferatur ad ecclesiam interroget sacerdos diligenter quid dixerit et quid fecerit: et si invenerit laicum discrete et debito modo baptizasse et formam verborum baptismi ut supra in suo ydiomate integre protulisse/ approbet factum: et non rebaptizet eum. Si vero dubitet rationabiliter sacerdos utrum infans ad baptizandum sibi oblatus prius in forma debita fuerit baptiza-

tus vel nõ: debet oīa pficere cū eo sicut cū alio quē constat sibi non baptizatū/preterꝙ qđ verba sacramentalia essentialia proferre debeat sub cõditione hoc modo dicēdo N. **Si baptizatus es ego nõ rebaptizo te: sed si nõdū baptizatus es: ego baptizo te. In noīe patris et filij ⁊ spūs sancti amen.** sub aspersione vel immersione vtš. Et est obseruādū tā de baptismate quam de cõfirmatione ꝙ quādocūqꝫ dubitatur sine dubitatione cõferātur: qꝛ nõ dicitur iteratū quod nescit fuisse collatū ⁊ ideo sub forma predicta baptizētur infantes expositi de quorū baptismo probabiliter dubitatur: siue iueniātur cum sale vel sine sale. ¶ Notandū est etiā ꝙ si infās sit in periculo mortis: tūc primo introducatur ad fontē: ⁊ postea baptizetur incipiendo ad hunc locū. **Quid petis.** ⁊ si post baptismū vixerit habeat totū residuum seruitiū supradictū. ¶ Hoc aūt in quolibet sacramēto obseruetur ꝙ qñcunqꝫ periculū videtur imminere: sēp incipiatur ad substātiā illius sacramenti et postea residuū cõpleatur si poterit. ¶ Nõ licet aliquē baptizare ī aula camera vel aliquo loco priuato: sed dūtaxat in ecclesijs in quib⁹ sunt fontes ad hoc specialiter ordinati: nisi fuerit filius regis vel principis/aut talis necessitas emerserit ꝑpter quā ad ecclesiā accessus absqꝫ periculo haberi non potest. ¶ Presbyter aūt si poterit semꝑ habeat fontē lapideū integrū ⁊ honestū ad baptizādū: si aūt nequiuerit habeat vas cõueniēs ad baptismū qđ alijs vsib⁹ nullaten⁹ deputetur nec extra ecclesiā deportetur. ¶ Solēnis baptism⁹ celebrari solet ī sabbato sācto pasche ⁊ in vigilia pēthecostes: ⁊ ideo pueri nati infra octo dies ante pascha vel infra octo dies ante pētecostē/debēt reseruari ad baptizādū in sabbato sancto pasche vel in vigilia pētecostes: si ꝯmode ⁊ sine pericu-

lo valeãt reseruari. Jta q̄ tẽpore medio inter natiuita
tẽ puerorũ ⁊ huius baptismi/ perfectum recipiãt catecis
mũ: sola q̄ dieb⁹ predictis baptismi consecratis fõtib⁹
sit immersio faciẽda. ¶ Alij aũt q̄ alijs anni tẽporib⁹
nati extiterint incõtinẽti cũ nati fuerint propter morta
le periculũ qḋ sepe pueris imminet improuisũ/ baptizẽ
tur. ¶ Uerũtamẽ in sabbato sãcto pasche ⁊ in vigilia
penthecostes pacta cõsecratiõe fontiũ nõ infũdat oleũ
neq̄ chrisma: nec vlterius in officio baptismi procedat
nisi forte aliquis assit baptizandus: sed linteamine mũ
do cooperiantur ⁊ vsq̄ ad cõpletoriũ pasche et penthe
costes reseruẽtur: vt si forte his dieb⁹ aliquis baptizã
dus aduenerit/ fecũdatis ⁊ sãctificatis fontibus olei ⁊
chrismatis infusiõe baptizetur. ¶ Et nota q̄ de aqua
sãctificata in fõte baptismali in sabbato sctõ pasche ⁊
in vigilia pẽthecostes nunq̄ dz popul⁹ aspgi post aque
chrismationẽ nec ante. ¶ Nõ licet laico vel mulieri ali
quẽ baptizare nisi in articulo necessitatis. Si vero vir
⁊ mulier adessẽt vbi iminerẽt necessitatis articulus ba
ptizãdi puerũ ⁊ nõ esset ali⁹ minister ad hoc magis ido
neus presẽs: vir baptizet et nõ mulier: nisi forte mulier
bene sciret verba sacramẽtalia ⁊ nõ vir: vel aliud ipedi
mẽtũ subesset. ¶ Similiter pr̄ vel mater nõ dz propriũ fi
liũ de sacro fõte leuare nec baptizare/ nisi in extreme ne
cessitatis articulo: tũc em̄ bene possunt sine preiudicio
copule cõiugalis ipsũ baptizare: nisi fuerit aliq̄s alius
p̄sẽs q̄ hoc facere sciret et vellet. ¶ Preterea vir et vxor
nõ debẽt simul leuare puerꝝ alterius de sacro fõte. Nul
li religiosi debẽt admitti in patrinos qḋ etiã demonia
lib⁹ obseruãdũ est. ¶ Uiri aũt ⁊ mulieres q̄ suscipiunt
pueros de baptismo cõstituunt eoꝝ fideiussores apud
deũ: ⁊ ideo freq̄nter debent eos admonere cũ adulti fue

rint seu discipline capaces: vt castitatē custodiāt/iusti
tiā diligāt/charitatē teneāt: ⁊ ante oīa orationē dñica
lē ⁊ salutationem angelicā: symbolū fidei: ⁊ signaculo
scilicet crucis se signare eos docere tenent. ¶ Unde nō
debēt recipi in patrinos nec admittant nisi q̄ sciūt pre=
dicta: qr patrini debēt istituere filios suos spirituales
in fide/qđ facere nō possūt nisi ipsimet in fide prius in=
structi sint. ¶ Si baptizandus nō poterit loqui vel qr
paruulus/vel qr mutus/vel qr egrotās aut aliūde ipo
tens: tūc debent patrini p eis respōdere ad oēs interro
gatiōes in baptismo. Si aūt loqui poterit tūc p seipso
respōdeat ad singulas interrogatiōes nisi ad iterroga
tiones sui nois tm̄ ad quas semp patrini sui respōdeāt
pro eo. Qui suscipiūt pueros de sacro fōte non debent
eos tenere corā epo in cōfirmatione nisi cogente necessi
tate. Nō plures q̄ vnus vir ⁊ vna mulier debent acce=
dere ad suscipiendū paruulū de sacro fōte: vnde plures
ad hoc simul accedentes peccant faciendo cōtra prohi
bitionem canonis/nisi alia fuerit cōsuetudo approba=
ta: tñ vltra tres amplius ad hoc nullaten⁹ recipiant.
¶ Monendi sunt etiam laici q̄ paruuli sui cōfirmati:
tertia die post cōfirmationē deportentur ad ecclesiā: et
frontes eorum p manus sacerdotis ppter chrismatis
reuerentiam in baptisterio abluantur ⁊ ligature eorū
tunc igne cōburātur. ¶ Itē nullus debet admitti ad
sacramentū corporis ⁊ sāguinis christi iesu extra mor
tis articulū: nisi fuerit confirmatus vel a receptione sa
cramenti cōfirmationis fuerit rationabiliter impedi=
tus. ¶ Non debet sacerdos parochialis esse sine chris=
mate: sed debet qlibet sacerdos parochialis a suo epo
nō ab alio in ppria psona sua vel p alium sacerdotem
diaconū vel subdiaconū chrisma petere singulis ānis

ante pascha. ¶ Sacerdos qui de veteri chrismate vngit baptizatum (nisi in articulo necessitatis) deponendus est: et ideo debet omni die cene domini nouum chrisma ab epo confici et vetus remoueri et cocremari. ¶ Item tam sacrum oleum quam chrisma sub fideli custodia claue adhibita debent obseruari: ne ad illa possit manus temeraria extendi ad aliqua nepharia exercenda. ¶ Nota quod tempore interdicti generalis licite possunt conferri baptismus et confirmatio tam adultis quam paruulis: sed nondum pulsatis campanis neque alta voce.

Ordo ad purificandum mulierem post partum ante hostium ecclesie. Primo sacerdos et ministri eius dicant psalmos sequentes. ps. Leuaui oculos meos. ps. Beati oes. Gloria patri. Sicut erat. Sequatur Kyrie eleison. Xpe eleison. Kyrie eleison. Pater nr. Et ne nos. Sed libera. Dne saluam fac ancillam tuam. Deus meus sperantem in te. Esto ei dne turris fortitudinis. A facie inimici. Dne exaudi orationem meam. Et clamor meus ad te veniat. Dns vobiscum. Et cum spiritu tuo. Oremus. Oratio.

Deus qui hanc famulam tuam de pariendi periculo liberasti et eam in seruitio tuo deuotam esse fecisti: concede vt temporali cursu fideliter peracto / sub alis mie tue vitam perpetuam et quietam consequatur. Per xpm dnm. Amen. ¶ Tunc aspergatur mulier aqua benedicta: deinde inducat eam sacerdos per manum dexteram in ecclesiam dicens. Ingredere in templum dei vt habeas vitam eternam et viuas in secula seculorum. amen. ¶ Nota quod mulieres post prolem emissam quandocunque ecclesiam intrare voluerint acture gratias purificari possunt: quia nulla proinde peccati mole grauantur: nec ecclesiarum aditus est eis denegandus: ne pena illis conuerti videatur in culpam.

Si tm̄ ex veneratiōe voluerint aliq̄ diu abstinere/deuotionē eaꝝ nō credim⁹ iprobādā. d pu. post par. ca. vno.

Rdo ad faciendū spōsalia. In primis statuātur vir & mulier ante ostiū ecclesie corā deo sacerdote et populo/vir a dextris mulieris et mulier a sinistris viri. ¶ Et sciendū est q licet omni tpe possint cōtrahi sponsalia et etiam matrimoniū quod fit priuatim solo consensu: tñ traditio vxorū et nuptiarū solennitas certis tēporibus fieri prohibētur: videlicet ab aduētu dñi vsq ad oct. epiphanie: & a septuagesima vsq ad octauas pasche: & a dñica ante ascēsionem dñi vsq ad octa. pente. In octaua die tñ epiphanie licite possunt nuptie celebrari: q2 nō inuenitur prohibitū q̄uis in octauis pasche hoc facere nō liceat. Similiter in dñica proxima post festū pentecostes licite celebrant nuptie: quia dies pentecostes octauum diē non habet.

¶ Tunc interroget sacerdos banna dicens in lingua materna sub hac forma. Ecce cōuenimus huc fratres corā deo & angelis et oībus sāctis ei⁹ in facie ecclesie ad coniungendum duo corpora scilicet huius viri et hui⁹ mulieris. Hic respiciat sacerdos psonas suas vt amodo sint vna caro & due aīe in fide & in lege dei ad ꝓmerēdā simul vitā eternā quicquid ante hoc fecerit. Admoneo igitur vos oēs vt si quis ex vobis qui aliquid dicere sciat quare isti adolescētes legitime contrahere non possint/modo cōfiteatur. ¶ Eadē admonitio fiat ad virū & ad mulierē vt si quid ab illis occulte actū fuerit vel si quid deuouerint vel alio modo de se nouerit quare legitime cōtrahere nō possint: tūc confiteantur. Si vero aliquis impedimētū aliquod ꝓponere voluerit: et ad hoc probandum cautionē prestiterit: differatur

spōsalia quousq3 rei veritas cognoscatur. Si vero nullus impedimētū proponere voluerit: interroget sacerdos dotem mulieris videlicet arras spōsales. et dicunt arre annuli vel pecunia vel alie res dande spōse per spōsum: q̄ datio subarratio dicitur / precipue tn̄ quādo fit per annuli dationē: ⁊ tunc vulgariter despōsatio vocatur. Nō fidabit sacerdos nec cōsentiet ad fidationē inter virū ⁊ mulierē ante tertiū edictū bānorū. Debet eñ sacerdos bāna in facie ecclesie infra missarū solēnia cū maior populi affuerit multitudo / p tres dies solennes ⁊ distinctos iterrogare ita vt inter vnūquēq3 diē solēnē cadat ad min⁹ vnā dies ferialis. ❡ Debet etiam sacerdos terminū prefigere cōpetētē infra quē qui voluerit ⁊ valuerit legitimū opponat īpedimētū: ⁊ si cōtrahentes diuersarū sint parochiarum tunc in vtraq3 ecclesia parochiarū illarū sunt bāna interrogāda. ❡ Si autē vni⁹ ⁊ eiusdē sint parochie / tunc tm̄ in ecclesia illius parochie bāna interrogent. Sacerdos vero q̄ cōtractib⁹ matrimonialib⁹ āte trinā solēnē iterrogationē bānorū vt pdictū est p̄sumpserit īteresse: penā suspēsiōis ab officio p triēniū incurrit. ❡ Similiter sacerdos parochialis q̄ matrimonia clādestina in parochia sua phibere cōtēpserit / ab officio p triēniū debet suspēdi: et grauius est puniēd⁹ si culpe qualitas id req̄rat. Prohibent aūt clādestina matrimonia duplici ratione: vc3 ne sub spe matrimonij cōmittat fornicatio: ⁊ ne matrimonialiter cōiūcti iniuste separent. Sepe eñ ī matrimonio occulto alter cōiugū mutat ppositū ⁊ dimittit reliquū p̄bationib⁹ destitutū ⁊ sine remedio restitutionis: ⁊ ideo phibeāt sacerdotes freq̄nter parochianos suos ne dēt sibi fidē mutuo: sed corā publicis et honestis psonis ad hoc cōstitutis. Quisq3 etiā sacerdos seu secularis seu re

gularis extiterit q̄ solēnizationē m̄rimonij extra ecclesiā parochialē vel capellā habētē iura parochie sibi ab ātiquo ꝯpetētia absq̧ diocesani loci licētia speciali celebrare p̄sūpserit aut celebratiōi īteresse: ipō facto p ānū ītegrū ab officio est suspens⁹. Postea dicat sacerdos ad vir̄ cūctis audiētib⁹ ī lingua materna sic N. Uis habere hāc mulierē ī spōsā ⁊ eā diligere: honorare: tenere: ⁊ custodire sanā ⁊ īfirmā sicut spōs⁹ dꝫ spōsā: ⁊ oēs alīs ppē eā dimittere ⁊ illi soli adherere q̄diu vita vtriusq̧ vestrū durauerit. Rn̄deat vir. Uolo. Itē dicat sac̄. ad mulierē hoc mō. N. Uis habere hūc virū in spōsū ⁊ ei obedire ⁊ seruire: ⁊ eū diligere honorare ac custodire sanū ⁊ infirmū sicut spōsa dꝫ spōsū: ⁊ oēs alios ppē eū dimittere ⁊ illi soli adherere q̄diu vita vtriusq̧ vestrū durauerit. Rn̄deat mulier. Uolo. Deinde detē femina a p̄re suo vel ab amicis ei⁹: q̄ si puella sit discoopertā habeat manū: si vidua tectā: q̄ vir recipiat ī dei fide ⁊ sua seruādā sicut vouit corā sacerdote ⁊ teneat eā p manū dexterā ī manu sua dextera ⁊ sic det fidē mulieri p v̄ba de p̄senti ita dicēs docente sacerdote. I N. take the N. to my wedded wyf to haue ⁊ to holde fro this day for warde, for better e for wers for richere for pouere: ī sykenesse ād ī hele tyl dethe vs departe if holy chyrche it woll ordeyne ⁊ ther to y plight te my trouthe. manū retrahendo. Deinde dicat mulier docēte sacerdote. I N. take the. N. to my wedded housbōder to haue and to holde fro this day for warde for better: for wors: for richer: for pouere: in sykenesse et in hele: to be bonere and buxū in bedde and at te borde tyll dethe vs departhe if holy chyrche it wol ordeyne and ther to. I plight the my trouthe. manum retrahendo. Deinde ponat vir aurum: argētum: et annulum super scutū vel librum:

& querat sacerdos si annulus antea fuerit bñdict⁹ vel nō. si dicatur q̄ non: tūc bñdicat sacerdos annulū hoc modo cum Dñs vobiscum. & cum Oremus. Oratio.

Creator et conseruator humani generis: dator grē spiritalis: largitor eterne salutis: tu dñe mitte bñdictionē tuā sup hunc annulū. respice. vt q̄ illū gestauerit sit armata virtute celestis defēsionis: & proficiat illi ad eternam salutem. Per christum. Oremus.

Bene ✠ dic dñe hūc annulū. respice quem nos in tuo sancto nomine benedicim⁹. vt quecūq͂ eum portauerit in tua pace cōsistat: et in tua volūtate pmaneat: & in tuo amore viuat & crescat & senescat: et multiplicetur in longitudinē dierum. Per dñm. Tūc aspergatur aqua bñdicta super annulū. ¶ Si autem antea fuerit annulus ille bñdict⁹ tūc statim postq̄ vir posuerit annulū super librum: accipiēs sacerdos annulum tradat ipsū viro: quē vir accipiat manu sua dextera cum tribus principalioribus digitis a manu sua sinistra: & tenēs dexterā sponse docēte sacerdote dicat. With this rynge. I the wed and this gold and siluer. I the geue and with my bodi. I the worshipe and with all my worldely cathel. I the endo we. et tūc inserat sponsus annulū pollici spōse dicēs. In nōie patris. deinde secūdo digito dicēs et filij: deinde tertio digito dicēs. & spirit⁹ sācti. deinde quarto digito dicēs Amē. ibiq͂ dimittat annulū: q2 in medico est quedā vena pcedēs vsq͂ ad cor: & in sonoritate argenti designatur interna dilectio que sēper inter eos debet esse recens. ¶ Deinde inclinatis eorū capitibus dicat sacerdos benedictionem super eos Bñdicti ✠ sitis a dño qui fecit mūdum ex nichilo. Amē. Postea dicat iste psalmus seqñs hoc mō.

Manda de⁹ virtutē tuā: cōfirma hoc de⁹ qd ope-

ratus es in nobis: a templo tuo in hierusalem tibi offe
rent reges munera. Increpa feras arundinis cõgre=
gatio taurorum in vaccis populorũ: vt excludant eos
qui probati sunt argento. Gloria patri. Sicut erat.
Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater
noster. Et ne nos. Sed libera. Benedicam⁹ patrem
& filium cum sancto spiritu. Laudemus & superexalte
mus eum in secula. Laudemus dñm quem laudãt an
geli. Quem cherubin & seraphin sanctus sanctus san
ctus proclamãt. Dñe exaudi orationẽ meam. Et cla=
mor meus ad te veniat. Dominus vobiscũ. Oremus.
DEus abraham: deus isaac: deus iacob sit vobi=
scum: & ipse vos coniungat: impleat q; bñdictio
nem suã in vobis. Qui viuit & regnat de⁹. Per omnia
secula seculorum. Amen. ¶ Alia oratio cum Oremus
BEne ✠ dicat vos deus pater / custodiat vos ie=
sus xps / illuminet vos spiritus sanctus. Osten
dat dñs faciem suam in vobis et misereatur vestri. Cõ
uertat dominus vultum suum ad vos: & det vobis pa
cem: impleat q; vos omni benedictione spirituali: in re
missionem omnium peccatorum vestrorum vt habeatis
vitam eternã: & viuatis in secula seculorũ. Amẽ. Hic in
trent ecclesiã vsq; ad gradũ altaris: & sacerdos in eun=
do cum suis ministris dicat hunc psalmum sequentẽ.
BEati oẽs q̃ timẽt dñm: q̃ ambulãt i vijs ei⁹. La
bores manuũ tuarũ q2 mãducabis: beat⁹ es & be
ne tibi erit. Uxor tua sicut vitis abũdãs: i laterib⁹ do
mus tue. Filij tui sicut nouelle oliuarũ: i circuitu mẽ
se tue. Ecce sic bñdicet hõ: qui timet dñm. Benedicat
tibi dñs ex syon: et videas bona hierusalem omnibus
diebus vite tue. Et videas filios filiorum tuorũ: pacẽ
super israel. Gloria patri. Sicut erat. sine nota cum

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. ¶ Tūc prostratis sponso ⁊ sponsa ante gradū altaris: roget sacerdos circunstantes orare p eis dicendo. Pater noster. Et ne nos. Sed libera nos a malo. Saluum fac seruum tuū et ancillā tuā. Deus meus sperantes in te. Mitte eis dn̄e auxilium de sancto. Et de syō tuere eos. Esto eis domine turris fortitudinis. A facie inimici. Domine exaudi. Et clamor. Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo. Oremus. Oratio.

Benedicat vos domin⁹ ex syon vt videatis que bona sunt hierusalem: omnibus diebus vite vestre: et videatis filios filiorum vestrorum et pacem super israel. Per christum dominum nostrum. Oremus

Deus abrahā: de⁹ isaac: de⁹ iacob: bn̄ ✠ dic adolescētes istos: ⁊ semina semē vite eterne i mentibus eor: vt quicqd p vtilitate sua didicerint / hoc facere cupiant. Per iesū xp̄m filiū tuū recuperatorē hoim. Qui tecum viuit ⁊ regnat deus. ⁊c. Oremus. Oratio.

Respice dn̄e de celis: ⁊ bene ✠ dic cōuētionē istā. Et sicut misisti sctm̄ angelum tuum raphaelem ad tobiam ⁊ saram filiā raguelis: ita digneris dn̄e mittere bene ✠ dictionem tuam super istos adolescentes: vt in tua voluntate permaneāt: et in tua securitate persistant: et in amore tuo viuant et senescāt: vt digni atq pacifici fiant et multiplicētur in longitudinem dierū. Per christum dominum nostrum. Oremus. Oratio.

Respice dn̄e propitius sup hūc famulū tuū respice. et super hāc famulā tuā respice. vt in noīe tuo bn̄ ✠ dictionē celestē accipiāt: ⁊ filios filior suorū et filiarū suarū vsq in tertiam et quartā progeniem incolumes videant: ⁊ in tua voluntate perseuerent: ⁊ in futuro ad celestia regna pueniāt. Per xp̄m. Orem⁹. Or.

Omnipotēs sempiterne deus qui primos parentes nostros adam et euam sua virtute creauit: et in sua sanctificatione copulauit: ipse corda et corpora vestra sanctificet et bene ✠ dicat: atq; in societate et amore vere dilectionis coniungat. Per christum. ¶ Deinde benedicat eos dicens. Oremus.

Bene ✠ dicat vos deus omnipotens omni ben ✠ dictione celesti: efficiatq; vos dignos in cōspectu suo: superabundet in vobis diuitias gratie sue: et erudiat vos in verbo veritatis: vt et corpore pariter & mēte complacere valeatis. Per dominum nostrum.

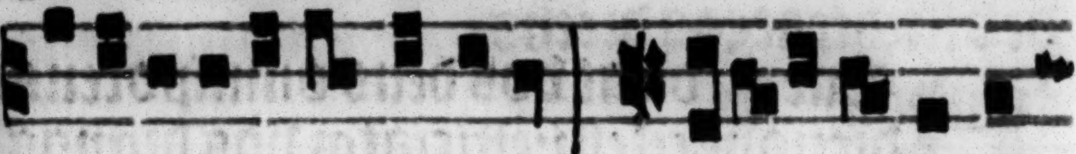
¶ Finitis orationibus que dicebantur super eos prostratos ad gradum altaris: & introductis illis in presbyterium scilicet inter chorum et altare ex parte ecclesie australi: et statuta muliere a dextris viri videlicet inter ipsum et altare. Incipiatur officium.

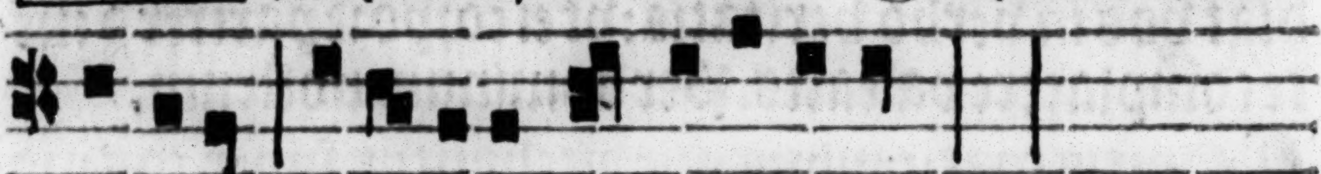

Enedi cta sit san cta trinitas at q; in diuisa v nitas: confi tebi mur e i quia fe cit nobi scum mi se ri cordiam su am.

In tēpore paschali finiatur hoc modo. al le lu ya al le luya. ps. Benedicamus

nō dicat̄ ulteri⁹ Kyrie cum suis ꝟ. dicat̄. Ad missam seruet̄ mo-
patrem et filium: cum sancto spiritu.
dus ⁊ ordo per oīa sicut in duplicib⁹ festis/hoc modo.

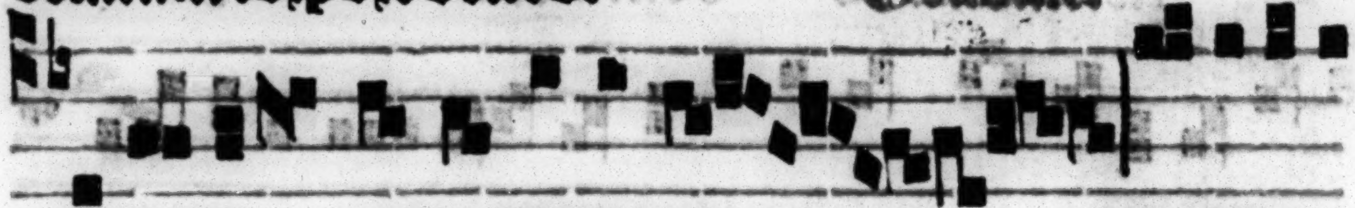

Et in terra pax hominib⁹ bone voluntatis. Laudamus te. Benedicimus te. Adoram⁹ te. Glorificam⁹ te. Gratias agimus tibi propter magnam gloriā tuam. Dñe deus rex celestis deus pater oīpotēs. Dñe fili vnigenite iesu xp̄e. Dñe de⁹ agnus dei filius patris. Qui tollis peccata mundi miserere nobis. Qui tollis pctā mundi: suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram patris miserere nobis. Qm̄ tu solus sanct⁹. Tu solus dñs. Tu sol⁹ altissim⁹ iesu xp̄e. Cū sācto spū in gloria dei patris. Amē. Iste due orationes sequētes dicantur sub vno Oremus. ⁊ sub vno Per dominum.

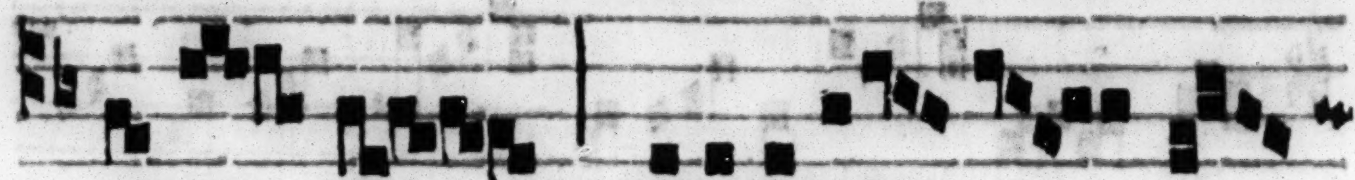
Omnipotens sempiterne deus: qui dedisti famulis tuis in confessione vere fidei eterne trinitatis gloriam agnoscere: et in potentia maiestatis adorare vnitatem quesumus: vt eiusdem fidei firmitate ab oībus semper muniamur aduersis. Alia oratio.

Exaudi nos op̄s ⁊ misericors de⁹: vt qd̄ nr̄o ministrat̄ officio/tua bn̄dictiōe potius impleat̄. Per dn̄m nr̄m iesū xp̄m filiū tuū. Qui tecū. Ad corinthios

FRatres. Nescitis quoniam corpora vestra mē bra sunt christi? Tollens ergo membra christi: faciam membra meretricis? Absit. An nescitis qm̄ qui adheret meretrici: vnū corpus efficitur? Erunt (inq̄t) duo in carne vna. Qui autem adheret deo: vnus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne enim peccatum quodcunq; fecerit homo: extra corpus est. Qui autem fornicatur: in corpus suum peccat. An nescitis quoniā membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in vobis est: quem habetis a deo et non estis vestri? Empti enim estis precio magno. Honorificate et portate deum: in corpore vestro. Gradale.
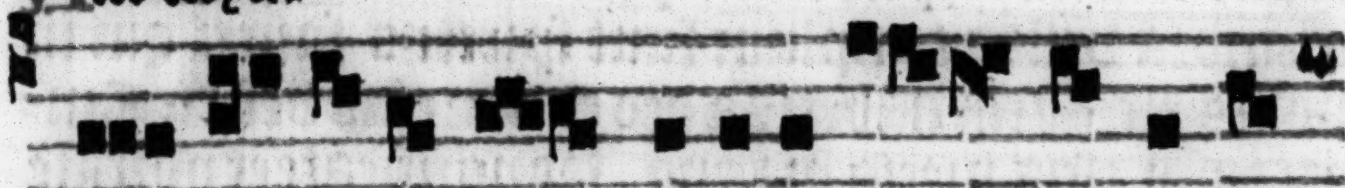

Non repetatur grada. in missis sponsalium.

am.

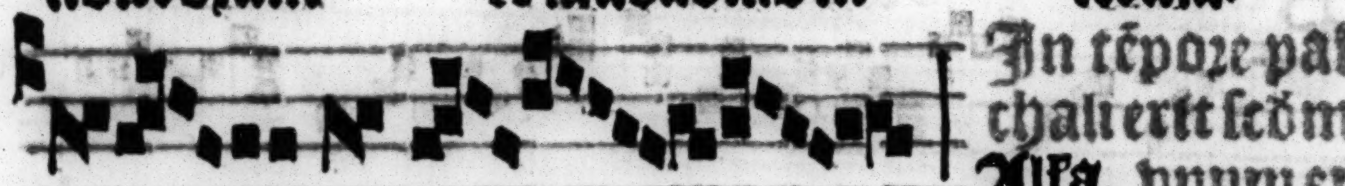

Alle luya. ℣.

Be ne dictus es domine de us patrum
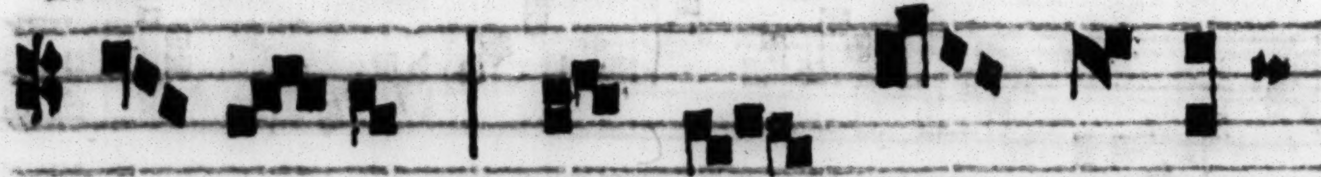
nostrorum et laudabilis in secula.

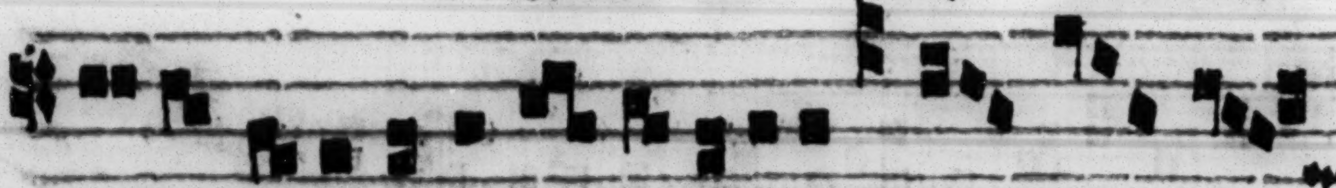
In tēpore paschali erit scdm Alla. vnum ex istis sequētib⁹.
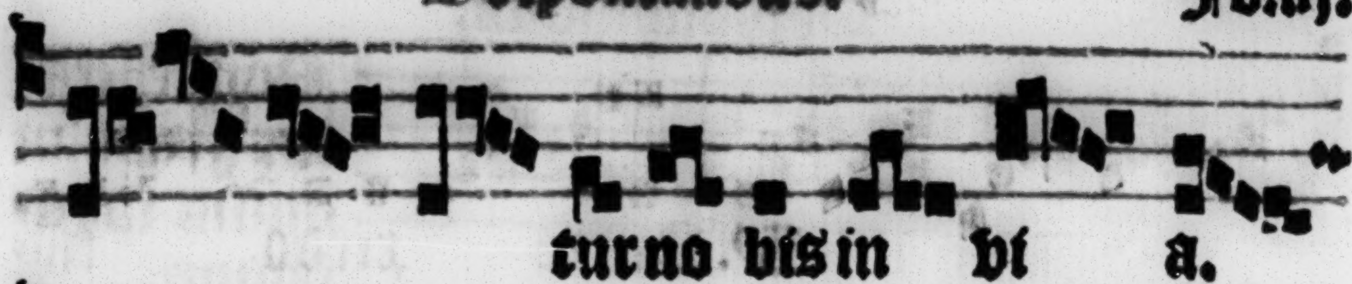

Al le lu ya.

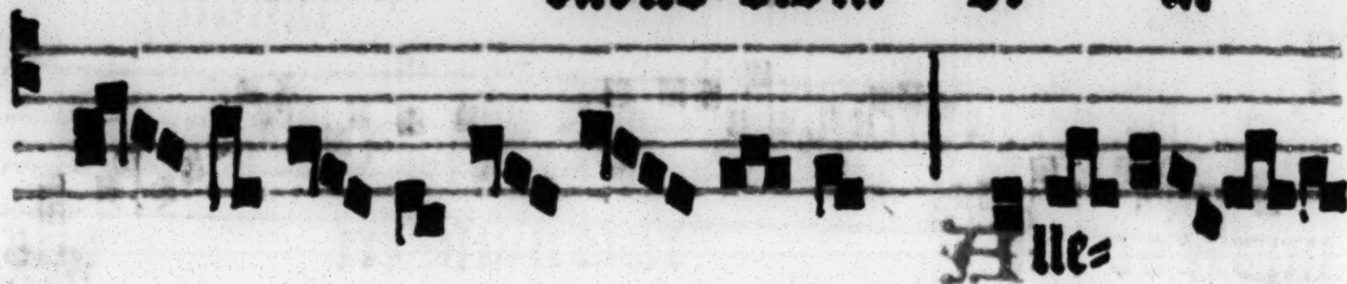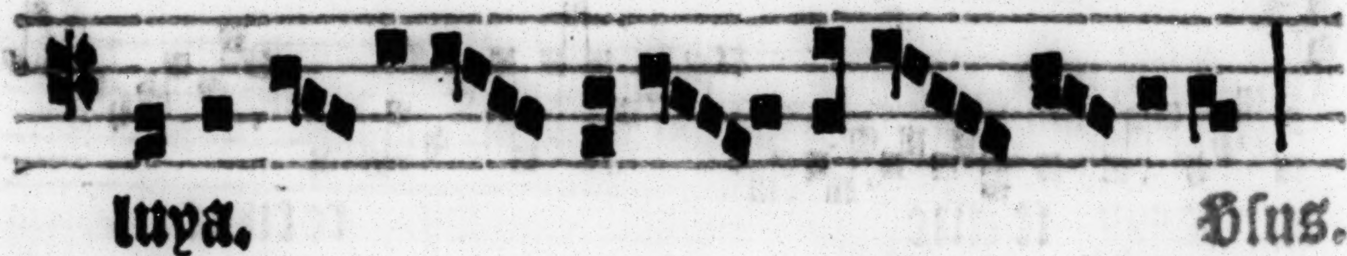

℣. Non ne cor nostrum
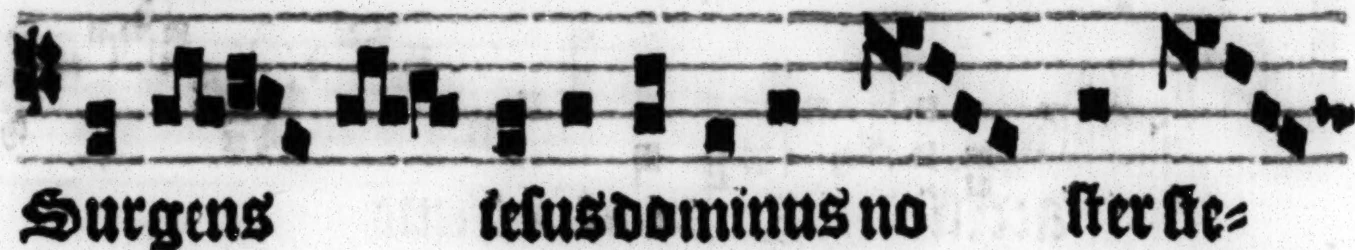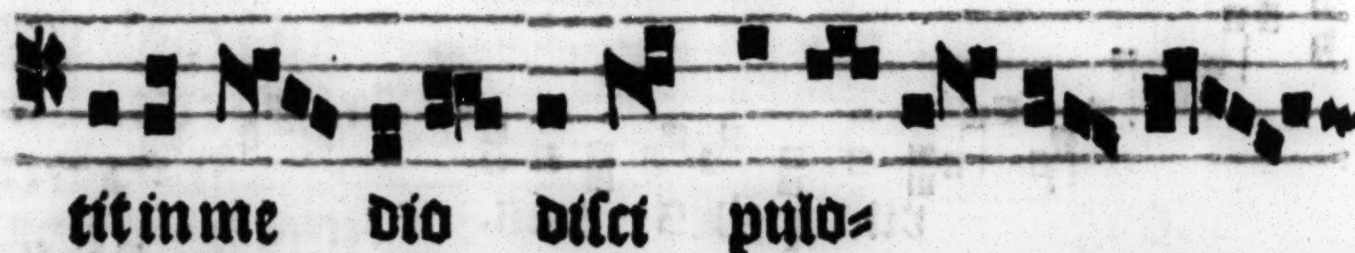

ardens erat in nobis de iesu dum lo que re-

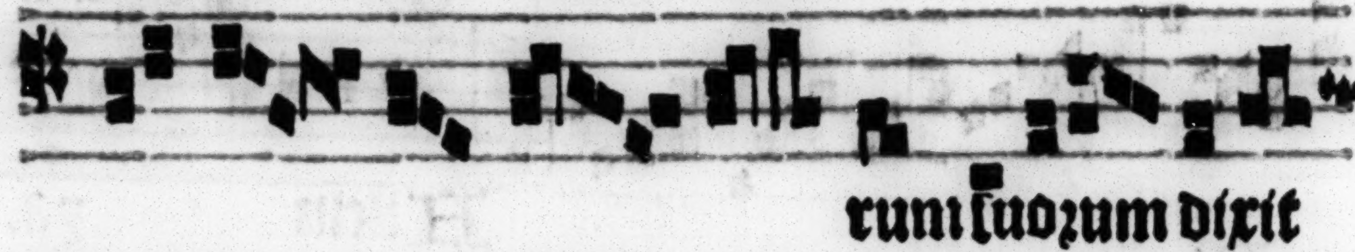

tur no bis in vi a.

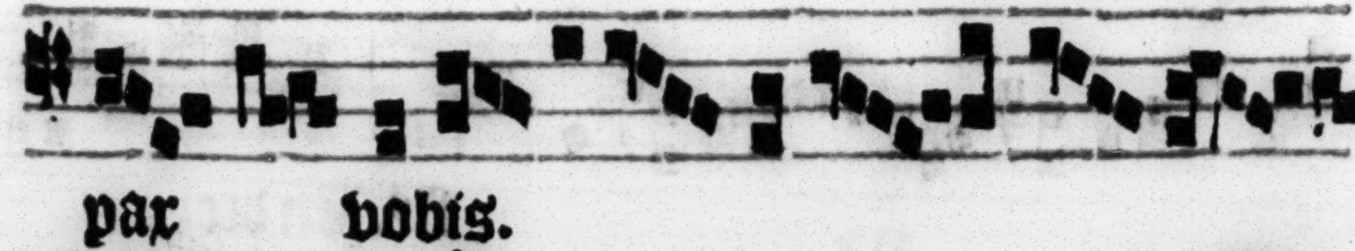

Alle-
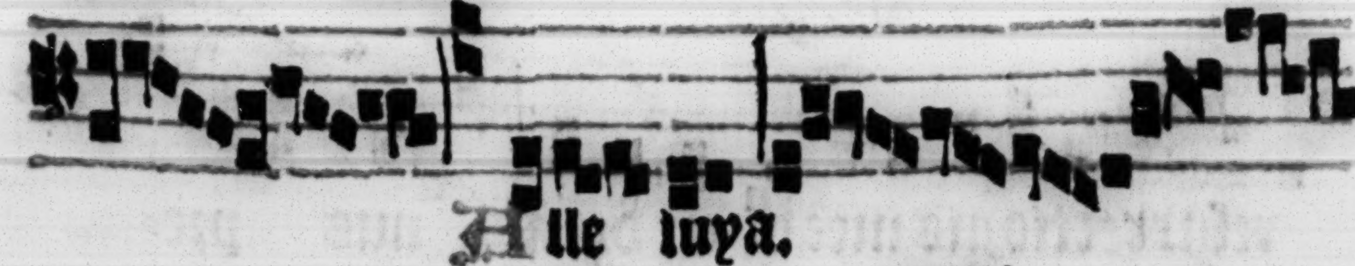

luya.
Vsus.

Surgens iesus dominus no ster ste-

tit in me dio disci pulo-

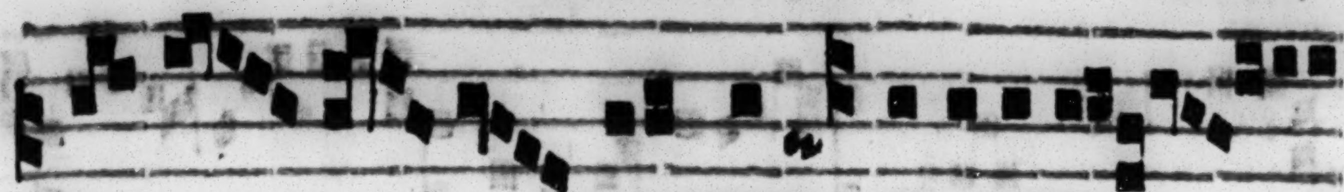

rum suorum dixit

pax vobis.

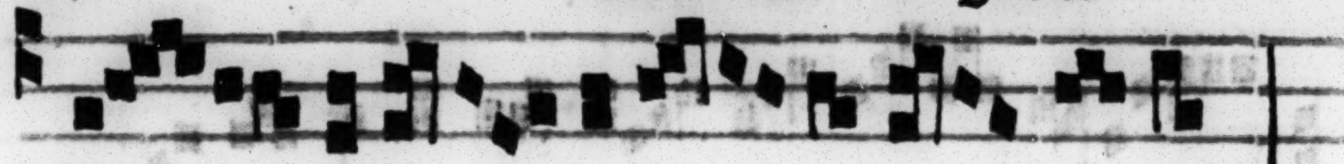

Alle luya.

℟. Surrexit dominus et occurrens mulieribus a-it aue-te tunc accesse-runt et tenue-runt pedes eius. Alleluya.

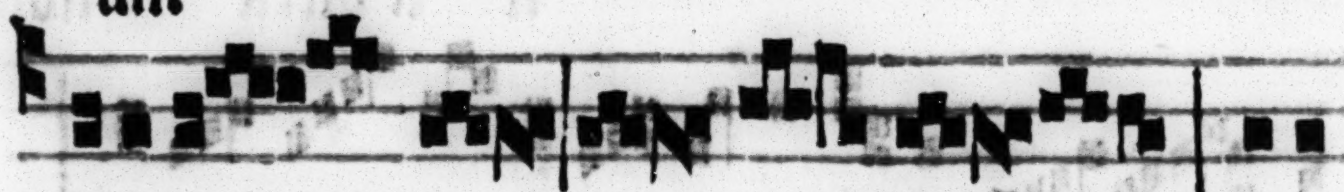
℣. In die resurrectionis mee dicit dominus pre-

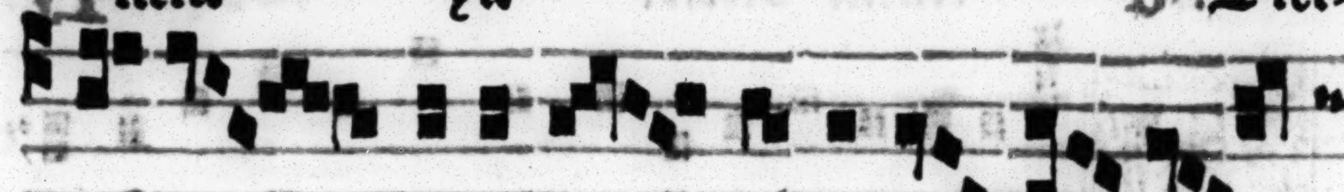
ce dam vos in galile

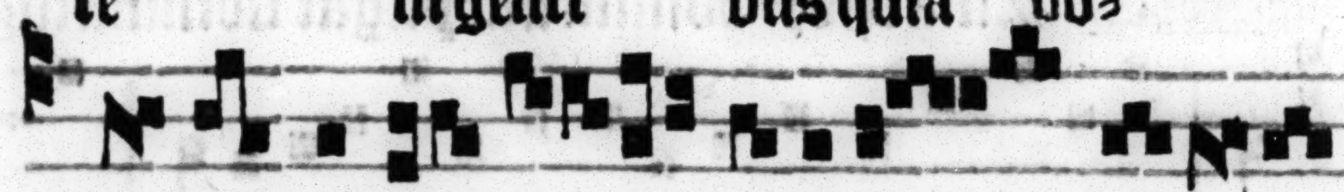
am

Allelu ya Ps. Dici-

te in genti bus quia do-

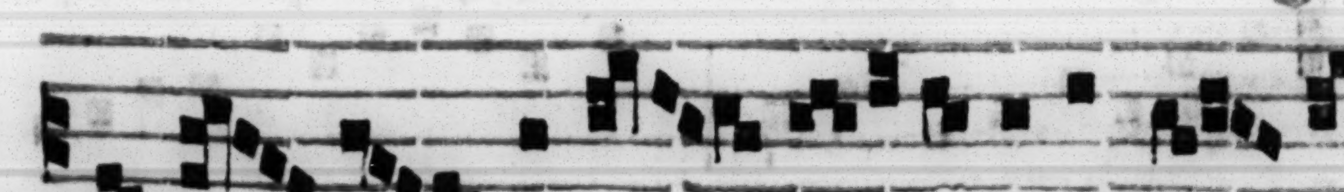
minus regna uit a li gno.

Alle lu ya.

Ps.

Christus resur gens ex mor-

℟. Surrexit domi-

nus et occurrens mulieribus

ait aue te tunc

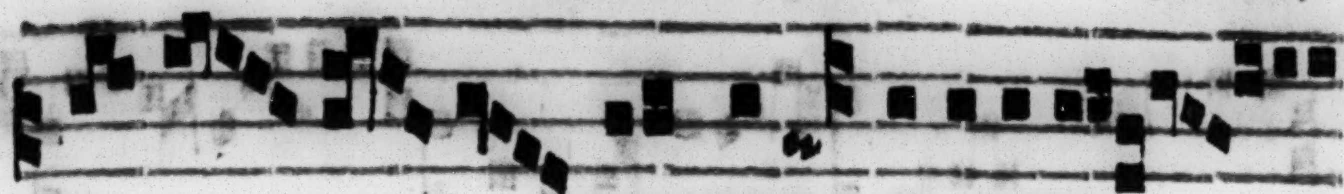
accesserunt et tenue

runt pedes eius.

Alleluya.

℣. In die

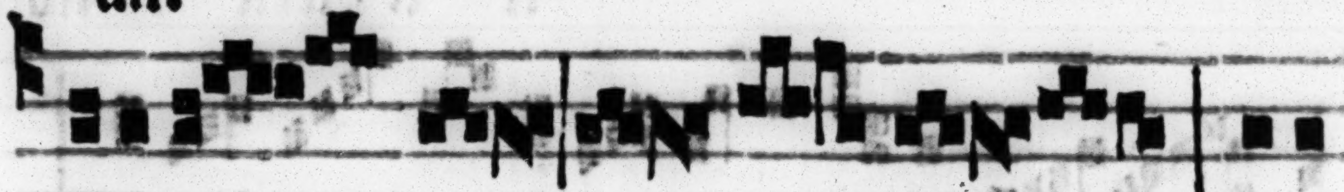
resurrectionis mee dicit dominus pre-

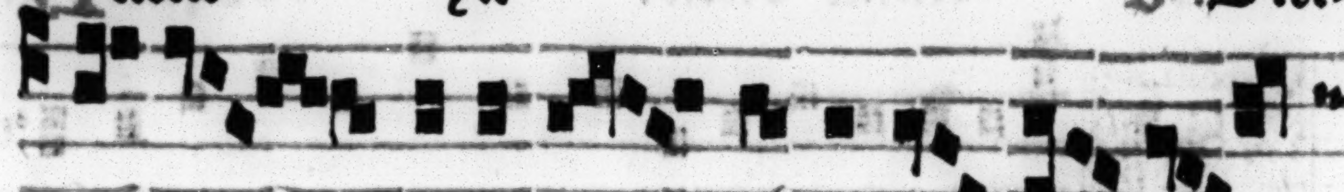
ce dam vos in galile

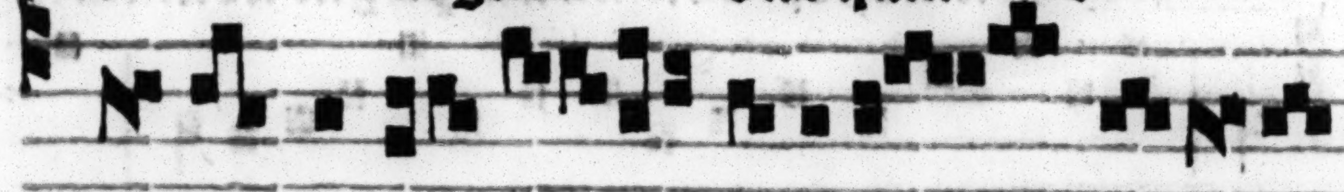
am

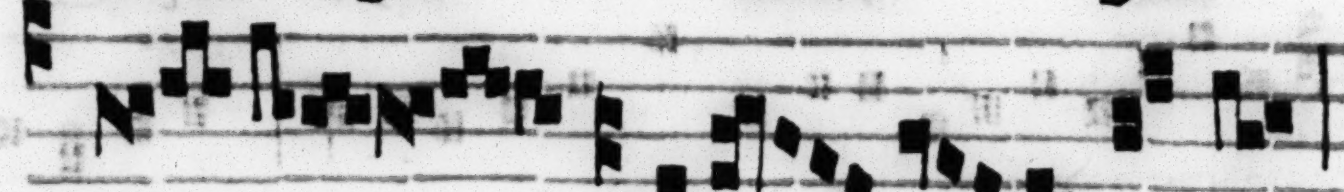
Allelu ya ℣. Dici-

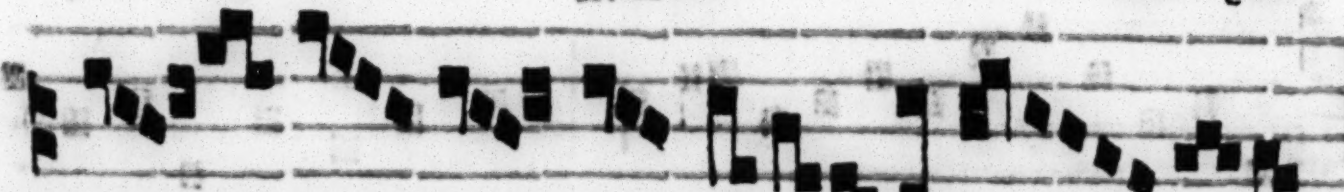
te in genti bus quia do-

minus regna uit a li gno.

Alle lu ya.

℣.

Christus resur gens ex mor-

tuis iam non moritur mors

il li ultra non

do mina bitur. Sequentia.

Lma chorus domini nūc pāgat nomina sū-

mi. Messias sother emanuel sabaoth adonay. Est

unigenitus via vita manus homo usyon. Principiū

primogenitus sapientia virtus. Alpha caput finisqȝ si

mul vocitatur et est oo. Fōs et origo boni paraclitus

ac mediator. Agnus ovis vitulus serpens aries leo ver-

mis. Os verbũ splẽdor sol gloria lux et ymago. Pa-

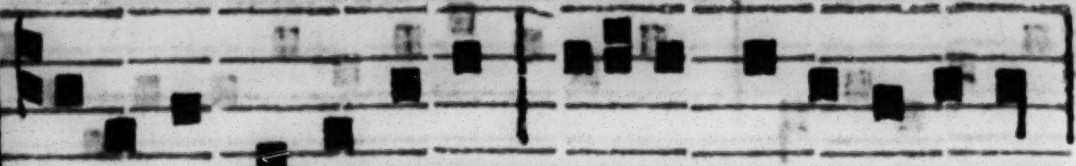
nis flos vitis mons ianua petra lapisqȝ. Angelus et

sponsus pastorqȝ propheta sacer dos. Athanatos

kyros theon pãton craton et ysus. Salvificet nos.

Sit cui secla. Per omnia dora. Secũdũ Matheum.

In illo tempore. Accesserũt ad iesum scribe ⁊ pharisei: tentantes eũ et dicentes. Si licet homini dimittere vxorem quacũqȝ ex causa? Qui respondẽs ait illis. Non legistis quia qui fecit hominẽ ab initio masculũ ⁊ feminam fecit eos? Et dixit eis. Propter hoc dimittet homo patrẽ ⁊ matrem ⁊ adherebit vxori sue: et erunt duo in carne vna. Itaqȝ iam nõ sũt duo: sed vna caro. Quod ergo deus coniunxit homo non separet.

Credo in vnum deū. Patrem omnipotentē. Factorem celi et terre. Visibilium omnium et inuisibilium. Et i vnum dominum iesum christum filium dei vnigenitum. Et ex patre natum ante omnia secula. Deum de deo lumen de lumine deum verum de deo vero. Genitum non factum consubstantialem patri per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de celis. Et incarnatus est de spiritu sancto ex maria virgine et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub pontio pylato passus et sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in celum sedet ad dexteram patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos et mortuos. Cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum dominū et viuificantem. Qui ex patre filioq; procedit. Qui cum patre et filio simul adoratur et conglorificatur. Qui locutus est per prophetas. Et vnam sāctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi seculi. Amen. Offertorium.

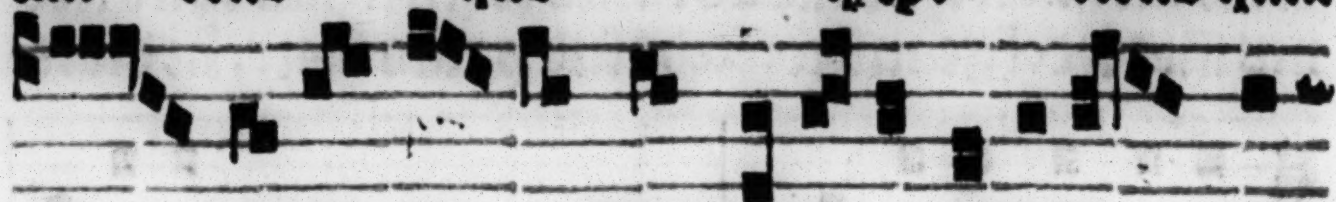

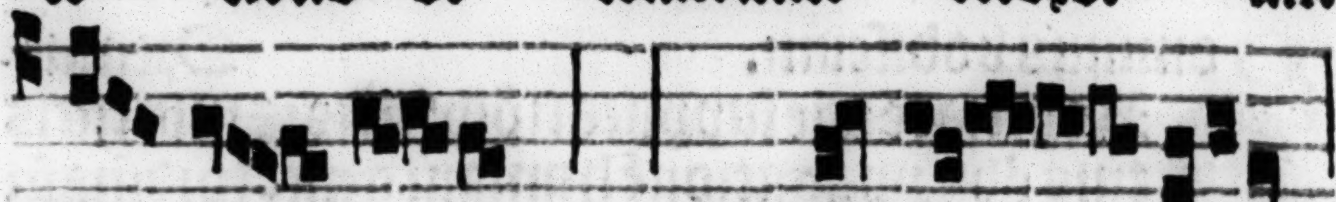
Bene di ctus sit de us pa ter

vnige ni tusq; de i fi li us

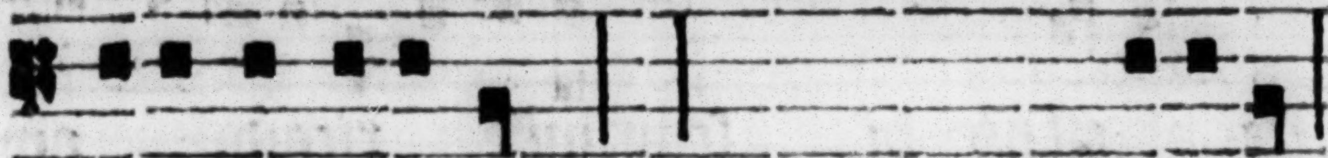
¶Nota ꝙ oꝛdo thuris benedicti nunꝗ̄ datur in ecclesia sponso et sponse. Inde est ꝙ oblato thure benedicto super altare si descendat thuribulis. ad clericos vel ad laycos aliud thus est apponendum et hominibus offerendum.

Secretum.

SAnctifica quesumus domine deus noster trinitas sancta: per tui sancti nominis inuocationē huius oblationis hostiam ⁊ cooperante spū sācto per eā nosmetipsos tibi perfice munus eternū. Aliud secr.

ADesto domine supplicationibus nostris ⁊ hāc oblationem quam tibi offerimus pꝛo famulis tuis quos ad statum maturitatis ⁊ ad diem nuptiarū perducere dignatus es placatus ac benignus assume. Per. Pꝛefatio. Qui cum vnigenito. post Sāctus. pꝛosternant se sponsus ⁊ spōsa in oꝛatione ad gradum altaris extenso super eos pallio quod teneant quattuoꝛ clerici per quattuoꝛ coꝛnua in superpellicijs nisi alter eoꝛum pꝛius fuerit desponsatus et benedictus: qꝛ tunc non habeatur pallium super eos nec dicatur sacramētalis bñdictio vt postea patebit. Deinde dicto Per oīa

secula seculorũ amen. post **Pater noster.** anteq̄ dictum **Pax dñi sit sēp vobiscũ.** facta fractione eukaristie more solito dimissaq̃ hostia ĩ trib⁹ fractiõib⁹ sup patenã dicat sac. ꝯuers⁹ ad illos orõnes seq̄ntes, sub tono lctõnis illis iterũ genuflectẽtib⁹ sub pallio sacer. sic dicẽte.

Dominus vobiscum. **Oremus.**

Propitiare dñe supplicatiõib⁹ nr̃is: ⁊ institutis tuis qb⁹ ꝑpagationẽ humani generis ordinasti benign⁹ assiste: vt qđ te auctore cõiungit᷑ te auxiliante

seruetur. Per christum dominũ nostrũ. Oremus.

Deus qui potestate virtutis tue de nichilo cuncta fecisti: qui dispositis vniuersitatis exordiis homini ad ymaginem dei facto ideo inseparabile mulieris adiutorium condidisti: vt femineo corpori de virili dares carne principiũ. docens quod ex vno placuisset instituĩ: nunq̄ liceret disiungi. Hic incipit benedictio sacramentalis. **Deus qui tam excellenti misterio coniugalem copulam consecrasti: vt christi ⁊ ecclesie sacramentum presignares in federe nuptiarũ.** Hic finit benedictio sacramentalis. **Deus per quem mulier iungitur viro et societas principaliter ordinata ea bñdictione ✠ donatur: que nec sola ꝑ originalis peccati penã/ nec ꝑ diluuij est ablata sẽtẽtiã** respice. **Respice ꝑpitius sup hãc famulã tuã q̄ maritali iungẽda est consortio q̄ se tua expetit ꝓtectione muniri. Sit in ea iugũ dilectionis ⁊ pacis: fidelis ⁊ casta nubat ĩ christo: imitatrixq̃**

sãctarũ permaneat feminarũ. Sit amabilis vt rachel viro: sapiens vt rebecca; longeua & fidelis vt sara. Nichil in ea ex actib⁹ suis ille auctor p̄reuaricatiõis vsurpet: nexa fidei mandatisq̃ permaneat vni thoro isicta. cõtactus illicitos fugiat. muniat q̃ infirmitatẽ suã robore discipline. Sit verecundia grauis. pudore venerabilis. doctrinis celestibus erudita. Sit fecunda in sobole. sit p̄bata & innocẽs: & ad optatam p̄ueniat senectutẽ: et videat filios filiorũ suorũ vsq̃ in tertiã et quartã progeniem: et ad beatorũ requiẽ atq̃ ad celestia regna

perueniat. Per dñm. &c. Per oĩa secula seculor. Amẽ.
¶ Notandum q̃ hec clausula. Deus qui tam excellenti mysterio. vsq̃ Deus per quem mulier iũgitur viro. Non dicantur in secundis nuptijs. vir enim aut mulier ad bigamiam transiens non debet iterum a sacerdote benedici quia cum alia vice benedicti sint eorũ benedictio non debet iterari: quia caro benedicta trahit ad se carnem non benedictam. ¶ Notandum est aũt q̃ inhibitum est per capitulum extra de secũdis nuptijs: ne benedictio detur in secundis nuptijs quod etiã testatur beatus ambrosius qui ait. Prime nuptie a dño sũt constitute. Secunde vero permisse. Prime nuptie sub omni benedictione celebrantur. Secunde vero carent omni bñdictione. sed quia plures benedictiones sũt in nuptijs celebrãdis scilicet in introitu ecclesie & sup pallium/ & post missam/ & super thorum i sero q̃ bñdictio sit iteranda in secũdis nuptijs & que nõ. ¶ Sciendum est q̃d in hac oratione que sic incipit. De⁹ qui potestate virtutis tue de nichilo cũcta fecisti q̃ dispositis vniuer.

℟. Tres sunt benedictiones ibidē que idē habent prīncipium. scilicet Deus. media aūt est omittenda. scilicet ista. Deus qui tā excellenti misterio coniugalē copulā consecrasti. vsqꝫ Deus per quē mulier iungitur viro et societas principaliter ordinata. ℟. quia ī ista bñdictione agitur de vnitate christi ⁊ ecclesie que figurat̄ in primo matrimonio nō aūt in secundo: vnde apostolus ad corinthios ait. Erūt inqt duo ī carne vna. ⁊ hoc notat̄ extra de bigamis capl'o. Debitū ⁊ si vir vni⁹ vxoris. Et hoc pro primo matrimonio: sed qui adheret pluribus dissoluit vnitatē vel fedus vnitatis ⁊ ideo illa bñdictione que agit de vnitate. scilicet. Deus qui excellenti mysterio coniugalem copulā consecrasti. ℟. nō dicetur in secūdis nuptijs: ⁊ hoc est verū tā in viro bigamo quā in muliere vidua: q2 caro bñdicta trahit ad se carnē nō benedictā: sed oēs alie benedictiones siue orationes debent dici indifferenter secundum curiam romanam et secundum hostiensē ⁊ Thomam alquinum ⁊ Morādum doctorem. Et questio ista discussa erat et determinata in sacro palatio dn̄i pape ⁊ translata in angliam per magistrum iohannem haysted. Anno dn̄i millesimo. ccc. xxi. ⁊ causa discussiōis erat quia multitudo sacerdotū tūc tēporis ad sedē apostolicā conuolarūt causa obtinende absolutionis beneficiū pro bñdictionib⁹ in secundis nuptijs indiscrete collata. Ideo super hoc statuit̄ ɔstitutio noua Johānes pape. xxij. q̄ sic īcipit.

Oncertationi antique finē imponere cupiētes presenti declaramus edicto. quod licet vir vel mulier ad bigamiam vel ad secundas nuptias transierint benedici non debent cū fuerint alias benedicti ꝙ si forsan alter eorum vel ambo essent ad secundas nuptias transeuntes et in primis nu-

ptijs benedicti nõ fuerint danda est eis benedictio in se cundis nuptijs. Sane volentes antiquum rigorẽ tem perare concedimus qđ presbiter qui secundas nuptias benedixerit scienter ad sedem apostolicam ex hoc veni re minime teneatur: sed a pena suspensionis hoc casu a iure indicta: per suos possunt diocesanos absolui. Si qui vero iuxta opinionem quorũdam hactenus ex se non reputãtes suspensos ordines quoslibet seu quevis beneficia receperint: diocesani eorum a pena suspensio nis predicta ipsos absoluere ac super executione ordi num: et retentione beneficiorum huiusmodi cũ eis va leant licite dispẽsare. ¶ Hic queri potest quare secunde nuptie nõ bñdicant. Ad hoc dico q̄ scđm matrimoniũ q̄uis in se consideratũ sit pfectũ sacramentũ tñ in ordi ne ad primũ sacramẽtũ cõsideratũ aliquid habet defe ctu sacramẽti q: nõ habet plenam significationẽ: cum nõ sit vna caro sicut est i matrimonio christi & ecclesie: & ratione huius defect9 bñdictio a secũdis nuptijs sub trahit. Sed hoc est intelligendũ qñ secunde nuptie sũt secunde ex parte viri & ex parte mulieris tm̃. Si enĩ vir go contrahat cũ illo qui habuit aliam vxorẽ nichilo minus nuptie benedicuntur saluatur & aliquo modo. Significatio aũt in ordine ad primas nuptias q: epi scopus & si vnam ecclesiam habeat sponsam: habet tñ plures personas d spõsatas in vna ecclesia. sed aĩa nõ potest esse sponsa alterius q̄ christi: q: cum demone for nicatur nec est matrimoniũ spirituale & ꝑpter hoc qñ mulier secundo nubit: nuptie nõ benedicũtur ꝑpter de fectum sacramẽti. ¶ Post hec vertat se sacerdos ad al tare & dicat **Pax domini.** et **Agn9 dei.** Tũc amoto pal lio surgãt ambo sponsus & spõsa: & accipiat spõsus pa cẽ a sacerdote & ferat spõse osculãs eam et neminẽ aliũ

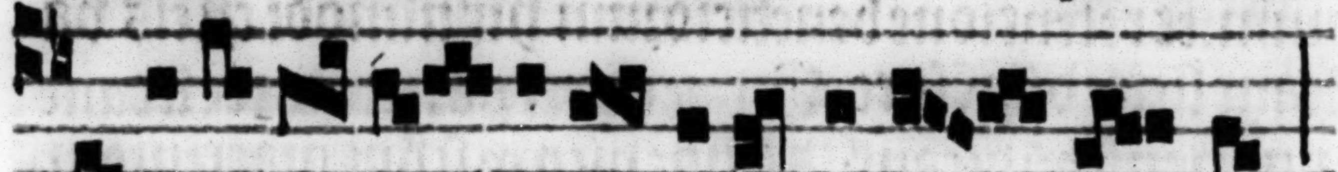
nec ipse nec ipsa: sed statim diacon⁹ vel clericus a presbitero pacē accipiēs ferat alijs sicut solitum est. Cōio.

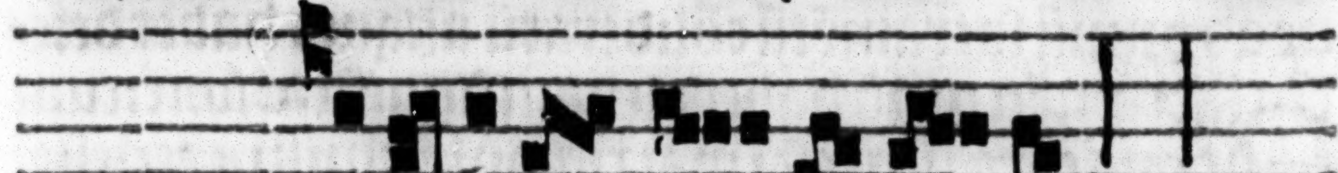
Benedicimus deum celi et corā omnib⁹

viuenti bus confite bimur e i qui a fe-

cit nobi scum mise ricor diam su am.

Tp̄e pasche. alle luya al le lu ya. Postcōio.

PRoficiat nobis ad salutē corporis et aīe dn̄e de⁹ hui⁹ sacramēti susceptio: ꝫ sēpiterna sācte trinitatis eiusdēq̧ īdiuidue vnitatis ꝯfessio. Alia postcōio.

QUesumus omnipotens deus instituta prouidētie tue pio amore prosequere: vt quos legitima societate connectis longeua pace custodias. Per dominum. Post missam benedicatur panis ꝫ vinū vel aliud quid potabile in vasculo et gustent in nomine domini sacerdote dicēte. Dominus vobiscū. Orem⁹. Oratio.

BEne✠dic domine panem istum ꝫ hunc potum ꝫ hoc vasculum sicut benedixisti quinq̧ panes i deserto et sex hydrias in chana galilee: vt sint sani ꝫ sobrij atq̧ immaculati omnes gustantes ex eis saluator mundi. Qui viuis et regnas cum deo patre in vnitate

spūs sancti de⁹. ¶ Nocte vero sequēte cū spōsus & spō sa ad lectū puenerint: accedat sacerdos et bñdicat thalamum dicens Dominus vobiscum. Orem⁹. Oratio.

BEne ✠ dic dñe thalamū istū & oēs habitātes in eo: vt in tua pace cōsistant & in tua volūtate permaneāt: & in amore tuo viuāt & senescāt & multiplicentur in lōgitudinē dierū. Per dñm. ¶ Item benedictio super lectum cum Dominus vobiscum. Oremus.

BEne ✠ dic domine hoc cubiculū respice qui non dormis neq; dormitas. Qui custodis israel / custodi famulos tuos in hoc lecto quiescētes ab omnib⁹ fantasmaticis demonum illusionibus: custodi eos vigilantes vt in preceptis tuis meditentur dormientes / et te per soporem sentiāt: vt hic et vbiq; defensionis tue muniantur auxilio. Per dominum. Deinde fiat benedictio super eos in lecto tantū cū Oremus. Bñdictio.

BEne ✠ dicat de⁹ corpora vestra et aīas vestras: et det sup vos bñdictionē sicut bñdixit abrahā isaac et iacob. Amen. ¶ Alia benedictio cum Orem⁹.

MAnus domini sit sup vos: mittat q; angelū suū sanctum qui custodiat vos omnibus diebus vite vestre. Amen. ¶ Alia benedictio cum Oremus.

BEne ✠ dicat vos pater et filius et spiritus sanctus: q̄ trinus est in numero: et vnus in numine. Amē. His peractis aspergat eos aqua benedicta. et sic discedat et dimittat eos in pace.

ORdo ad seruitium peregrinorum faciēdum. In primis confiteantur peregrini de omnibus peccatis suis: deinde dicantur super eos corā altari prostratos psalmi et preces sequentes: et post vnūquemq; psalmum dicatur Gloria patri. ps. Ad te domine leuaui. ps. psalm⁹. Miserere mei.

Requireín vigilia mortuorum. Psalmus.

Qui habitat in adiutorio altissimi: in protectio-
ne dei celi commorabitur. Dicet dño susceptor
meus es tu: ⁊ refugiũ meũ de⁹ me⁹ sperabo in eũ. Qm̃
ipse liberabit me de laqueo venãtiũ: et a verbo aspero.
Scapulis suis obũbrabit tibi: et sub pennis ei⁹ spera-
bis. Scuto circũdabit te veritas ei⁹: non timebis a ti-
more nocturno. A sagitta volãte in die a negocio p-
ambulante in tenebris: ab incursu et demonio meridia
no. Cadent a latere tuo mille et decem milia a dextris
tuis: ad te autem non appropinquabit. Veruntamen
oculis tuis considerabis: et retributionem peccatorũ
videbis. Qm̃ tu es dñe spes mea: altissimum posuisti
refugium tuum. Non accedet ad te malum: et flagel-
lum non appropinquabit tabernaculo tuo. Qm̃ an-
gelis suis mandauit de te: vt custodiãt te in omnibus
vijs tuis. In manib⁹ portabunt te: ne forte offendas
ad lapidẽ pedẽ tuũ. Super aspidem ⁊ basiliscũ ambu
labis: ⁊ conculcabis leonem ⁊ draconẽ. Qm̃ in me spe
rauit liberabo eum: protegã eum qm̃ cognouit nomẽ
meũ. Clamauit ad me et exaudiam eum: cum ipso sũ
in tribulatione/eripiã eũ et glorificabo eũ. Lõgitudi
ne dierũ replebo eũ: et ostẽdã illi salutare meũ. Gloria
pr̃i. Kyrieeleison. Christe eleyson. Kyrie eleisõ. Pr̃
nr̃. Et ne nos. Sed libera. Ego dixi domine misere-
re mei. Sana animã meam quia peccaui tibi. Vias
suas dñs demonstret tibi. Et semitas suas edoceat te.
Gressus tuos dominus dirigat secundum eloquium
suũ. Vt nõ dominẽtur tibi oẽs iniustitie. Vtinã diri
gant vie tue. Ad custodiẽdas iustificatiões dñi. Perfi
ciat dñs gressus tuos in semitis suis. Vt nõ moueant
vestigia tua. Benedict⁹ dñs deus die quotidie pspérũ

iter faciat tibi. Deus salutarium tuorum. Angelus domini bonus comitetur tecum. Et bene disponat itinera tua & actus tuos vt iterum cum gaudio revertaris ad ppria. Beati imaculati in via. Qui ambulant in lege dni. Nichil pficiat inimicus in te. Et filius iniquitatis nō apponat nocere tibi. Exurge dñe adiuua nos. Et libera nos pp̄ter nomen tuum. Dñe de⁹ virtutū converte nos. Et ostēde faciē tuā et salui erimus. Dñe exaudi orationē meam. Et clamor me⁹ ad te veniat. Dñs vobiscum. Et cum spiritu tuo. Oremus.

Adesto dñe supplicationibus nostris & viam famuli tui N. in salutis tue prosperitate dispone: vt inter oēs vie & vite huius varietates tuo sēper protegatur auxilio. Per christum dñm. Oremus. Oratio

Deus qui ad vitam ducis & confidentes in tepaterna protectione custodis quesumus: vt huic presenti famulo tuo N. a nobis egredienti angelicū tribuas comitatum: vt auxilio tuo protect⁹ nullius mali concutiatur formidine: nullo comprimatur adversitatis languore: nullis irruentis inimici molestetur insidijs: sed spacijs necessarij itineris pp̄rio gressu peractis: proprijsq̧ locis restitut⁹ recipiatur sospes: ac debitas exoluat tuo nomini gratias. Per christum dominum nostrum. Oremus. Oratio.

Deus qui diligentibus te misericordiam tuam semper impendis/ & a servientibus tibi nulla es regione lōginquus: dirige viam huius famuli tui N. in voluntate tua: vt te protector te duce per iustitie semitas sine offensione gradiatur. Per dñm nostrum.

Hic surgant peregrini a prostratione & benedicat sacerdos peras et baculos eorum dicens. Dominus vobiscum. et Oremus. Oratio.

DOmine iesu christe q̄ ineffabili tua miseratione ac patris iussione spiritusq; sancti cooperatiōe de celo descendere voluisti: ouem q; perditam diabolica seductione voluisti querere/ atq; proprijs humeris ad celestis patrie gregem referre: quiq; precepisti filijs matris ecclesie orando petere: bene viuēdo querere: ac pulsādo pseuerare: vt citius inuenire valeāt salutaria premia vite. Te humiliter imploram⁹ quaten⁹ sāctificando bene ✠ dicere digneris hanc perā & hunc baculū: vt quicūq; eā in tui noīs amore ad instar humilis armature lateri suo applicare: atq; collo suo suspēdere: siue in manib⁹ suis gestare: sicq; peregrinādo suffragia sāctorū humili comitāte deuotione studuerint querere: dextere tue protecti munimine peruenire mereātur ad gaudia mansionis eterne. Per te saluator mūdi. qui cū patre & spū sctō viuis et regnas in vnitate spirit⁹. &c.

¶ Hic aspergat aquam benedictā super peras et baculos & ponat singulis peregrinis peram ad collū dicēs.

IN nomine domini nostri iesu christi accipe hanc peram habitum peregrinationis tue: vt bene castigatus et saluatus peruenire merearis ad limina sanctorū quo pergere cupis: et peracto itinere tuo ad nos reuertaris incolumis. Per eundem dominum. &c.

¶ Deinde tradat singulis eorum baculum ita dicens.

ACcipe hunc baculum sustentationis itineris ac laboris pegrinationis tue: vt deuincere valeas omnes cateruas inimici: et peruenire securus ad limina sanctorum quo pergere cupis: & peracto obedientie cursu ad nos reuertaris cum gaudio. Per dominum.

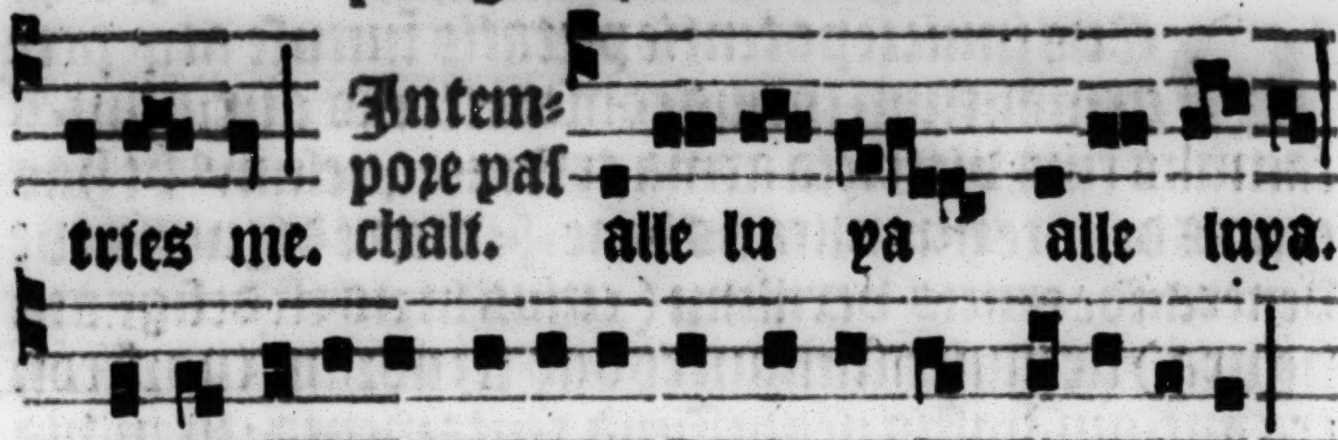
Si vero aliqui illorum profecturi sunt hierusalē: tunc habeant ipsi vestes cum cruce signatas: et benedicantur cruces hoc modo. cum Dn̄s vobiscum. Oremus.

DEus inuicte potentie pietatis immense atque peregrinantium totius consolationis auxilium/ qui famulis tuis victricia arma tribuis: quesumus vt has cruces deuote humilitatis bene ✠ dicere digneris: vt venerande crucis vexillum (cuius in eis est designata figura) sit inuictissimum robur seruorum tuorum contra antiqui hostis nequissima tentamenta: sit in via defensio: sit in domo protectio: sit vbique presidium. Per dominum. ¶ Hic aspergatur aqua benedicta super cruces: et detur singulis peregrinis sic profecturis vestis cum cruce signata/ dicente sacerdote.

ACcipe vestimentum cruce domini nostri saluatoris signatum: vt per illud salus benedictio et virtus prospere proficiscendi ad sepulchrum ipsius te comitetur. Qui cum deo patre. &c. His finitis dicatur missa pro iter agentibus.

¶ Ad missam officium hoc modo incipitur.

Esto michi in de um prote ctorem et in locum refugi i vt saluum me faci as: quoniam firmamentum me um et refugium meum es tu et propter nomen tuum dux michi e ris et enu-

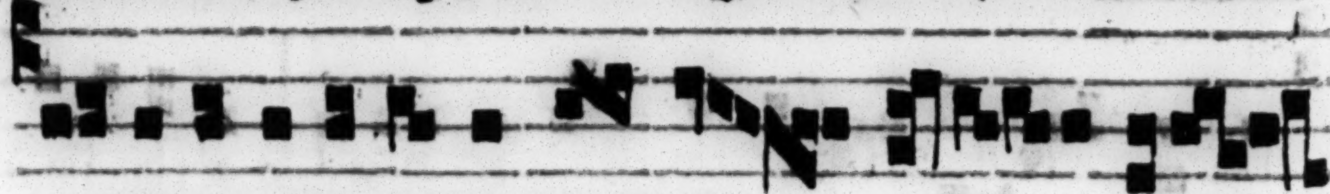

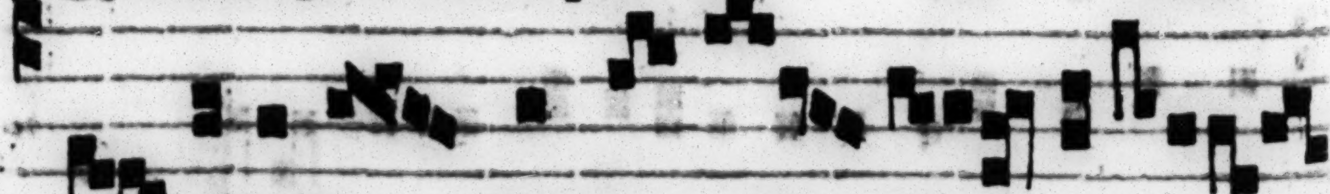
ps. In te domine speraui non confundar in eternum:

in iustitia tua libera me et eripe me. Oratio.

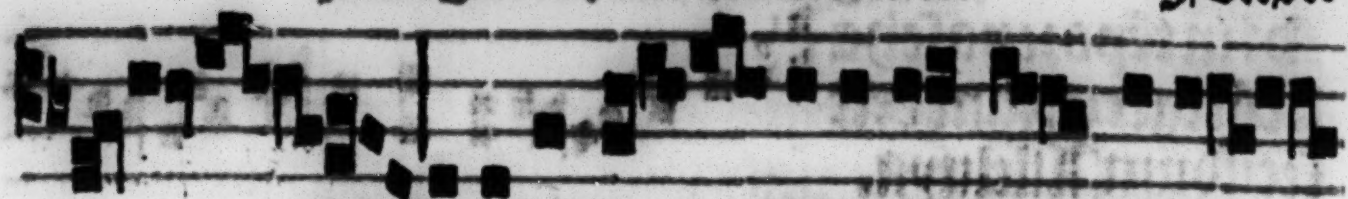
ADesto dñe supplicationib⁹ nostris/ et viã famuli tui N. in salutis tue psperitate dispone: vt inter oẽs vie et vite huius varietates tuo sẽper protegat auxilio. Per dominũ nostrum. ¶ Lectio libri genesis.

IN dieb⁹ illis. Locut⁹ est abrahã dicẽs. Dñs de⁹ celi q̃ tulit me de domo pr̃is mei et de terra natiuitatis: q̃ locutus est michi et iurauit dicẽs. Semini tuo dabo terrã hãc: ipse mittet ãgelũ suũ corã te. Graduale.

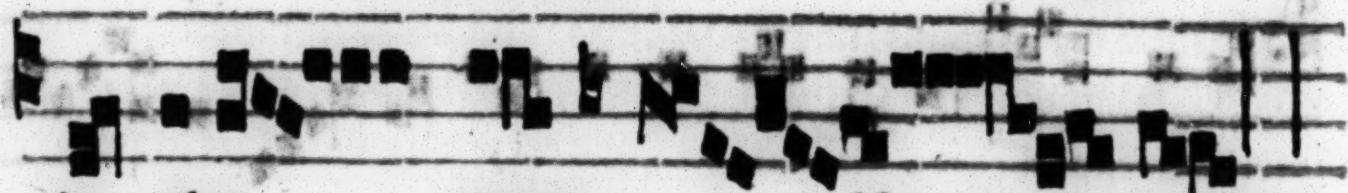

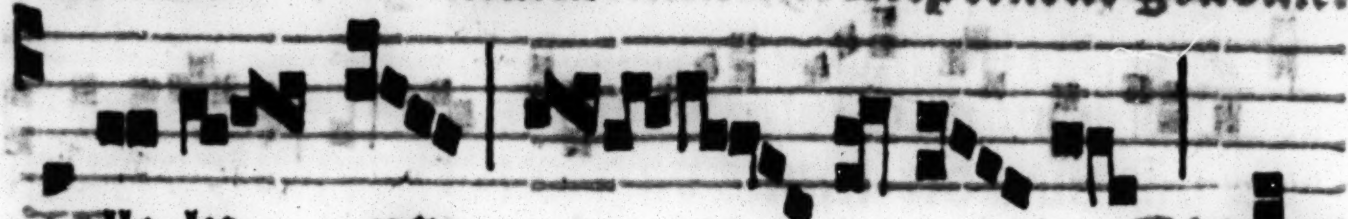
℣. Deus in te speraui do mine

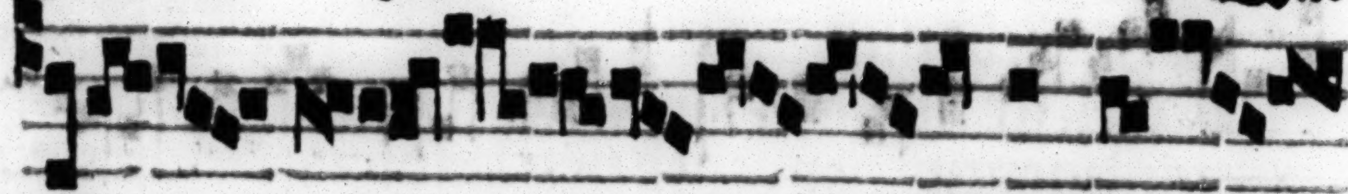
non confun dar

in eter num. Repetatur gradale.
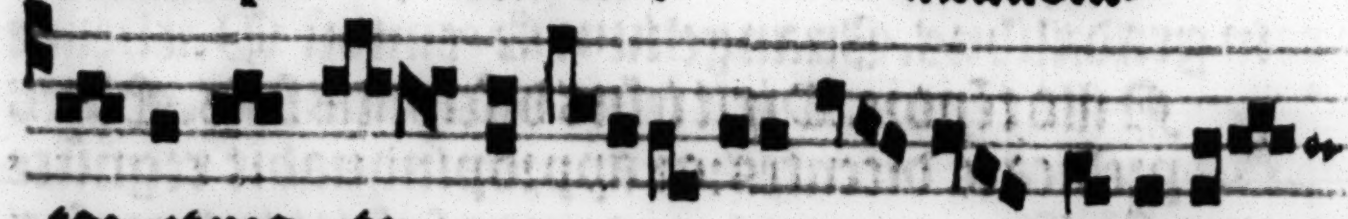

Alle lu ya. ℣. Qui

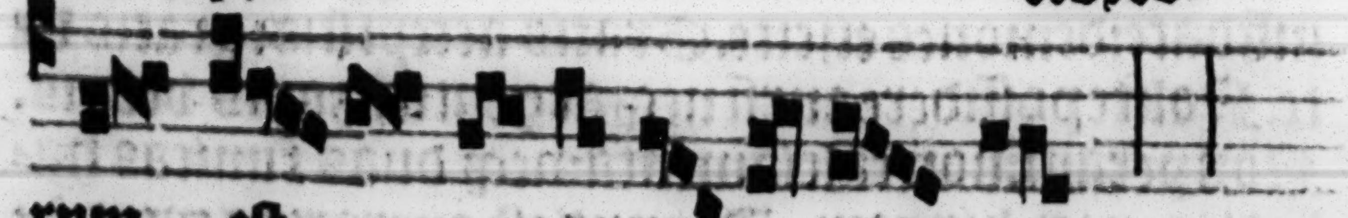
ti ment do=

minum spe rent in e um: adiu=

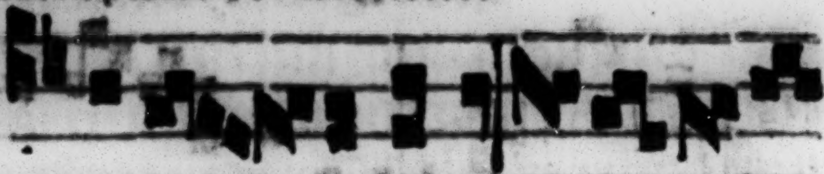

tor et pro te ctor eo=

rum est.

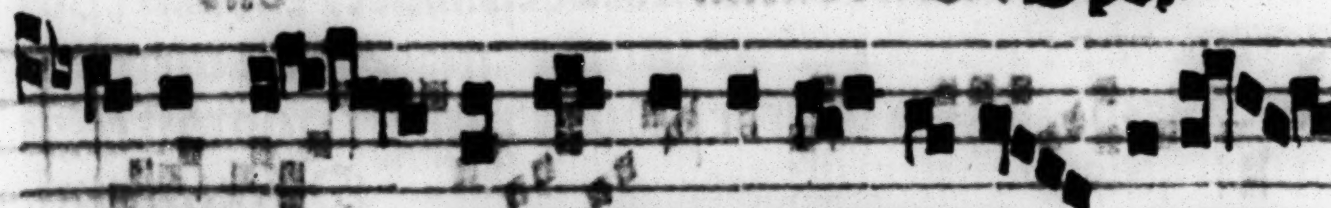
Si in tēpore pascha
li cōtigerit: tunc erit
secūdum Alleluya.
vnū ex sequentibus.

Alle luya.
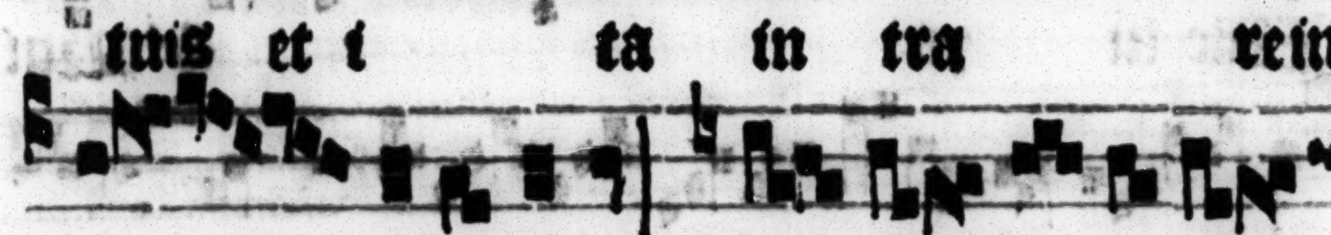

℣. Opor-

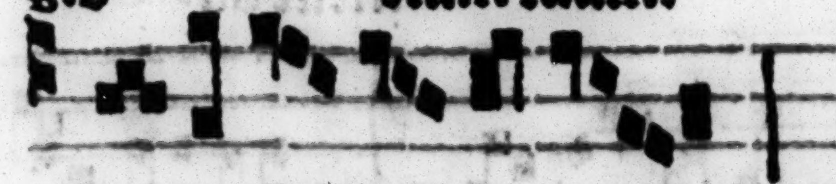
tebat pa ti christum et resurgere a mor-

tuis et i ta in tra re in

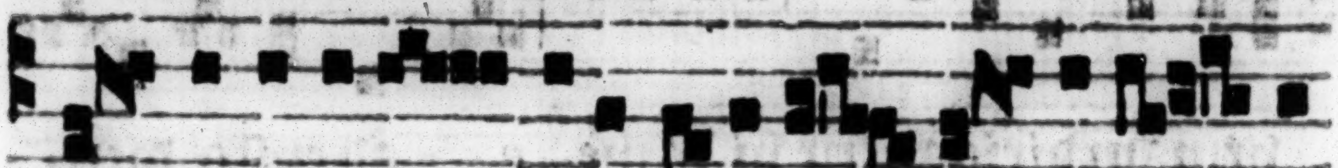
glo riam suam.

vel Alleluya. Sur-
rexit altissimus. vel
Alleluya. Christus
mortuus est. Requi
re in gradalibus. Euangelium Secundū Matheum

IN illo tēpore. Dixit iesus discipulis suis. Eūtes predicate dicentes: qr appropinquabit regnū celorum. Infirmos curate: mortuos suscitate: leprosos mūdate: demones eijcite. Gratis accepistis: gratis date. Nolite possidere aurū neqʒ argentū i zonis vestris. Non peram: non calciamenta: neqʒ duas tunicas habeatis: neqʒ virgam. Dignus est operarius mercede

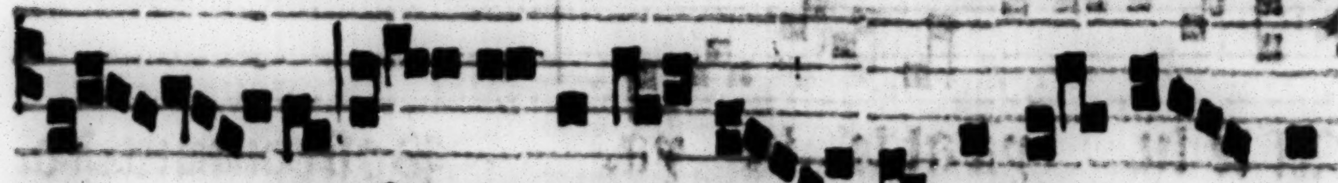
sua. In quancunqꝫ autem ciuitatem aut castellum intraueritis: interrogate quis in ea dign⁹ sit. Et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem domum: saluta te eam dicentes. Pax huic domui. Et siquidem illa domus fuerit digna: maneat pax vestra super eā. Si aūt nō fuerit dom⁹ digna: pax vestra sup vos reuertetur. Et quicunqꝫ non receperit vos: nec audierit sermones vestros: exeuntes de domo vel de ciuitate / excutite puluerem de pedibus vestris super eam. Amen dico vobis: tolerabilius erit terre sodomorum et gomorreorū in die iudicij / q̄ illi ciuitati. Offertorium.

Sperent in te om nes q̄ nouerunt no mē tu um

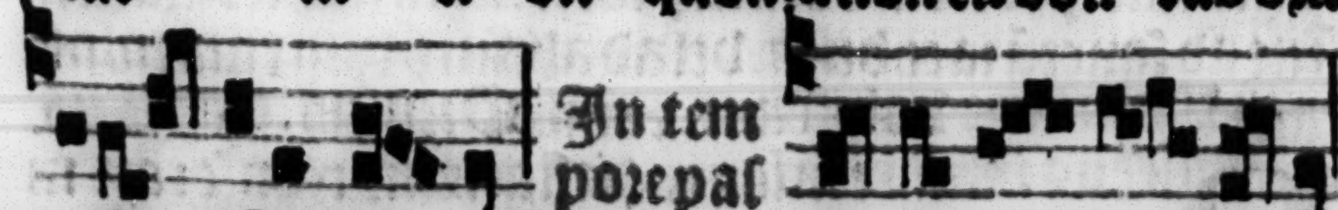
domi ne quoniā non de re linquis queren-

tes te: psal li te do mi nō qui ha bi-

tat in si on quoniā non est obli tus ora

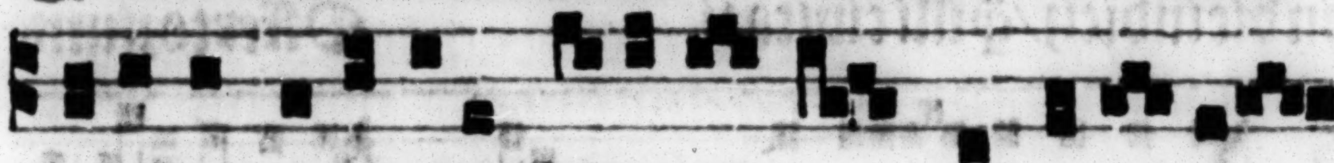
tio nē paupe rū. In tem pore paschali. Al le luya.

Hic offerant peregrini. Secreta.

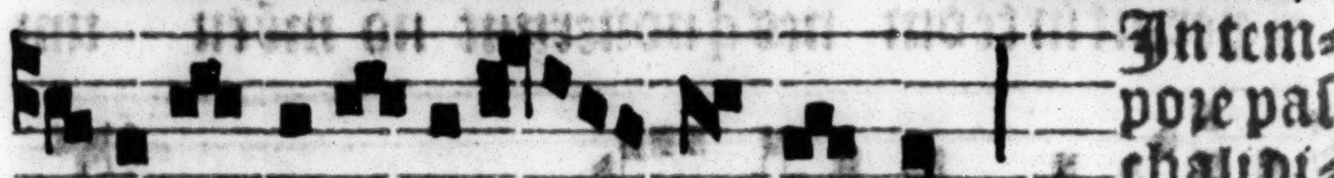
PRopitiare quesumus domine supplicationib9 nostris: & has oblationes quas tibi offerim9 p famulis tuis benignus assume: vt viam illorū precedē te gratia tua dirigas: et subsequēte comitari digneriſ: vt de actu atqʒ incolumitate eorum secūdum misericordie tue presidia gaudeamus. Per dominū. Cōmunio.

Tu mandasti mandata tu a custodi ri nimis

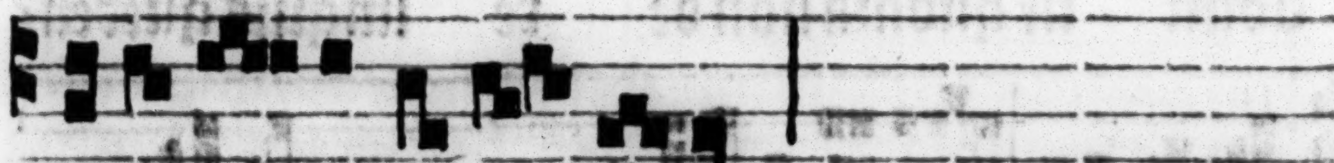

vtinam dirigantur vi e me e ad custo dien-

das iusti fica tio nes tu as.

In tempore paschali dicitur.

Al le lu ya al le lu ya. Postcommunio.

SUmptaqʒ domine celestis mysterij sacramēta ad pſperitatē itineris famuli tui proficiāt: et eū ad salutaria cuncta pducant. Per do. Post missā dicat sacerdos has orationes sequētes super peregrinos corã altari prostratos: siue profecturi sint hierusalem: siue ad sanctū iacobum: vel ad aliam peregrinationē. Dominus vobiscum. Et cum. Oremus. Oratio.

DEus infinite mīe & maiestatis immense: quem nec spacia locorū nec internalla tempor ab his quos tueris abiūgūt: respice adesto his famulis tuis/

expresta vt in te vbiqꝫ confidentib⁹/ꝑ omnē quā ituri sūt viā ⁊ dux eis ⁊ comes esse digneris. Nichil illis aduersitatis noceat: nichil difficultatis obsistat. Cuncta eis sint salubria: cūcta sint ꝓspera: vt sub opemie tue quicquid iuste petierint/desiderio celeri ⁊ prospero cōsequātur effectu. Per xp̄m. Alia oratio cū Oremus. Oratio

OMnipotens deus qui est via veritas et vita: iter tuum in beneplacito suo disponat: angelū suum raphaelē in hac peregrinatione tui custodē adhibeat: qui ad loca desiderata cum pace eūdo te perducat: ⁊ cū salute iterum te ad nos redeundo reducat. Sit interuētrix tui beata dei genitrix maria: cum vniuersis angelis et archāgelis: patriarchis quoqꝫ ⁊ ꝓphetis. Sint intercessores tui sancti apostoli petrus ⁊ paulus: cū ceteris apostolis martyribus confessoribus atqꝫ virginibus. Obtineantqꝫ tibi sancti quorum queris vestigia cum omnibus sanctis/iusta desideria et prosperitatem remissionemqꝫ omnium delictorum ac vitā eternā. Per dn̄m. Deinde cōmunicent ⁊ ita recedat in noīe dn̄i. ¶Bn̄dictio ensis noui militis fiat hoc modo. Interim genuflectēte ipso milite corā altari: primo dicat sacerdos sine nota Dn̄s vobiscū. et Oremus. Oratio.

DEus cunctorum in te sperātium protector/adesto supplicationibus nostris: ⁊ concede huic famulo tuo qui sincero corde gladio se primo nititur precingere militari: vt in omnibus galea tue virtutis sit protectus. Et sicut dauid et iudith contra gentis sue hostis fortitudinis potentiam/victoriam tribuisti: ita tuo auxilio munitus contra hostium suorum seuitiam victor vbiqꝫ existat: et ad sancte ecclesie tutelam proficiat. Per christum dominum nostrum. Amen.

¶Alia oratio cum Oremus.

DEus q̄ trinos gradus hostiū post lapsū ade in toto orbe terrarū constituisti: quo plebs tua fidelis īmunis ab omni impetu nequitie secura ⁊ quieta permaneret: adesto supplicationib⁹ nostris: ⁊ hūc ensē respice quē inuocatione tui sācti͛ssimi nois bn̄dicimus bn̄ ✠ dicere dignare: vt famulus tuus cui eū te largiēte cōcedim⁹ ac accingim⁹/ sic eo vtatur Hic succingat sacerdos militē cū ense: quatinus ⁊ hostes ecclesie insidiātes reprimat: ⁊ seipsū ab omni inimico tua ꝓtectione potenter defendat. Per christū. ¶ Deinde aspergat sacerdos militem ense succinctum aqua benedicta: ⁊ recedat miles in nomine dn̄i. ¶ Benedictio carniū in die pasche cum Dominus vobiscum. et Oremus. Oratio

DEus celi terreq̄ʒ dominator/ q̄ das escā oī carni: ⁊ imples oē animal bn̄dictione: bn̄ ✠ dic ⁊ sancti ✠ fica hanc creaturā carnis: vt nobis dona tua sumētib⁹ aīe ⁊ corporis sanitatē cōcedas. Per xp̄m dn̄m nostrū. Amen. ¶ Alia oratio cum Oremus. Oratio.

DEus qui vniuerse carnis es cōditor/ qui noe ⁊ filijs suis de mūdis ⁊ īmundis animalibus precepta dedisti: quiq̄ʒ sicut olera herbarū humano generi quadrupedia mūda edere permisisti: ⁊ qui agnū in egypto moysi ⁊ populo tuo in vigilia pasche comedere precepisti in figurā agni dn̄i nostri iesu xp̄i/ cuius sāguine omnia primogenita tibi de mundo redemisti: ⁊ nocte illa omne primogenitū in egypto ꝑcutere precepisti/ seruans populū tuum agni sanguine prenotatū. Dignare domine deus omnipotens bene ✠ dicere et sancti ✠ ficare has carnes: vt quicunq̄ʒ ex populo tuo fideli ex illis comederint/ oī bn̄dictione celesti ⁊ gratia tua saturati repleant in bonitate. Per quē hec oīa dn̄e condita sūt ⁊ ab initio creata saluator mundi. Qui viuis et re-

gnas cum eodē filio tuo in vnitate spūs sancti. &c. Hic aspergat aqua bñdicta super carnes. &c. ¶ Bñdictio carnis casei butyri ouorum siue pastillarum in pascha cum Dominus vobiscum. et Oremus. Oratio.

Domine deus omnipotēs/qui fecisti & creasti cūcta viuentibus tue largitatis alimoniā: humanūqꝫ genus spiritualibus escis ac poculis tuorum preceptorum/terrenisqꝫ substantijs tuorum donorū indesinenter reficis: te omnipotentem deū obnixe petimꝰ/ vt hec dona tua carnis casei butyri vel ouorꝫ siue cuiuscunqꝫ alterius cibi quem tu ipse creasti et nobis donasti/perpetua claraqꝫ benignitate sanctificare ac bñ ✠ dicere digneris. Vescētibus ex eis largam tue benedictionis sanitatem in visceribus eorum clementer collata: & presentis vite sospitatē & future beatitudinē misericorditer indulge. Per dñm. ¶ Deinde aspergat sacerdos aquā benedictā. ¶ Benedictio nouorum fructuū quorūcunqꝫ: cū Dñs vobiscum. et Oremus. Oratio.

Domine sancte pater omnipotens eterne deus q̄ benedixisti quinqꝫ panes in deserto & duos pisces vnde saturati sunt quinqꝫ milia hominum: sic bene ✠ dicere & sanctificare digneris hunc fructum quem accipimus in tuo sancto nomine & filij tui dñi nostri iesu christi: vt qui sumpserint ex eo accipiant saturitatem mentis: protectionem corporis: tutelam salutis: securitatem spei: corroborationem fidei: & eternitatē spiritus sancti. Per eundē do. In vnitate eiusdē. Hic aspergatur aqua bñdicta. &c. ¶ Benedictio ad oīa quecūqꝫ volueris cum Dñs vobiscum. et Oremus. Oratio.

Creator & conseruator humani generis/dator gratie spiritalis/largitor eterne salutis: tu dñe mitte spiritū sāctū tuū sup hāc creaturam N. vt armata

virtute celestis defensionis quicunqȝ ex ea gustauerint proficiat illis ad salutem: ⁊ tam corporis quam anime recipiant sanitatē. Per dn̄m. Hic aspergatur aqua benedicta super ea. ¶ Benedictio seminis cum Domin⁹ vobiscum. et Oremus. Oratio.

Omnipotēs sempiterne deus creator generis humani suppliciter tuam clementiam exoram⁹: vt hoc semen quod in tuo sancto nomine saturi sumus in agros nostros/celesti bn̄dictione bene ✠ dicere ⁊ multiplicare atqȝ ad maturitatem perducere digneris: vt per vniuersum orbem terrarum collaudetur dextera tua. Per dominum nostrum. Deinde aspergatur aqua benedicta super semen. ¶ Benedictio pomorum in die sācti iacobi cum Domin⁹ vobiscū. et Orem⁹. Oratio.

Domine sancte pater omnipotens eterne deus: qui ad infirmi mundi ornatum die tertia lignū pomiferum facere fructum in primo precepisti: quiqȝ amarum vetiti pomi saporem antiqui serpētis suaue a patribus nostris gustatum vnigeniti filij tui domini nostri iesu christi passione salutari non sentire posteros filios naturaliter voluisti/a quo sanitas et omne medicamentum venit: q̄sum⁹ inenarrabilem pietatē tuam vt hunc nouorū pomorum fructum tuo conspectui oblatum bene ✠ dicere et sācti ✠ ficare digneris: quatinus sācti apostoli tui iacobi et martyris tui christofori (quorum hodie festa celebramus) omniūqȝ sanctorum tuorum meritis ac precibus: quicunqȝ fideles tui cum gratiarum actione ex eo gustauerint/sanitatē mentis ⁊ corporis operante in eis spiritu sancto percipere mereantur. Per eundem dn̄m. In vnitate eiusdē spiritus sācti deus. ⁊c. Item benedictio pomorū cum Dominus vobiscum, et Oremus. Oratio.

TE deprecamur omnipotens deus/vt bene ✠ dicas hunc fructum nouorum pomorum: vt qui esu arboris letalis et pomo in primo parente iusta funeris sententia mulctati sumus: per illustrationē vnici filij tui redemptoris dei ac domini nostri iesu christi/ et spiritus sancti benedictionem sanctificata sint omnia atq benedicta: depulsisq primi facinoris intētatoris insidijs/salubriter ex huius diei anniuersaria solennitate diuersis terris edenda germina sumamus. Per eundem dominum. In vnitate eiusdem. ¶ Deinde sacerdos aspergat ea aqua benedicta. ¶ Benedictio elemosine cum Dominus vobiscum. et Oremus. Oratio.

DEprecor te dn̄e sancte pater omnipotens eterne deus/vt istam elemosinam bene ✠ dicere et sanctificare digneris pro aīa famuli tui N. ad remedium et remissionem peccatorum suorum: vt in luce tue amenitatis sine fine letetur. Per dominum nostrum. Deinde aspergat sacerdos super eam aquam benedictam.

¶ Benedictio panis in diebus dominicis. In primis sacerdos legat euangelium secundum iohannem. In principio. et postea dicat ℣. Sit nomen domini benedictum. ℟. Ex hoc nunc et vsq in seculum. Deinde dicat sic. Dominus vobiscum. et Oremus. Oratio.

BEne ✠ dic dn̄e creaturā istam panis sicut benedixisti quinq panes ī deserto: vt oēs ex eo gustātes tā corporis quam anime accipiant sanitatē. In nomine patris ⁊ fi. Tunc aspergatur aqua benedicta super panem ⁊ distribuatur. ¶ Benedictio scuti ⁊ baculi ad duellum faciendum. In primis dicat sacerdos prostratus ante altare psalmos sequētes cum Gloria patri. pugnaturo interim genuflectente retro sacerdote. Ps. Deus in adiutorium. require in visitatione infir-

morũ. ps. Benedicã dñm. ps. Iudica dñe nocẽtes me. ps. Qui habitat. vt s. i officio peregrinoꝝ. ps. Quicũqꝫ vult. an. Ne reminiscaris dñe delicta nr̃a. Kyrie eleyson. Christe eleysõ. Kyrie eleyson. Pr̃ nr̃. Et ne nos. Sed libera. Dñe nõ secundũ peccata nostra facias nobis. Neqꝫ secundũ iniqtates nostras retribuas nobis. Dñe ne memineris iniquitatũ nostrarũ antiquarũ. Cito anticipẽt nos mĩe tue qꝛ pauperes facti sumꝰ nimis. Adiuua nos deus salutaris noster. Et propter gloriam nominis tui dñe libera nos / et propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum. Saluũ fac seruum tuũ. Deus meus sperantẽ in te. Mitte ei dñe auxilium de sancto. Et de syon tuere eum. Esto ei domine turris fortitudinis. A facie inimici. Conuertere domine vsqꝫquo. Et deprecabilis esto super seruũ tuum. Domine exaudi orationem meam. Et clamor meus ad te veniat. Dominus vobiscum. Oremus. Oratio

Omnipotens sempiterne deus qui mundũ ex ĩformi materia fecisti: ⁊ vnicum filium tuũ tibi coeternum p generis humani redẽptione (spũ sctõ cooperante) incarnari atqꝫ de hoste antiquo triumphare fecisti: te suppliciter petimus vt hoc scutũ respice atqꝫ baculũ istum dextera potẽtie tue bene ✠ dicere digneris: vt sint arma inuincibilia atqꝫ triumphare potentia et te adminiculante victricia: quatinus quicũqꝫ his armis pugnauerit / tua protectione munitus tã corporis quã aĩe salutem percipiat: atqꝫ victoriosum de hoste reportãs tropheum bello peracto tibi creatori oĩm gratias referat: cum filio tuo domino nostro iesu christo qui tecum ⁊ cum eodẽ spũ sãcto viuis ⁊ regnas deꝰ. per oĩa. ⁊c. Hic aspergat sacerdos scutum et baculũ aqua benedicta. deinde resurgente pugnaturo: tradat ei sa-

cerdos scutum dicēdo. Accipe hoc scutum ad corporis tui protectionē. In noīe patris. &c. Item dicat sacerdos. Protegat te xp̄s filius dei viui. Amē. Deinde tradat ei sacerdos baculum dicēs. Accipe hūc baculum ad hoc duellū preparatum: cum quo valeas tibi rebellātem prosternere & resurgentem conterere/ habeasq; victoriam. In noīe patris. &c. Deinde tenēs pugnatur⁹ scutum & baculum iterum genuflectat corā altari dicēte super eū sacerdote. Dn̄s vobiscū. et Orem⁹. Oratio

Confortator & corroborator sustentamentumq; tuorū fideliū/ adonay indeficiēs interminabilis inenarrabilis pater eterne deus: qui gentes magnas & reges fortes coram populo tuo israel destruxisti & vicisti: quiq; puero tuo dauid de gygante te blasphemante atq; in sua virtute confidente triumphare concessisti: te supplices exoram⁹ vt hūc famulū tuū N. in te confidentē/ bn̄dicere adiuuare protegere confortare et cōseruare: atq; sanctorum tuorum angelor̄ eū presidio vallare digneris. Presta ei domine fidem rectam: spem firmā: cordis fiduciā: corporis fortitudinē: omniūq; mēbrorum valitudinem. quatinus te adiuuante hostē psternere/ atq; victoriam capessere mereatur: tibiq; soli deo omnipotenti (bello triumphaliter peracto) gratias & laudes referat. Per christum dominū nostrum.

Deīde sacerdos dās ei bn̄dictionē dicat hoc modo.

Confortare et esto robustus: spera ī domino/ fac bonitatem & noli obliuisci omnes retributiōes eius. Ipse det tibi vitam & victoriam & bene ✠ dictionem in seculum seculi. Amen. Bene ✠ dicat te de⁹ pr̄. Amen. Custodiat te iesus christus. Amen. Cōfortet te sp̄us sāctus. Amē. Prestet tibi victoriā trin⁹ & vn⁹ deus qui viuit & regnat per oīa secula seculorū. Amen.

Deinde aspgat sacerdos cũ aqua bñdicta ⁊ ita recedat i noĩe dñi. ¶ Bñdictio oculoꝝ infirmoꝝ potest fieri in hũc modũ si necessitas inducat ⁊ deuotio alicuiꝰ illã de poscat. In primis genuflectat infirmus coram altari. Deinde dicat sacerdos. Dñs vobiscũ. et Oremꝰ. Or.

Domine iesu christe qui aperuisti oculos ceci nati: serena huius famuli tui oculos dans in eis visum perspicacem sufficientem idoneum competentem in obsequium tuum: per virtutem huius sacramenti et per signum sãcte crucis tue. Hic signet sacerdos oculos infirmi signo sancte crucis cum corporalibꝰ/ et cũ eisdẽ ventilet in oculis eius dicens. In nomine patris et filij et spiritus sancti. Amẽ. ¶ Benedictio nauis cũ Dominus vobiscum. et cum Oremus. Oratio.

Deus cuius prouidentia vniuersa regũtur ⁊ cõseruantur: q̃ dominaris potestati maris ⁊ mitigas motum fluctuũ eius: qui noe famulo tuo ne genꝰ humanum periret in diluuio arcam facere precepisti: qui ventis ⁊ tempestatibus imperas ⁊ obediũt: qui petrũ super aquas maris ambulãtẽ ne mergeretur erexisti. Tuam dñe clementiam obnixe petimus ⁊ humiliter imploramꝰ: quatinꝰ hanc nauiculã per virtutẽ sãcte crucis/ ⁊ per intercessionẽ gloriose marie semp virginis/ ⁊ omniũ sãctorũ tuorum: tua dextera digneris bene ✠ dicere omnesq̃ insidias hostiũ visibiliũ et inuisibiliũ ab ea repellere: vt in ea sub tua protectione nauigantes/ nullis illudantur fãtasmatibꝰ: nullis deijciãtur aduersis. Nõ eos vorago terribilis sorbeat: non tẽpestas impellat: nõ frangat scopulus: non inuadat aduersarius: sed vniuersis expediti terroribꝰ/ nomẽ tuũ collaudãtes ad propria cum gaudio reuerti mereãtur. Per te saluator mundi: qui cũ deo patre ⁊ spiritu sãcto

viuis et regnas deus: per oĩa secula seculorum. Amen.
Deinde aspergatur nauis aqua benedicta.

Omni die per annum de quocunq fiat seruitium nisi in diebus veneris & quando ieiunium est preceptum: vt in vigilijs/ quattuor tẽporib9/ et ferialib9 diebus infra quadragesimã: & nisi per ebdomadã pasche. dicantur benedictiones ante prãdium hoc modo. In primis dicat sacerdos. Bñdicite. R. Domin9. Ps. Oculi omnium in te sperant dñe: & tu das escam illorum in tempore oportuno. Aperis tu manum tuam: & imples omne animal benedictione. Gloria patri. Sicut erat. Kyrie eleyson. Xpe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. Deinde dicat sacerdos. Et ne nos inducas i tẽtationem. R. Sed libera nos a malo. Sacerdos. Oremus. Bene✠dic dñe nos & dona tua que de tua largitate sum9 sumpturi. Per xpm dñm nostrũ. R. Amẽ. Lector. Jube dñe bñdicere. Sacerdos. Mense celestis participes faciat nos rex eterne glorie. Amen. Lector. Deus charitas est: & qui manet ĩ charitate in deo manet/ et deus in eo. Sit de9 in nobis et nos maneam9 in ipso. R. Amen. Hec predicta lectio nõ mutatur per totum annũ qñ predicte bñdictiones dici debent ante prãdium nisi in dominicis paschalis temporis tantũ: tũc enim dicatur sequens lectio. Expurgate vetus fermẽtum vt sitis noua conspersio sicut estis azimi: etenim pascha nostrum immolatus est christus. Itaq epulemur in domino. Deinde post prãdium dicat sacerdos hoc modo. Deus pacis & dilectionis maneat sẽper nobiscũ: tu aũt domine miserere nostri. R. Deo gratias. Ps. Confiteantur tibi domine oĩa opera tua: et sãcti tui benedicant tibi. Gloria patri. Sicut erat. Deide dicat sacerdos capitulũ. Agim9 tibi gratias omni-

potens deus pro uniuersis beneficijs tuis qui viuis et regnas deus: per omnia secula seculorum. Amē. Deinde dicatur sequens ps. sacerdote incipiente. Laudate dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi. Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: et veritas domini manet in eternū. Gloria patri. Sicut erat. Kyrie eleyson. Xpe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. Et ne nos. Sed libera. Dispsit dedit pauperibus. Justitia eius manet in seculum seculi. Benedicam dñm in omni tempore. Semper laus eius in ore meo. In dño laudabitur anima mea. Audiant mansueti et letentur. Magnificate dñm mecum. Et exaltemus nomen eius in idipsum. Sit nomen dñi bñdictū. Ex hoc nunc et vsqz in seculum. Deinde dicat sacerdos sine Oremus. Retribuere dignare domine deus omnibus nobis bona facientibus propter nomen sanctum tuum vitam eternam. Amē. Benedicamus domino. Deo gratias. Deinde dicat sacerdos de sancta maria aliqua antiphona ad placitum cū versiculis et oratione de eadem que magis tempori conueniant: quibus dictis dicatur pro fidelibus defunctis. Psalmus.

De profundis clamaui ad te domine: domine exaudi vocem meam. Fiant aures tue intendentes: in vocem deprecationis mee. Si iniquitates obseruaueris domine: domine quis sustinebit? Quia apud te propitiatio est: et propter legem tuam sustinui te domine. Sustinuit anima mea in verbo eius: sperauit anima mea in dño. A custodia matutina vsqz ad noctē: speret israel in dño. Quia apud dominum misericordia: et copiosa apud eum redemptio. Et ipse redimet israel: ex oibus iniqtatibus eius. Finito psalmo non dicatur Gloria patri. sed statim sequatur Kyrie eleysō. Xpe

eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. Et ne nos. Sed libera. Requiem eternam dona eis domine. Et lux perpetua luceat eis. A porta iferi. Erue domine animas eorum. Credo videre bona dñi. In terra viuentium. Dñs vobiscum. Et cum spiritu tuo. Oremus. Oratio

Absolue q̄s domine animas famulorū famularumq; tuarum parentum parochianorū amicorum & benefactorū nostrorum et omnium fidelium defunctorum: vt in resurrectionis gloria inter sãctos & electos tuos resuscitati respirēt. Per xp̄m dñm nr̄m. Amen. Requiescant in pace. Amē. Deinde dicat sacerdos. Benedicite. ℟. Dñs. Sacerdos. Det viuis gratiam defunctis m̄iam: ecclesie et regno pacem: et nobis vitam eternam. Amen. Et dicatur psalmus. De profūdis clamaui ad te domine. in fine gratiarum post prandium omni die per annum de quocunq; fiat seruitium nisi in duplicibus festis principalibus. Ante cenã vero per totū annū fiant bn̄dictiones hoc mō sacerdote dicēte. Bn̄dicite. ℟. Dñs. Sacer. Cenam sanctificet q̄ nobis oīa prebet. In noīe patris ✠ & filij et spiritus scti. Amē. Deinde post cenã per totū annū nisi per ebdomadã pasche: dicat sacerdos hoc modo. Benedictus deus in donis suis. ℟. Et sãctus ī oībus operibus suis. Adiutoriū nostrū in noīe dñi. ℟. Qui fecit celū & terrã. Sit nomē dñi bn̄dictū. ℟. Ex hoc nunc et vsq; in seculum. sequatur oratio sine Oremus. sic Retribuere dignare. cum antiphona de sãcta maria vt supra post prandiū. Nunq̄ aūt dicatur ps. De profūdis. post cenã secundū vsū sarū. Quandocūq; fuerit ieiuniū preceptum vt in vigilijs & quattuor temporibus & in omnibus ferialibus diebus infra quadragesi. de quocunq; fiat seruitiū dñicis diebus tantū exceptis: ac in omni die veneris p annū

quodcūq3 festū duplex vel simplex ibidē contigerit: nisi in die natalis domini ⁊ per ebdomadam pasche. dicantur benedictiones ante prandium hoc modo. Benedicite. ℞. Domin⁹. Edent pauperes ⁊ saturabunt ⁊ laudabunt dñm qui requirunt eum: viuēt corda eor in seculum seculi. Gloria patri. Sicut erat. Kyrie eleysō. Xp̄e eleysō. Kyrie eleysō. Pater noster. Et ne nos. Sed libera nos a malo. Orem⁹. Benedic domine nos. vt s. Jube dñe benedicere. Sacerdos. Cibo spiritualis alimonie reficiat nos rex eterne glorie. Amē. Lect. Gratia dñi nostri iesu christi ⁊ charitas dei et cōmunicatio sancti spiritus sit sēper cū omnibus nobis. Amen. Hec predicta lect. non mutat p totū annū quādo iste benedictiones dici debent ante prandiū: nisi in ferialibus diebus infra quadragesi. tūc enim dicatur hec lectio. Frāge esurienti panem tuum: ⁊ egenos vagosq3 induc i domum tuam. Cum videris nudum operi eum: et carnē tuā ne despexeris. Ait dñs omnipotens. Similiter in vigilia pasche dicitur hec lectio. Si consurrexistis cū xp̄o que sursum sunt querite: vbi christus est i dextera dei sedens. Deinde post prādiū dicat sacerdos hoc modo. Deus pacis ⁊ dilectionis. vt s. p̄s. Memoriam fecit mirabiliū suorum misericors ⁊ miserator dñs: escā dedit timētib⁹ se. Gloria patri. Sicut erat. Cp̄m. Agimus tibi gratias. p̄s. Laudate dñm omnes gentes. Quoniā confirmata. vt s. Iste psalm⁹ predictus non mutatur per totū annū nisi in ferialibus diebus infra quadragesimā. tunc eīn loco eius dicitur p̄s. Miserere mei. i. per totam quadragesimam de quocūq3 fit seruitium: ⁊ ratio q2 huiusmodi benedictiōes sunt de natura temporali et non sanctorum. Deinde fiant oīa vt s post prādiū in alio tp̄e. Tamē in vigil. pasche nō d2 p̄s

Miserere. sed ps Laudate dnm oes gentes. quo dicto dicat sacerdos Domin9 vobiscu. et Oremus. Oratio.

Spiritu nobis domine tue charitatis infunde: vt quos sacramentis paschalibus satiasti / tua facias pietate concordes. Per eundem dnm nostrum iesu christu filiu tuum. &c. in vnitate eiusde spus sancti de9 per omnia secula seculoru. Amen. Dns vobiscu. Et cu spiritu tuo. Benedicamus dno. Deo gras. In die pasche & per totam ebdomadam fiant benedictiones ante prandiu hoc modo. Bndicite dns. Hec dies quam fecit domin9: exultemus & letemur in ea. Gloria patri. Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyso. Pater noster. Et ne nos. Sed libera nos. Orem9. Benedic dne nos. Jube domine benedicere. Mense celestis. Lect. Expurgate vetus fermentum. vts. Deinde post prandium dicat sacerdos hoc modo. Qui dat esca omni carni: confitemini deo celi. Tu aut dne miserere nostri. Deo gratias. ps Laudate dnm omnes gentes. Quoniam confirmata est super nos. Gloria patri. Sicut erat. V. In resurrectione tua christe. R. Celi et terra letentur alleluya. Dominus vobiscum. Oremus. Spiritu in nobis. vts Benedicam9 domino. Deo gratias. Ante cenam fiant benedictiones vts. deinde post cenam dicat hoc modo. Hec dies quam fecit dominus. V9. In resurrectione tua christe. R. Celi et terra letentur. Domin9 vobiscum. Orem9. Spiritu i nobis domine. vt supra. Benedicamus domino. Deo gratias.

Qualiter hi q ad ordine anachoritaru accedunt: q accedere siue se habere debeat / seqntia scdm vsu sarisbu. declarabut. No oportet que inclusu fieri sine episcopi cosultu: sed ab epo aut aliquo alio presbytero erudiatur ac moneatur quatinus ipse deuotus coscie-

tiã suã scruteẽ: ac videlicet vtrũ bona itẽtione aut mala sanctitatẽ appetit: si deo placere aut lucrũ siue laudẽ humanã acqrere affectat: deniqꝫ an vires ei et cõstãtia mẽtis suppetãt cõtra maligni hostis versutias: ⁊ contra huiꝰ mũdi innumerabiles molestias. Que cũ se ꝓ regno dei toleraturũ ⁊ in deo solo spẽ positurũ ꝓmiserit/ includat euꝫ eps aut presbyter iussu epi. Ipse vero inclusus discat nõ superbe sapere qm̃ meruit frequẽtia hoĩm separari: sed infirmitati sue potius credat esse ꝓuisũ aut consultũ ꝙ elongatꝰ est a consortio ꝓximorũ: ne crebrius peccãdo ac se ꝑditioni mãcipãdo cohabitãtes cõtaminaret/ ⁊ ob hoc in dãnationẽ grauiorẽ icideret. Reputet ergo se inclusus quasi ꝓ ctis dãnatũ et celle solitarie velut carceri traditũ: ⁊ ꝓpter infirmitatem propriã hoĩm consortio indignũ. Hec regula in vtroqꝫ sexu seruet. ¶ Incipit ordo famulos vel famulas dei includendi. Hic prouideat sibi qui includendus est ꝙ de oĩbus peccatis suis que memorie sue occurrere possint sit confessus: ⁊ ꝙ in die diem inclusionis precedente pane ⁊ aqua tantum reficiatur. In nocte vero sequẽte in monasterio inclusorio suo vicino cũ cereo suo accẽso deuote in orationibꝰ vigilare tenetur. In crastino facta exhortatione ad populum ⁊ ad eũ qui includendus est: episcopus vel sacerdos incipiat hoc responso.

Emendemus | Chorus ꝓsequatur. | in me li us que ignoran- ter pec cani mus ne su bito preoc cupa ti

die mortis queramus spaci um penitentie et inue-

nire non possi mus. Attende domi ne et mi

serere quia pecca uimus ti bi.

V. Adiuua nos deus salu taris no ster: et pro-

pter gloriam nominis tui domine libe-

ra nos. Attende domi ne.

¶ Postea prosternens se eps vel sacerdos super tapetū ante altare cū clericis incipiat hos psalmos. Dñe ne in furore. i. Dñe dñs noster. cum Gloria patri. Psalmus

Exaudiat te dñs ī die tribulationis: ptegat te nomē dei iacob. Mittat tibi auxilium de sctō: et de syō tueatur te. Memor sit omnis sacrificii tui: et holocaustum tuum pingue fiat. Tribuat tibi secundū cor tuum: et omne consilium tuū confirmet. Letabimur

in salutari tuo: ⁊ i nomine dei nostri magnificabimur. Impleat dominus omnes petitiones tuas: nunc cognoui quoniam saluum fecit dominus christum suū. Exaudiat illum de celo sancto suo: in potētatibus salus dextere eius. Hi in curribus et hi in equis: nos aūt in nomine dei nostri inuocabimus. Ipsi obligati sūt et ceciderunt: nos autem surreximus et erecti sumus. Domine saluum fac regē: et exaudi nos in die qua inuocauerimus te. Gloria patri. ℣. Beati quorum. ps. Iudica dn̄e nocentes me: expugna. ⁊c. ps. Domine ne in furore. ii. ps. Beatus qui intelligit. ps. Iudica me deus ⁊ discerne. ps. Miserere mei deus secundum. ps. Domine exaudi orationem meam. i. Psalmus.

Benedic anima mea domino: et omnia que intra me sunt nomini sancto ei⁹. Benedic anima mea domino: et noli obliuisci omnes retributiones eius. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas. Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia et miserationibus. Qui replet in bonis desiderium tuum: renouabit vt aquile iuuentus tua. non dicitur vlterius. ps. De profūdis. ps. Dn̄e nō est exaltatū. ℣. Dn̄e exaudi. ii. His dictis sequatur Kyrie eleyson. Xp̄e eleyson. kyrie eleyson. Pat nr̄. Et ne nos. Sed libera. Saluū fac seruum tuum vel ancillā tuam. Deus meus sperātem in te. Nichil proficiat inimicus ī eo. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. Esto ei domine turris fortitudinis. A facie inimici. Mitte ei domine auxiliū de sancto. Et de syō tuere eum. Dn̄e exaudi orationē meā. Et clamor me⁹ ad te veniat. Dn̄s vobiscū. Ore⁹.

Parce domine parce famulo tuo N. quē redemisti xp̄e sāguine tuo: ⁊ ne in eternum irascaris ei.

Qui viuis. &c. ¶ Alia oratio cum Oremus. Oratio.

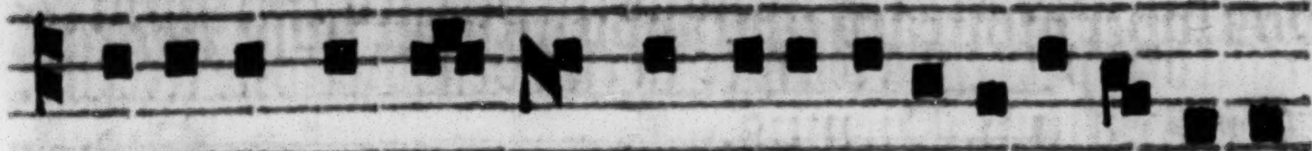
DEus infinite misericordie et bonitatis immense/propitiare iniquitatibus eius et omnib⁹ anime eius medere languoribus: vt peccatorum suorũ remissione percepta semper in tua benedictione letetur. Per christum. Oremus. Oratio

OMnipotens sempiterne de⁹ miserere famuli tui N. et dirige eũ secũdum clemẽtiam tuã in viã salutis eterne: vt te donãte tibi placita cupiat & tota virtute proficiat. Actiones nostras quesum⁹ dñe aspirã do preueni et adiuuando prosequere: vt cuncta nostra operatio a te semper incipiat/& per te semper finiatur. Per dñm. His itaq peractis induat se casula eps vel sacerdos & statim missa de quocũq voluerit incipiatur. Ita q hec seqũes oratio dicat pro includẽdo & dicatur sub vno Per dominum. et sub vno. Oremus. Oratio.

DEus qui iustificas impium & nõ vis mortẽ peccatoris maiestatem tuam suppliciter deprecamur/vt famulum tuum N. de tua pietate cõfidentem celesti protegas benignus auxilio: & assidua protectione conserues/vt tibi iugiter famuletur: & nullis tentationibus a te separetur Per dominum. Post euangel. offerat includendus cereum suum qui super altare ad missam semp ardeat. Et stet includẽdus ante gradum altaris & legat aperta voce pfessionẽ suam. Si laicus fuerit: legat aliqs puer p eo. Professio vero talis erit.

EGo frater vel soror N. offerens trado meipsum diuine pietati i ordine anachoritano seruiturũ: et secundum regulam ordinis illius i seruitio dei amodo per gratiam diuinam et consilium ecclesie promitto me permansurum: et patribus meis spiritualibus obedientiam canonicam exhibiturum. Et faciat ieiu-

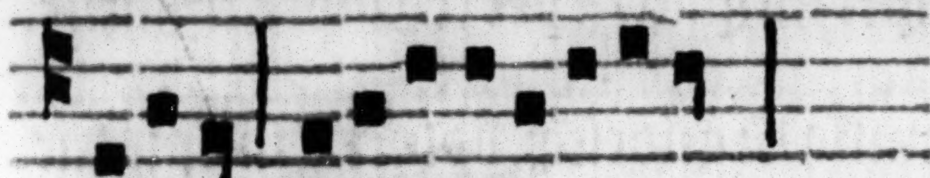
dendus signum crucis cum penna super schedulā professionis sue: et ponens eam super altare flexis genib⁹ oret: episcopo vel sacerd. ante incipiēte hoc modo. aña.

Confirma hoc de us quod operatus es in nobis a

templo sancto tuo quod est in hierusalem alleluya al-
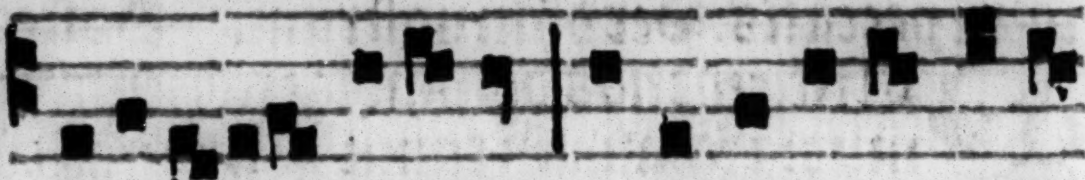

leluya. Exurgat.
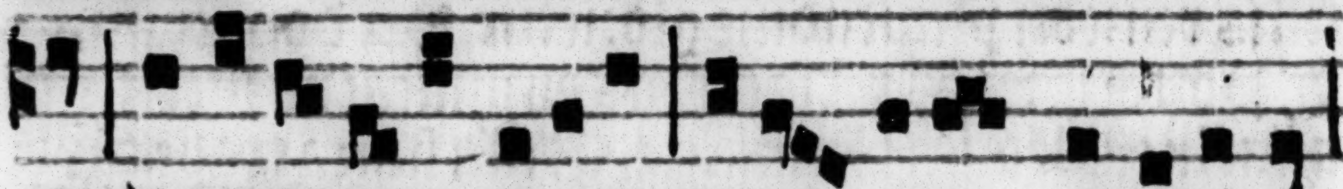
Postea episcopus vel sacerdos dicat Oremus. Oratio.

Deus qui famulum tuū a seculi vanitate cōuersum ad superne vocationis amorem accendis: pectori illius purificando illabere/ et gratiam quā in te perseueret infunde: vt protectionis tue munitus presidio que te donante promisit impleat: et sue professiōis executor effectus: ad ea que perseuerantib⁹ in te dignatus es pmittere pertingat. Per xp̄m. Post hec ep̄s vel sacerdos bn̄dicat cū hac oratione habitum pfesso congruū. Signū dn̄i nostri iesu xp̄i dam⁹ sup hāc vestem ad custodiēdū ppositū: et vt sp̄us sāctus regnet ī corde et in corpore et in oībus operibus suscipiētis. Per eūdē xp̄m dn̄m nostrū. Amē. Postea aspergat et suscipientē et habitū aqua bn̄dicta et cū dederit habitū induēdo dicat. Exuat te deus veterē hoīem cum actibus suis: et induat te de⁹ nouum hoīem qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis. et respondeant omnes. Amen. Indutus cū habitu includendus sta-

tim prosternat se ante gradu altaris: et sic in oratione prostratus permaneat donec ab epo vel a sacerdote ad cōmunionē vocetur. Hijs itaq3 peractis: eps vel sacerdos super prostratū cantando incipiat hunc hymnū.

Eni creator spiritus mentes tuorum visi-

ta: imple superna gratia que tu creasti pectora. Qui paraclitus diceris donū dei altissimi: fōs vivus ignis charitas et spiritalis unctio. Tu septiformis munere dextre dei tu digitus: tu rite promissum patris sermone ditans guttura. Accende lumen sensibus: infūde amorem cordibus: infirma nostri corporis virtute firmans perpeti. Hostem repellas longius pacēq3 dones protinus: ductore sic te previo vitemus omne noxium. Per te sciamus da patrem noscamus atq3 filiū: te utriusq3 spiritum credamus omni tēpore. Sit laus patri cum filio sancto simul paraclito: nobisq3 mittat filius charisma sancti spiritus. Amen. ℣. Emitte spiritum tuum et creabuntur. ℟. Et renovabis faciē terre. Dn̄s vobiscum. Et cum spū tuo. Oremus. Oratio

Deus qui non vis mortem peccatoris sed penitē tiam et emendationem semper desideras / mīe tue clemētiam suppliciter imploramus: ut huic famulo tuo secularibus actibus renuncianti large tue pietatis gratiam infundere digneris: quatinus castris tuis insertus ita tibi militando: stadium vite presētis percurrere valeat: ut bravium eterne remunerationis

te donāte percipiat. Per christū. ¶ Post hec eps vel sacerdos pergēs ad altare missā finiet: p includēdo. Secre
Huius q̄s dn̄e virtute mysterij: et a propriis nos mūda delictis: et famulum tuū N ab omnib9 absolue peccatis. Per dn̄m nostrum. Postcommunio.
Purificent nos domine sacramenta que sumpsimus: et famulum tuum N ab omni culpa liberū esse concede: vt qui conscientie reatu constringitur/celestis remedij plenitudine glorietur. Per dominum.
¶ Post q̄ ipse eps vel sacerdos cōmunicatus fuerit/nouum includēdum cōmunicet. Missa finita tradatur cereus prefatus includēdo: et ordinata processiōe eps vel sacerdos casulatus incedat: et includēdum portātem cereum suum per manum accipiat et honeste secū ad habitaculum suum deducat. Clerici interim letaniam solēniter precedentes cantent. Cum autem ad habitaculum peruētum fuerit: finita letania eps vel sacer. includēdum extra habitaculum dimittat et solus in habitaculum inducat incipiendo cū aqua bn̄dicta. an̄. Asperges me. vel Uidi aquam. prout tp̄s exegerit. postea sanctificet et bn̄dicat habitaculum per orationes seq̄ntes. Hec oratio dicatur super altare cum Oremus. Oratio
Domine sancte pater et clemēs/cuius nec initiū nec finis aduertitur: qui tantus es quātus esse voluisti. s. sāctus atq; mirabilis. Deus cuius maiestatem elementa non capiūt: te benedicimus/te supplices deprecamur: vt sit altare hoc sicut illud quod abel salutaribus mysterijs in passione precursor iugulat9 a fratre nouo sanguine imbuit/et sacrauit. Sit tibi dn̄e altare hoc sicut illud quod abrahā pater noster qui te videre meruit fabricauit: in quo sūmus sacerdos melchisedech sacrificij nomen triumphalis expressit. Sit tibi

altare hoc sicut illud quod moyses septem dierum purificatione mundauit/ et celesti tertio alloquio sanctificauit. Sicut locutus es ad eum dicens. Si quis tetigerit altare hoc/ sanctificatus habeatur. In hoc ergo altari iuguletur luxuria: omnisque libido feriatur. Offeratur pro turturibus sacrificium castitatis: pro pullis columbarum innocentie sacrificium. Per dominum nostrum. &c. Benedictio super domum. Oremus.

Adesto domine supplicationibus nostris/ et hanc domum serenis oculis tue pietatis illustra. Descendat super habitantes in ea gratia tue pietatis larga benedictio: vt in his manu factis habitaculis cum sobrietate manentes/ ipsi tuum semper sint habitaculum. Per christum dominum nostrum. Amen. ¶ Alia oratio cum Oremus. Oratio.

Exaudi domine sancte pater omnipotens eterne deus: vt si qua sint aduersa/ si qua contraria in hac domo famuli tui N. auctoritate maiestatis tue pellantur. Per dominum nostrum iesum christum filium tuum: qui tecum viuit et regnat in vnitate. Alia cum Oremus. Oratio

Bene ✠ dic domine domum istam et locum istum: vt sit in ea sanitas: sanctitas: castitas: virtus: victoria: sanctimonia: humilitas: lenitas: mansuetudo: plenitudo legis et obedientia deo patri et filio et spiritusancto: et sit super locum istum et super omnes habitantes in eo tua larga bene ✠ dictio: vt in his manu factis habitaculis cum sobrietate manentes/ ipsi tuum sint semper habitaculum. Per dominum nostrum iesum christum filium tuum: qui tecum viuit et regnat in vnitate spiritus sancti deus. His predictis exeat episcopus vel sacerdos et introducat includendum portantem cereum suum incipiendo hoc responsorium.

Chorus prosequatur.

Regnum mundi et omnem ornatum seculi contempsi propter amorem domini mei iesu christi. Quem vidi quem amaui quem credidi quem dilexi. V. Eructauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. Quem vidi.

Quo cantato cum versu: episcopus vel sacerdos dicat Dominus vobiscum. et Oremus. Oratio.
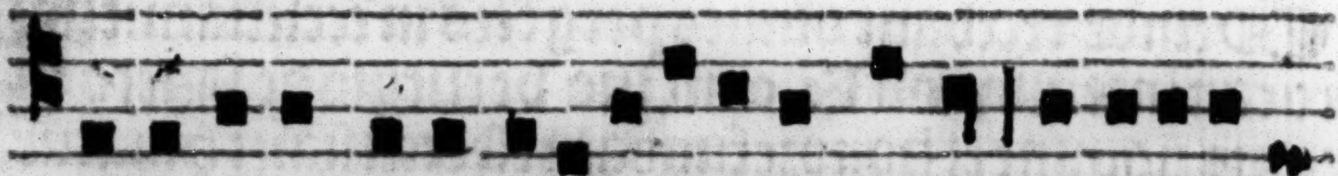
Rogamus te domine sancte pater omnipotens eterne deus: vt super hunc famulum tuum spiritum benedictionis tue infundere digneris: vt celesti munere ditatus et tue maiestatis dona possit acquirere: et bene viuendi aliis exempla prebere. R. Amen.

¶ Item alia benedictio super eum.

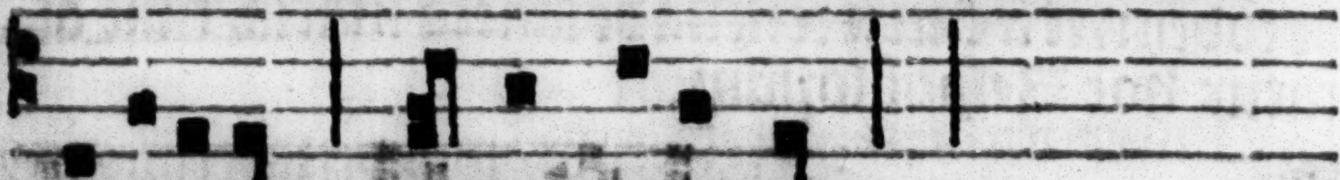
Dominus iesus christus apud te sit: vt te defendat. Amen. Intra te sit vt te reficiat. Amen. Circa te sit vt te conseruet. Amen. Ante te sit vt te deducat. Amen. Super te sit: vt te benedicat. Amen. Qui cum deo patre et spiritu sancto viuit et regnat in vnitate. &c. ¶ Alia benedictio.

Bene ✠ dicat te deus pater. Amen. Conseruet te dei filius. Amen. Illuminet te spiritus sanctus. Amen. Corpus tuum custodiat. Amen. Animam tuam saluet. Amē. Corpus tuū irradiet. Amē. Sensum tuum dirigat. Amen. Et ad supernam vitam te perducat. Amen. Qui in trinitate perfecta viuit et regnat deus per omnia secula seculorum. Amen.

Post hec episcopus vel sacerdos de domo exeat: inclusus solus remaneat per totum / summum et continuum obseruans silentium; et sic de foris firmiter claudatur: et interim voce sonora incipiat episcopus vel sacer. antiphonā hoc modo.

Suscepimus deus misericordiam tuam: in medio

templi tui. ps. Magnus dominus. ps. Laudate dn̄m oēs gētes. ps. Lauda hierl'm. ps. Laudate dn̄m in sāctis ei⁹. cū Gloria pri. repetat āñ. Suscepim⁹ de⁹. Finita āñ. faciat episcopus vel sacerdos oēs pro eo orare quatenus omnipotens deus pro cuius amore iste mundum reliquit / et in illo strictissimo carcere inclusum esse fecit: ita ipsum in seruitio suo conseruet et

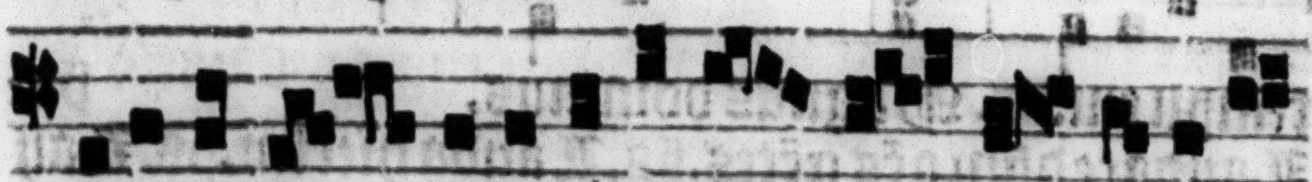
confirmet: vt post mortem cum eo in eternum viuere valeat. Pater noster. Et ne nos. Sed libera. Ostende nobis domine misericordiam tuam. Fiat pax in virtute tua. Dominus vobiscum. Oremus. Oratio.

PRotege domine quesumus famulum tuū: et intercedente gloriosa virgine maria cū oībus sanctis tuis/gratie tue in eo dona multiplica: vt ab oībus liber offensis/ & tēporalibus nō destituatur auxilijs: & sempiternis gaudeat institutis. Per christū. Oremus.

DEus cui omne cor patet: et omnis voluntas loquitur: et quem nullum latet secretum: purifica per infusionem sancti spiritus cogitationes cordis nostri: vt te perfecte diligere et digne laudare mereamur. Per christum dominum nostrum. Oremus.

OMnipotens sēpiterne deus dirige actus nostros in beneplacito tuo: vt ī nomine dilecti filij tui mereamur bonis operibus abūdare. Qui tecum viuit et regnat in vnitate spiritus sancti deus. Per oīa secula.

¶ Deinde recedant omnes pergētes in ecclesiam: choro canente aliquod R. cum suo versiculo de sancto in cuius nomine et honore fundata est ecclesia: et sistatur ad gradum chori: dicente sacerdote V⁹. et orationem de eodem. et si fuerit ecclesia de sancta maria/tunc dicatur hoc Responsorium.

Quia ex te ortus est sol iusti ti e

christus de us no ster. T[em]p[or]e paschali Al le

lu ya. V. Ora pro populo interue

ni pro cle ro interce de pro deuoto femineo se xu: sen

tiant omnes tuum leuamen quicunq[ue] ce lebrant tuam

commemo ra ti o nem. Quia ex te ortus.

V. Sancta dei genitrix virgo semper maria. Oratio

Concede quesumus misericors deus fragilitati nostre presidium: vt qui sancte dei genitricis et virginis marie commemorationem agimus/ intercessionis eius auxilio a nostris iniquitatibus resurgamus. Per eundem christum dominum nostrum.

¶ Benedictio agni paschalis ouorum et herbarum in die pasche. Dominus vobiscum.

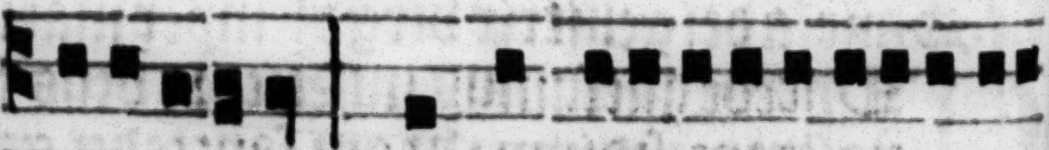
Et cum spiritu tuo. Oremus. Oratio.

Deus celi terreque dominator qui das escam omni carni: et reples omne animal benedictione ✠ benedic ✠ et sancti ✠ fica hanc creaturā agni paschalis: et nobis dona tua sumentibus anime ⁊ corporis sanitatem concede. Per christum dominum nostrum.

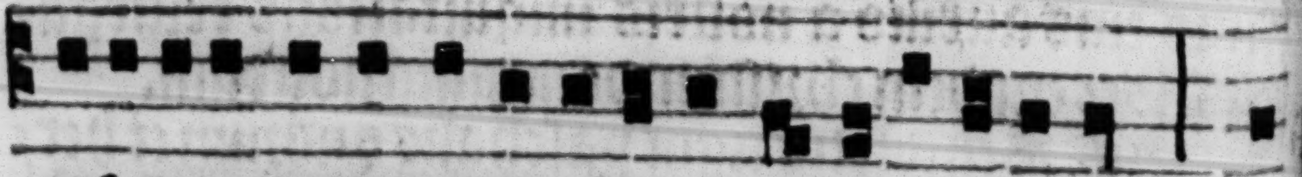
Deus q̄ vniuerse carnis es conditor: qui noe ⁊ filijs suis de mūdis et immūdis aīalib⁹ precepta dedisti: quique sicut oua ⁊ olera herbarū humano generi ⁊ quadrupedia mūda edere ꝑmisisti: ⁊ q̄ agnum paschalē in egypto moysi et populo tuo in vigilia pasche comedere precepisti / ī figura agni dn̄i nr̄i iesu xp̄i: cui⁹ sāguine oīa primogenita tibi de mūdo redemisti: ⁊ nocte illa oē primogenitū in egypto ꝑcutere precepisti: seruās populū agni sanguine prenotatum. Dignare dn̄e deus omnipotēs benedicere ✠ et sanctificare ✠ hunc agnū paschalem: vt quicūque ex populo tuo fideliter de illo comederint / omni bn̄dictiōe celesti et gratia tua saturati repleātur in bonitate. Per quē hec oīa dn̄e cōdita sūt: ⁊ ab initio creata saluator mūdi. Qui vi. et reg.

¶ Hec ꝑfatio dicatur in die sancte trinitatis et in oīb⁹ dn̄icis diebus vsque ad aduentum dn̄i quando de dn̄ica dicetur missa licet in capitulo dicat: et in cōmemoratione sancte trinitatis per annū: et in missis sponsalium.

Eterne deus. Qui cum vnigenito filio tuo

et spiritu sancto vnus es deus vnus es domin⁹. Nō

Er omnia secula seculorum. Amen. Ore-

mus. Preceptis salutaribus moniti: et diuina insti-

tutione formati audemus dicere.

Hic accipiat diaconus patenam de manu subdiaconi eamque a dextris sacerdotis extento brachio i alto usque ad Da propitius pacem. discoopertam tenens.

¶ Hic eleuet sacerdos manus suas dicens.

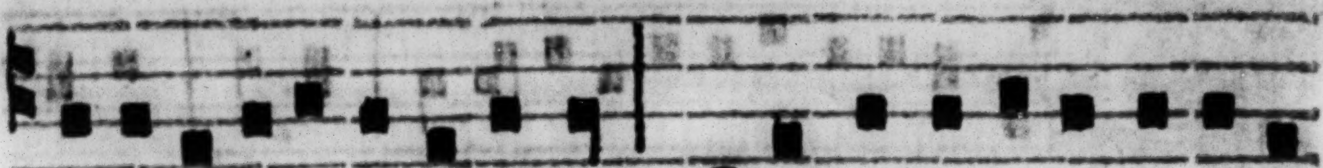

Ater noster qui es in celis sanctificetur nomē

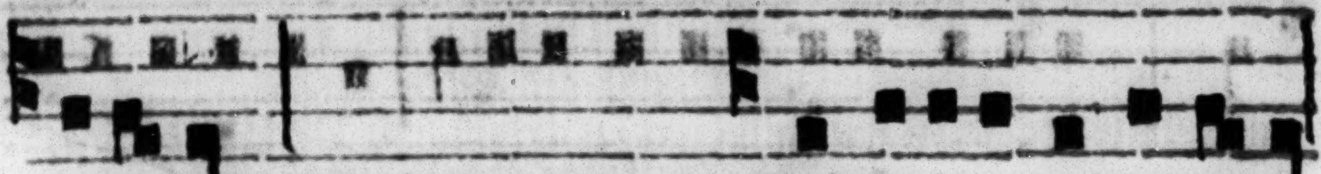
tuum. Adueniat regnū tuū. Fiat volūtas tua: sicut in

celo et in terra. Panē nostrū quotidianū da nobis ho

die: et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimit-

timus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tēta-

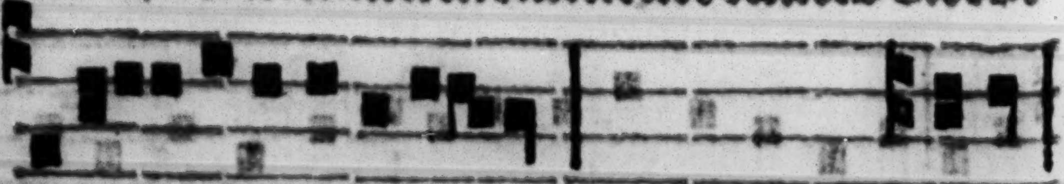

tionem. Rńdeat ſic chorus. Sed libera nos a malo. Deinde dicat ſacerdos priuatim. Amen.

Libera nos queſumus domine ab omnibus malis preteritis preſentibus et futuris: ⁊ intercedēte pro nobis beata ⁊ glorioſa ſemper ꝗ virgine dei genitrice maria. Hic inclinet parūper ⁊ dicat: et btis apoſtolis tuis petro ⁊ paulo atꝗ andrea cū oib⁹ ſāctis. Hic cōmittat diacon⁹ patenā ſacerdoti deoſculās manū ei⁹: et ſacerdos deoſculet patenā: poſtea ponat ad ſiniſtrū oculū: deīde ad dextrū: poſtea faciat crucē cum patena vltra caput: ⁊ tunc reponat eā in locū ſuum ita dicens.

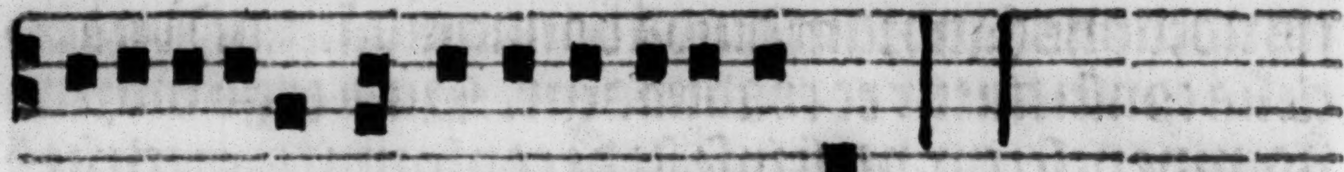
Da propitius pacē in diebus noſtris: vt ope mīe tue adiuti/et a peccato ſimus ſēper liberi: et ab omni perturbatione ſecuri. ¶ Hic diſcooperiat calicē ⁊ ſumat cū inclinatione corpus tranſponens in concauitate calicis retinendo inter pollices ⁊ indices: et frāgat in tres partes. prima fractio dum dicit Per eundē dñz noſtrum ieſum chriſtum filium tuum. ſecunda fractio cum dicit Qui tecum viuit et regnat in vnitate. Hic teneat iſtas duas fracturas in ſiniſtra manu: et tertiam fracturam in dextera manu in ſūmitate calicis dicēs.

Er oīa ſecula ſeculoꝝ. Chor⁹ rńdeat Amē.

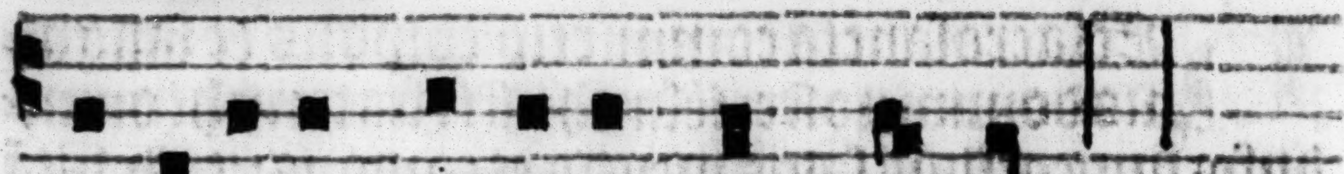
¶ Deinde si episcopus celebrauerit: diaconus ad populum conuersus baculum episcopi in dextera tenẽs: curuatura baculi ad se conuersa dicat hoc modo.

Humiliate vos ad benedictionem. Chorus rñdeat.

Deo gratias.

¶ Postea eucharistia super patenã reposita episcop⁹ super populum faciat benedictionem. Post benedictionem sequatur.

Pax domini ✠ sit sẽper ✠ vo ✠ biscum. Chor⁹. ℟.

Et cum spiritu tuo.

Ad dicendum Agnus dei. accedant diaconus et subdiaconus ad sacerdotem vterq; a dextris: diaconus propior: subdiaconus remotior: et dicant simul priuatim.

Agnus dei qui tollis peccata mundi: miserere nobis.
Agnus dei qui tollis peccata mundi: miserere nobis.
Agnus dei qui tollis peccata mundi: dona nobis pacem. In missis vero pro defunctis dicatur hoc modo.
Agnus dei qui tollis peccata mundi: dona eis requiẽ. tribus vicibus cũ hac additione sẽpiternã. tertia vice. Exequie quas nos facimus pro mortuorũ excessib⁹ celebrantur. ¶ Quare ad missam mortuorũ pax nõ datur: triplex assignatur ratio. Prima est qm̃ hoc officiũ triduanã xp̄i sepulturã significat: vbi pax nõ datur propter osculũ iude. Secunda quia non cõmunicam⁹ mortuis: q2 nobis non respondent. vnde est q corpus nũq̃

debet esse ī ecclesia q̄ diu missa de die celebratur. Tertia est q̄m sicut ex multis granis collectis vnus panis efficitur/ ⁊ ex multis racemis vinū eliquatur: sic et ex multis fidelibus (quorum quidā boni: quidā mali) vna ecclesia constituitur et coadunatur. Quia ergo mortuo homine nescitur vtrū ipse sit de conformitate ecclesie ⁊ pacē cum creatore suo habeat: ideo pacem nō damus. nec **Benedicamus**, nec **Deo gratias.** nec aliquas laudes referimus pro mortuis: q2 non est vnde agende sint: nō enim apparet eorum requies. Hic cruce signando deponat dictā tertiā partem hostie in sanguinē sic dicendo.

Hec sacrosancta commixtio corporis et sanguinis domini nostri iesu christi: fiat michi omnibusq̄ sumentibus salus mentis et corporis: et ad vitā eternam promerendam ⁊ capessendam preparatio salutaris. Per eundem dominum nostrum iesum christū filium tuum: qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate spiritus sācti deus. ¶ Anteq̄ pax detur dicitur hec oratio.

Domine sancte pater omnipotens eterne deus da michi hoc sacrosanctū corpus ⁊ hunc sanguinem filij tui domini nostri iesu xp̄i ita digne sumere: vt merear per hoc remissionem omnium peccatorum meorū accipere: et tuo sancto spiritu repleri ⁊ pacem tuam habere: quia tu es deus solus et preter te non est alius: cuius imperium sine fine permanet in secula seculorū. Amen.

¶ Hic deosculetur sacerdos corporalia in dextera parte/ ⁊ summitatē calicis corpe dnico prius tactā/ ⁊ diacono dicēs. **Pax tibi ⁊ ecclesie dei.** ℞. **Et cū spū tuo.** Diaconus a dextris sacerdotis ab ipso pacē recipiat ⁊ subdiacono ferat: deinde ad gradū chori ipse diaconus pacem portet rectoribus chori: et ipsi rectores pacē choro portēt vterq̄ sue parti icipiētes a maioribus. In ferijs

vero et in festis qn̄ chorus non regitur/pax a diacono choro apportetur per duos extremos de secūda forma. &c. vt prius. Si episcop⁹ celebrauerit primo osculetur diaconus principalem subdiaconum a quo ceteri subdiaconi pacem sumāt: deinde duos secundarios rectores si duplex festum fuerit qui primo deferant ad rectores principales: postea ipsis principalibus rectorib⁹ ipsā pacē ex parte decani & cātoris deferētibus: secundarijs vero ex parte cācellarij & thesaurarij. Post datam pacē dicat sacerdos orationē sequētē priuatim anteq̄ se cōmunicet: tenēdo hostiā ambabus manib⁹ dicens.

Deus pater fons et origo totius bonitatis q̄ ductus misericordia vnigenitum tuum pro nobis ad infima mundi descendere et carnem sumere voluisti: quem ego indignus hic in manib⁹ meis teneo: Hic inclinet se ad hostiam dicens **te adoro/te glorifico/te tota mentis ac cordis intētione laudo: et precor vt nos famulos tuos nō deseras: sed vt peccata nostra dimittas: quatenus tibi soli viuo ac vero deo puro corde & casto corpore seruire valeamus. Per eūdem christum dominum nostrum. Amen.** Alia oratio.

Domine iesu christe fili dei viui: qui ex voluntate patris cooperante spiritu sācto per mortem tuam mundum viuificasti: libera me queso per hoc sacrosanctum corpus & hunc sanguinem tuum a cūctis iniquitatibus meis & ab vniuersis malis: & fac me tuis semper obedire mandatis/et a te nunq̄ in perpetuum separari permittas: saluator mundi. Qui cum deo patre et eodem spiritu sancto viuis et regnas deus. Per omnia secula seculorum. Amen. Et sequatur.

Corporis et sanguinis tui domine iesu christe sacramentum quod (licet indignus) accipio/nō

sit michi iudicio et condemnationi: sed pro tua pietate prosit corporis mei et anime saluti. Amen. ¶ Ad corpus cum humiliatione dicat anteque illud recipiat.

Aue in eternum sanctissima caro christi: michi ante omnia et super omnia summa dulcedo. ¶ Corpus domini nostri iesu christi sit michi peccatori via et vita. ¶ Caueat sibi sacerdos post istas orationes dictas a nimia prolixitate tractandi propter cogitationes volubiles aliquorum: tamen in premissis orationibus debet sacerdos meditari de incarnatione: natiuitate: passione: et piissima morte domini nostri iesu christi: et de huius sacramenti virtute. et tunc cum magna deuotione et omni reuerentia et timore debet communicari (cruce prius facta ex ipso corpore scilicet christi ante os recipientis) dicens. In nomine patris et filij et spiritus sancti. Amen.

¶ Deinde ad sanguinem cum magna deuotione dicat.

Aue in eternum celestis potus: michi ante omnia et super omnia summa dulcedo. ¶ Corpus et sanguis domini nostri iesu christi prosint michi peccatori ad remedium sempiternum in vitam eternam. Amen. In nomine patris et filij et spiritus sancti. Amen.

¶ Hic sacerdos sumat sanguinem: quo sumpto eat ad dextrum cornu altaris cum calice inter manus: adhuc digitis coniunctis sicut prius: et accedat diaconus et effundat in calicem vinum vel aquam: et resinceret sacerdos manus suas: ne alique reliquie corporis remaneant in digitis vel sanguinis in calice. Cum vero aliquis sacerdos bis debeat celebrare in vno die: tunc non debet percipere ablutionem vllam in prima missa: sed ponere in sacrario: aut in vase mundo vsque in finem alterius misse: et tunc sumatur vtraque ablutio post primam ablutionem. ¶ Deinde sequatur hec Oratio.

QUod ore sūpsim⁹ dn̄e pura mēte capiamus: ⁊ de munere tēporali fiat nobis remediū sempiternū. Amen. ¶ Hic lauet digitos suos in concauitate calicis cū vino a diacono effuso: quo hausto sequat ista. Or.

HEc nos domine communio purget a crimine: et celestis remedij faciat esse participes. Hic infundat idem diaconus aquam in calicem: qua hausta eat sacerdos ad medium altaris: ⁊ inuoluat calicem super patenam: et postea inclinet se ante altare cum magna deuotione dicens hanc orationem. Oratio.

GRatias tibi ago domine sancte pater omnipotens eterne deus: qui me refecisti de sacratissimo corpore et sāguine domini nostri iesu christi. Te precor vt hoc sacramentum salutis nostre quod sumpsi indignus peccator/non veniat michi ad iudicium neq̄ ad condēnationem pro meritis meis: sed ad profectū corporis mei et anime mee salutem in vitam eternā. Amē. Et cum hac oratiōe eat sacerdos ad dextrum cornu altaris ⁊ ibi abluat manus: et subdiaconus ei ministret: diaconus vero interim corporalia complicet: ⁊ ad dextrum cornu altaris subdiaconus librum portet: ⁊ accepto a diacono calice iacente super patenam ⁊ redeunte sacerdote ad dextrū cornu altaris si quid in eo infusionis remāserit: idē diaconus ori sacerd. porrigat sumēdū. Post perceptionē sacramenti sacerdote ad manus abluendū veniente diaconus corporalia complicet ⁊ in loculo reponat: postea vero ipsa corporalia calici cum offertorio supponat: ipsūq̄ calicem dū cōio dicitur ipsi accolito cōmittat. Qui dum Per omnia secula seculorū. Amen. post oratione dicit: ea solennitate qua cū apportauerit reportet. Ablutis manib⁹ sacerdos reuertat se ad dextrū cornu altaris: ⁊ dicat cū suis ministris cō-

munionē: deinde facto crucis signaculo in facie vertat se sacerdos ad populum: eleuatisq; aliquantulum brachijs & iunctis manib⁹ dicat **Dn̄s vobiscū.** et interim se vertat ad altare dicens **Oremus.** & postea dicat post cōmuniones iuxta numerū et ordinē ante dictarū orationū añ epistolā. Finita vltima postcommunione factoq; signaculo crucis in facie vertat se sacerdos ad populū & dicat **Dn̄s vobiscum.** Deinde diaconus sua casula reindutus quādo vtitur dicat **Benedicam⁹.** Alio vero tempore anni dicatur **Ite missa est.** semper ad populum conuerso/ sed semper **Benedicamus domino.** et **Requiescant in pace.** conuerso ad altare dicantur. His dictis sacerdos corpore inclinato/ iunctis manib⁹/ tacita voce coram medio altaris dicat hanc orationem.

Placeat tibi sancta trinitas obsequiū seruitutis mee/ & presta vt hoc sacrificium quod oculis maiestatis tue indign⁹ obtuli tibi sit acceptabile: michiq; & omnibus pro quibus illud obtuli sit te miserante propitiabile. Qui viuis & regnas deus: per omnia secula seculorum. Amen. Qua finita erigat se sacerdos/ et signet se in facie sua ita dicēs **In noīe patris & filij & spiritus sancti. Amen.** Et sic inclinatione facta eodem ordine quo prius accesserunt ad altare in principio misse: sic induti cum ceroferarijs et ceteris ministris redeant in fine: et statim post **Deo gratias.** incipiatur in choro hora nona quando post missam dicitur: sacerdos vero in redeundo dicat euangelium. **In principio erat verbum.** Cum vero sacerdos exuerit casulam & alia indumenta sacerdotalia: dicat hos psalmos sub vno **Gloria patri.** cum hac añ. **Trium puerorum.** ps. **Benedicite sacerdotes domini domino.** et dicatur vsq; ad finē. ps. **Laudate dominum in sanctis ei⁹.** ps. **Nunc dimit**

tis. Gloria patri. Sicut erat. Deide dicatur añ. Triū puerorum cantemus hymnum quem cantabant in camino ignis benedicētes dominum. Kyrie eleysō. Christe eleyson. Kyrie eleysō. Pater noster. Et ne nos. Sed libera. Benedicamus patrem & filium cum sancto spiritu. Laudemus & superexaltemus eum in secula. Benedictus es domine in firmamento celi. Et laudabilis et gloriosus et superexaltatus in secula. Benedicat et custodiat nos omnipotens & misericors domin⁹. Amē

Nō intres in iudicium cum seruo tuo domine. Quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

Domine deus virtutum conuerte nos. Et ostende faciem tuam et salui erimus. Domine exaudi orationē meam. Et clamor meus ad te veniat. Domin⁹ vobiscum. Et cum spiritu tuo. Oremus.

DEus qui tribus pueris mitigasti flāmas igniū concede propitius: vt nos famulos tuos non exurat flamma vitiorum Oratio.

VRe igne sancti spiritus renes nostros & cor nostrum domine: vt tibi casto corpore seruiam⁹/ et mundo corde placeamus. Oratio.

ACtiones nostras quesumus domine aspirādo preueni et adiuuando prosequere: vt cuncta nostra operatio et a te semper icipiat/ et per te cepta finiatur. Et finiantur he tres orationes sub vna terminatione sic. Per christum dominum nostrum. Amen.

Rdo ad visitandum infirmum. In primis induat se sacerdos superpellicio cū stola/ et in eundo dicat cum suis ministris septem psalmos penitentiales cum Gloria patri. et cum Antiphona. Ne reminiscaris. Psalmus.

Domine ne in furore tuo arguas me: neqꝫ in ira tua corripias me. Miserere mei dñe q̃m i firmꝰ sũ: sana me dñe q̃m cõturbata sũt ossa mea. Et aĩa mea turbata est valde: sed tu domine vsqꝫ quo. Conuertere dñe et eripe aĩaꝫ meã: saluũ me fac ꝓpter miam tuã. Q̃m nõ est in morte q̃ memor sit tui: in inferno aũt quis cõfitebitur tibi? Laboraui in gemitu meo lauabo ꝑ singulas noctes lectũ meũ: lachrymis meis stratũ meũ rigabo. Turbatꝰ est a furore oculus meus: inueteraui inter oẽs inimicos meos. Discedite a me oẽs q̃ operamini iniquitatẽ: q̃m exaudiuit dñs vocẽ fletus mei. Exaudiuit dñs deprecationẽ meam: dñs orationem meã suscepit. Erubescant ⁊ conturbentur vehementer omnes inimici mei: conuertantur ⁊ erubescant valde velociter. Gloria patri et filio: et spiritui sancto. Sicut erat in principio ⁊ nunc ⁊ semper: et in secula seculorum amen. Psalmus.

Beati quorum remisse sunt iniquitates: ⁊ quorũ tecta sũt peccata. Beatꝰ vir cui non imputauit dñs peccatum: nec est in spũ eius dolus. Q̃m tacui inueterauerunt ossa mea: dum clamarem tota die. Q̃m die ac nocte grauata est super me manus tua: cõuersus sũ in erũna mea dum configitur spina. Delictũ meũ cognitum tibi feci: et iniustitiam meam non abscondi. Dixi cõfitebor aduersum me iniustitiam meam dño: et tu remisisti impietatem peccati mei. Pro hac orabit ad te omnis sanctus: in tempore oportuno. Verunta men in diluuio aquarum multarũ: ad eum non approximabũt. Tu es refugium meum a tribulatione que circundedit me: exultatio mea erue me a circundantibus me. Intellectum tibi dabo et instruam te in via hac qua gradieris firmabo sup te oculos meos. Noli

te fieri sicut equus et mulus: quibus nō est itellect⁹. In
chamo & freno maxillas eorū cōstringe: qui nō approxi
mãt ad te. Multa flagella pctōris: sperantē aūt in dño
mīa circundabit. Letamini in dño & exultate iusti: et
gloriamini oēs recti corde. Gloria patri. Psalmus.

Domine ne in furore tuo arguas me: neq in ira
tua corripias me. Quoniam sagitte tue infixe
sunt michi: & cōfirmasti super me manum tuam. Nō
est sanitas in carne mea a facie ire tue: non est pax ossi-
bus meis a facie peccatorum meorum. Quoniam ini-
quitates mee supergresse sunt caput meū: & sicut onus
graue grauate sunt super me. Putruerunt et corru-
pte sunt cicatrices mee: a facie insipiētie mee. Miser fa
ctus sum et curuatus sum vsq in finem: tota die con-
tristatus ingrediebar. Quoniam lumbi mei impleti
sunt illusionibus: et non est sanitas in carne mea.
Afflictus sum et humiliatus sum nimis: rugiebam
a gemitu cordis mei. Domine ante te omne desideriū
meum: et gemitus meus a te non est absconditus.
Cor meum conturbatū est dereliquit me virtus mea:
et lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum.
Amici mei et proximi mei: aduersum me appropin-
quauerunt et steterunt. Et qui iuxta me erant de lon
ge steterunt: et vim faciebant qui querebant animam
meam. Et qui inquirebant mala michi locuti sūt va-
nitates: et dolos tota die meditabantur. Ego autem
tanq̄ surdus non audiebam: et sicut mutus non ape-
riens os suū. Et factus sum sicut homo non audiēs:
et nō habens in ore suo redargutiones. Quoniam in
te domine speraui: tu exaudies me domine deus meus.
Quia dixi nequando supergaudeant michi inimici
mei: et dum commouentur pedes mei/ super me magna

locuti sunt. Quoniam ego in flagella paratus sum:
& dolor meus in conspectu meo semper. Quoniam ini
quitatem meam annunciabo: et cogitabo pro peccato
meo. Inimici autem mei viuunt & confirmati sūt su-
per me: et multiplicati sunt qui oderunt me iniq̄. Qui
retribuunt mala pro bonis detrahebāt michi: quoniā
sequebar bonitatem. Ne derelinquas me domine de⁹
meus: ne discesseris a me. Intende in adiutoriū meū:
domine deus salutis mee. Gloria patri. Psalmus.
Miserere mei deus: secūdum magnā miām tuā.
Et secundū multitudinē miserationū tuarū:
dele iniquitatem meam. Amplius laua me ab iniqui-
tate mea: & a peccato meo munda me. Qm̄ iniquitatē
meā ego cognosco: & peccatum meū contra me est sem-
per. Tibi soli peccaui & malum corā te feci: vt iustifice
ris in sermonibus tuis & vincas cum iudicaris. Ecce
enim in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis cō
cepit me mater mea. Ecce enim veritatem dilexisti: in-
certa & occulta sapiētie tue manifestasti michi. Asp-
ges me dn̄e hysopo & mundabor: lauabis me et sup ni-
uem dealbabor. Auditui meo dabis gaudiū & letitiā:
& exultabunt ossa humiliata. Auerte faciē tuā a pec-
catis meis: & omnes iniquitates meas dele. Cor mun
dū crea in me deus: & spiritū rectum innoua in visceri-
bus meis. Ne proiicias me a facie tua: et spm̄ sāctum
tuū ne auferas a me. Redde michi letitiam salutaris
tui: & spiritu principali cōfirma me. Docebo iniquos
vias tuas: et impij ad te conuertentur. Libera me de
sāguinibus deus deus salutis mee: et exultabit lingua
mea iustitiā tuā. Dn̄e labia mea aperies: & os meū an
nunciabit laudem tuam. Quoniā si voluisses sacrifi-
cium dedissem: vtiq; holocaustis non delectaberis.

Sacrificium deo spiritus contribulatus: cor cōtritū & humiliatū deus non despicies. Benigne fac domine in bona volūtate tua syō: vt edificent muri hierusalē. Tunc acceptabis sacrificiū iustitie oblationes & holocausta: tūc iponēt sup altare tuū vitulos. Gloria. Ps.

Domine exaudi orationē meam: & clamor meus ad te veniat. Non auertas faciem tuā a me: in quacūq3 die tribulor inclina ad me aurē tuā. In quacunq3 die inuocauero te: velociter exaudi me. Quia defecerunt sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut cremiū aruerūt. Percussus sum vt fenū & aruit cor meū: quia oblitus sum comedere panē meū. A voce gemit⁹ mei: adhesit os meū carni mee. Similis factus sū pellicano solitudinis factus sū sicut nicticorax in domicilio. Vigilaui: & factus sū sicut passer solitarius in tecto. Tota die exprobrabāt michi inimici mei: & qui laudabant me aduersum me iurabant. Quia cinerem tanq̄ panē manducabā: et potū meum cum fletu miscebam. A facie ire indignationis tue: q2 eleuans allisisti me. Dies mei sicut vmbra declinauerūt: et ego sicut fenū arui. Tu aūt dn̄e in eternum permanes: & memoriale tuū in generatione et generationē. Tu exurgens dn̄e misereberis syon: q2 tempus miserendi eius q2 venit tēpus. Qm̄ placuerunt seruis tuis lapides eius: et terre eius miserebuntur. Et timebunt gentes nomē tuum dn̄e: & oēs reges terre gloriam tuā. Q2 edificauit dn̄s syon: & videbitur in gloria sua. Respexit i orationem humiliū: & non spreuit precē eorum. Scribātur hec in generatione altera: et populus qui creabitur laudabit dn̄m. Q2 prospexit de excelso sancto suo: dn̄s de celo in terram aspexit. Vt audiret gemit⁹ compeditorū: vt solueret filios interemptorū. Vt annuncient in syon

nomen domini: et laudem eius in hierusalem. In con-
ueniendo populos in vnum: et reges vt seruiant dño.
Respondit ei in via virtutis sue: paucitatem dierum
meorum nuncia michi. Ne reuoces me in dimidio die-
rũ meorum: in generatione et generationem anni tui.
Initio tu dñe terrã fũdasti: et opera manuũ tuarum
sunt celi. Ipsi peribunt tu autẽ permanes: et omnes si-
cut vestimentum veterascent. Et sicut opertoriũ mu-
tabis eos et mutabuntur: tu autẽ idẽ ipse es et anni tui
non deficient. Filij seruorum tuorum habitabũt: et se-
men eorũ in seculũ dirigetur. Gloria patri. Psalmus.
De profundis clamaui ad te dñe: domine exaudi
vocem meã. Fiant aures tue intendẽtes: in vo-
cẽ deprecationis mee. Si iniquitates obseruaueris do-
mine: dñe quis sustinebit. Quia apud te ꝓpitiatio est:
et propter legem tuam sustinui te domine. Sustinuit
anima mea in verbo eius: sperauit anima mea in dño.
A custodia matutina vsqꝫ ad noctem: speret israel in
domino. Quia apud dominum misericordia: et copio-
sa apud eum redemptio. Et ipse redimet israel: ex om-
nibus iniquitatibus eius. Gloria patri. Psalmus.
Domine exaudi orationem meam/ auribus per-
cipe obsecrationem meam: in veritate tua exau-
di me in tua iustitia. Et non intres in iudicium cũ ser-
uo tuo: quia non iustificabitur in cõspectu tuo omnis
viuens. Quia persecutus est inimicus aĩam meã: hu-
miliauit in terra vitam meam. Collocauit me in ob-
scuris sicut mortuos seculi: et anxiatus est super me spi-
ritus me[illegible] in me turbatũ est cor meũ. Memor fui dierũ
antiquo[illegible] meditatus sum in omnibus operibus tuis:
in factis manuum tuarum meditabar. Expandi ma-
nus meas ad te: anima mea sicut terra sine aqua tibi.

Velociter exaudi me dñe: defecit spiritus meꝰ. Non auertas faciem tuam a me: ꝛ similis ero descendentibꝰ in lacum. Auditam fac michi mane mĩam tuã: quia in te speraui. Notam fac michi viã in qua ambulẽ: qꝛ ad te leuaui aĩam meã. Eripe me de inimicis meis dñe ad te confugi: doce me facere voluntatẽ tuã/ quia deus meus es tu. Spũs tuus bonus deducet me in terrã rectam: propter nomen tuũ dñe viuificabis me in equitate tua. Educes de tribulatiõe aĩam meã: et in mĩa tua disperdes oẽs inimicos meos. Et perdes omnes q̃ tribulãt animã meã: quoniã ego seruus tuus sũ. Gloria patri. an. Ne reminiscaris dñe delicta nostra vel parẽtum nostrorum: neqꜫ vindictam sumas de peccatis nostris: parce domine parce famulo tuo: quem redemisti precioso sanguine tuo ne in eternum irascaris ei. ¶ Et cum intrauerit domum dicat. Pax huic domui et oĩbꝰ habitantibus in ea: pax ingredientibus ꝛ egrediẽtibꝰ. ¶ Et sciẽdum est quando infirmus debet inungi: offerenda est ei imago crucifixi ꝛ ante cõspectũ eius statuẽda: vt redẽptorem suum in imagine crucifixi adoret/ et passionis eius quam ꝓ peccatorũ salute sustinuit recordetur. Deinde aspergat infirmũ aqua benedicta et statim sequatur. Kyrie eleyson. Christe eleysõ. Kyrie eleyson. Pater noster. ℣. Et ne nos. Sed libera. ℣. Saluũ fac seruũ tuum vel ancillã tuã. Deus meus sperantẽ in te. ℣. Mitte ei dñe auxiliũ de sancto. Et de syõ tuere eũ. ℣. Nichil proficiat inimicus in eo. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ℣. Esto ei dñe turris fortitudinis. A facie inimici. ℣. Dñe exaudi orationẽ meã. Et clamor. Dñs vobiscum. Oremus. Oratio.

Deus q̃ beatũ petrũ apostolũ tuũ misisti ad thabitam famulã tuã vt eius precibꝰ suscitaretur

ad vitã: exaudi nos q̃s vt hũc famulũ tuum N. quẽ in nomĩe tuo visitat nr̃a fragilitas / exorata medicine tue medela citius sanitati restituat. Per xp̃z. Oremꝰ. Oẽ.

Omnipotens sempiterne deus: qui subuenis in periculis ⁊ necessitate laborantibus et flagella clementer temperas: te domine supplices exoramus vt ꝑ visitationem tuam sanctam erigas hunc famulum tuum N. ex hac egrotatione qua tenetur: et presentes eum ecclesie tue sancte incolumen ad laudem ⁊ gloriam nominis tui. Per christum dñm nostrum. Oremus.

Exaudi nos omnipotens et misericors deus ⁊ visitationem tuam conferre digneris super hũc famulum tuum N. quem diuersa vexat infirmitas. Visita eum dñe sicut visitare dignatus es socrum petri puerũq̃ centurionis ⁊ tobiam ⁊ saram per sanctũ angelũ tuũ raphaelem. Restitue in eo domine pristinã sanitatem: vt mereatur in atrio domus tue dicere / castigans castigauit me dominꝰ et morti non tradidit me: saluator mundi. Qui cum deo patre et spiritu sancto viuis ⁊ regnas deꝰ. Per omnia secula seculorũ. Amẽ. Oratio

Deus qui famulo tuo ezechie ter quinos annos ad vitam donasti: ita et hunc famulum tuũ N. a lecto egritudinis tua potentia erigas ad salutẽ. Per christum dominum nostrum. Oratio.

Respice quesumus domine famulum tuum N. in infirmitate sui corporis laborantem: ⁊ animã refoue quã creasti: vt castigationibꝰ emundata / continuo se sentiat tua medicina saluatã. Per xp̃m. Oratio.

Deus q̃ facture tue pio sẽper dñaris affectu / inclina aurẽ tuã supplicationibus nr̃is: ⁊ famulum tuum N. ex aduersa valitudine sui corporis laborãtem placatꝰ respice: ⁊ visita in salutari tuo: ac celestis ei gr̃e

presta medicinam. Per christū dominū nostrū. Oratio
Virtutum celestiū deus qui ab humanis corpori bus omnē languorem et omnem infirmitatem precepti tui potestate depellis: adesto propitius huic famulo tuo N vt fugatis infirmitatibus ꝛ viribus receptis/nomen sāctū tuū instaurata protinus sanitate benedicat. Per christū dominū nostrum. Amē. Oratio.
Domine sācte pater oīps eterne deꝰ: q̄ fragilitatē conditionis humane infusa virtutis tue dignatione cōfirmas: vt salutaribus remedijs pietatis tue corpa nr̄a ꝛ mēbra vegetenꝛ/sup hunc famulū tuū N. propitius intende: vt omni necessitate corporee īfirmitatis exclusa gratia in eo pristine sanitatis perfecta reparetur. Per christum dn̄m nostrū. Oremus. Oratio.
Respice dn̄e de celo ꝛ vide ꝛ visita hunc famulum tuū N. ꝛ benedic eum sicut benedicere dignatus es abraham/isaac/ꝛ iacob. Respice super eum dn̄e oculis mīe tue: ꝛ reple eum omni gaudio ꝛ letitia et timore tuo. Expelle ab eo omnes inimici īsidias: et mitte angelum pacis qui eum custodiat ꝛ domū istam in pace perpetua. Per dn̄m nostrū. ꝛc. ¶ Deinde priusq̄ vngatur infirmꝰ aut cōicetur: exhortenꝛ eū sacerdos hoc modo.
Frater charissime: gratias age oīpotenti deo p vniuersis ✠ bn̄ficijs suis: patiēter ꝛ benigne suscipiens infirmitatē corporis quē tibi deus immisit: nā si ipsam humiliter sine murmure toleraueris: īfert aīe tue maximū premiū et salutē. Et frater charissime q2 viā vniuerse carnis ingressurus es: esto firmꝰ ī fide. Qui em̄ non est firmus in fide: infidelis est: ꝛ sine fide īpossibile est placere deo. Et ideo si salvꝰ esse voluerꝫ: ante oīa opus est vt teneas catholicā fidē: quā nisi itegrā inuiolatāq3 seruaueris: absq3 dubio in eternū peribis.

¶ Deinde bonū et valde expediēs est vt sacerdos exprimat infirmo .xiiij. articulos fidei: quorū .vij. primi ad mysteriū trinitatis: et .vij. alij ad christi humanitatē pertinent: vt si forte prius in aliquo ipsorū errauerit titubauerit vel dubius fuerit: ante mortē dū adhuc spiritus vnit⁹ est carni/ad fidē solidā reducatur: et potest sacerdos dicere sic. Fides autē catholica hec est frater. Credere in vnū deū: hoc est in vnitatē diuine essentie: in triū personarū indiuisibili trinitate. ij. Patrē īgenitū esse deū. iij. Unigenitū dei filiū: esse deū p oīa coequalē patri. iiij. Spm̄ sanctū non genitū/non factū/nō creatū: sed a patre et filio pariter procedētē: esse deū patri filioqz consubstantialē etiā et equalē. v. Creationē celi et terre: id est oīs visibilis et inuisibilis creature a tota indiuisibili trinitate. vj. Sanctificationē ecclesie p spm̄ sanctū et grē sacramenta ac cetera oīa in qbus communicat ecclesia christiana: in quo intelligitur q ecclesia catholica cū suis sacramentis et legibus per spiritū sanctum regulata: omni homini quātūcunqz facinoroso peccatori sufficit ad salutem: et q extra ecclesiam catholicam non est salus. vij. Consūmationē ecclesie per gloriam sempiternam in anima et carne veraciter suscitāda: et per cuius oppositum intelligitur eterna damnatio reprobor ū. Si vis ergo saluus esse frater: ita de mysterio trinitatis sentias. Deinde exprimat ei sacerdos alios septem articulos ad christi humanitatem pertinentes hoc modo. Similiter frater charissime necessariū est ad eternā salutē vt credas et confitearis domini nostri iesu christi incarnationē/seu veram carnis assūptionē per spm̄ sanctū ex sola virgine gloriosa. ij. Verā incarnati dei natiuitatē ex virgine incorrupta. iij. Veram xpi passionē et mortē sub tyrannide pilati. iiij. Ve-

ram xp̄i descensionem ad inferos in aīa ad spoliationē tartari: quiescēte corpore eius in sepulchro. v. Ueram xp̄i dei tertia die a morte resurrectionē. vi. Ueram ipsius ad celos ascensionem. vii. Ipsius venturi ad iudicium certissimā expectationē. Hec est fides catholica frater/ quā nisi fideliter firmiterq₃ credideris sicut sancta mater ecclesia credit: saluus esse non poteris. ¶ Et si infirmus laicus vel simpliciter literatus fuerit: tunc potest sacerdos articulos fidei in generali ab eo inquirere sub hac forma. ¶ Charissime frater credis patrē et filiū et spm̄ sctm̄ esse tres personas ⁊ vnū deū/ ⁊ ipsā benedictā atq₃ indiuisibilē trinitatē creasse oīa creata visibilia ⁊ inuisibilia. Et solū filiū de spū sācto cōceptū incarnatū fuisse ex maria virgine: passum ⁊ mortuum p̄ nobis in cruce sub pontio pilato: sepultū descendisse ad inferna: die tertia resurrexisse a mortuis: ad celos ascēdisse: iterūq₃ venturū ad iudicādum viuos ⁊ mortuos/ omnesq₃ homines tūc in corpore et aīa resurrecturos/ bona ⁊ mala secundū merita sua recepturos. Et remissionem pctōꝝ per sacramentoꝝ ecclesie perceptionem. Et sanctorum cōmunionem: id est omnes homines in charitate existētes/ esse participes omniū bonorū gratie que fiunt in ecclesia: et oēs qui cōmunicant cū iustis hic in gratia/ cōmunicare cū eis i gloria. ¶ Deinde respōdeat infirmus. Credo firmiter in omnibus sicut sācta mater credit ecclesia: protestādo corā deo et omnib⁹ sanctis continue hoc esse meā veram et firmā intentionē quomodocunq₃ aliquis spūs malignus memoriam meam aliter forte in futuro sollicitauerit perturbare. ¶ Deīde dicat sacerd. Charissime frater q₃ sine charitate nichil proderit tibi fides: testante apostolo q̄ dicit. Si habuero oēm fidē ita vt mōtes transferā/ charita-

tem aūt nō habuero: nichil sū. ideo oportet te diligere dn̄m deū tuū super oīa ex toto corde tuo / et ex tota aīa tua: ⁊ proximū tuū propter deū sicut teipsū: nā sine huiusmodi charitate nulla fides valet. Exerce ergo charitatis opera dū vales: ⁊ si multū tibi affuerit / abundāter tribue: si aūt exiguū / illud impertiri stude. Et ante oīa si quē iniuste leseris: satisfacias si valeas. sin aūt: expedit vt ab eo veniā humiliter postules. Dimitte debitoribus tuis ⁊ illis qui in te peccauerūt: vt deus tibi dimittat. Odientes te diligas: p̄ malis bona retribuas. dimittite (inq̄t saluator) ⁊ dimittet̄ vobis. Spē etiam firmā ⁊ bonā fiduciā frater oportet te habere ī deo ⁊ in mīa sua: ⁊ si occurrerit cogitatui tuo multitudo pctōrū tuo⁊ / dole: sed nullo modo desperes. Jmmo cogita qm̄ (vt testat̄ scriptura) mīe ei⁹ sup̄ oīa opera ei⁹: et illi soli propriū est misereri sēper ⁊ parcere: ⁊ q̄ secundū altitudinē celi a terra corroborauit mīam suam super timentes se. Spera igitur in deo ⁊ fac bonitatem: qm̄ sperantem in dn̄o misericordia circūdabit. qui sperant in dn̄o habebūt fortitudinē ⁊ assumēt pēnas vt aquile volabunt ⁊ nō deficient. volabūt em̄ a tenebris ad lumē: a carcere ad regnū: a miseria presenti ad gloriam sēpiternā. ¶ Deinde stabilito sic infirmo ī fide charitate ⁊ spe / dicat ei sacerdos. Charissime frater si velis ad visionē dei peruenire: oportet omnino q̄ sis mūdus in mēte ⁊ pur⁹ in cōscientia: ait em̄ xp̄s in euāgelio. Beati mundo corde: qm̄ ipsi deū videbūt. Si ergo vis mūdū cor et cōsciētiā sanā habere pctā tua vniuersa cōfitere / oris em̄ cōfessio fit ad salutē. vt ait apostolus. Et quia forte antehac aut per obliuionē aut verecūdie cōfusionē aliqua peccata tua vel eorū circūstantias aggrauantes omisisti: trūcasti: abscōdisti: vel minus cōfessus fuisti.

ideo iam resume ab initio et cōfitere qm̄ in proximo est vt viā vniuerse carnis ingressurus sis: et tunc amplius cōfiteri non poteris. Dic ergo vni peccata tua: vt deus corā multis milibus in die iudicij ea tegat. Si autē tu hic ea tegas et abscondas in oīm conspectu: ad tui cōfusionē in die iudicij denudabuntur. Recogita ergo oēs annos tuos in amaritudine aīe tue/ et non sit tibi solicitudo de aliqua creatura vel rebus mundanis: sed oēm solicitudinē tuā proijce in deū: et noli esse īmemor salutis aīe tue. Multū tēpus in vanū transegisti: nūc vna hora tibi forte tantū superest in hac vita: et ideo hāc expende totaliter in vtilitatē et cōmodū aīe tue. Surge frater de lacu miserie et de luto peccati per cōfessionem. Grandis em̄ tibi restat via. Surge ergo vt lot⁹ lachrymis contritionis comedere valeas panem vite: hoc est sacramentum corporis christi quod erit tibi in via hac qua gradieris robur et fulcimentū: et ambulabis p dei gratiā in fortitudine cibi illius vsq ad mōtē dei: quod tibi concedat oīm fideliū redēptor dei filius iesus christus. Amen. ¶ Deinde audita integra cōfessione infirmi: et factis interrogationibus expediētibus: iniūgat sacerdos infirmo q si quid iniuste alieni habuerit: vel si quem iniuste leserit seu dāmificauerit: reddat et satisfaciat si valeat: sin autē veniā humiliter postulet. Attamen non iniungat ei sacerdos aliquā penitentiā sed dicat ei benigniter hoc modo. Frater tu tot et talia peccata commisisti: pro quibus si tu esses sanus talē penitentiā deberes agere vsq ad tale tēpus. innotescendo ei illā penitentiā in speciali. sed quia infirm⁹ es et forte vita tua ad hoc peragendū extendi non valebit: ideo non iniungo tibi aliquā penitentiam. Volo tn̄ q (si forte decesseris) facias talē elemosinā vel ad minus iniungas

amicis vel executoribꝰ tuis ipsã facere ex parte tua: ꝑ ipsa penitẽtia assignãdo ipsã elemosynã in speciali. Si aũt cõualueris: penitẽtiã quã tibi notificaui adimpleas vel iterũ humiliter denouo redeas ad cõfessionẽ: vel michi vel alij q̇ tibi absolutionis beneficiũ in hac parte de iure cõferre valeat ⁊ debeat. Et ꝯcedo tibi ꝙ oẽs indulgẽtie quorũcũꝙ prelatorũ tibi cõcesse seu qualitercũꝙ concedẽde / eorũꝙ bñdictiones / omnes aque benedicte aspersiones / deuote pectoris tui tunsiões / cordis tui cõtritiones / ista cõfessio ⁊ omnes alie confessiones tue deuote / omnia ieiunia / abstinentie / elemosyne / vigilie / discipline / orationes / peregrinatiões / et oĩa alia bona q̃ fecisti vel facies / ⁊ oĩa mala que pro deo siue iniuste sustinuisti vel sustinebis / passio saluatoris dñi nr̃i iesu xp̄i / meritaꝙ beate ⁊ gloriose virginis marie et omniũ aliorum sanctorum / necnon suffragia totius sancte ecclesie catholice: cedãt tibi in remissionẽ istorum et omniũ aliorũ peccatorꝝ tuorum / in augmentationem meritorum ⁊ consecutionem premiorũ eternorũ. Amẽ. Deinde dicat sacerdos hoc modo. Misereatur tui omnipotens deꝰ ⁊ dimittat tibi oĩa pctã tua: liberet te ab omni malo: conseruet ⁊ cõfirmet in bono / ⁊ ad vitam perducat eternam. Amen. ¶ Deinde absoluat sacerdos infirmum / ab omnibus peccatis suis hoc modo dicens.

Dominus nr̃ iesus christus ꝑ sua magna pietate te absoluat: ⁊ ego auctoritate eiusdem dei dñi nostri iesu christi / ⁊ beatorũ apostolorũ petri ⁊ pauli: ⁊ auctoritate michi tradita absoluo te ab omnibꝰ peccatis his de quibꝰ corde contritus et ore michi cõfessꝰ es: ⁊ ab omnibus alijs peccatis tuis de quibꝰ si tue occurrerent memorie libenter confiteri velles: et sacramẽtis ecclesie te restituo. In nomine patris et filij et spiritus

sancti. Amē. ¶ Notandū est q licet sacerdos possit de facto absoluere infirmū in articulo mortis ab oib⁹ peccatis suis: tamen si aliquis casus occurrat in confessione a quo ipse sacerdos eū alias de iure absoluere nō posset iniungendum est infirmo q cum conualuerit presētet se illi ad confitendum qui eum de iure vel consuetudine in hac parte absoluere debeat/ recepturus ei⁹ mandata et satisfacturus: nam alias reincidit in eandem sētentiam quam prius sustinuit. Si infirmus [bullā] habeat apostolicam de plena absolutiōe et remissione oīm peccatorum suorum semel in articulo mortis cōcessā: tunc primo legat sacerdos effectū bulle: deinde ceteris pactis (vt predictū est) fiat ei⁹ absolutio sub hac forma.

Dominus noster iesus christus pro sua magna pietate te absoluat: et ego auctoritate eiusdē dei et dñi nostri iesu xpi/ et beatorū apostolorū petri et pauli/ et dñi nostri dñi N diuina prouidentia summi pōtificis: et virtute gratie tibi ccesse: et electionis qua me in tuū confessorem elegisti in hac parte michi cōmissa: absoluo te ab oībus peccatis tuis/ de quibus corde cōtritus et ore michi cōfessus es: et ab omnib⁹ alijs peccatis tuis de quibus si tue occurrerent memorie cōfiteri velles: ab omni factione votorū et omni omissione salutariū penarū sacramētaliter tibi iniunctarū: et ab omni transgressione diuinorū mādatorū. Tibiq cōcedo plenā indulgentiā omniū peccatorū tuorum inquantum claues ecclesie et potestas domini pape se extendūt. Et si immiscendo te diuinis sic innodatus es aut vnq fuisti/ q aliquam notam irregularitatis contraxisti: vel penam suspēsionis/ interdicti/ seu excōmunicationis incurristi: eadem auctoritate tollo et ammoueo tecūq dispenso: et sacramētis ecclesie te restituo. In nomine

pris ⁊ filij ⁊ spũs sãcti. Amẽ. Dei dedicat sacerdos ora tionẽ sequentẽ cum Dñs vobiscũ. et Oremus. Oratio

PRetende domine huic famulo tuo dexteram cele stis auxilij: vt te toto corde perquirat: et q̃ digne postulat assequatur. Per xp̃m dñm nostrũ. ℞. Amen. Sequatur Be ✠ nedictio dei patris omnipotentis: et filij: et spiritus sancti super te descendat ⁊ maneat sẽ per. Amen. Deinde osculetur crucẽ infirmus ⁊ sacerdo tẽ ⁊ postea oẽs alios per ordinem: ⁊ interim dicat sacer dos modosius. Dñs vobiscum. et Oremus. Oratio.

DEus misericors deus clemens: qui secundũ mul titudinẽ miserationũ tuarũ peccata penitentiũ deles: et preteritorũ criminũ culpas venia remissionis euacuas: respice super hunc famulũ tuũ N. sibi remis sionẽ oim peccatorũ suorũ tota cordis contritione po scẽtẽ. Renoua in eo pijssime pater quicquid diabolica fraude violatũ est: ⁊ vnitati corporis ecclesie tue mem brũ infirmũ peccatorũ percepta remissiõe restitue. Mi serere domine gemitũ eius: miserere lachrymarũ: mise rere tribulationũ atq3 dolorũ: ⁊ non habentẽ fiduciam nisi in tua misericordia / ad sacramẽtũ reconciliatiõis admitte. Per xp̃m dñm nostrum. Oremus. Oratio.

DA nobis quesumus domine / vt sicut publicani precibus et confessione placatus es: ita ⁊ huic fa mulo tuo N. benignus aspires: vt in confessione flebi li permanens miam tuã celeriter consequatur: sacrisq3 altaribus restitutus / rursus diuino famulatui manci petur. Per christum dñm nostrum. Amen. Absolutio.

ABsoluimus te N. vice beati petri apostolorum principis cui dominus potestatẽ ligãdi atq3 sol uendi dedit: et quantũ ad te pertinet accusatio ⁊ ad nos remissio: sit tibi omnipotens deus vita et salus / ⁊ om-

nium peccatorum tuorum pius indultor. Qui vivit & regnat cum deo patre in unitate spiritus sancti deus.
¶ De extrema unctione. Priusq̃ ungatur infirmꝰ incipiat sacer. an̄. Saluator mundi. Deinde dicatur ps.
In te dn̄e speraui non confundar in eternū: in iustitia tua libera me & eripe me. Inclina ad me aurē tuā: & salua me. Esto michi in deū protectorē & in locum munitū: ut saluū me facias. Qm̄ firmamentum meū: & refugiū meū es tu. Deꝰ meꝰ eripe me de manu pctōris & de manu ꝯtra legē agētis & iniq. Qm̄ tu es patiētia mea dn̄e: spes mea a iuuētute mea. In te ꝯfirmatus sum ex utero: de ventre matris mee tu es protector meus. In te cantatio mea sēper: tanq̃ prodigium factus sū multis & tu adiutor fortis. Repleatur os meū laude: ut cantē gloriā tuā tota die magnitudinē tuam. Ne proijcias me in tēpore senectutis: cū defecerit virtus mea ne derelinquas me. Qr dixerunt inimici mei mala michi: & qui custodiebant aiam meā concliū fecerunt in unū. Dicētes deus dereliquit eū/persequimini & comprehendite eū: quia non est qui eripiat. Deus ne elongeris a me: deus meus in auxiliū meum respice. Confundantur et deficiant detrahentes aie mee: operiantur confusione & pudore qui querunt mala michi. Ego aūt sēper sperabo: & adijciam super omnē laudē tuā. Os meū annunciabit iustitiā tuam: tota die salutare tuū. Qm̄ non cognoui literaturā introibo in potentias dn̄i: dn̄e memorabor iustitie tue solius. Deus docuisti me ex iuuētute mea: et usq3 nunc pronunciabo mirabilia tua. Et usq3 in senectā & seniū: deus ne derelinquas me. Donec annunciem brachiū tuū: generationi omni que ventura est. Potentiā tuam et iustitiā tuam deus usq3 in altissima que fecisti magnalia: deus

quis similis tibi. Quantas ostēdisti michi tribulatio
nes multas & malas/ & conuersus viuificasti me: et de
abyssis terre iterū reduxisti me. Multiplicasti magni-
ficentiā tuam: & conuersus consolatus es me. Nam &
ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuā de⁹:
psallam tibi in cithara sanctus israel. Exultabunt la
bia mea cum cantauero tibi: & anima mea quā redemi
sti. Sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam
tuā: cū confusi & reueriti fuerint qui querunt mala mi-
chi. Finito psalmo cū Gloria patri. &c. tota dicat an.
Saluator mūdi salua nos/ q per crucē & sāguinē rede-
misti nos: auxiliare nobis te deprecamur deus noster.
Tūc dicat sacerdos. Dñs vobiscū. et Orem⁹. Oratio.
Omnipotēs sēpiterne deus: q per beatū iacobum
apostolū tuū locut⁹ es dicens. Infirmatur quis
in vobis: inducat presbyteros ecclesie et orent sup eum
vngentes oleo sancto in nomine domini: et oratio fidei
saluabit infirmū: & alleuiabit eum dñs: & si in peccatis
sit dimittentur ei. dignare per manus nostras hunc fa
mulū tuū N. infirmū de oleo sanctificato vngere: & vir
tute benedictiōis tue saluti pristine restituere: vt quod
exterius per ministeriū nostrū efficitur/ hoc interius
spiritualiter tua diuina virt⁹ ac inuisibiliter tua malag
mata operet. Per dñm. Tūc sacerdos accedēs ad infir-
mū incipiat psalmū sequētē quē chorus vel clericus to
tū psequat: & sic fiat de ceteris psalmis sequētibus. Ps.
Usqȝquo domine obliuisceris me in finem: vsqȝ
quo auertis faciē tuam a me: Quā diu ponam
cōsilia in anima mea: dolorem in corde meo per diem:
Usqȝquo exaltabitur inimicus meus super me: respi
ce & exaudi me dñe deus me⁹. Illumina oculos meos
ne vnq̄ obdormiam in morte: nequando dicat inimic⁹

meus preualui aduersus eum. Qui tribulant me exul tabunt si motus fuero: ego autem in mia tua speraui. Exultabit cor meum in salutari tuo: cãtabo domino qui bona tribuit michi/ et psallam nomini domini altissimi. Gloria patri et filio. Sicut erat in principio.

¶ Dũ dicitur predictus ps a choro vel a clerico: accipiat interim sacerdos oleũ infirmorũ super pollicẽ dextrũ: & sic cũ illo pollice tangat infirmũ cũ oleo signum sancte crucis faciens super vtrunqz oculum incipiẽdo ad dextrum/ et dicat sacerdos hoc modo.

Per istam vnctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi domin9 quicquid peccasti per visum. ℟. Amen. Sequatur Psalmus.

Exaltabo te dñe qm̃ suscepisti me: nec delectasti inimicos meos super me. Dñe deus meus clamaui ad te: & sanasti me. Dñe deduxisti ab inferno aiam meã: saluasti me a descendẽtibus in lacũ. Psallite dño sãcti eius: et confitemini memorie sãctitatis ei9. Qm̃ ira in indignatiõe ei9: & vita in volũtate eius. Ad vesperũ demorabitur flet9: et ad matutinũ leticia. Ego autẽ dixi in abũdantia mea: non mouebor in eternum. Dñe in voluntate tua: prestitisti decori meo virtutẽ. Auertisti faciem tuã a me: & factus sum conturbat9. Ad te domine clamabo: et ad deũ meum deprecabor. Que vtilitas in sanguine meo: dum descendo in corruptionem? Nunquid confitebitur tibi puluis: aut annunciabit veritatem tuam? Audiuit dñs & misertus est mei: dominus factus est adiutor meus. Conuertisti planctũ meum in gaudium michi: cõcidisti saccum meum & circundedisti me leticia. Vt cantet tibi gloria mea & non cõpungar: dñe deus meus in eternũ confitebor tibi. Gloria patri. Deinde super aures dicens.

PEr istam vnctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi domin⁹ quicquid peccasti per auditum. ℟. Amen. Sequatur Psalmus.

IUdica me deus ⁊ discerne causam meam de gēte non sancta: ab homine iniquo et doloso erue me. Quia tu es deus fortitudo mea: quare me repulisti/ et quare tristis incedo dū affligit me inimicus? Emitte lucem tuā ⁊ veritatē tuā: ipsa me deduxerunt ⁊ adduxerunt in montē sanctū tuū ⁊ in tabernacula tua. Et introibo ad altare dei: ad deum qui letificat iuuentutem meam. Confitebor tibi in cythara de⁹ de⁹ meus: quare tristis es aīa mea/ ⁊ quare conturbas me? Spera in deo qm̄ adhuc cōfitebor illi: salutare vultus mei et de⁹ meus. Gloria patri. Deinde super labia dicens.

PEr istam vnctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi domin⁹ quicquid peccasti per gustum ⁊ illicita verba. ℟. Amē. Sequatur ps.

DEus in nomine tuo saluum me fac: et in virtute tua iudica me. De⁹ exaudi orationem meā: auribus percipe verba oris mei. Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me et fortes quesierunt animā meam: et non proposuerunt deum ante conspectū suū. Ecce enim deus adiuuat me: ⁊ dominus susceptor est anime mee. Auerte mala inimicis meis: et in veritate tua disperde illos. Voluntarie sacrificabo tibi: ⁊ confitebor nomini tuo domine quoniam bonū est. Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me: et super inimicos meos despexit oculus meus. Gloria patri et filio. Sicut erat in principio. Deinde super nares dicens.

PEr istam vnctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi domin⁹ quicquid peccasti per odoratum. ℟. Amen. Sequatur Psalmus.

DEus in adiutoriū meū intende: dn̄e ad adiuuandū me festina. Confundātur et reuereātur: qui querunt aīam meā. Auertātur retrorsū et erubescāt: qui volunt michi mala. Auertātur statim erubescentes: qui dicunt michi euge euge. Exultent et letētur in te oēs q̄ querunt te: et dicant sēper magnificetur dn̄s q̄ diligunt salutare tuū. Ego vero egenus et pauper sū: deus adiuua me. Adiutor meus et liberator me⁹ es tu: dn̄e ne moreris. Gloria pr̄i. Manus sacerdotis īfirmi debēt inungi in partib⁹ exteriorib⁹: nam et ep̄s linebat in partib⁹ īteriorib⁹. Man⁹ vero cuiuscūq; alterius infirmi debēt inūgi interi⁹. ¶ Deide sup man⁹ ita dicēs.

PEr istam vnctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi dominus quicquid peccasti per tactum. ℞. Amen. Sequatur Psalmus.

INclina dn̄e aurē tuam et exaudi me: qm̄ inops et pauper sū ego. Custodi aīam meam qm̄ sanct⁹ sū: saluū fac seruū tuū deus meus sperantē in te. Miserere mei dn̄e qm̄ ad te clamaui tota die: letifica aīam serui tui qm̄ ad te dn̄e aīam meā leuaui. Qm̄ tu dn̄e suauis et mitis et multe mīe: oībus inuocantib⁹ te. Auribus percipe dn̄e orationē meam: intende voci deprecationis mee. In die tribulatiōis mee clamaui ad te: q2 exaudisti me. Non est similis tui in diis dn̄e: et non est secundum opera tua. Oēs gentes quascunq; fecisti venient/ et adorabunt corā te dn̄e: et glorificabunt nomen tuū. Qm̄ magnus es tu et faciens mirabilia: tu es de⁹ solus. Deduc me dn̄e in via tua vt ingrediar ī veritate tua: letetur cor meū vt timeat nomen tuū. Confitebor tibi dn̄e deus me⁹ in toto corde meo: et glorificabo nomen tuū in eternū. Quia mīa tua magna est super me: et eruisti aīam meā ex inferno īferiori. De⁹ iniqui

insurrexerunt super me/ et synagoga potentiũ quesie-
runt animã meam: et non proposuerunt te in cõspectu
suo. Et tu dñe deus miserator et misericors: patiens et
multe misericordie et verax. Respice in me et miserere
mei: da imperiũ puero tuo et saluũ fac filiũ ancille tue.
Fac mecum signum in bono ut videant qui oderunt
me et confundantur: quoniã tu dñe adiuuisti me et con
solatus es me. Gloria pri. Deinde sup pedes ita dicẽs
Per istam unctionem et suam pijssimam miseri-
cordiam indulgeat tibi dominus quicquid pec-
casti per incessum pedum. ℟. Amen. Sequatur ps.
Domine deus salutis mee: in die clamaui et nocte
coram te. Intret in ꝯspectu tuo oratio mea: in-
clina aurẽ tuam ad precẽ meã. Quia repleta est malis
aia mea: et vita mea in inferno appropinquauit. Esti
matus sum cũ descendẽtibus in lacũ: factus sum sicut
homo sine adiutorio inter mortuos liber. Sicut vul-
nerati dormientes in sepulchris quorum nõ es memor
amplius: et ipsi de manu tua repulsi sũt. Posuerũt me
in lacu inferiori: in tenebrosis et in umbra mortis. Su
per me confirmatus est furor tuus: et oẽs fluctus tuos
induxisti super me. Lõge fecisti notos meos a me: po-
suerunt me abominationem sibi. Traditus sũ et non
egrediebar: oculi mei languerũt pre inopia. Clamaui
ad te dñe: tota die expandi ad te manus meas. Nunqd
mortuis facies mirabilia: aut medici suscitabũt et con
fitebuntur tibi? Nunquid narrabit aliquis in sepul-
chro misericordiã tuã: et veritatẽ tuam ĩ perditionem?
Nunquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua: et
iustitia tua ĩ terra obliuionis? Et ego ad te dñe clama
ui: et mane oratio mea preueniet te. Ut quid dñe repel-
lis orationẽ meam: auertis faciem tuam a me? Pau-

per sum ego ⁊ in laboribus a iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus sum ⁊ conturbatus. In me transierunt ire tue: ⁊ terrores tui conturbauerũt me. Circundederunt me sicut aqua tota die: circundederũt me simul. Elongasti a me amicum ⁊ proximum: ⁊ notos meos a miseria. Gloria patri. ¶ Deinde in dorso iter lumbos maris vel super vmbilicũ mulieris ita dicens.

Per istam vnctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi dominus quicquid peccasti per illicitas cogitatiões et per ardorem libidinis. ℟. Amen. Tunc erigens se sacerdos lauet man⁹ suas cum sale et aqua in vase quo stupe olei ponuntur: que igne crementur: et in cimiterio fodiantur. Postea dicat sacerdos super infirmum benedictionẽ hoc modo.

In nomine patris ⁊ filij et spiritus sancti sit tibi hec olei vnctio ad purificationem mentis et corporis: et ad munimen ⁊ defensionem contra iacula immundorum spirituũ. ℟. Amen. Sequatur Psalmus.

Domine clamaui ad te exaudi me: intende voci mee cũ clamauero ad te. Dirigat̃ oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: eleuatio manuũ mearum sacrificium vespertinũ. Pone dñe custodiam ori meo: ⁊ ostium circũstantie labijs meis. Non declines cor meũ in verba malitie: ad excusãdas excusatiões in peccatis. Cũ hominib⁹ operãtib⁹ iniquitatẽ: ⁊ nõ cõmunicabo cũ electis eoꝝ. Corripiet me iustus in mĩa ⁊ increpabit me: oleum autem peccatoris nõ impinguet caput meũ. Quoniã adhuc ⁊ oratio mea in beneplacitis eoꝝ: absorpti sũt iuncti petre iudices eoꝝ. Audient verba mea qm̃ potuerũt: sicut crassitudo terre erupta est super terrã. Dissipata sunt ossa nostra secus infernũ/ qꝛ ad te dñe dñe oculi mei; in te speraui non auferas

aiam meã. Custodi me a laqueo quē statuerūt michi:
⁊ ab scãdalis operãtiū iniquitatē. Cadēt in retiaculo
eiꝰ pctõꝛes: singulariter sū ego donec trãseã. Gloꝛia.
Deinde dicat sacerdos. Dñs vobiscū. et Oꝛemꝰ. Oꝛo.

Domine deꝰ saluatoꝛ noster qui es vera salus et
medicina: a quo omnis sanitas ⁊ omne medica
mentū venit: quiqꝫ nos apostoli tui iacobi documento
instruxisti vt languentes olei liquoꝛe oꝛantes tangere=
mus: respice pꝛopitius super hunc famulū tuum N et
quē lãguoꝛ cruciat ad exitū/ ⁊ virium defectus pꝛotra
hit ad occasū: medela gratie tue saluti restituat castiga
tum. Extingue in eo clemētissime deꝰ oīm febꝛiū estus:
doloꝛū stimulos: ⁊ cunctoꝛū languoꝛū cruciatꝰ. Visce
rū quoqꝫ ⁊ secretoꝛū interna medicina: atqꝫ medullarū
discrimina sana. Cōpagū etiã et artuū dele cicatrices
veteres: ⁊ acerbas compesce passiones: refoꝛmetur in
eo carnis ac sanguinis quã creasti perfecta materies:
sicqꝫ illum iugiter tua custodiat pietas: vt nec ad coꝛru
ptionē aliquando sanitas/ nec ad perditionē perducat
īfirmitas: sed fiat illi hec sacra olei perunctio cita moꝛ
bi pꝛesentis et languoꝛis expulsio: et peccatoꝛū omniū
exoptata remissio. Per te saluatoꝛ mundi. Qui cū deo
patre ⁊ spū sācto viuit ⁊ regnat deus. Per oīa secula se
culoꝛū. Amen. Facta vnctione vt pꝛedictū est: expediēs
erit vt sacerdos ante cōmunionē inquirat ab infirmo
an aliqua alia pctã sibi ad memoꝛiã occurrãt de quibꝰ
non erat confessus: nam posset esse ꝙ per pꝛeces ⁊ deuo
tas oꝛationes sacerdotis siue alioꝛū deus coꝛ infirmi il
lustraret ⁊ daret ei gratiam verius ⁊ plenius confiten=
di. Et postea interroget eū sacerdos si recognoscat coꝛ
pus ⁊ sanguinem domini nostri iesu chꝛisti sic dicendo.
Frater credis ꝙ sacramentū quod tractatur in altari

sub forma panis est verum corpus et sāguis dn̄i nostri iesu christi? Respondeat infirmus Credo. Deinde communicetur infirmus nisi prius cōmunicatus fuerit: et nisi de vomitu vel alia irreuerentia probabiliter timeatur: in quo casu dicat sacerdos infirmo. Frater ī hoc casu sufficit tibi vera fides ⁊ bona volūtas: tātū crede et māducasti. Et nota q̄ sacerdos in infirmis communicandis stola induet. Unde ꝯmunicās sacerdos īfirmū dicat

Corpus dn̄i nr̄i iesu xp̄i custodiat corp⁹ tuū ⁊ aīam tuā ī vitā eternā. Amē. Deinde dicat sacerdos sine Dn̄s vobiscū. sed tm̄ cū Oremus. orationē sequentē: que nō dicatur nisi tantū quādo infirmus cōmunicatur. Orō.

Domine sancte pater omp̄s eterne deus te fideliter dep̄camur: vt accipiēti huic fratri nostro N sacrosanctū corp⁹ ⁊ sanguinē filij tui dn̄i nr̄i iesu xp̄i/ tā corporis q̄ aīe sit salus. Amē. Deinde sequatur. ps.

Lauda aīa mea dn̄m/laudabo dn̄m in vita mea: psallam deo meo q̄diu fuero. Nolite confidere in principibus: nec in filijs hominum in quibus nō est salus. Exibit spiritus eius et reuertetur in terram suam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Beatus cuius deus iacob adiutor eius/spes eius in domino deo ipsius qui fecit celum et terram: mare et omnia que in eis sunt. Qui custodit veritatem in seculum/facit iudicium iniuriam patientibus: dat escam esurientibus. Dominus soluit compeditos: domin⁹ illuminat cecos. Dominus erigit elisos: dominus diligit iustos. Dominus custodit aduenas pupillum et viduam suscipiet: et vias peccatorum disperdet. Regnabit dn̄s in secula deus tuus sion: in generatione et generationem. Gloria patri et filio. Sicut erat ī principio. Quo finito dicat sacerdos. Oremus. Oratio.

Deus qui peccatores et scelerum onere vulneratos sacerdotibus tuis ostendere iussisti. Deus qui discipulis tuis man⁹ super infirmos vt bene haberent ponere precepisti Deus q̄ p apostolor̄ man⁹ infirmos sacro oleo vngere & p eis orare docuisti De⁹ qui per impositionem manuum sacerdotum cum sancti nominis tui inuocatione peccata relaxare voluisti: exaudi orationes nostras: & da huic famulo tuo N. infirmitatis noxa oppresso per hoc sacrosanctū mysteriū quod nos indignos famulos tuos agere voluisti/remissionē omniū peccator̄: quatinus per hāc sacrati olei vnctionem/corporis et sanguinis tui susceptionem/atq̄ manus nostre impositionem: cuncta ei facinora sp̄us gratia relaxentur: sanitas aīe & corporis restituatur: vt nō ei plus noceat conscientie reat⁹ ad penam/q̄ indulgentia tue pietatis ad emendationem prosit & veniā: te cōcedente saluator mundi. Qui viuis & regnas cum deo patre i vnitate eiusdem &c. Deinde benedicat sacerdos infirmum dicens sic. Benedicat ✠ te pater qui in principio cuncta creauit. ℞. Amen. Et sic respondeatur ad singulas benedictiones. Sanet te dei filius. Amē. Illuminet te sp̄us sanctus. Amē. Corpus tuū custodiat. Amē. Animā tuam saluet. Amen. Cor tuū irradiet. Amen. Sensum tuum dirigat: et ad supernā patriam te perducat qui in trinitate perfecta viuit & regnat de⁹. Per omnia secula seculorum. Amen. Alia benedictio.

Bene ✠ dicat te deus celi. Amen. Adiuuet te xp̄s filius dei. Amē. Corpus tuum in suo sancto seruitio custodiri & conseruari faciat. Amen. Mentē tuā illuminet. Amen. Sensum tuum custodiat. Amen. Gratiam suam ad profectum anime tue in te augeat. Amē. Ab omni malo te liberet. Amē. Omnia pecca

ta tua deleat. Amen. D extera sua te defendat. Amen. Qui sanctos suos semper adiuuat ipse te adiuuare et conseruare dignetur. Qui viuit et regnat deus per omnia secula seculorum. Amen. Alia benedictio

Bene ✠ dicat te deus pater qui in principio cūcta creauit. Amē. Bñ ✠ dicat te dei filius qui de supernis sedibus pro nobis saluādis descendit: et crucem subire non recusauit. Amen. Bene ✠ dicat te spūs sanctus qui in similitudine columbe ī flumine iordanis in christo requieuit. amē. Ipseqꝫ te ī trinitate sanctificet quem omnes gentes venturū expectant ad iudicium. Qui cum deo patre et eodem spiritu sancto. amē. Finito hoc officio conuenienter dici poterunt ab infirmo lāguente in extremis si placeat orōnes subscripte vel earum alique. videlicet ps Miserere. j. Item ps. Deꝰ in nomine tuo. Item R. Suscipe me secundū eloquiū tuū et viuam: et non confundas me ab expectatiōe mea. Et que est expectatio mea: nōne dominus? Vel sic. Dñe iesu christe suscipe spiritū meum. Item. Deus propitius esto michi peccatori. Item R. In manus tuas dñe cōmendo spiritum meū: redemisti me dñe deus veritatis. Item R. Delicta iuuentutis mee: et ignorantias meas ne memineris. Item R. Ab occultis meis munda me dñe. etc. Item R. Ne proijcias me domine in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea ne derelinquas me.

¶ Sciendum est autem quod non licet alicui ministrare sacramentum vnctionis extreme nisi tantum sacerdoti: vnde si aliqs nō sacerdos attentaret hoc facere/ nichil faceret ꝯsecratio. ¶ Loca vero vngēda sūt supradicta et nō alia nisi in mutilatis: in quibus debēt inungi loca magis propinqua. Et notandum est ꝙ si sacerdos iam aliqbus partibus inunctis alijs restantibꝰ ad

vngendum defecerit: partes inuncte non sunt iterato vngende: sed que restant vnctiones vngende per sacerdotem alium compleatur. ¶ Potest enim sacerdos vno clerico presente infirmum inungere: et etiam sine clerico in necessitatis articulo. ¶ Moneant frequenter sacerdotes parochia. suos q oēs. xiiij. annoꝝ & amplius se exhibeant ad sacramentum vnctionis extreme suscipiendum: quando metus mortis imminet. ¶ Doceāt etiam eos q hoc sacramentum licite potest iterari sine aliqua sui iniuria: vnde quotiens homo conualuerit et noua infirmitas iterato superuenerit ex qua fuerit metus mortis: potest idem homo in vnaquaqꝫ huiusmodi infirmitate inungi. ¶ In eadem quoqꝫ īfirmitate hoc sacramētum iterari potest: nam in egritudine diuturna debet fieri quando videtur deducere ad mortem. Et si illū articulum euadat & eadē infirmitate durante etiā postea ad statū similē reducatur / iterū potest inungi quia ali⁹ est infirmitatis status licet sit eadē infirmitas: & si qs post hoc sacramētū cōualuerit / nichilominus ad opus ꝯiugale & ad omne opus honestum licite poterit reuerti. ¶ Hoc sacramentū non est cōferēdum eūtib⁹ ad bellū vel ad duellū: pegrinis aut nauigātib⁹ vel his q statim occidendi sunt. ¶ Similiter pueri frenetici furiosi vel aliqui alij huiusmodi alienationē mētis patiētes / eo q debitā discretionē deuotionis & vere penitētie nō habeāt: ad hoc sacramētū nō admittāẗ: nisi forte ipi frenetici / furiosi / vel amētes ī sana mēte ꝯstituti hoc sacramētū petierint vel alias ante huiusmodi passionē seu mētis alienationē de sua salute fuerint soliciti: tūc nichilomin⁹ cōsuliẗ hoc sacramētū eis fiducialiter mīstrari. In ꝯst. lambeth. p. c. vlt. ¶ Nota q tpe interdicti nō debet ꝯferri sacramētū vnctiōis extreme

nec alia sacramenta. exceptis baptismo/ confirmatione/ penitentia/ et viatico existentibus in articulo mortis tantum conferendo. ¶ Cum vero anima in exitu seu dissolutione corporis visa fuerit laborare/ percutiatur tabula minute et acriter: et tunc omnes clerici cum summa velocitate accurrant et dicant **Credo in unum.** Require in missa sponsalium. deinde dicant. vij. psalmos penitentiales cum **Gloria patri.** versus. Quibus dictis: subiungatur hoc capitulum.

Parce domine parce famulo tuo quem redimere dignatus es precioso sanguine tuo: ne in eternum irascaris ei. Hoc capitulum dicatur tribus vicibus tam a sacerdote quam a toto conuentu: ita tamen quod sacerdos prius dicat: et conuentus repetat. Deinde dicatur sequens letania sine nota hoc modo.

Pater de celis deus miserere anime famuli tui. Fili redemptor mundi deus: miserere anime famuli tui. Spiritus sancte deus: miserere anime famuli tui. Sancta trinitas unus deus: miserere. Sancte sanctorum deus: miserere. Qui es trinus et unus deus: miserere. Sancta maria intercede pro anima eius.

Sancta dei genitrix inter.
Sancta virgo virginum inter.
Sancte michael inter.
Sancte gabriel inter.
Sancte raphael inter.
Omnes sancti angeli et archangeli intercedite pro anima eius.
Omnes sancti bonorum spirituum ordines: intercedite pro anima eius.
Sancte iohannes baptista inter.
Omnes sancti patriarche et prophete: intercedite pro anima eius.
Sancte petre inter.
Sancte paule inter.
Sancte andrea inter.
Sancte mathee inter.
Sancte thoma inter.
Sancte iacobe inter.
Sancte iohannes inter.
Sancte philippe inter.
Sancte iacobe inter.

Scte bartholomee inter.
Sancte simon inter.
Sancte iuda inter.
Sancte mathia inter.
Sancte marce inter.
Sancte luca inter.
Sancte barnaba inter.
Omnes sancti apostoli et euangeliste. intercedite pro anima eius.
Omnes scti discipuli dni et innocentes intercedite.
Sancte stephane inter.
Sancte line inter.
Sancte clete inter.
Sancte clemens inter.
Sancte corneli inter.
Sancte laurenti inter.
Sancte sixte inter.
Sancte vincenti inter.
Sancte georgi inter.
Sancte fabiane inter.
Sancte sebastiane inter.
Sancte albane inter.
Sancte edmunde inter.
Sancte blasi inter.
Sancte dionysi cum sociis tuis. intercedite.
Sancte eustachi cum sociis tuis. intercedite.
Sancte geruasi inter.
Sancte prothasi inter.
Sancte cosma inter.
Sancte damiane inter.
Sancti iohannes et paule. Intercedite pro aia eius.
Scti crispine et crispiniane. Intercedite pro aia eius
Oes scti martyres inter.
Sancte benedicte inter.
Sanct silvester inter.
Sancte nicolae inter.
Sancte martine inter.
Sancte hylari inter.
Sancte ambrosi inter.
Scte hieronyme inter.
Sancte augustine inter.
Sancte birine inter.
Sancte swittine inter.
Scte athelwolde inter.
Sancte dunstane inter.
Sancte cuhberte inter.
Sancte leonarde inter.
Sancte egidi inter.
Oes scti confessores inter.
Oes s. mona. et ere. inter.
Sancta maria magdalena. Intercede pro.
Sancta maria egyptiaca. Intercede pro.
Sancta felicitas inter.
Sancta perpetua inter.
Sancta cecilia inter.
Sancta lucia inter.

Sancta agatha inter. Sctā margareta inter.
Sancta agnes inter. Sācta anastasia inter.
Sancta fides inter. Sācta petronella inter.
Sācta katherina inter. Sancta editha inter.
Sctā scholastica inter. Sancta brigida inter.
Sancta iuliana inter. Omnes sancte virgines
Intercedite pro aīa eius. Oēs sancti. Intercedite pro aīa eius. Propiti⁹ esto. Parce & dimitte ei omnia peccata sua domine. Ab omni malo. Libera et defende animam eius domine. Ab hoste iniquo. Libera & defende animam eius domine. Ab insidiis & laqueis diaboli. Libera et defende animam eius domine. Ab incursu malignorum spirituum. Libera et defende animam eius domine. A timore inimicorum. Libera et defēde aīam eius domine. Ab ira tua libera et defende animam eius domine. A damnatione perpetua. Libera & defende animam eius domine. A penis inferni Libera et defende animam eius domine. A periculo mortis. Libera et defende animam eius dn̄e. A pondere peccatorum. Libera et defende animam eius dn̄e. Per immensā pietatē tuā. Libera & defende animam eius domine. Per mysterium sācte incarnationis tue. Libera & defende animam eius domine. Per sanctam circuncisionem tuam. Libera et defende animam eius domine. Per sanctam apparitionem tuam. Libera & defēde aīam ei⁹ domine. Per baptismum tuum. Libera et defende animam eius domine. Per ieiuniū tuum. Libera et defēde animam eius domine. Per passionem & crucē tuā. Libera & defēde. Per pijssimā mortem tuam. Libera & defen. Per gloriosam resurrectionem tuam. Libera et defen. Per admirabilem ascēsionem tuam. Libera et defende animam eius domine.

Per aduentum sancti spiritus paracliti. Libera et defen. Per intercessionem omnium sanctorum tuorum. Libera et defen. In die iudicij. Libera et defen. Peccatores. Te rogamus audi nos. Ut aiam famuli tui de principibus tenebrarum et de locis penarū liberare digneris. Te ro. Ut eā ab inferorū cruciatibus liberare digneris. Te ro. Ut cūcta eius peccata obliuioni perpetue tradere digneris. Te ro. Ut ei oēs lubrice temeritatis offensas dimittere digneris. Te ro. Ut delicta iuuentutis eius et ignorantias non reminiscaris. Te roga. Ut quicquid vitiorum fallente dyabolo et propria iniquitate atq fragilitate contraxit/clementer indulgere digneris. Te roga. Ut eum in pacis ac lucis regione cōstituere digneris. Te roga. Ut ei gaudiū et exultationē in regno tuo cū sanctis et electis tuis donare digneris. Te ro. Ut nos exaudire digneris. Te ro. Fili dei. Te ro. Agnus dei qui tollis peccata mūdi. Miserere anime eius. Christe iesu. Miserere anime ei⁹ Agnus dei qui tollis peccata mundi. Dona ei pacem eternam q felicitatem et gloriā sempiternam. Amen.

Proficiscere anima christiana de hoc mūdo: ī nomine dei patris omnipotētis q̄ te creauit. Amē. In nomine iesu xpi filij ei⁹ qui pro te passus est. Amē. In nomine spiritussancti qui in te infusus est. Amen. In nomine angelorum et archangelorum. Amen. In nomine thronorū et dominationū. Amē. In noīe principatuū et potestatuū et oīm celestiū virtutū. Amē. In nomine cherubin et seraphin. Amē. In noīe patriarcharū et prophetarū. Amē. In noīe apostolorū et martyrū. Amen. In nomine confessorum et episcorū. Amē. In nomine sacerdotum et leuitarū et omniū ecclesie catholice graduū. Amē. In nomine monacho

rũ & anachoritarũ. Amen. In nomine virginum & fidelium viduarum hodie in pace locus tuus fiat & habitatio tua in celesti hierusalem. Amẽ. Oremus. Oratio
Suscipe itaq3 dñe seruũ tuũ: in bonũ & lucidũ habitaculũ tuũ. Amẽ. Libera domine aiam serui tui ex omnibus periculis infernoꝝ & de locis penarũ et de omnibus doloribus tribulationum. Amen. Libera domine animã serui tui sicut liberasti enoch et heliã de morte cõmuni. Amẽ. Libera dñe aiam serui tui sicut liberasti loth de sodomis & de flamma ignis. Amẽ. Libera dñe animã serui tui sicut liberasti isaac de manu pris sui abrahe. Amen. Libera dñe aiam serui tui sicut liberasti moysẽ de manu pharaonis. Amẽ. Libera dñe aiam serui tui sicut liberasti iob de passionibus suis. Amẽ. Libera dñe aiaz serui tui sicut liberasti dauid de manu golie & de manu saul regis. Amẽ. Libera dñe aiam serui tui sicut liberasti danielẽ de lacu leonũ. Amẽ. Libera dñe aiaz serui tui sicut liberasti tres pueros de camino ignis ardentis. Amẽ. Libera dñe animam serui tui sicut liberasti susannã de falso crimine. Amẽ. Libera dñe animã serui tui sicut liberasti petrũ et paulũ de vinculis. Amẽ. Sicut liberasti sanctos seruos tuos de tormentis: sic liberare digneris animã serui tui de gehenne incendijs & ab omnibus angustijs. Amen. ¶ Sequatur cõmendatio aiarũ & dicatur i camera vel in aula sine nota iuxta corp9/ & oĩa subsequẽter similiter vsq3 ad pcessi. ad hoiẽ3 mortuũ suscipiẽdũ. Post cõmẽdationẽ sequat℞. Subuenite scti dei/ occurrite angeli dñi suscipientes aiam eius. Offerentes eam in cõspectu altissimi. V9. Suscipiat te xp̃s qui vocauit te; & in sinu abrahe angeli deducant te. Offerẽtes. Sequatur oratio sine Dñs vobiscũ & sine Oremus. Orõ

TIbi dñe commendamus animã famuli tui N. vt defunctus seculo tibi viuat: ꝫ que per fragilitatem mundane cõuersationis peccata admisit/tu venia misericordissime pietatis absterge. Per christum dominum nostrum. Amen. Oremus. Oratio.

MIsericordiam tuã dñe sancte pater omnipotẽs eterne deꝰ pietatis affectu rogare pro alijs cogimur: qui pro nostris supplicare peccatis nequaꝙ̃ sufficimus. Tamen de tua confisi gratuita pietate ꝫ inolita benignitate clementiam tuam deposcimus: vt animam famuli tui N. ad te reuertẽtem cum pietate suscipias. Assit ei angelus testamenti tui michael/ꝫ per manus sanctorũ angelorũ tuorum in sinu abrahe patriarche tui eam collocare digneris: quatenus liberata de principibus tenebrarum ꝫ de locis penarũ/nullis iam prime ue natiuitatis vel ignorãtie aut proprie iniquitatis seu fragilitatis confundatur erroribus: sed potius agnoscatur a tuis ꝫ sãcte beatitudinis requie perfruatur. atqꝫ cum magni iudicij dies aduenerit: inter sctõs et electos tuos aggregata/gloria manifeste cõtemplationis tue perpetuo satietur. Per xp̃m dñm. Suscipiat te xp̃s qui vocauit te: ꝫ in sinu abrahe angeli deducant te ꝑs. In exitu totus psalmus dicitur sine Gloria patri vt inferius patebit: scilicet i officio sepulture. Quo finito dicat sacerdos. Dñs vobiscũ. Oremꝰ. Oratio.

OMnipotẽs sempiterne deus: qui humano corpori animã ad similitudinẽ tuam inspirare dignatus es: dum te iubẽte puluis in puluerẽ reuertitur: tu imaginẽ tuã cũ sanctis ꝫ electis tuis eternis sedibꝰ ꝓcipias sociari: eãqꝫ ad te reuertentem de egypti partibus blãde leniterqꝫ suscipias: ꝫ angelos tuos sanctos ei obuiã mittas: viãqꝫ illi iustitie demõstra: ꝫ portas glorie

tue illi aperi. Repelle q̄s ab eo oīs principes tenebrarꝝ: et agnosce depositū fidele qḋ tuū est. Suscipe dn̄e creaturā tuam nō ex dijs alienis creatā sed ad te solo deo viuo et vero: quia nō est alius deꝰ preter te dn̄e: et nō est secundū opera tua. Letifica clemētissime pater aīam serui tui N. et clarifica eā in multitudine misericordie tue. Ne memineris quesumus iniquitatū eius antiquarū et ebrietatum quas suscitauit feruor mali desiderij: licet eīn peccauerit tamen te non negauit: sed signo fidei insignitus te qui oīa et eum inter oīa fecisti/ fideliter adorauit. Qui viuis et regnas deus. Per omnia secula seculorum. Amen. an. Chorus angelorum. Psalmꝰ.

DIlexi qm̄ exaudiet dn̄s: vocem orationis mee. Qr inclinauit aurē suā michi: et in diebꝰ meis inuocabo. Circundederūt me dolores mortis: et picula inferni inuenerūt me. Tribulationē et dolorē inueni: et nomē dn̄i inuocaui. O dn̄e libera animā meā misericors dn̄s et iustus: et deus noster miseretur. Custodiens paruulos dominꝰ: humiliatꝰ sum et liberauit me Conuertere anima mea in requiem tuam: quia dn̄s benefecit tibi. Quia eripuit animam meam de morte/ oculos meos a lachrymis: pedes meos a lapsu. Placebo domino: in regione viuorum. Psalmus.

CRedidi propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sū nimis. Ego dixi in excessu meo: omnis homo mendax. Quid retribuam domino: pro oībus que retribuit michi. Calicē salutaris accipiā: et nomē dn̄i īuocabo. Uota mea domino reddam coram omni populo eius: preciosa in cōspectu dn̄i mors sanctorū eius. O dn̄e quia ego seruus tuus: ego seruus tuus et filius ancille tue. Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis: et nomen domini īuocabo.

Uota mea dño reddã in ꝯspectu oĩs populi eius: in atrijs domus domini in medio tui hierusalem. Psalmꝰ
Laudate dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi. Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: et veritas domini manet in eternum. Psalmus.
Confitemini domino quoniã bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Dicat nũc israel quoniam bonus: quoniam in seculũ misericordia eius. Dicat nunc domus aaron: quoniam in seculum misericordia eius. Dicant nunc qui timent dominũ: quoniam in seculum misericordia eius. De tribulatione inuocaui dominũ: et exaudiuit me ĩ latitudine dominꝰ. Dominꝰ michi adiutor: non timebo qđ faciat michi homo. Dominus michi adiutor: ⁊ ego despiciam inimicos meos. Bonũ est cõfidere in dño: q̃ confidere in homine. Bonum est sperare in dño: q̃ sperare in principibus. Omnes gentes circuierunt me: et in nomine domini quia vltus sũ in eos. Circundantes circundederunt me: ⁊ in nomine dñi qꝛ vltus sum in eos. Circundederũt me sicut apes / ⁊ exarserũt sicut ignis in spi et in nomine dñi quia vltus sũ in eos. Impulsus euersus sum vt caderem: ⁊ dominus suscepit me. Fortitudo mea et laus mea dominus: et factus est michi in salutem. Uox exultationis ⁊ salutis: in tabernaculis iustorum. Dextera domini fecit virtutem / dextera domini exaltauit me: dextera domini fecit virtutẽ. Non moriar sed viuam et narrabo opera dñi. Castigãs castigauit me dominus: et morti non tradidit me. Aperite michi portas iustitie ⁊ ingressus in eas confitebor domino: hec porta dñi iusti intrabũt in eam. Confitebor tibi dñe qm̃ exaudisti me: ⁊ factus es michi in salutẽ

Lapidem quem reprobauerunt edificantes: hic fact⁹ est in caput anguli. A domino factum est istud: et est mirabile in oculis nostris. Hec est dies quā fecit dn̄s: exultemus ꝛ letemur in ea. O dn̄e saluū me fac o domine bene prosperare: benedictus q̄ venit in noīe dn̄i. Benediximus vobis de domo dn̄i: de⁹ dn̄s ꝛ illuxit nobis. Constituite diē solēnem in condensis: vsq3 ad cornu altaris Deus meus es tu et cōfitebor tibi: deus meus es tu et exaltabo te. Confitebor tibi domine quoniā exaudisti me: et factus es michi in salutē. Confitemini dn̄o qm̄ bonus: qm̄ in seculū misericordia eius. ps. Beati imma culati. vsq3 ad Ad dn̄m cū tribularer. sine Gloria p̄ri. Finitis p̄s incipiatur ān. Chor⁹ angelorꝫ te suscipiat et in sinu abrahe collocet: vt cū lazaro quōdam paupe eternā habeas requiē. Qua finita di. sacer. Oremus.

Diri vulneris nouitate ꝑcussi ꝛ quodāmodo cordibus sauciati/ m̄iam tuā mūdi redēptor flebilibus vocibus imploramus: vt chari nr̄i N animā ad tuā clementiā (q̄ fons es pietatis) reuertentē blande leniter q3 suscipias: ꝛ si quas illa ex carnali cōmercio cōtraxit maculas/ tu deus solita bonitate clementer deleas: pie indulgeas: obliuioni in perpetuum tradas atq3 hanc laudem tibi cū ceteris redditurā et ad corp⁹ proprīū quādoq3 reuersurā/ sctōrꝫ tuorꝫ cetibus aggregari ꝑcipias. Qui cum deo patre et spiritu sācto viuis. Hic roget sacerdos orare pro eo ita dicens. Pro anima N et pro animabus omnium fidelium defunctorum. Pater nr̄. Et ne nos. Sed libera. Requiem eternam dona ei domine. Et lux perpetua luceat ei. A porta inferi. Erue domine. Nō intres i iudiciū cū seruo tuo dn̄e. Quia nō iustificabitur in cōspectu tuo oīs viuēs. Dominus vobiscū. Et cū spū tuo. Oremus. Oratio.

PArtem beate resurrectionis obtineat vitãq eternam mereat habere in celis. Per te saluator mũdi qui cum patre et spiritu sancto viuis et regnas de9. Per omnia secula seculorum. Amen. Oremus.

DEus cui soli competit medicinam prestare post mortẽ tribue quesum9 vt anima famuli tui N. terrenis exuta contagijs / in tue redemptionis parte numeretur. Oratio.

ABsolue q̃s aĩam famuli tui N. & aĩas oĩm fideliũ defũctorũ ab oĩ vinculo delictorũ: vt in resurrectionis gl'ia ĩter sctõs & electos tuos resuscitati respirent. Per xp̃m. ¶ Deinde si corpus regis inuicti fuerit q̃ migrauit ex hoc sclo: primo a suis cubicularijs corp9 eiusdẽ aqua calida siue tepida lauet. Deinde balsamo cũ cũ aromatib9 vngatur p totũ & postea in panno lineo cerato inuoluat: ita tñ q facies & barba illi9 tm̃ pateãt: & circa man9 & digitos ipi9 dict9 pãnus cerat9 ita sit dispositus vt q̃lib3 digit9 cũ pollice vtriusq man9 singulatim insuat p se acsi man9 ei9 chirothecis lineis essent cooperte. ¶ Deinde corp9 induat tunica vsq ad talos lõga: & desup pallio regali adornet. Barba vero ipsius decent cponat sup pect9 illi9: & postmodũ caput cũ facie ipsius sudario serico coopiatur: ac deinde corona regia aut diadema capiti eiusdẽ apponat Postea induant manus eius chirothecis cũ aurofragijs ornate et ĩ medio digito dextre manus imponat ãnulus aureus aut deaurat9: & ĩ dextra manu sua pola rotũda deaurata ĩ qua virga deaurata sit fixa a manu ipi9 vsq ad pectus ptẽsa: ĩ cui9 sũme sũmitate sit signũ dñice crucis: qd̃ sup pect9 eiusdẽ pricipis honeste d3 collocari. In sinistra vo manu sceptrũ deauratũ habeat vsq ad aurẽ sinistram decenter protensũ: ac postremo tibie & pedes ipsius cali

gis sericis & sandalijs induantur. ¶ Deinde dict⁹ prin
ceps ita adornatus cū regni sui pōtificib⁹ & magnati-
bus cū oī reuerētia et exequijs regnalib⁹ honestissime
tradat sepulture. ¶ Si vero corp⁹ alterius fuerit tūc
tm̄ lauet corpus aqua tepida vel calida si placeat & po-
stea linteamine mūdo honeste inuoluatur: & in pheretro
locet clericis īterim dicētib⁹ ves. de die & s. ma. & postea
vigi. mortuor: vt infra. Quib⁹ dictis dicant sine nota
psi seqn. Uerba mea. Dñe ne i. q̄re ifra ī vigi. mortuor:
Dilexi. Credidi. q̄re s̄. De profundis clamaui. p̄s. Uo-
ce mea. Quere infra post laudes mort. quibus finitis
dicatur. an̄. Requiē eternā dona eis dñe: & lux perpetua
luceat eis. Kyrie eleison. Xp̄e eleyson. Kyrie eleisō. Pat
noster. Et ne nos. Sed libera. Requiem eternam do
na eis dñe. Et lux perpetua luceat eis. A porta inferi.
Erue domine animas eorum. Non intres in iudiciū.
Quia non iustificabitur. Dominus vobiscum. Et
cum spiritu tuo. Oremus.

Suscipe domine animam famuli tui N. ad te re-
uertentem: veste quoqꝫ celesti indue eam: et laua
eam sancto fonte vite eterne: vt inter gaudentes gau-
deat: et inter sapientes sapiat: et inter martyres coro-
nata incedat: et inter patriarchas et prophetas profi-
ciat: et inter apostolos christum sequi studeat: et inter
angelos et archangelos claritatem dei videat: & inter
paradisi rutilos lapides gaudium dei possideat/noti-
tiamqꝫ mysteriorum dei agnoscat: et inter cherubin et
seraphin claritatem dei videat: et inter vigintiqua-
tuor seniores cantica canticorum audiat: et inter la-
uantes stolas suas in fonte luminis vestem lauet: et in
ter pulsantes portas celestis hierusalem apertas re-
periat: et inter videntes deum facie ad faciem videat

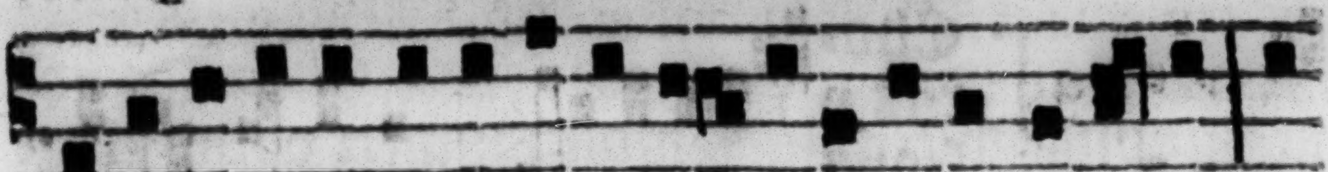
et inter cantantes canticum nouum cantet: & inter audientes celestem sonum audiat. Per. Alia oratio.

Suscipe dñe animã famuli tui N. quam de ergastulo huius seculi vocare dignatus es: et libera eam de principibus tenebrarum & de locis penarum: vt absoluta omni vinculo peccatorũ quietis ac lucis eterne beatitudine perfruatur: & inter sanctos et electos tuos in resurrectionis gloria resuscitari mereatur. Qui cum deo patre. &c. Anima eius et anime omnium fideliũ defunctorum per misericordiã dei requiescãt in pace. Amen. Deinde deportetur corpus ad ecclesiam ibidem vel in cemiterio humandũ. Quando deportari debet corpus defũcti ad ecclesiam/in primis sumat sacerdos spiculam & aspergat aquam benedictam super corpus exanime interim dicendo p̃m. De profundis quo dicto sequatur Kyrie eleison. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. Et ne nos. Requiem eternam. A porta inferi. Credo videre. Dominus vobiscum. Oremus. Oratio. Inclina domine. et oratio. Fidelium deus omnium conditor. et finiantur sub vna cõclusione sic. Qui cum deo patre et spiritu sancto. &c. Requiescant in pace. Amen. ¶ Si vero fuerit corpus mortuum cum processione incipiendum: tunc eodem modo ordinetur processio sicut in simplicibus dominicis: preter q̃ i hac processione sacerdos & ministri eius in albis cum amictibus induti incedant: chorus autem i cappis nigris quotidie. Et cum ad locum destinatum peruenerit processio cadauer ipsum sacerdos aqua benedicta aspergat/et postea thurificet interim dicendo p̃m. De profundis clamaui. vt supra dictum est. ¶ Deinde in redeundo dum deportatur corpus ad ecclesiam: cantetur sequens antiphona cantore incipiente. Antiphona

Chorus prosequatur.

Subuenite. sancti dei occurrite angeli domini suscipientes animam eius offerentes eam in conspectu altissimi. ℣. Suscipiat te christus qui vocauit te: et in sinu abrahe angeli deducant te.

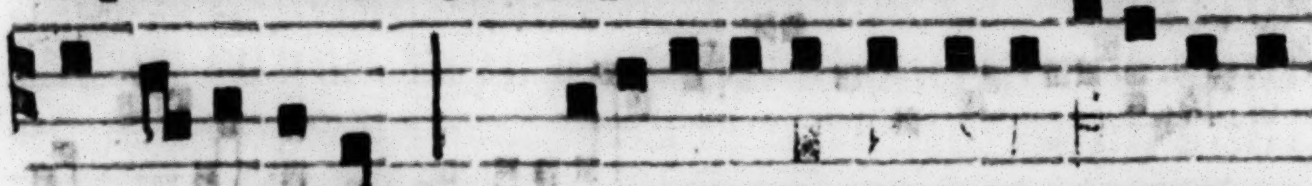
Repetatur aña. Subuenite. deinde dicatur psalmus. De profundis. ꝛ post vnūquēq; ℣. repetat āñ. ꝛ postea si necesse fuerit dicatur eodē ordine. ps. In exitu. require post in offi. sepul. deinde in introitu cemiterij vel citius inchoetur ℟. Libera me domine. et dicatur cum hoc ℣. tantum. Dies illa. require in Dirige. ante laudes. Nunq̄ autem portetur corpus alicuius defuncti circa cemiteriū: sed directe ī ecclesiā: et si corpꝰ canonici vel alterius magnatis fuerit/ ī chorum deferatur: sin autem/ extra chorum in ecclesia post orationem relinquatur. ¶ In introitu ecclesie dicitur hec āñ. cantore incipiente. Antiphona.

In paradisum deducāt te angeli in suum cōuentū: su

scipiant te martyres et perducant te in ciuitatem san

ctam hierusalem. V. Requiē eternam dona eis domi-

ne: et lux perpetua luceat eis.

Repetatur antiphona. In paradisum, qua finita sequatur.

Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson.

Deinde aspergat sacer. aqua benedicta corpus defūcti/ et thurificet: rogans astantes orare pro anima defūcti ita dicēs Pro animā. N & p aīabus omnium fidelium defunctorum. Pater noster. Et ne nos. Sed libera. A porta inferi. Erue dñe aīas eor. Non intres in iudiciū. Quia non iustificabitur. Dñs vobiscū. Oremus. Oro.

Suscipe domine seruū tuū in bonum habitaculum: & da ei requiē in regno celestis hierusalem: vt in sinu abrahe patriarche tui collocatus resurrectionis diem pstolet: et inter resurgentes ad gloriā resurgat: & cū bñdictis ad dexterā dei veniētib9 veniat: & cum possidentibus vitā eternā possideat. Per christū.

Anima eius et anime omnium fideliũ defũctorum per dei misericordiam in pace requiescant. Amen. Deinde dicantur solenniter vigilie mortuorum et postea cõpl. de die more solito. Ubi vero in die sepulture deportetur corpus ad ecclesiam/tunc immediate post predictã orationem **Suscipe do.** dicatur commendatio animarum solenniter: vt infra post vigilias mortuorum patebit. et finito ps̃o **Domine probasti.** statim incipiatur missa pro defũctis. Deinde exeat sacerdos cum stola et aqua benedicta ad locum vbi sepeliendus est mortu⁹: et signo crucis signet locum: et postea aspergat aqua benedicta. Deinde accipiat sacerdos fossoriũ vel aliud instrumentum et aperiat terram in modum crucis ad longitudinem et latitudinem corporis defuncti dicens. **Aperite michi portas iustitie et ingressus in eas confitebor domino: hec porta dñi iusti intrabunt in eam.**

DIcãtur aũt vigilie mortuorum quoti. cũ missa in capi. in crastino vsq ad vigil. natiuitatis dñi: nisi in festis. ix. lec. et a crasti. oct. epipha. vsq ad. iij feriã ante pascha: et in ipsa. iij. feria fiãt vigi. mortuorum cum ix. lec. in cõuẽtu cũ missa in crasti. nisi aliquod duplũ festum impediat: et tunc fiat predictum seruitium in aliqua die precedente ipsius hebdomade que ad hoc vacauerit: videlicet in dñica vel in secunda feria: et sic cõpleatur seruitium mortuorum vsq ad octauas pasche/nisi corpus presens forte contigerit. ¶ Post octa. vero pasche non fit seruitium mortuorum in conuẽtu: nisi corpus p̃sens affuerit: vel dies anniuersari⁹ vel dies tricẽnalis ꝯtigerit/vsq in crastinũ scẽ trinitatis. In crastino autẽ sancte trinitat. et ab hinc quotidie fiãt vigilie mortuorum vsq ad aduentum dñi: nisi per octauas et in octauis assumptionis et natiuitatis beate marie:

& dedicatio. ecclesie. Canonico vero defuncto / statutum est triginta dierum in conuentu obsequium fieri: et triginta psalteria separatim a quocunq; presbytero cantari: reliquos vero cuiuscunq; ordinis sint viginti psalteria cantare: et eorum vnumquemq; in ebdomada sua priuatim eius anniuersarium. celebrare. Impediuntur autem debite vigilie mortuorum per totum annum per festa duplicia in primis & secundis vesperis nisi corp⁹ presens affuerit: & in octa. die epiph. & in alijs octauis quando dicitur hymn⁹. Saluator mūdi. In omnibus etiam alijs festis. ix. lecẗ. et in dominicis et in festis trium lectionum & in octa. in quibus chorus regitur in primis vesperis tantum. Similiter fiat in cōmemoratione beate marie & sancti loci. Fiant autem vigiẗ. mortuorum cum. ix. p̄ls. ix. antiphonis. ix. lecẗ. quandocunq; corpus adest presens vel quando dies anniuersarius vel dies tricennaẗ. contigerit: nisi in tēpore paschali. In paschali vero tempore dicunẗ. iij. psalmi & iij. lec. cum tribus aṅis super psalmos ante lectio. qualiscunq; nocturnus dicatur: & omnes aṅe sup psalmos ad vesperas sciꝫ ad Placebo. et omnes aṅe super psalmos in laudibus dicatur. Post octauas vero pasche in quacūq; feria inchoetur officium mortuorū incipiatur a primo nocturno & compleanẗ duo sequentes nocturni in eadē ebdoma. si fieri potest. Siue aūt fieri potest siue nō: deinceps nō seruetur ordo nocẗ. sed feriarum in hoc tempore sicut in alijs temporibus obseruetur. Ita tamen q̄ quandocūq; fit seruitium pro corpore presenti cuiuscunq; fuerit: et in anniuersa. et trigint. episcoporum in predicto tēpore sēper antiphone. p̄l. V. lectioñ. & duo R̷la. dicanẗ de primo nocturno. Sciendum est q̄ in tempore paschali semper erit tertium R̷.

Libera me domine de morte. cum his tribus V. scilicet **Dies illa.** V. **Quid ergo.** V. **Nunc christe.** Quandocunqꝫ dicatur hoc predictum R. **Libera me dñe.** sēper reincipiatur post vltimum V. In anniuersarijs vero episcoporū/ et quandocūqꝫ corpus adest presens/ et in die animarū tantū: tertiū sextū et nonū R. debēt repeti ab illis clericis qui V. R. torum cātauerūt. In quotidianis obsequijs mortuorum/ videlicet qn corpus non est presēs vel dies anniuersa. vel tricēnalis nō habetur: tūc fiant vigilie mortuorum cū tribus lectionib⁹ tantū et. ix. p̄s et vna sola āñ. super p̄os hoc modo. Ad vesperas vna sola āñ. scꝫ **Placebo.** p̄s **Dilexi.** p̄s **Ad dñm cum tribularer.** p̄s **Leuaui.** p̄s. **De profundis.** p̄s. **Confitebor.** iij. Repetita āñ. post psalmos: dicat sacerdos executor officij. V. **A porta inferi.** R. **Erue dñe aīas eorū.** āñ **Audiui vocē.** p̄s. **Magnificat** Sequatur **Kyrie eleysō. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater nr̄.** Deinde sine pronūciatiōe **Et ne nos.** dicatur iste p̄s sine nota **Lauda aīa mea.** finito p̄o. dicat sacerđ. loco nec habitu mutato V. **Requiē eternam. Et lux. A porta. Erue dñe. Credo videre. In terra viuentiū. Dñs vobiscū. Et cū spū tuo.** Tres orationes dicātur tā ad **Placebo.** q̄ ad **Dirige.** sub terminatione. quarū. j. pro ep̄is. ij. pro fratribus et sororibus. iij. generalis. Et dicantur iste orationes ad **Placebo.** per totū annū. Or. **Deus qui inter apostolicos.** Oratio **Deus venie.** Orō **Fidelium de⁹.** Nō dicatur **Dñs vobiscū.** neqꝫ **Requiescant in pace.** sed statim sine inuit. incipiat āñ. **Dirige.** tamē quādo **Dirige.** nō dicatur statim post **Placebo.** vt in xl. et quādo orationēs predicte dicant in lau. vt a die animarū vsqꝫ ad. iiij. feriam ante pascha: tunc dicatur ab ipso sacerdote executore officij. V. **Requiescāt in pace.** sine **Dñs vobiscū.**

post orationem. Ad **Dirige** super omnes ps̄os ante lectiones hec sola antiphona. **Dirige**. ps. **Uerba mea.** ps. **Dn̄e ne in furore.** i. ps. **Domine deus me⁹.** ps. **Dn̄s regit.** ps. **Ad te dn̄e leuaui.** ps. **Dominus illuminatio.** ps. **Expectans.** ps. **Beatus qui intelligit.** ps. **Quemadmodum.** repetita an̄a post ps̄os sacerdos executor officij dicat ℣⁹. **Complaceat tibi domine vt eruas me.** ℟. **Domine ad adiuuandum me respice. Pater nr̄.** Deinde dicat sacerd̄. in audientia. **Et ne nos.** Chorus. **Sed libera nos.** Similiter in audientia oēs lec. legant in secūda forma ℣. quoq ℟ior. ab ipsis lectoribus dicant: ita q̄ .i. & .iij. lec. ex parte chori legant: & .ij. lect. ex altera parte: & hec oīa sine nota dicant statim post vespas de die & de sācta maria ante 2ple. de die. In lect. legēdis et ℟ijs cātādis ordo feriarū seruet. videlʒ die dn̄ica / & fer. iiij. lec. & ℟ia de .i. noc. & .ij. & .v. fer. lec. & ℟ia de .ij. noc. & .iij. & .vi. fer. lec. & ℟ia de .iij. noc. ita tn̄ q̄ sēper in .iij. & vj. fer. sit tertiū ℟. **Libera me dn̄e de vijs inferni.** In obsequijs mortuorum cū .ix. ps̄is et .iij. lec. tertium ℟. nunq̄ repetatur. Ante laudes quando sequūtur laud. continue: vt a festo sācte trinita. vsq; ad festum omniū sanctorū: dicat sacerdos hunc ℣. **Requiescant in pace.** ℟. **Amen.** In laudibus hec sola an̄. **Exultabūt domino.** ps. **Miserere.** ps. **Te decet.** ps. **Deus deus me⁹.** ps. **Ego dixi.** ps. **Laudate dominū de celis.** Repetita antiphona post psalmos dicat sacerdos versum. **Requiem eternam.** ℟. **Et lux perpetua.** antiphona. **Ego sum.** ps. **Benedictus.** sequatur **Kyrie eleysō. Christe eleysō. Kyrie eleyson. Pater noster.** deinde sine pronunciatione **Et ne nos.** dicatur sine nota iste psalm⁹. **Exaltabo te.** Deīde dicat sacerdos **Requiē eternā. Et lux perpe. A porta inferi. Erue dn̄e. Credo videre. In terra viuē**

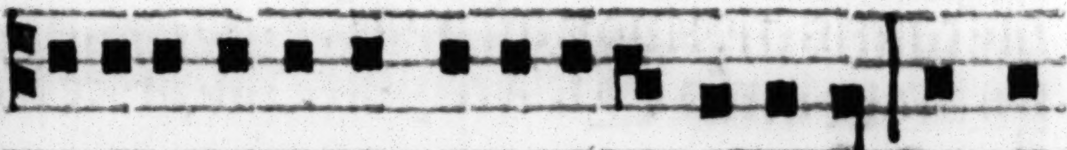
tium. Dn̄s vobiscum. Oremus. Oratio. Deus cuius mie. Oratio. Inclina domine aurem. et finiantur sub vna terminatione sic. Per christum dominum nostrū. Sequatur Oremus. Deinde dicuntur orationes p defunctis familiaribus ad placitum: quibus expletis sequatur oratio generalis in audientia: scilicet Animabus quesumus domine. q̄ terminetur sic. Qui cū deo patre & spiritu sancto viuis et regnas de9. Per omnia secula seculorum. ℟. Amen. Requiescant in pace. ℟. Amen. sine Dn̄s vobiscum. Quando laudes nō sequū tur continue post lectiones/ vt a die animarum vsq ad iiij. feriā ante pascha: tunc non dicat̄ ante laudes versiculus Requiescant in pace. sed post vltimū ℟. dicatur Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. sine Et ne nos. deinde dicatur ps. Exaltabo. sine nota cū ℣. & ocōne q̄ dicende sunt ad laudes alio tēpore. Laudes vero tunc dicuntur post matuti. de die & de sācta maria supradicto modo/ & tunc post psalmū Benedictus. dicitur Kyrie eleyson. Christe eleysō. Kyrie eleyson. Pater nr̄. sine Et ne nos. cum ps̄. Voce mea. ij. cū ℣. & oratione que dicebantur ad Placebo. & hec omnia tā ad Placebo. q̄ ad Dirige. sine nota dicunt̄. ¶ Sciendum est q quādocunq dicitur seruitium mortuorum in conuentu nisi corpus presens fuerit: vel anniuersarius epōrum vel decanorū: & nisi in die aīarū: semp dicitur Placebo. sedēdo vsq ad ān. post ps̄os: similiter fiat in laud. Ad Dirige vero p totū tēp9 sedet chor9 nisi dū ān. sup ps̄os ante lectiones dicit̄ vsq ad inceptionē lect. Ita tn̄ q lect. & ℣. ℟. eor stando dicunt̄: & legātur ab ijs clericis scilicet q̄ dicturi sunt tantum: chorus vero interim sedeat. In repetitione autē noni ℟ij post vltimū ℣. stet chorus vsq ad. j. ān. incipiēdā super laudes.

Prostratus vero debet esse chorus in omni feria: quando de feria agitur extra tps pascha. in vigil. mortuor. iij. lec. ad **Placebo.** ex quo dicitur **Kyrie eleyson.** donec vltima oratio cōpleatur: & ad **Dirige.** similiter, dū dicitur **Pater nr.** ante lec. & post vltimū R. quādo non sequuntur continue laudes: & post p̄m. **Bndictus.** eodē modo quo post p̄m. **Magnificat.** ad **Placebo.** Et hoc sit generale per totū annū q quotiens fiunt genuflexiones in choro ad vesperas vel ad matutinas diei: totiēs fiant in sequētibus obsequijs mortuorū q̄uis fiāt. ix. lectiones nisi corpus presens fuerit: vel dies anniuersa. eiusdē ecclesie episcoporū: tūc eni genuflectere chorū nō licet: sed continue stare tenetur ad **Placebo.** quousq3 finiatur: & etiā in singulis nocturnis ad **Dirige.** dū dicitur oratio dñicalis ante lec. & in laud. tm̄ ad primū p̄m. scz **Miserere.** & a versiculo ante p̄m. **Bndict9.** quousq3 illius obsequij officiū expleat. In reliqua psalmodia & in omnibus alijs sedere debet. ¶ Sciendū est q in vigilia mortuor nunq̄ fiūt prostrat. in paschali tempore: nec in aliquo festo triū vel. ix. lec. nec in cōmemoratione beate marie vel sancti loci. nec in oct. nec infra octa. sanctor. ¶ Quādo vero corp9 adest presēs & in anniuersarijs episcopor oēs clerici stare tenētur ad **Placebo.** per totū tēp9, ad **Dirige.** vt in alio tēpore, ad laudes similiter p totū tempus nisi ab inceptione p̄i. **Te decet.** vsq3 ad V. ante **Benedictus dñs.** In vigilia quoq3 mortuorū. iij. lectionū extra tēpus paschale oēs versiculi dicātur a sacerdote executore officij loco nec habitu mutato. In vigilia mortuorum. ix. lect. simplici. j. ān. super psalmos ad **Placebo.** in superiori gradu ichoetur. cet. omnes ān. in prima forma discurrāt excepta ān. super **Magnificat.** & prima ān. super p̄os ad **Dirige.** et. j. ān.

ad laud. & an. super Benedictus. que in superiori gradu discurrant. Tres prime lectiones in prima forma legãtur: loco nec habitu mutato: sua quoque R. ia ab eisdem lectoribus cantentur. Tres medie lectiões in .ij. forma cũ suis R. ijs dicãtur. Tres ultime lectiones in superiori gradu eodem modo cum suis R. ijs dicant. Ita tñ q secundus V. ultimi R. ij in eodem gradu ex opposito dicatur. Tertius similiter ex parte chori ĩ eodẽ gradu dicatur: cetera ut predictũ est sunt exequẽda. ¶ Iste modus seruitij mortuorum locũ habet in omni anniuersa. et triginta. post primũ diẽ triginta. ¶ In anniuersa. tñ simplici canonicorũ ultimũ R. a duobus de superiori gradu dicatur ad gradũ chori habitu nõ mutato cum suis trib⁹ V. ¶ In prima quoque die trigint. simplicis canonici eodẽ modo ultimũ R. dicatur: sed tñ post ultimũ V. R. ij ab ipsis cantoribus ad gradũ chori repetatur responsoriũ & a choro percãtetur. Preterea sexta lectio in superiori gradu cũ suo respõsorio dicatur. ¶ In anniuersarijs vero archidiaconorum & subdiaconorum vel succentorum modus seruitij fiat sicut in primo trigintali simplicis canonici. ¶ In ãniuersa. cãtorum/thesaurar. cancellar. ant. que in simplicib⁹ vigilijs solẽt esse in prima forma/in secunda forma discurrant ceteris ut i die trigintalis de canonico. ¶ In anniuersarijs decani simile seruitium obseruetur quod de ceteris personis/excepta q tertia lectio in secunda forma/quinta lectio in superiori gradu cũ suo responsorio dicatur. ¶ De personis vero ecclesie in episcopos promotis ĩ alijs ecclesijs fit seruitiũ in eorum ãniuersarijs iuxta dignitatis sue exigẽtiã quã ante promotionẽ in ecclesia Sarisbu. habuerũt. ¶ De alijs vero episcopis extraneis & pro regibus pro quibus fit seruitiũ: eo modo fiat quo in anniuersa=

riis canonici simplicis. ¶ Sciendū tamē est q̄ de aliis solūmodo fit seruitiū in anniuersariis que scribunt in martyrologio. Sciendū est autē q̄ in anniuersariis. iiij. principaliū personarū excellentior sacerdos exequitur officiū. Episcopus vero in anniuersariis episcoporū predecessorū officiū exequitur. In anniuersa. et trigint. epor. Sarisbu. ecclesie totū seruitiū discurrit more duplicis festi scz Johannis baptiste. habitus tñ nō mutetur in legendo vel cantādo. Tabula etiā de lectionibus legendis & Ꝛ. iis cantandis disponit sicut in predicto festo: excepto q̄ nullū Ꝛ. m a tribus cantatur nisi nonum. Tertiū quoq̄. vj. & .ix. repetantur ab illis clericis qui versum responsorij cātauerunt: lectiones vero nō in pulpito sed ad gradū chori super lectrinū legant. Executor tñ officij in orationibus dicēdis/locū nō mutet nec habitū. Oēs aūt versiculi dicantur & respondeātur sub eodē tono quo in tribus noctibus ante pascha: sed in audientia non respōdeantur. ¶ In oibus aliis anniuersariis & trigintalibus. j. aña super primū psalmum ad **Placebo.** in superiore gradu inchoetur. cetere omnes āe in secunda forma discurrant per ordinē: excepta aña super ỹm. **Magnificat.** et. j. aña super primū psalmum ad **Dirige.** & .j. antiphona ad laudes & aña super **Bñdictus** que in superiore gradu discurrant. Sex prime lectiones in. ij. forma legant loco nec habitu mutato. Ꝟ. quoq̄ Ꝛ. ior. ab eisdē lectoribus cantent. Septima lectio cū Ꝟ. Ꝛ. ij sui & sic deinceps in superiore gradu supradicto modo discurrant. Ita tamē q̄. ix. Ꝛ. a duobus de superiore gradu cātetur ad gradū chori habitu nō mutato cū suis Ꝟ. ¶ Et sciēdum est q̄ sēper dicatur a sacerdote **Et ne nos.** post Pater noster. ante inceptionē lectionis qñcūq̄ dicat seruitiū mortuor. tā. iij. q̄. ix.

lectionum. Oēs vero R. ab aliquo sacerdote de superiore gradu dicantur sub eodem tono quo in tribus noctibus ante pascha loco nec habitu mutato: vel ab executore officij/ & rñdeat chor9 supradicto modo. ¶ Quādo vero fit seruitium pro corpore presenti non pro canonico: omnes ān. preter quinqȝ principales in secūda forma supradicto modo discurrant: due prime lect. cū suis R. in. j. forma. iij. & iiij. in. ij. forma. v. & sic deinceps in superiori gradu. Singula vero Rīa a duob9 ad caput defuncti ad orientem conuersis habitu non mutato cātentur: vltimum vero responsorium a tribus cū repetitione cantetur loco & habitu supradicto. Ita tamen qꝫ ab ipsis cantoribus cantetur et inchoetur. Singuli vero versiculi a duobus pueris ibidem dicantur habitu non mutato: non respondeantur in audientia quando dicūtur a duobus: cetera vt in alijs vigilijs predictis.

Equiem eternam dona eis domine. Et lux

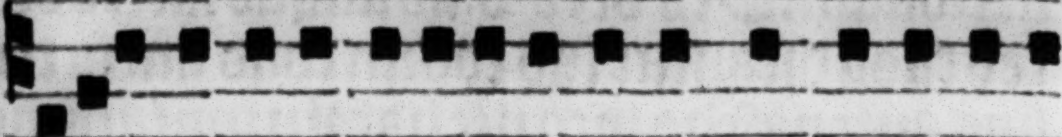

perpetua luceat eis.

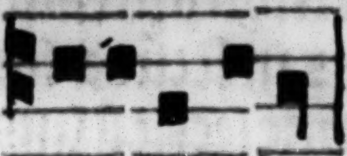
Si vero fuerit corpus canonici cuiuscunqȝ: eodem modo fiat seruitium sicut in anniuersarijs episcoporum eiusdem ecclesie. ¶ In vigilijs mortuorum ad vesperas sine Deus in adiutorium. incipiatur in superiori gradu. Antiphona.

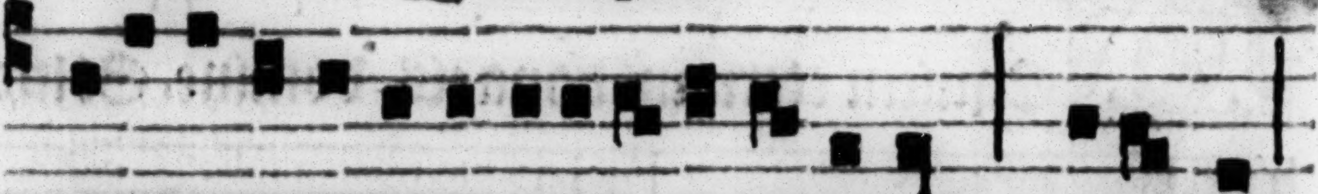
Placebo. E.u.o.u.a.e. Psalmus.

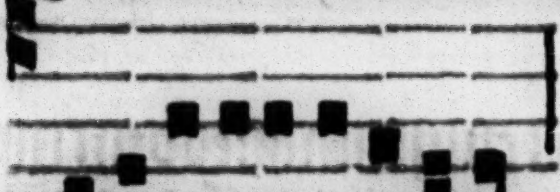
Dilexi quoniā exaudiet dominus vocē ora-

tionis mee. Quia inclinauit aurē suam michi: et in diebus meis inuocabo. Circūdederunt me dolores mortis: et pericula inferni inuenerunt me. Tribulationem et dolorem inueni: ꝛ nomē dn̄i inuocaui. O dn̄e libera aīam meā/misericors dn̄s ꝛ iustus: ꝛ deꝰ noster miseretur. Custodiens paruulos dn̄s: humiliatus sū et liberauit me. Cōuertere aīa mea in requiē tuā: qꝛ dn̄s bn̄ fecit tibi. Qꝛ eripuit aīam meā de morte/oculos meos a lachrymis: pedes meos a lapsu. ¶ Iste sequēs ꝟ. scꝫ Placebo dn̄o in regione viuorū. eo ꝙ idem est cū ān. sequēti: non dicatur pro versu nisi tantū in quotidianis obsequijs mortuorꝝ qn̄ vna sola ān. dicitur super psal. sed finito versu Quia eripuit. īmediate sequatur ān.

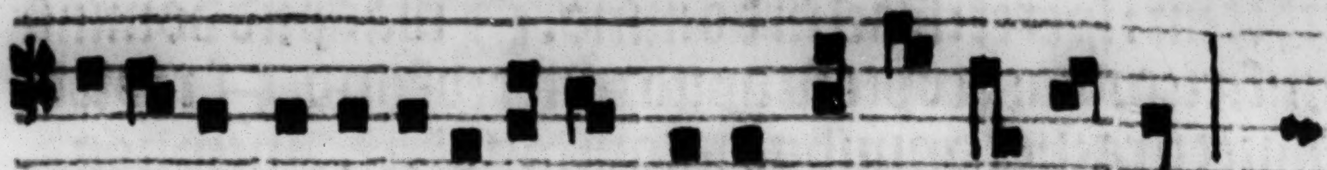

Placebo domino in regio ne viuorum. ān. Heu me.

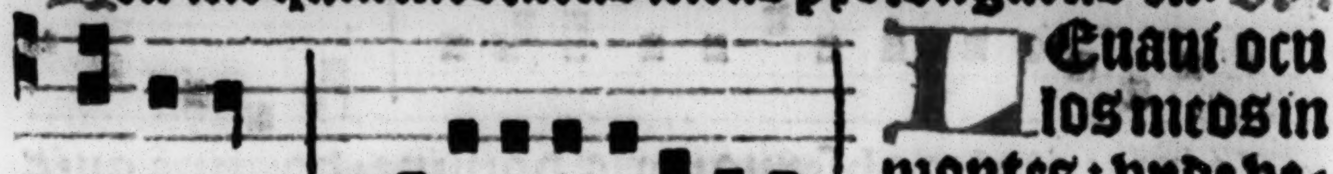

E. u. o. u. a. e. Psalmꝰ.

Ad dn̄m cū tribularer clamaui: et exaudiuit me. Dn̄e libera aīam meam a labijs iniquis: ꝛ a lingua dolosa. Quid detur tibi aut quid apponatur tibi: ad linguam dolosā: Sagitte potētis acute: cum carbonibꝰ desolatorijs. Heu michi qꝛ incolatus meus prolongatus est: habitaui cū habitantibus cedar/multū incola fuit anima mea. Cū his qui oderunt pacē eram pacificus: cum loquebar illis impugnabāt me gratis. ān.

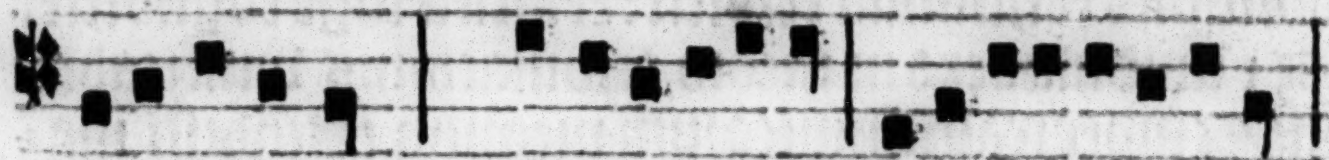
Heu me quia incolatus meus prolongatus est. Ps.

Levaui oculos meos in montes: vnde ve-
Dominus. E.u.o.u.a.e. Psalm9. niet auxiliu͂ michi.
Auxilium meum a domio: qui fecit celum et terram.
Non det in commotionem pedem tuum: neq̃ dormi-
tet qui custodit te. Ecce non dormitabit neq̃ dormiet:
qui custodit israel. Dominus custodit te domin9 pro-
tectio tua: super manum dexteram tuam. Per die͂ sol
non vret te: neq̃ luna per noctem. Dominus custodit
te ab omni malo: custodiat animam tuam dominus.
Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuu͂:
ex hoc nunc ⁊ vsq̃ in seculum. Antiphona.
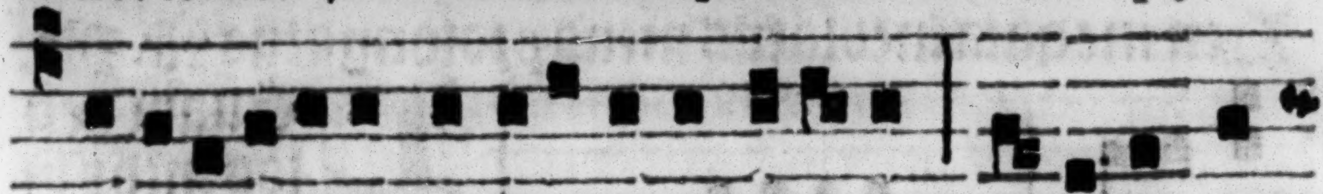

Domin9 custodit te ab omni malo custodiat anima͂

tuam dominus. An. Si iniquitates. Euouae. Psalm9
De profundis clamaui ad te domine: domine ex-
audi vocem meam. Fiant aures tue intenden-
tes: in vocem deprecationis mee. Si iniquitates obser-
naueris domine: domine quis sustinebit? Quia apud
te propitiatio est: ⁊ propter legem tuam sustinui te do-
mine. Sustinuit anima mea in verbo eius: sperauit
anima mea in domino. A custodia matutina vsq̃ ad

noctem: speret israel in domino. Quia apud dominū misericordia: et copiosa apud eum redēptio. Et ipse redimet israel: ex omnibus iniquitatibꝰ eiꝰ. Antiphona.

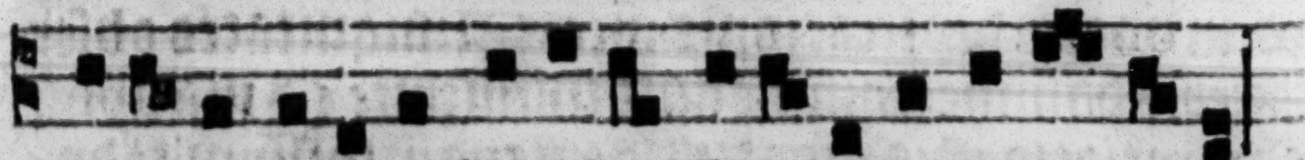

Si iniquitates obseruaueris domine: domine quis

sustinebit. An. Opera. Euouae. Psalmus.

Confitebor tibi domine in toto corde meo: quoniam audisti verba oris mei. In conspectu angelorum psallam tibi: adorabo ad templum sanctum tuum et confitebor nomini tuo. Super misericordia tua et veritate tua: quoniam magnificasti super omne nomen sanctum tuum. In quacunque die inuocauero te exaudi me: multiplicabis in anima mea virtutem. Confiteantur tibi domine omnes reges terre quia audierunt omnia verba oris tui. Et cantent in vijs domini: qm̄ magna est gloria dn̄i. Quoniam excelsus dominus et humilia respicit: et alta a lōge cognoscit. Si ambulauero in medio tribulationis viuificabis me/et super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam: et saluum me fecit dextera tua. Dominus retribuet pro me/domine misericordia tua in seculum: opera manuum tuarum ne despicias. Antiphona.

Ope ra manuum tuarum domine ne despi cias.

Deinde dicitur versiculus hoc modo.

R. Erue domine aīas eorum. ¶ Et sciendū est q̄ quandocūq̄ corpus presēs fuerit & in anniuersarijs & trigintalib⁹ episcoporum Sarisbu. ecclesie. et in die animarum omnes R. tam ad Placebo. q̄ ad Dirige. a duobus pueris pariter stantibus ad orientem conuersis habitu nō mutato / sub tono supradicto cantentur: et sub silentio respondeantur. Ita q̄ in anniuersarijs et trigintalibus episcoporum / et in die animarum ad gradum chori in medio: & quādocunq̄ corpus presens affuerit ad caput defuncti dicantur. ¶ In omnibus vero alijs anniuersarijs et trigintalibus: et quando vltimo fit seruitium mortuorū ante pascha: omnes R⁹. ab aliquo sacerdote in superiori gradu vel ab executore officij loco nec habitu mutato sub tono supradicto dicantur. & tunc semper respondeat chorus sub hoc tono.

A porta inferi.

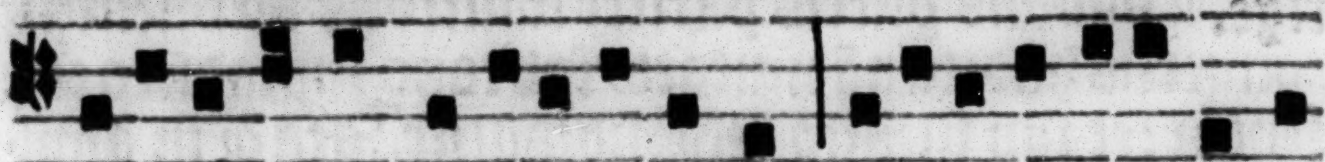
Responsorium.

Erue domine animas eorum. an. Audiui vocem.

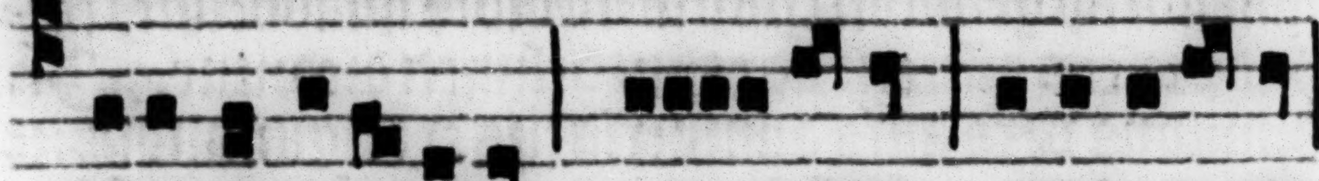
Euouae. Psalmus.

Magnificat anima mea dn̄m. Et exultauit sp̄us me⁹: in deo salutari meo. Q̄r respexit humilitatem ancille sue: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit michi magna qui potens est: et sanctum nomen eius. Et misericordia eius a progenie in progenies: timentibus eum. Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. Deposuit potentes de sede: et exaltauit humiles. Esurientes impleuit bonis: et diuites

dimisit inanes. Suscepit israel puerū suū: recordatus misericordie sue. Sicut locutus est ad patres nostros: abraham & semini eius in secula. ¶ Nūq̄ thurificetur corp⁹ alicuius defuncti ad Placebo domino vel ad Dirige domine. secundum vsum ecclesie Sarisbu. Aña.

Audiui vocem de celo dicentem: beati mortui qui in

domino moriuntur. Kyrie eleyson. Christe eleysō.

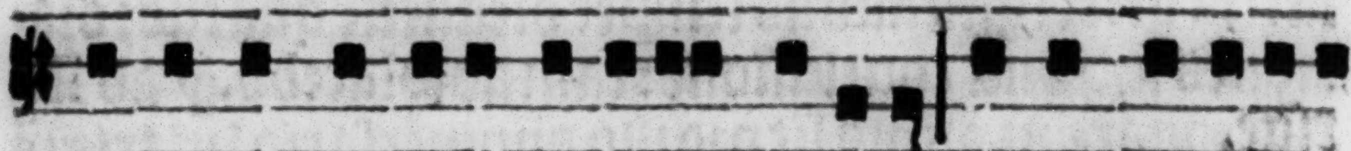

Kyrie eleyson.

Pater noster. Deinde sine pronunciatione Et ne nos. dicatur iste psalmus sine nota.

Lauda anima mea dominum: laudabo dominum in vita mea: psallam deo meo q̄diu fuero. Nolite confidere in principibus: nec in filijs hominū in quibus non est salus. Exibit spiritus eius et reuertetur in terram suam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Beatus cuius deus iacob adiutor eius spes eius in domino deo ipsius: qui fecit celum et terram mare et omnia que in eis sunt. Qui custodit veritatem in seculum/facit iudicium iniuriam patientibus: dat escam esurientibus. Dominus soluit compeditos: dominus illuminat cecos. Dominus erigit elisos: dominus diligit iustos. Domin⁹ custodit aduenas pupillum et viduam suscipiet: et vias peccatorum disperdet. Regnabit dominus in secula de⁹ tuus syon: in generatione et generationem.

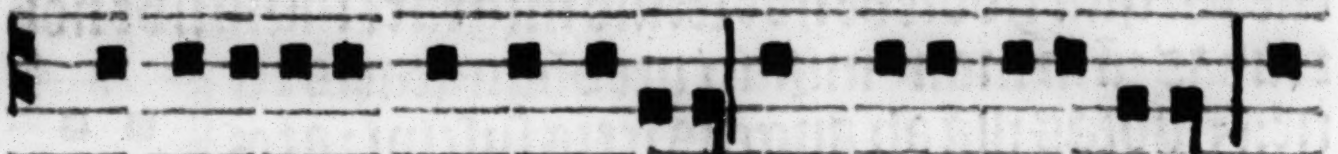
¶ Finito psalmo: dicat sacerdos loco nec habitu mutato hunc versiculum sequentem. Uersus.

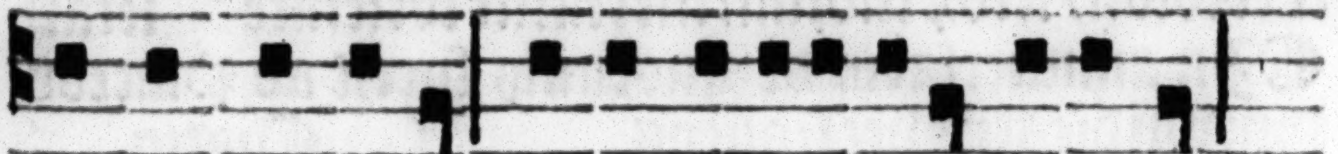
Re quiē eternam dona eis domine. Et lux perpetua

luceat eis. A porta īferi. Erue domine animas eorꝫ.

Credo videre bona domini. In terra viuētiū. Do

minus vobiscum. Et cum spiritu tuo. Oremus.

¶ Sciēdū est ꝙ quādocūqꝫ corpꝰ adest p̄sēs: nisi fuerit episcopi/regis/regine/vel alterius magnatis: sēp dicā tur sub tono sequēti ꝛ sub vna ꝯclusiōe tā ad Placebo. ꝙ ad Dirige. quatuor orationes: quarꝫ Prima sit pro corpore presenti. Secunda pro episcopis. Tertia ꝑ fratribus et sororibus. Et quarta generalis. ¶ Si vero eodē die dies anniuersarius vel trigintale alicuius non cōplete cōtigerit: tunc sit secunda oratio ꝑ illo anniuersario vel trigintali: tertia pro fratribus ꝛ sororibus: et quarta generalis. Et si trigintale simul cū anniuersario eodē die cōtigerit: tunc sit secunda oratio pro illo trigintali: tertia pro anniuersario: et quarta generalis.

¶ Tamē hoc non vsitatū est in ecclīa Sarisbu. immo differātur ibidem huiusmodi solēnitates: ꝛ vnaqueqꝫ

per se solennitas celebretur: licet in ecclesijs parochiali bus fieri nõ valeat. ¶ Similiter in omnibus anniuer sarijs vel trigintalibus semper dicantur quatuor ora tiones sub vna conclusione: tam ad **Placebo.** q̄ ad **Dirige.** quarum prima sit pro illo anniuersario vel trigin tali; secunda pro episcopis: tertia pro fratribus et soro rib9: et quarta generalis. ¶ Pro corpore p̄senti cuiuscũ q̄ fuerit tã ad **Placebo.** quã ad **Dirige.** dicit hec Oro.

Deus cui pprium est misereri sẽp et parcere/te sup plices depcamur pro aĩa famuli tui vel famule tue N. quã hodie de hoc seculo migrare iussisti: vt non tradas eã in man9 inimici nec obliuiscaris i fi nẽ: sꝫ iubeas illã ab angelis sctis suscipi: atq ad reginẽ viuorũ pduci: et quia in te sperauit et credidit/sctõr tuorum mereatur societate letari.

¶ In anniuersario de quocũq fuerit ad **Placebo.** tantum dicatur hec sequens Oratio.

Deus indulgentiarum domine da anime famuli tui vel famulorum tuorum N. cuius vel quorũ anniuersarium depositionis diem commemoramus: refrigerij sedem quietis beatitudinem / luminis clari tatem. ¶ Pro trigintali complendo vel completo seu commemoratione vnius defuncti vel plurimorũ tam ad **Placebo.** q̄ ad **Dirige.** dicitur hec Oratio.

Deus cui proprium est misereri semp et parcere/ propitiare anime famuli tui vel famule tue N. et omnia eius peccata dimitte: vt mortis vinculis ab solutus vel absoluta/trãsire mereatur ad vitã. ¶ Pro episcopis defũctis ad **Placebo.** tm̃ dicitur ista Oratio.

Deus q̃ iter apostolicos sacerdotes famulos tu os põtificali fecisti dignitate cẽseri / p̄sta q̄s vt quorũ vicẽ ad horã gerebãt in terris: eorum perpetuo

consortio letentur in celis. ¶ Pro fratrib⁹ & sororibus nostris ad **Placebo.** tantum dicitur ista seques Oro.

Deus venie largitor et humane salutis auctor/ q̄s clem͂etiā tuā: vt nostrarū cōgregationū fratres & sorores q̄ ex hoc sc̄lo trāsierūt: intercedēte beata maria semper virgine & beato michaele archangelo cū oib⁹ sc̄tis ad ꝑpetue b͞titudinis ꝯsortiū ꝑuenire ꝯcedas

¶ Oratio generalis ad **Placebo.** tm̄ dicenda. Oratio.

Fidelium deus omnium conditor & redemptor/ animabus omniū fideliū defūctorum remissionem cūctoꝝ tribue peccatorum: vt indulgētiam quam semper optauerunt pijs supplicationibus con-

sequātur. Qui cū deo patre & spiritu sācto viuis & re-

gnas deus. Per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Non dicitur **Dominus vobiscū.** neq̃ **Requiescāt i pace.** sed absq̃ interuallo īcipiant matutine mortuoꝝ: vt patet inferius. Tamen quādocūq̃ nō dicitur **Dirige.** statim post **Placebo.** vt i die animarū. & in .xl. & quādo orationes predicte dicunt in laudib⁹: vt a die animarū vsq̃ ad quartam feriam ante pascha: tūc finita oratione **Fidelium.** vt supradictum est: statim dicat sacerdos executor officij sine **Dominus vobiscum.** hoc modo.

Requiescant in pace. ℟. **Amen.**

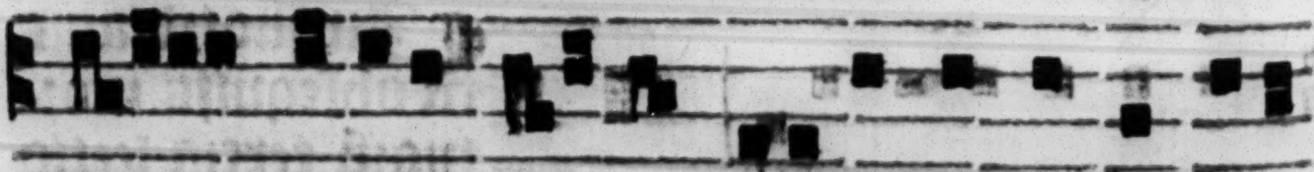
¶ In quotidianis in obsequijs mortuorū tertia lectio semper sine nota di

catur et respondeat. Ad matutinas mortuorum non dicitur **Domine labia.** nec **Deus in adiutorium.** sed sine inuitatorio et sine psalmo **Venite.** incipiat antiphona in superiori gradu hoc modo. In primo nocturno. Antiphona.

Verba mea auribus percipe domine intellige clamorem meum.

Dirige. E.u.o.u.a.e. ps. **Intende voci orationis mee: rex meus et deus meus. Quoniam ad te orabo domine: mane exaudies vocem meam. Mane astabo tibi et videbo: quoniam non deus volens iniquitatem tu es. Neque habitabit iuxta te malignus: neque permanebunt iniusti ante oculos tuos. Odisti omnes qui operantur iniquitatem: perdes omnes qui loquuntur mendacium. Virum sanguinum et dolosum abominabitur dominus: ego autem in multitudine misericordie tue. Introibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. Domine deduc me in iustitia tua propter inimicos meos: dirige in conspectu tuo viam meam. Quoniam non est in ore eorum veritas: cor eorum vanum est. Sepulchrum patens est guttur eorum/ linguis suis dolose agebant iudica illos deus. Decidant a cogitationibus suis/ secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos: quoniam irritauerunt te domine. Et letentur omnes qui sperant in te: in eternum exultabunt et habitabis in eis. Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum: quoniam tu benedices iusto. Domine vt scuto bone voluntatis tue coronasti nos.** Antiphona.

Diri ge domine de us meus in conspectu tuo

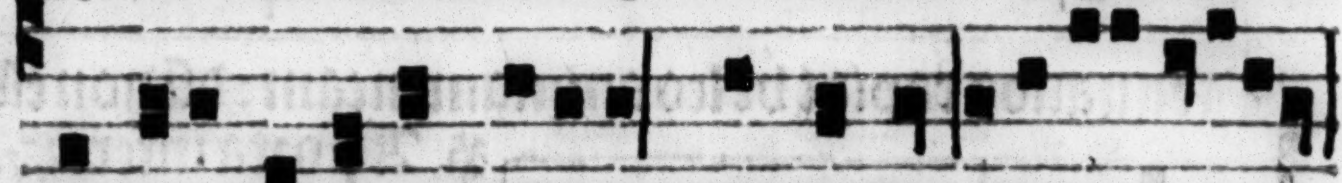

viam meam. an. Conuertere. E.u.o.u.a.e. Psalmus.

DOmine ne i furore tuo arguas me: neqꝫ i ira tua corripias me. Miserere mei dn̄e qm̄ ifirm⁹ sū: sana me dn̄e qm̄ conturbata sunt ossa mea. Et aīa mea turbata est valde: sed tu dn̄e vsqꝫquo. Cōuertere dn̄e ⁊ eripe animā meā: saluū me fac ꝑpter miām tuā. Qm̄ non est in morte qui memor sit tui: in inferno autē quis cōfitebitur tibi? Laboraui in gemitu meo lauabo per singulas noctes lectū meū: lachrymis meis stratū meū rigabo. Turbatus est a furore oculus meus: inueterasui inter omnes inimicos meos. Discedite a me oēs qui operamini iniquitatē: qm̄ exaudiuit dominus vocē fletus mei. Exaudiuit dn̄s deprecationem meam: dominus orationem meā suscepit. Erubescant et cōturbentur vehementer omnes inimici mei conuertantur et erubescant valde velociter. Antiphona.

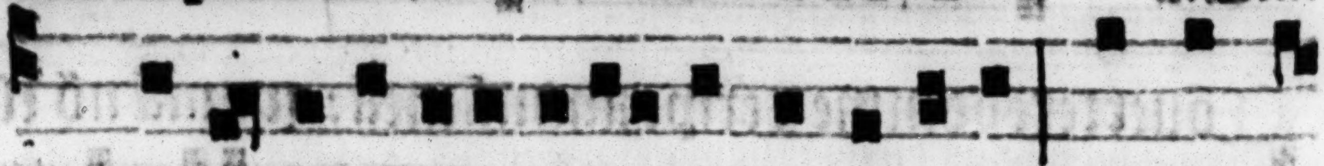
Cōuertere domine ⁊ eripe animā meā: quoniā nō est

in morte q̄ memor sit tui. ā. Nequādo. E.u.o.u.a.e. ps.

DOmine deus meus in te speraui: saluum me fac ex omnibus persequentib⁹ me ⁊ libera me. Nequando rapiat vt leo aīam meā dū nō est qui redimat neqꝫ qui saluum faciat. Domine deus me⁹ si feci istud: si est iniquitas in manibus meis. Si reddidi retribuen

tibus michi mala: decidā merito ab inimicis meis inanis. Persequatur inimicus aīam meā / ⁊ cōprehendat et conculcet in terra vitā meā: ⁊ gloriā meā in puluerē deducat. Exurge domine in ira tua: ⁊ exaltare in finibus inimicoꝝ meoꝝ. Et exurge domine deus me⁹ i precepto quod mandasti: ⁊ synagoga populoꝝ circundabit te. Et propter hāc in altum regredere: dn̄s iudicat populos. Iudica me domine secundū iustitiam meā: et secundū innocentiā meā sup me. Consumetur nequitia peccatorū et diriges iustū: scrutans corda ⁊ renes deus. Iustum adiutorium meū a dn̄o: qui saluos facit rectos corde. Deus iudex iustus fortis ⁊ patiēs: nunquid irascitur per singulos dies. Nisi cōuersi fueritis gladiū suū vibrauit: arcū suū tetendit ⁊ parauit illū. Et in eo parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit. Ecce parturit iniustitiam concepit dolorem: ⁊ peperit iniquitatem. Lacum aperuit et effodit eū: et incidit in foueā quam fecit. Conuertetur dolor eius in caput eius: et in verticem ipsius iniquitas eius descendet. Confitebor domino secundum iustitiam eius: et psallam nomini domini altissimi. Aña.

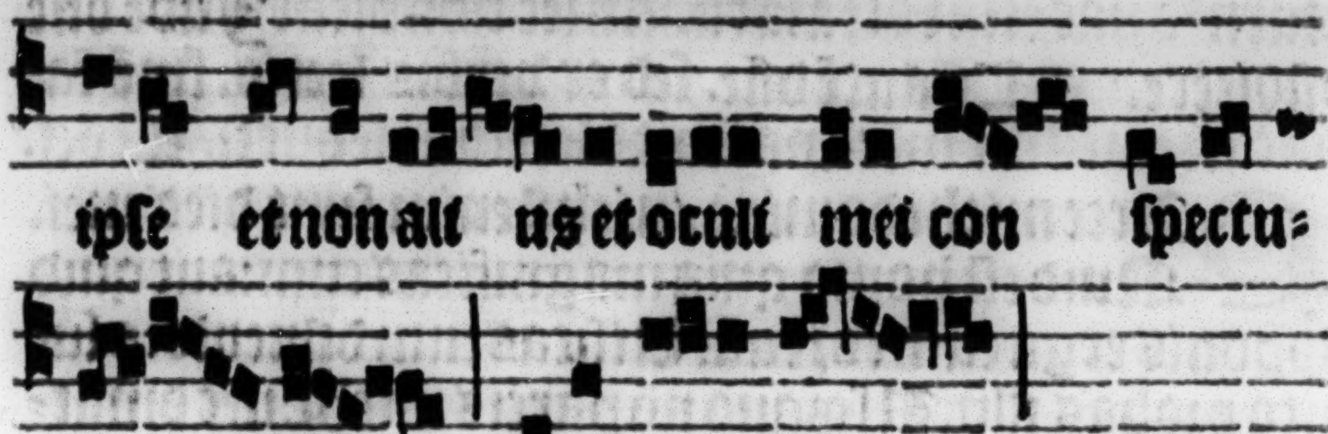
V. A porta inferi. R. Erue dn̄e aīas eorū. Pater nr̄. Deinde

qui redimat / neq̧ q̄ saluū faciat dicat sacerdos in audientia sub tono ꝯsueto. Et ne nos. Chor⁹ sit' i audientia sub eodē tono rn̄deat. Sz libera. qd̄ p totū annū obseruet i obseq̄js mortuoꝝ cū nōta dicēdis qualiscūq̧ no

cturn⁹ dr: ac etiã i die aiarũ. Añ lec. non dicat Jube dñe bñdicere. nec Tu autẽ dñe. sed ex verbis lectio. finẽ faciãt lectores: vt infra patebit i lectione sequẽti. Lcõ. j.

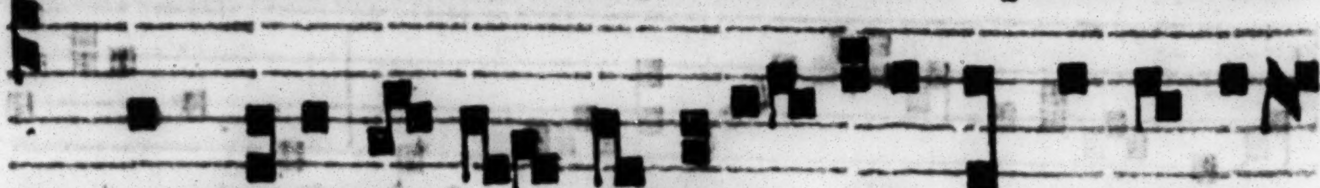
PArce michi domine / nichil enim sunt dies mei. Quid est homo quia magnificas eum: aut quid apponis erga eum cor tuũ: Uisitas eum diluculo: & subito probas illũ. Usqꝫ quo nõ parcis michi: nec dimittis me vt glutiã saliuã meã: Peccaui. Quid faciã tibi o custos hominũ: Quare posuisti me contrariũ tibi: & fact⁹ sum michimetipsi grauis: Cur nõ tollis peccatũ meum & quare nõ aufers iniquitatem meã: Ecce nunc in puluere dormio: & si mane me quesieris. Et finat sic.

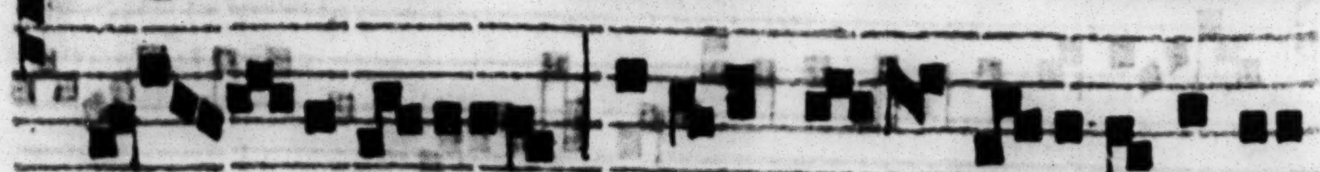
nõ subsistam. Eodẽ modo finiant omẽs lectiões ꝓter secũdam. ℟. Credo ꝙ redemptor meus vi uit et in nouissimo di e de ter ra surre cturus sum. Et in carne me a vide bo de um saluato rem me um. ℣. Quẽ visurus sum ego

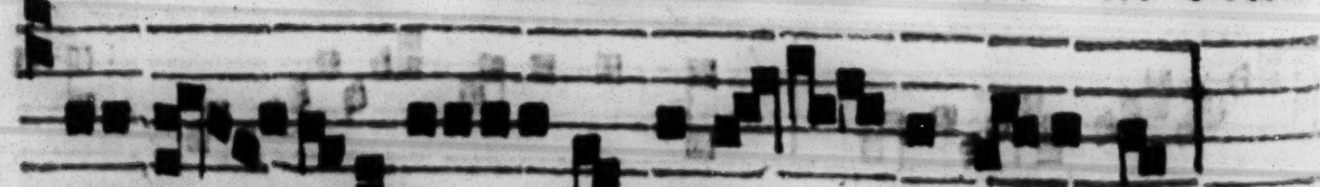

Lectō secūda.

Tedet animam meam vite mee: dimittam adversum me eloquium meum. Loquar in amaritudine anime mee / dicam deo: noli me condemnare. Indica michi cur me ita iudices. Nunquid bonum tibi videtur si calumnieris et opprimas me opus manuum tuarum et cōsilium impiorum adiuves: Nunquid oculi carnei tibi sunt: aut sicut videt homo et tu videbis: Nunquid sicut dies hominis dies tui et anni tui sicut humana sunt tempora: Ut queras iniquitatem meam et peccatum meum scruteris: et scias quia nichil impium fecerim cū sit nemo q̄ de manu tua possit eruere.

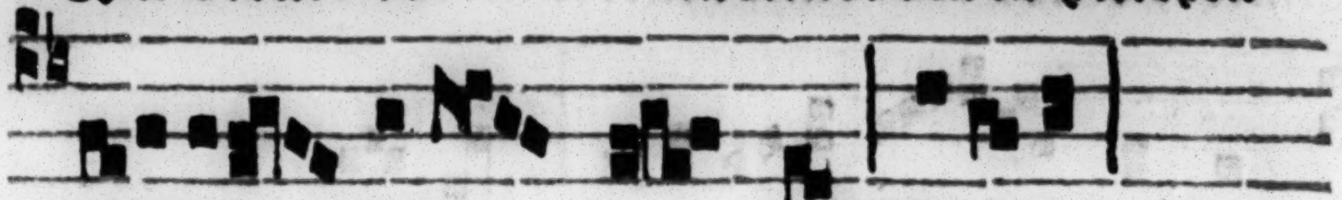

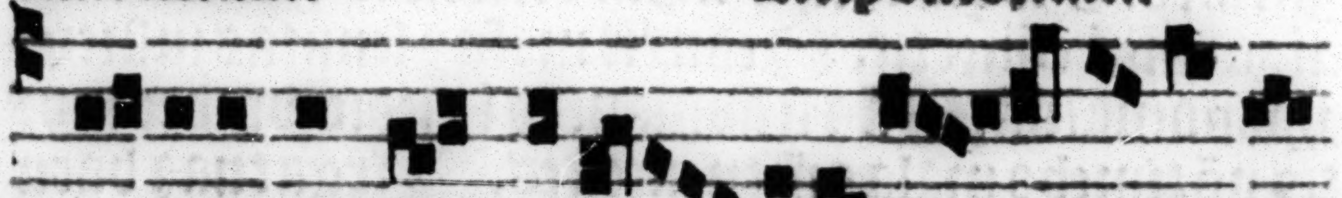

Qui ventur⁹ es iudicare viuos ⁊ mortu

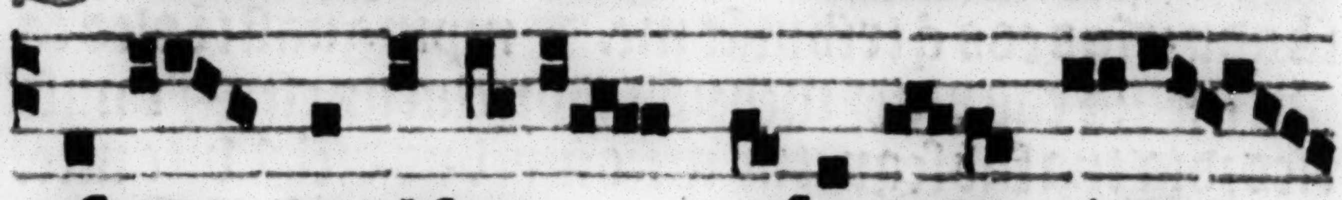

os et secu lũ per i gnẽ. Tu eis. Lctõ.iij.

Manus tue domine fecerunt me et plasmauerũt me totum in circuitu: et sic repente precipitas me. Memento queso ꝙ sicut lutum feceris me: ⁊ in puluerem reduces me. Nonne sicut lac mulsisti me et sicut caseum me coagulasti. Pelle et carnibus vestisti me: ossibus et neruis compegisti me. Uitam et misericordiam tribuisti michi et visitatio tua custodiuit spiritum meum. Responsorium.
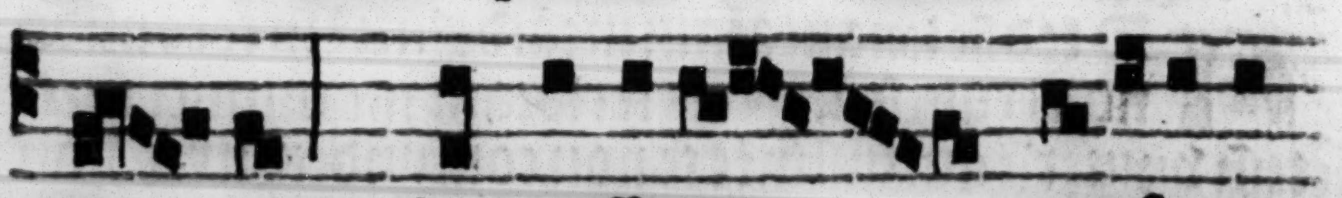

Domine quando vene ris iu di ca re ter-

rã vbi me abscon dã a vultu i re

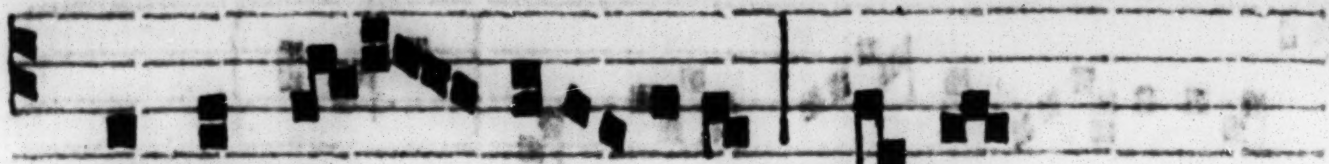

tu e. Quia peccaui ni mis in vita

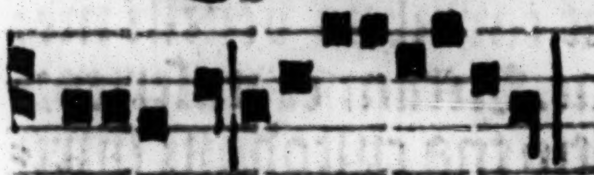
me a. V⁹. Commissa mea paueseo et

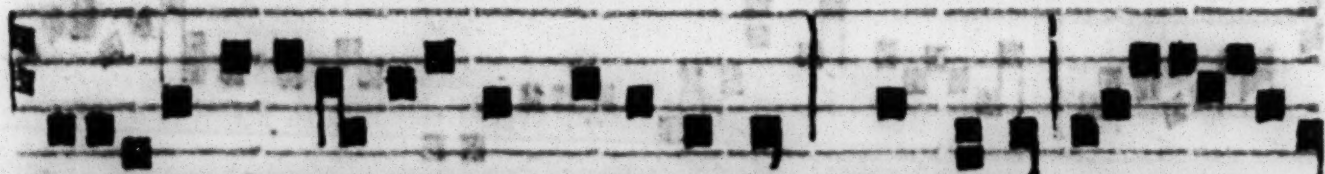

Quandocun[que] corpus adest p[rae]sens: [et] i[n] anniversa. episcoporu[m] tm̄: ac etiā in die animaru[m] repetat[ur]. iij. vj. [et]. ix. R[esponsorium]. ab illis clericis qui. V. respōsorij p[re]cedētis cātaveru[n]t.

¶ In secundo nocturno Antiphona.

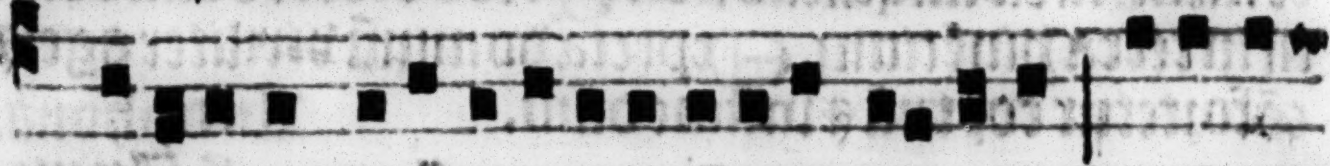

Dominus regit me [et] nichil michi deerit: i[n] loco pascue ibi me collocavit. Sup[er] aquā refectiōis educavit me aiam meā cōvertit. Deduxit me sup[er] semitas iustitie: p[ro]p[ter] nomē suu[m]. Nā [et] si ābulavero i[n] medio vmbre mortis nō timebo mala q[uonia]m tu mecu[m] es. Virga tua [et] baculus tu[us] ipsa me [con]solata sūt. Parasti i[n] [con]spectu meo mēsā adversus eos q[ui] tribulāt me. Impinguasti i[n] oleo caput meu[m]: [et] calix me[us] inebriās q[uam] p[re]clarus est. Et misericordia tua subsequetur me: omnibus dieb[us] vite mee. Et vt inhabitē in domo dn̄i: in lōgitudinē dieru[m]. An[tiphona].
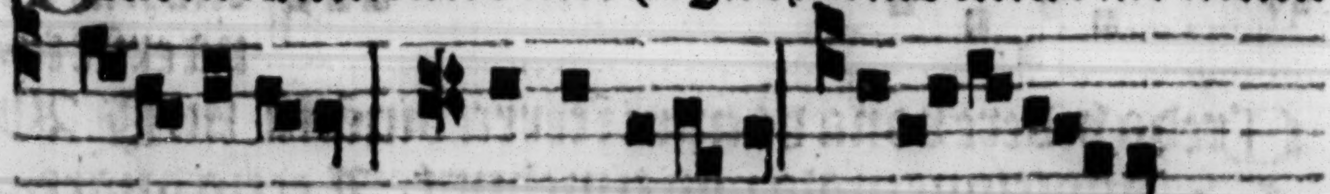

Ad te dn̄e levavi aiam meā: de[us] me[us] in te confido non erubescā. Neq[ue] irrideant me inimici mei: etenim vniversi qui sustinēt te non confundentur. Confundantur oēs iniqua agētes supvacue. Vias tuas

dn̄e demōstra michi: et semitas tuas edoce me. Dirige me ī veritate tua et doce me: qr tu es de⁹ saluator meus et te sustinui tota die. Reminiscere miserationū tuarū dn̄e: et m̄iarū tuarū q̄ a sc̄lo sunt. Delicta iuuentutis mee: et ignorātias meas ne memineris. Secundū misericordiā tuā memēto mei tu: propter bonitatē tuam dn̄e. Dulcis et rectus dn̄s: propter hoc legem dabit delinquētibus in via. Diriget mā suetos ī iudicio: docebit mites vias suas. Uniuerse vie dn̄i m̄ia et veritas: requirentib⁹ testamentū ei⁹ et testimonia ei⁹. Propter nomē tuū dn̄e ppitiaberis peccato meo: multū est em̄. Quis est homo q̄ timet dn̄m: legē statuit ei ī via quam elegit. Aia ei⁹ ī bonis demorabit: et semē ei⁹ hereditabit terrā. Firmamētū est dn̄s timētibus eum: et testamētū ipsi⁹ vt manifestet illis. Oculi mei semp ad dn̄m: qm̄ ipse euellet de laqueo pedes meos. Respice in me et miserere mei: quia vnic⁹ et pauper sū ego. Tribulationes cordis mei multiplicate sunt: de necessitatib⁹ meis erue me. Uide humilitatē meā et laborē meū: et dimitte vniuersa delicta mea. Respice inimicos meos qm̄ multiplicati sūt: et odio iīquo oderūt me. Custodi animā meā et erue me: nō erubescā qm̄ speraui ī te. Innocētes et recti adheserunt michi qr sustinui te. Libera de⁹ israel: ex omnibus tribulationibus suis. Aña.

Delicta iuuentutis mee et ignorātias meas: ne memi

neris domine. ā. Credo videre. E.u.o.u.a.e. Psalm⁹.

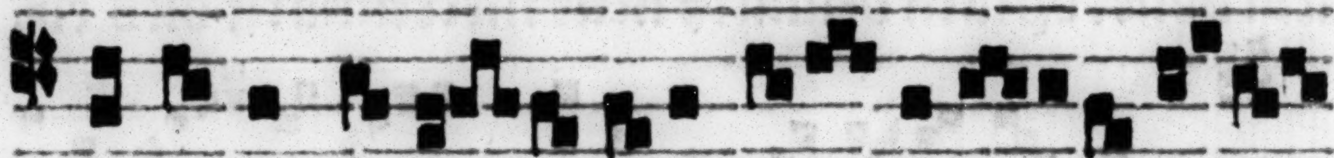
DOminus illuminatio mea ꝛ salus mea: quē timebo? Dn̄s ꝓtector vite mee a quo trepidabo? Dū appropiāt sup me nocentes: vt edāt carnes meas Qui tribulant me inimici mei: ipsi infirmati sūt ꝛ ceciderunt. Si consistāt aduersū me castra: nō timebit cor meū. Si exurgat aduersū me ꝓliū: in hoc ego sperabo Unam petij a dn̄o hanc requirā: vt ihabitē in domo dn̄i oībus diebus vite mee. Ut videā voluntatē dn̄i: ꝛ visitē templum eius. Qm̄ abscōdit me in tabernaculo suo in die malorū: protexit me in abscōdito tabernaculi sui. In petra exaltauit me: ꝛ nunc exaltauit caput meū super inimicos meos. Circuiui ꝛ immolaui i tabernaculo eius hostiā vociferationis: cantabo ꝛ psalmū dicā dn̄o. Exaudi domine vocē meā qua clamaui ad te: miserere mei ꝛ exaudi me. Tibi dixit cor meum/ exquisiuit te facies mea: faciē tuā dn̄e requiram. Ne auertas faciē tuam a me: ne declines in ira a seruo tuo. Adiutor meus esto ne derelinquas me: neqꝫ despicias me deus salutaris meus. Quoniā pater me⁹ ꝛ mater mea dereliquerunt me: dn̄s autem assumpsit me. Legem pone michi domine in via tua: ꝛ dirige me in semita recta ꝓpter inimicos mes. Ne tradideris me i aīas tribulantiū me: quoniā insurrexerūt i me testes iīqui: et mentita est iniquitas sibi. Credo videre bona domini in terra viuētium. Expecta dominū viriliter age: ꝛ cōfortetur cor tuū ꝛ sustine dn̄m. Antiphona.

Credo videre bona domini i terra viuētiū

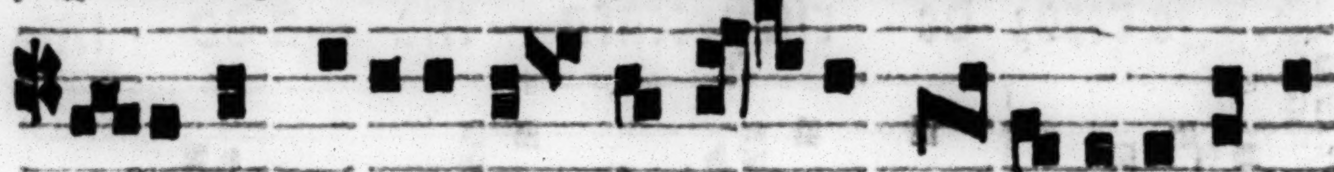
℣. In memoria eterna erūt iusti. ℟. Ab auditione mala non timebunt. Lectio quarta.

QUantas habeo iīqtates ꝛ pctā scelera mea atqꝫ

delicta ostēde michi. Cur faciē tuā abscondis: et arbitraris me inimicū tuū: Cōtra foliū quod vēto rapitur ostēdis potentiā tuā: & stipulā siccam ꝓsequeris. Scribis enī cōtra me amaritudines: & cōsumere me vis peccatis adolescētie mee. Posuisti in neruo pedē meū/ & obseruasti omnes semitas meas: et vestigia pedū meorū considerasti. Qui quasi putredo cōsumendus sū: & quasi vestimētum quod comeditur a tinea. Responsorium.

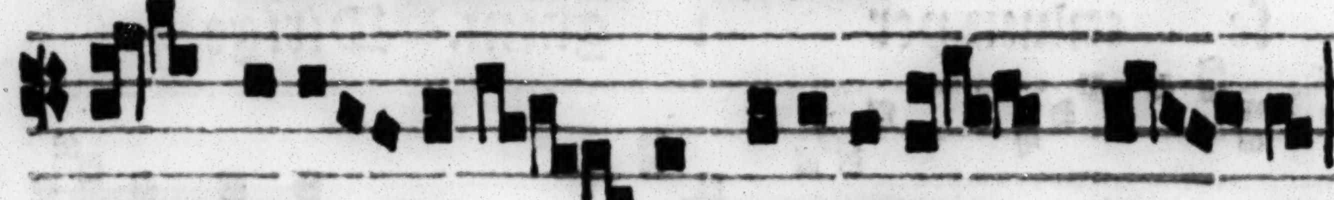
Heu michi domine quia pecca ui ni mis in vita
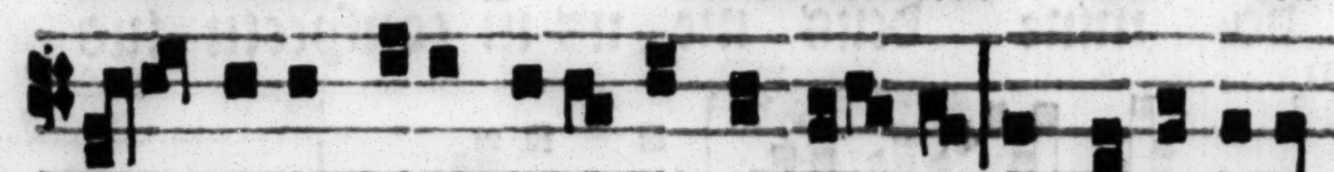

me a: quid faciam mi ser v bi fu giam ni si ad

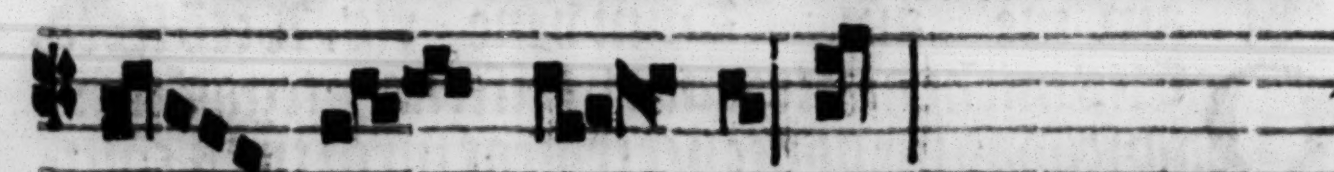
te deus meus mise rere me i.

Dum vene ris in nouissimo di e. V.

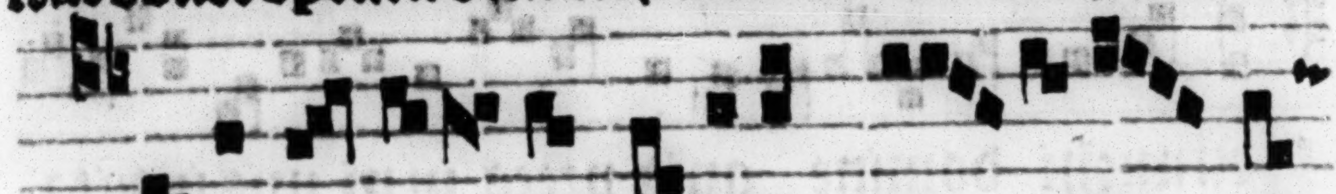

Anima mea turbata est val de: sed tu domine

suc curre e i. Dum. Lectio quinta.

Homo nat⁹ de muliere/breui viuēs tpe: repletur multis miserijs. Qui quasi flos egredit̄ & cōterit̄ & fugit velut vmbra: & nūq̄ i eodē statu pmanet. Et dignū ducis sup huiuscemodi apire oculos tuos & adducere eū tecū i iudiciū. Quis potest facere mūdū de imūdo cōceptū semine. Nōne tu q̄ sol⁹ es. Breues dies hois sūt: nūer⁹ mēsiū eius apud te est. Cōstituisti terminos ei⁹: q̄ preterire nō poterūt. Recede ergo paululū ab eo vt q̄escat donec optata veniat: & sicut mercennarij dies ei⁹.

℟. Ne recor de ris peccata me a do mi-
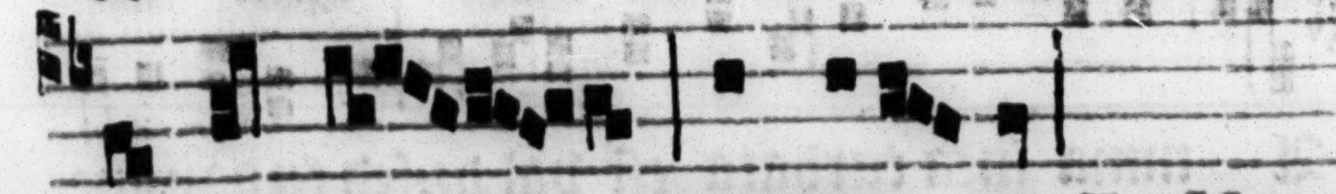

ne. Dum vene ris iudica re

se culum per i gnem. ℣. Dirige
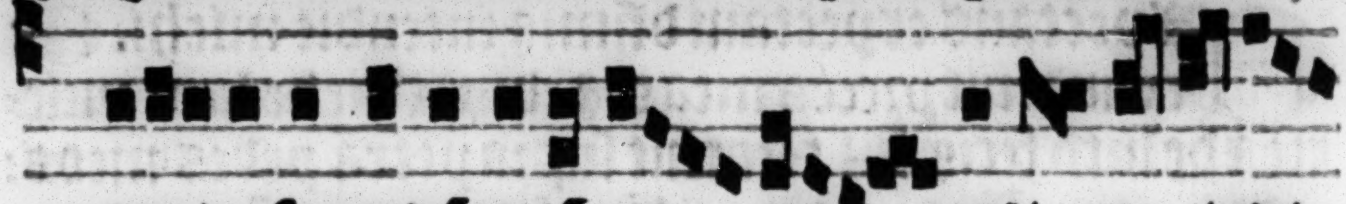

do mine deus me us in conspectu tuo

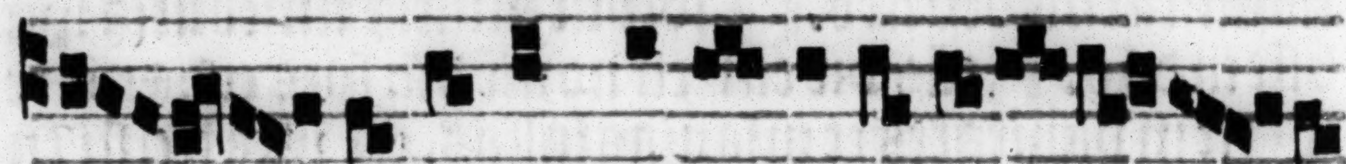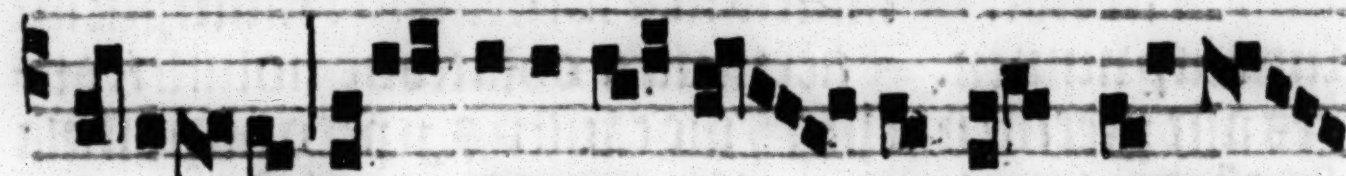

vi am me am. Dum vene ris. Lectō sexta.

Quis michi hoc tribuat vt i iferno ptegas me: & abscōdas me donec pertrāseat furor tu⁹ & cōstituas michi tēp⁹ i quo recorderis mei Putas ne mortu⁹

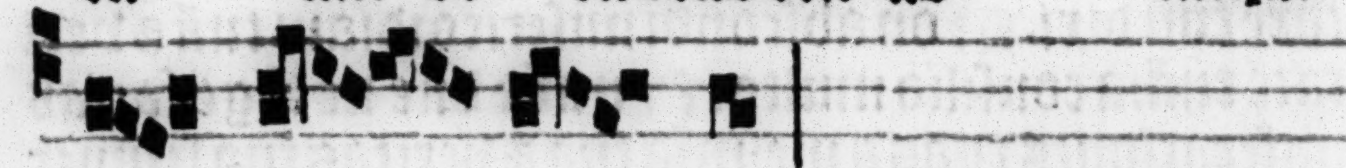
hō rursū viuat: Cūctis diebus q̄bus nūc milito: expe-
cto donec veniat imutatio mea. Uocabis me: & ego re-
spōdebo tibi. Opi manuū tuarū porriges dexterā Tu
q̄dē gress⁹ meos dinumerasti sed parce pctis meis. R.

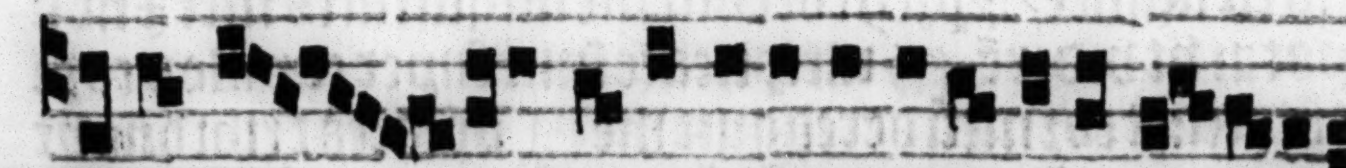

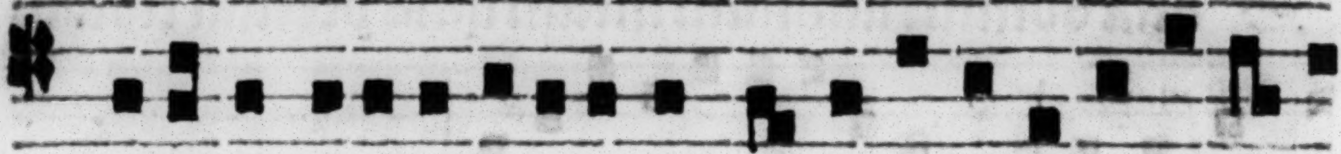

I deo. Aña. Complaceat. E.u.o.u.a.e.

Expectans expectaui dñm: ⁊ intendit michi. Et exaudiuit preces meas: ⁊ eduxit me de lacu miserie ⁊ de luto fecis. Et statuit supra petrã pedes meos: et direxit gressus meos. Et imisit in os meũ canticum nouũ: carmẽ deo nr̃o. Uidebũt multi ⁊ timebũt: ⁊ sperabũt in dño. Btũs vir cui⁹ est nomẽ dñi spes ei⁹: ⁊ nõ respexit in vanitates et insanias falsas. Multa fecisti tu dñe de⁹ me⁹ mirabilia tua: ⁊ cogitationib⁹ tuis nõ est q̃ similis sit tibi. Annũciaui ⁊ locutus sũ: multiplicati sunt sup numerũ. Sacrificiũ ⁊ oblationẽ noluisti: aures aũt pfecisti michi. Holocaustũ ⁊ p pctõ nõ postulasti: tũc dixi ecce venio. In capite libri scriptũ est de me/ vt facerẽ volũtatẽ tuã deus me⁹ volui: ⁊ legẽ tuã i medio cordis mei. Annũciaui iustitiã tuã in ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo dñe tu scisti. Iustitiã tuã non abscondi in corde meo: veritatẽ tuã ⁊ salutare tuũ dixi. Non abscondi misericordiam tuã ⁊ veritatẽ tuã: a consilio multo. Tu aũt dñe ne lõge facias miserationes tuas a me: mĩa tua ⁊ veritas tua semper susceperũt me. Quoniã circundederũt me mala quorũ nõ est numer⁹: cõprehẽderunt me iniquitates mee ⁊ non potui vt viderẽ. Multiplicate sunt super capillos capitis mei: et cor meũ dereliquit me. Cõplaceat tibi dñe vt eruas me: dñe ad adiuuãdũ me respice. Cõfundant et reuereãtur simul: q̃ q̃rũt aĩam meã vt auferãt eã. Cõuertant retrorsum et reuereantur: q̃ volũt michi mala. Ferãt cõfestim cõfusionẽ suã: qui dicũt michi euge euge. Exultẽt ⁊ letent sup te oẽs q̃rẽtes te ⁊ dicãt sẽp ma

gnificent dns q diligunt salutare tuum. Ego aut mendic9 sum et paup: dns sollicitus est mei. Adiutor meus et protector meus tu es: deus meus ne tardaueris. Aña.

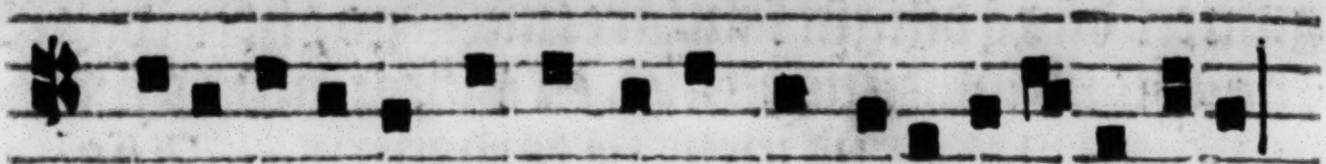

Complaceat tibi domine vt e ripias me ad adiuuan
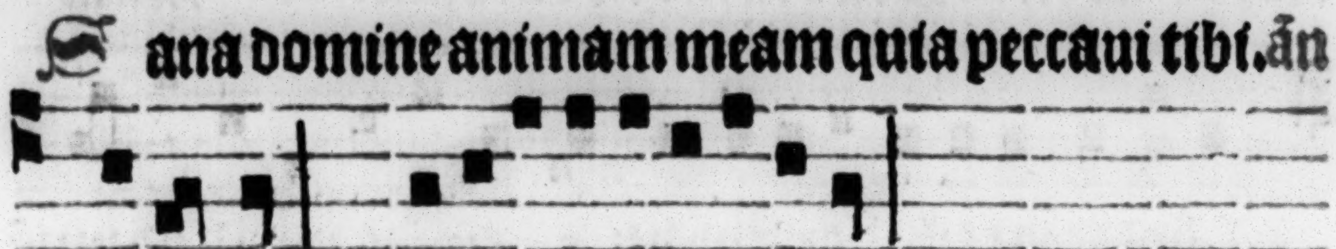

dum me respice. an. Sana dne. E.u.o.u.a.e. Psalmus.

Beatus q intelligit sup egenum et pauperem: in die mala liberabit eum dns. Dns conseruet eum et viuificet eum et beatum faciat eum in terra: et non tradat eum in animam inimicorum eius. Domin9 opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius. Ego dixi dne miserere mei: sana animam meam quia peccaui tibi Inimici mei dixerunt mala michi: quando morietur et peribit nomen eius: Et si igrediebatur vt videret vana loquebatur: cor eius congregabit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras: et loquebatur in idipsum. Aduersum me susurrabant omnes inimici mei: aduersum me cogitabant mala michi. Verbum iniquum constituerunt aduersum me: nunquid q dormit non adijciet vt resurgat: Etenim homo pacis mee i quo speraui: q edebat panes meos magnificauit sup me supplantationem. Tu autem dne miserere mei et resuscita me: et retribuam eis. In hoc cognoui quoniam voluisti me: quoniam non gaudebit inimicus meus super me. Me autem propter innocentiam suscepisti et confirmasti me in conspectu tuo in eternum. Benedictus deus israel a seculo et in seculum: fiat fiat. Aña.

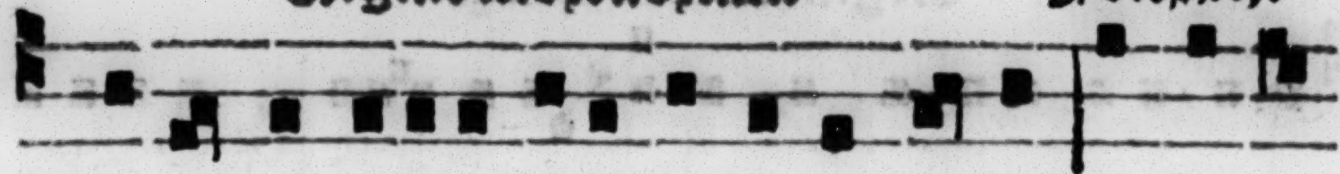

Sana domine animam meam quia peccaui tibi. Añ
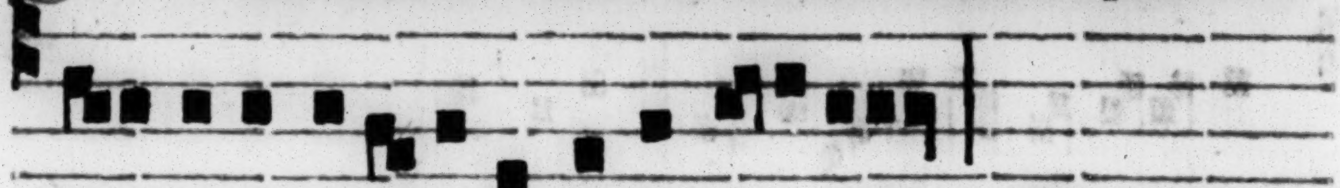

Sitiuit. E.u.o.u.a.e.. Psalmus.

Quemadmodũ desiderat ceruus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deum fontem viuum: quando veniã et apparebo ante faciem dei. Fuerũt michi lachryme mee panes die ac nocte: dum dicitur michi quotidie vbi est deus tuus. Hec recordatus sũ & effudi in me animã meam: quoniã transibo in locum tabernaculi admirabilis vsqȝ ad domum dei. In voce exultationis & confessionis: sonus epulantis. Quare tristis es aĩa mea: et quare conturbas me. Spera in deo quoniã adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et deus meus. Ad meipsum anima mea conturbata est: ꝓpterea memor ero tui de terra iordanis & hermonij a monte modico. Abyssus abyssum inuocat: ĩ voce catharactarũ tuarũ. Omnia excelsa tua et fluctus tui super me transierunt. In die mandauit dominus misericordiam suã: et nocte canticum eius. Apud me oratio deo vite mee: dicam deo susceptor meus es. Quare oblitus es mei/ & quare contristatus incedo: dum affligit me inimicus. Dum confringuntur ossa mea: exprobrauerũt michi q tribulant me inimici mei. Dũ dicunt michi per singulos dies: vbi est deus tu9. Quare tristis es anima mea: et quare conturbas me. Spera ĩ deo quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus mei et deus meus. Añ.
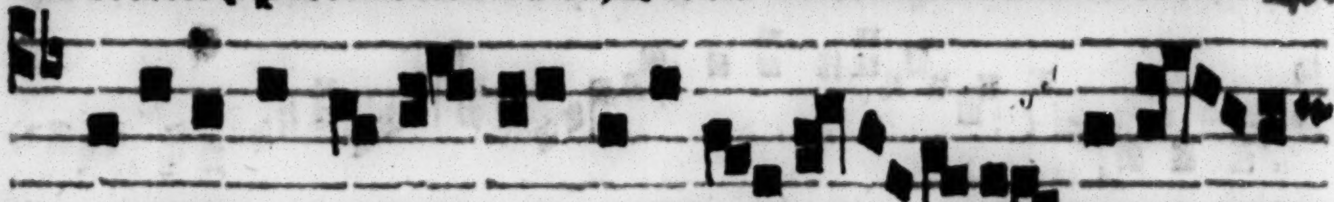

Si ti uit anima mea ad deum viuum/quãdo ve
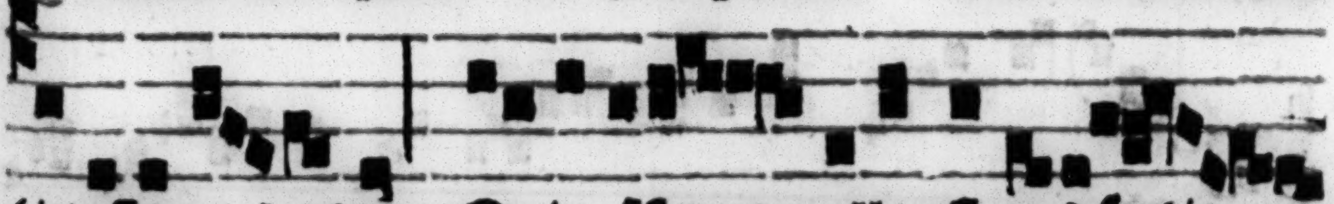

niam & apparebo ante faciem dñi. V. Requiē eternam dona eis dñe. R. Et lux ꝑpetua luceat eis. Lec. vij

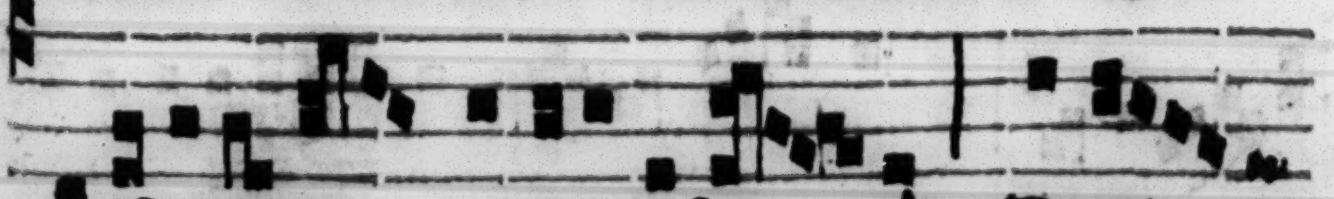
Spiritus meus attenuabitur: dies mei breuiabūtur: & solum michi superest sepulchrum. Nō peccaui: et in amaritudinibus moratur oculus meus. Libera me dñe et pone me iuxta te: & cuiusuis manus pugnet contra me. Dies mei trāsierunt: cogitatiões mee dissipate sunt torquentes cor meū. Noctem verterunt in diem et rursum post tenebras spero lucem. Si sustinuero infernus domus mea est: et in tenebris straui lectulum meum. Putredini dixi. Pater meus es: mater mea et soror mea vermibus. Ubi est ergo nunc prestolatio mea: & patiētia mea: Tu es domine deus meus. R.

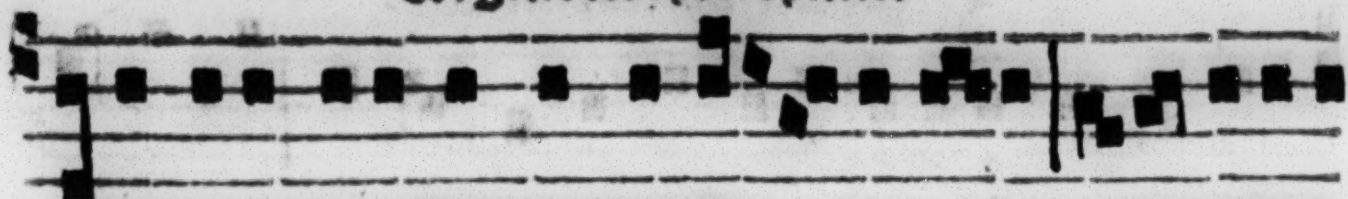
Peccātē me quoti die & nō penitē teni timor mor

tis cōtur bat me. Q2 in īferno nulla est re dēptio

miserere me i deus & salua mē. V. Deus

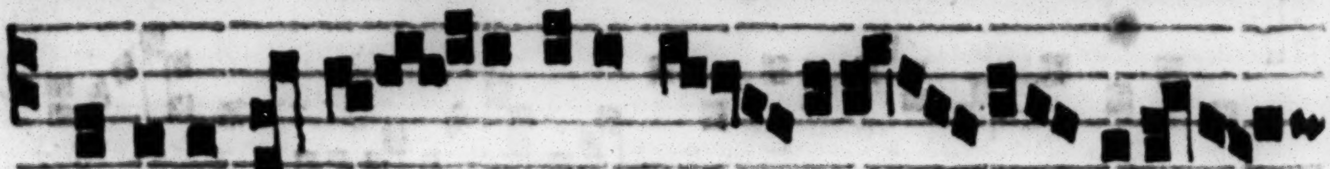

in nomine tuo saluum me fac do mine: et ī virtute

tua li bera me. Quia in. Lectio octaua

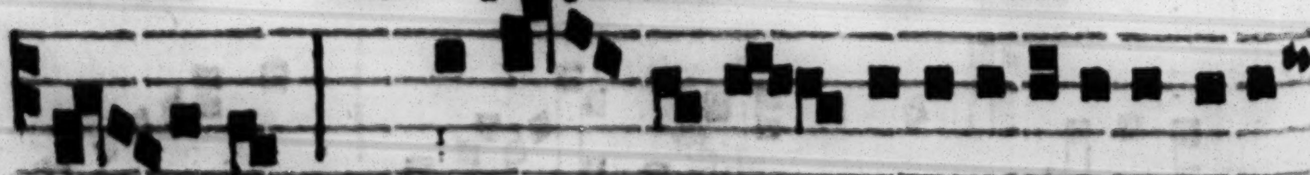
PElli mee cōsūptis carnibus adhesit os meū: et derelicta sunt tātūmodo labia circa dētes meos. Miseremini mei miseremini mei: saltē vos amici mei: qꝛ man9 dñi tetigit me. Quare psequimini me sicut de9: et carnibus meis saturamini? Quis michi tribuat vt scribantur sermones mei? Quis michi det vt exarent in libro stilo ferreo: aut plūbi lamina: vel celte sculpantur in silice? Scio enim qꝫ redēptor meus viuit: et in nouissimo die de terra surrecturus sum: & rursū circundabor pelle mea: & in carne mea videbo deum saluatorem meū. Quem visurus sū ego ipse: & oculi mei cōspecturi sūt: & nō ali9. Reposita est hec spes mea in sinu meo. R.

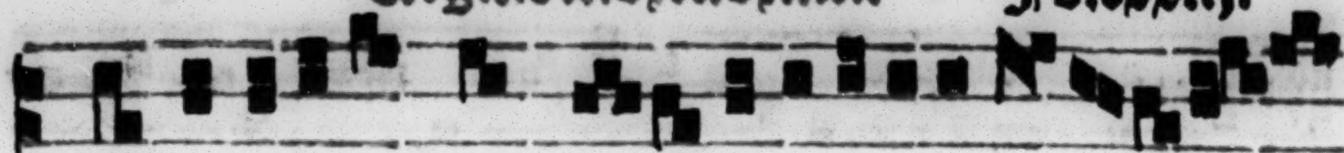
Requiē e ter nā dona e is domi

ne. Et lux perpetua lu ceat

e is. V. Qui la zarum resuscitasti a monu

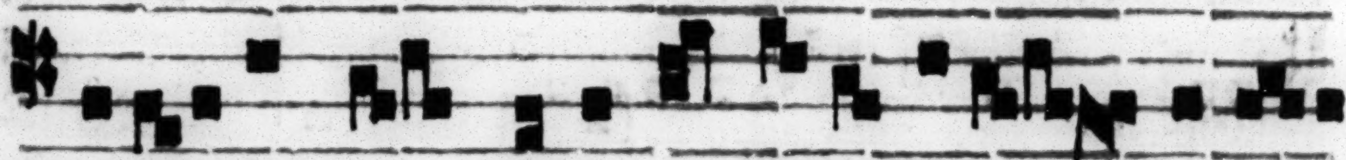

mento feti dum tu eis domine do na re
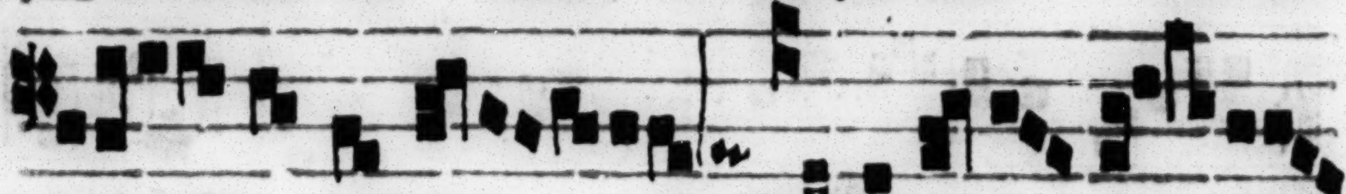

qui em. Et lux. Lectio nona.
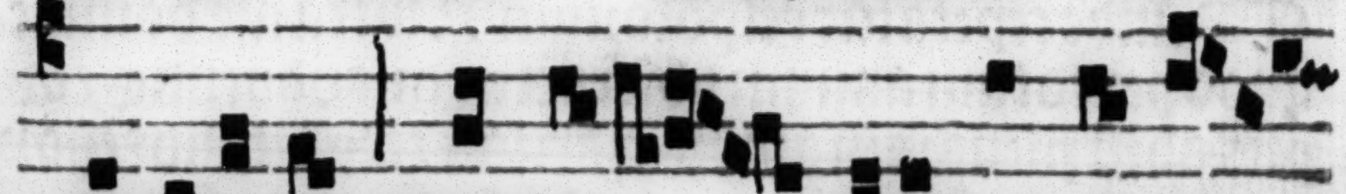
Quare de vulua eduxisti me: qui vtinā cōsumpt⁹ essem: ne oculus me videret. Fuissem quasi non essem: de vtero translatus ad tumulū. Nunquid non paucitas dierū meorum finietur breui: Dimitte ergo me dn̄e vt plangā paululū dolorē meū: antequā vadā et nō reuertar ad terrā tenebrosā & opertam mortis caligine. Terram miserie et tenebrarum: vbi vmbra mortis et nullus ordo: sed sēpiternus horror inhabitās. ℟.

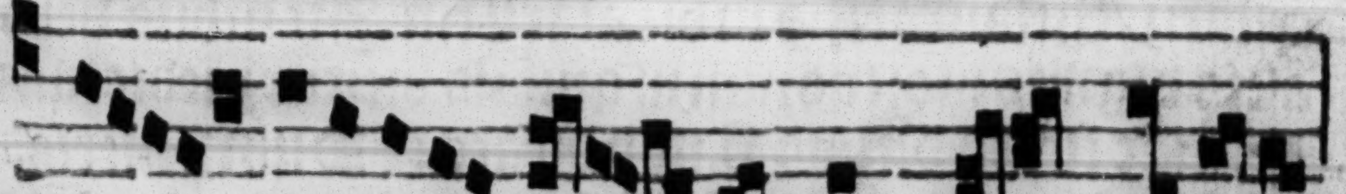
Libera me domine de morte eter na in
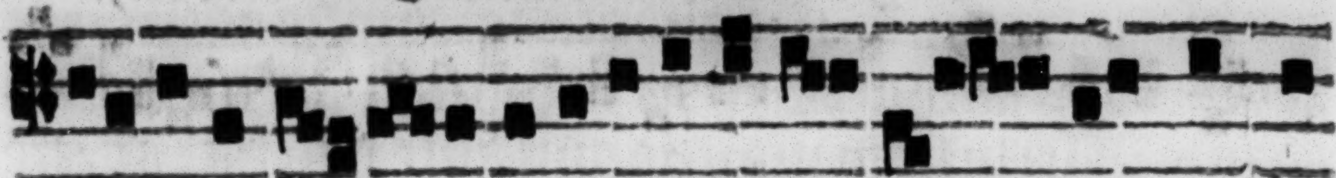

die illa tremen da. Quādo celi mo uendi

sunt et terra. Dum ve neris iu di ca-

re se culum per i gnē.

Dies illa dies i re calamitatis & miserie dies magna

et amara val de. Quando celi.
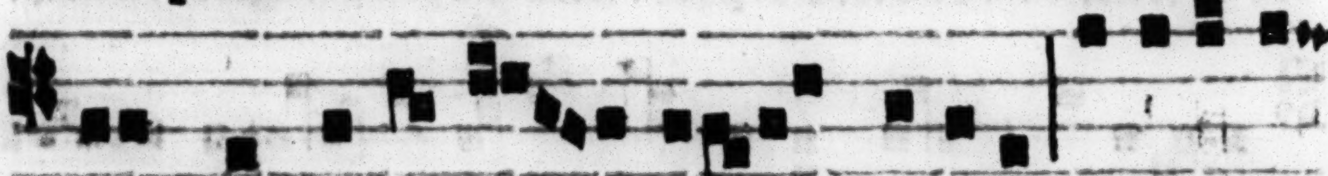
Et dicitur vsq ad Dum veneris. tãtum. Uersus.
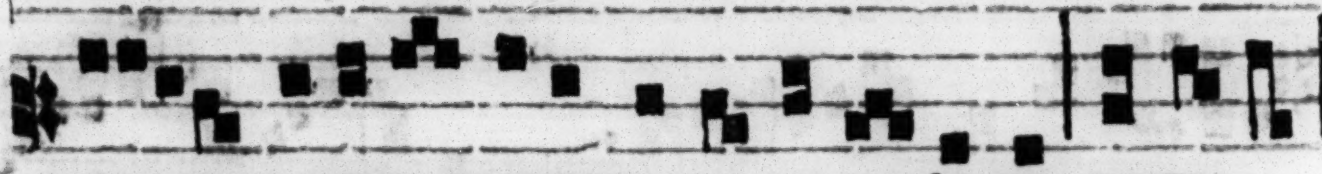

Quid ergo miserrim⁹ quid dicã vel quid faciam dñ nil

boni perferam ante tan tum iudicem: Dum ve. V⁹.

Nunc christe te petim⁹ miserere q̃sumus: qui venisti

redimere perditos noli damnare redẽptos. Dũ ve.

¶ Deinde repetatur respõsorium Libera me domine. quod per totum annum obseruetur quandocunq corpus adest p̃sens: & in anniuersariis & trigintalib⁹ epõr & quatuor personarũ principaliũ scz decani/cãtoris cãcellarij/thesaurarij: & in die aiarũ tm̃. Jn oĩbus vero aliis vigiliis mortuorum in quibus dicitur predictum R. tunc finito vltimo V. non dicatur Dum veneris. sed statim reincipiatur R. Libera me domine. & repeta

tur usque in finem. ¶ Quandocunque corpus adest presens in omnibus anniversariis et trigintalibus/ et quando ultimo fit servicium mortuorum ante pascha: ac etiam in die animarum: semper erit predictum ℟. Libera me domine de morte. ultimum: et semper dicitur cum tribus ℣. supradictis nisi in die animarum tantum: tunc enim dicetur cum his versibus Dies illa. Quando celi. ut supra.

Versus.

Ardētes ani me flent sine fi ne: flent sine fine ābulā-
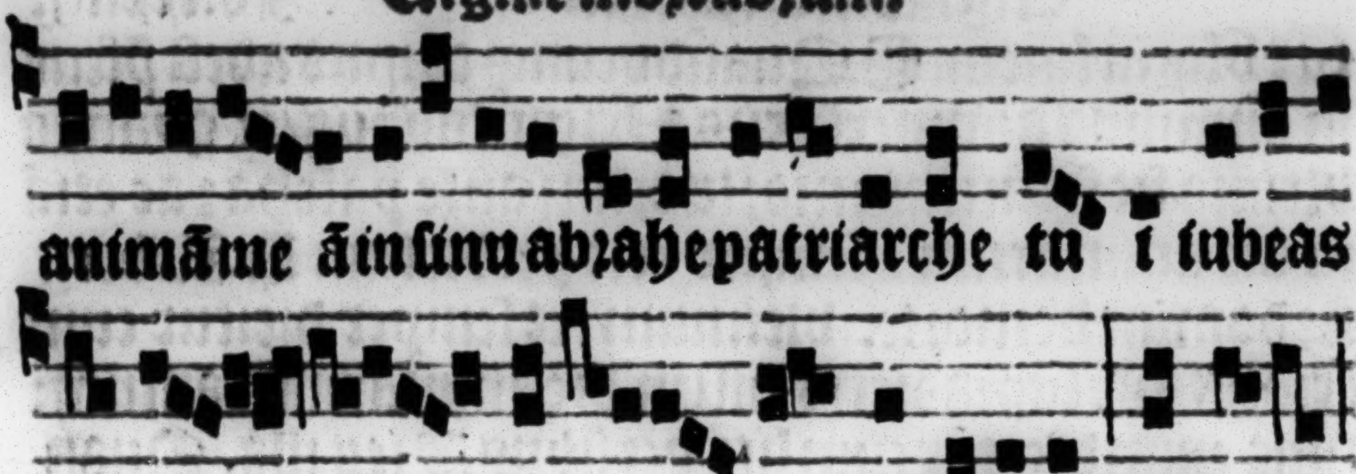
tes p tenebras dicuntque singule ve ve ve quāte sūt
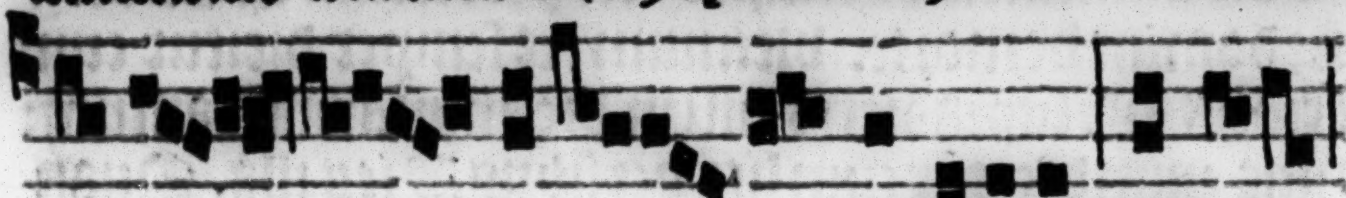
tenebre. Dum ve. ℣. Creator omniū rerū deus qui me

de limo ter re formasti et mirabiliter sāguine proprio re

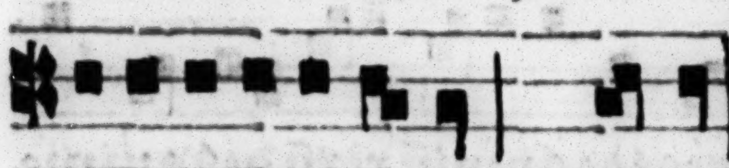
demisti: corpus que meū licet modo putrescat de sepulchro

facies i die iudicii resuscitari: exaudi exaudi me ut
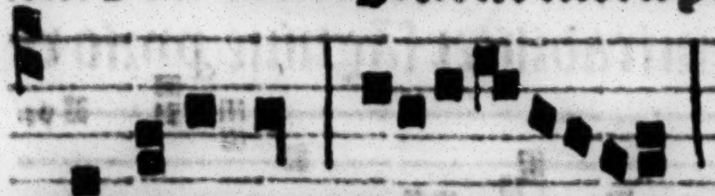

¶ Deinde repetatur. ℟. vt supra dictum est. In omni vero. iij. et. v. fer. per annũ quãcunq fuerit vigilia mortuorũ cũ. ix. psal. et. iij. lec. tm̃. tunc sit hoc tertiũ. ℟. Libera me dñe de viis inferni. Qui portas ereas cõfregisti et visitasti infernũ et dedisti eis lumẽ vt viderent te q̃ erant in penis tenebrarũ. ℣. Clamãtes et dicẽtes: aduenisti redemptor noster. Qui portas. ¶ Non repetatur hoc respõsoriũ. Deinde dicat sacerdos executor officii ante laudes loco nec habitu mutato hunc versum.

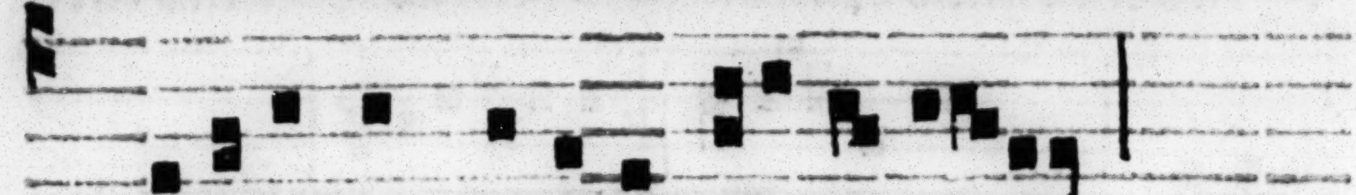

Iste versus p̄dict9 dicat semp ante laudes supradicto: modo nisi a die anti marũ vsq ad quartã feriam ante pascha/ nã tunc non sequuntur laudes cõtinue post Dirige sicut infra patebit. In laudib9. Aña.

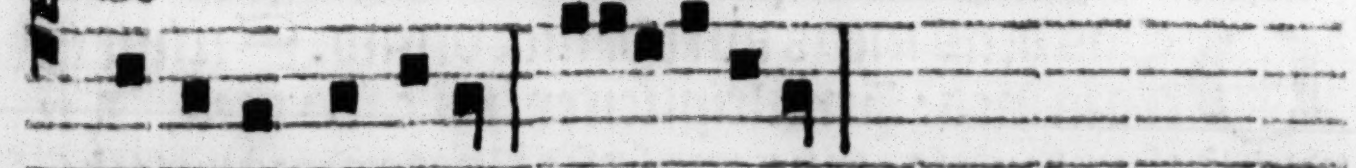

Miserere mei de9: secũdũ magnam mĩam tuã. Et secundũ multitudinẽ miseratio-nũ tuarũ: dele iniquitatẽ meã. Amplius laua me ab iniquitate mea: et a peccato meo munda me. Quoniã iniquitatẽ meam ego cognosco: et peccatum meũ contra me est semper. Tibi soli peccaui et malũ corã te feci: vt iustificeris in sermonib9 tuis/ et vincas cũ iudicaris

Ecce enim in iniquitatib9 cõceptus sum: ⁊ in peccatis concepit me mater mea. Ecce em̃ veritatem dilexisti: incerta et occulta sapientie tue manifestasti michi. Asperges me domine hysopo ⁊ mũdabor lauabis me et sup niuẽ dealbabor. Auditui meo dabis gaudium et letitiã: ⁊ exultabũt ossa humiliata. Auerte faciem tuam a peccatis meis: ⁊ omnes iniquitates meas dele. Cor mundũ crea in me deus: ⁊ spiritum rectũ innoua in visceribus meis. Ne proijcias me a facie tua: ⁊ spiritum sãctũ tuũ ne auferas a me. Redde michi letitiã salutaris tui: et spiritu principali cõfirma me. Docebo iniquos vias tuas: ⁊ impij ad te cõuertentur. Libera me de sanguinib9 deus de9 salutis mee: ⁊ exaltabit lingua mea iustitiã tuam. Dñe labia mea aperies: et os meũ annũciabit laudẽ tuã. Quoniã si voluisses sacrificiũ dedissem vtiqꝫ holocaustis non delectaberis. Sacrificium deo spiritus contribulatus: cor cõtritũ ⁊ humiliatũ deus nõ despicies. Benigne fac domine in bona voluntate tua sion: vt edificẽtur muri hierusalem. Tunc acceptabis sacrificiũ iustitie oblationes et olocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos. an.
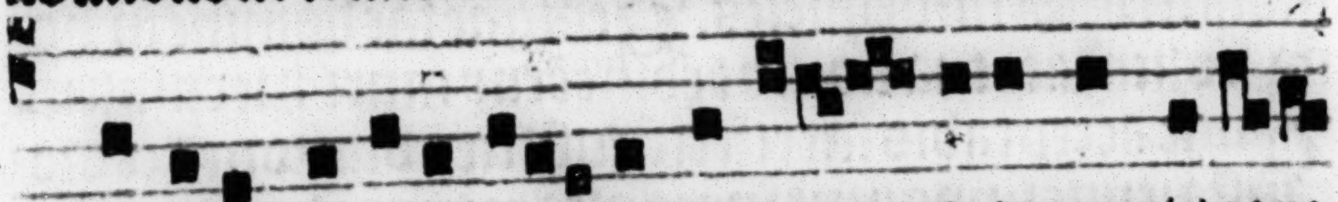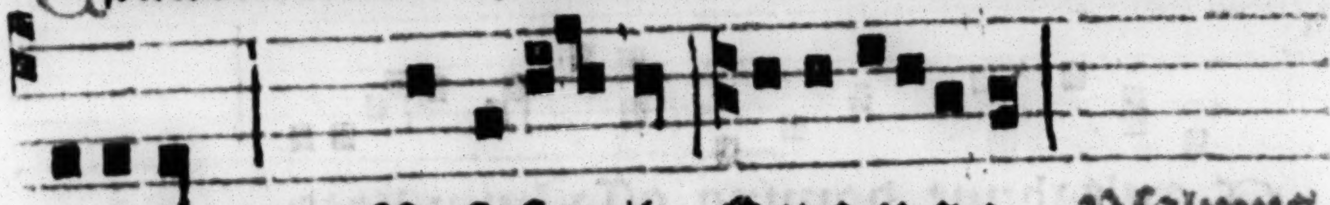

Exultabunt domino ossa humiliata. Aña.

Exaudi domine E.u.o.u.a.e. Psalmus.

Te decet hymnus deus in syõ: ⁊ tibi reddetur votum in hierusalem. Exaudi oratione᷑ meã: ad te omnis caro veniet. Verba iniquorũ preualuerunt

super nos: et impietatib⁹ nostris tu ꝓpitiaberis. Bea
tus quem elegisti et assumpsisti: inhabitabit in atrijs
tuis. Replebimur in bonis domus tue: sanctū est tem
plum tuū mirabile in equitate. Exaudi nos deus salu
taris noster: spes oīm finiū terre et in mari lōge. Pre=
parans montes in virtute tua accinctus potentia: qui
conturbas profundum maris sonum fluctuum eius.
Turbabunt gentes et timebunt qui habitant termi=
nos a signis tuis: exitus matutini et vespe delectabis.
Visitasti terrā et inebriasti eā: multiplicasti locupletare
eā. Flumen dei repletum est aq̄s: parasti cibū illoꝝ qm̄
ita est preparatio ei⁹. Riuos eius inebriās multiplica
genimina eius: in stillicidijs eius letabitur germinās.
Benedices corone anni benignitatis tue: et cāpi tui re=
plebūt vbertate. Pinguescēt speciosa deserti: et exulta=
tiōe colles accingent. Induti sūt arietes oviū / et valles
abundabūt frumēto: clamabūt etem̄ hymnū dicēt. Añ.

Exaudi domine orationem meam ad te omnis caro

veniet. Añа. Me suscepit. E.u.o.u.a.e. Psalmus.
Deus deus meus ad te de luce vigilo. Sitiuit in
te aīa mea: q̄ multipliciter tibi caro mea. In
terra deserta inuia et inaquosa sic i sācto apparui tibi:
vt viderē virtutē tuā et gloriā tuā. Qm̄ melior est mia
tua tua super vitas: labia mea laudabunt te. Sic bene
dicā te in vita mea: et in noīe tuo leuabo manus meas.
Sicut adipe et pinguedine repleatur aīa mea: et labijs

exultationis laudabit os meū. Sic memor fui tui super stratum meum/in matutinis meditabor ī te: quia fuisti adiutor meus. Et in velamento alarū tuaū exultabo adhesit aīa mea post te: me suscepit dextera tua. Ipsi vero in vanū quesierunt aīam meā/introibunt in inferiora terre: tradentur in man⁹ gladij partes vulpium erunt. Rex vero letabitur in deo/laudabuntur oēs qui iurant in eo: quia obstructum est os loquentiū iniqua. Deus misereatur nostri ꝯ benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos et misereatur nostri. Ut cognoscam⁹ in terra viam tuam: in oīb⁹ gētibus salutare tuū. Confiteātur tibi populi deus: cōfiteant tibi populi oēs. Letentur ꝯ exultent gentes quoniā iudicas populos in eq̄tate: et gētes in terra dirigis. Confiteantur tibi populi deus cōfiteātur tibi populi oēs: terra dedit fructum suū. Benedicat nos deus deus noster benedicat nos deus: ꝯ metuāt eū oēs fines terre. An.

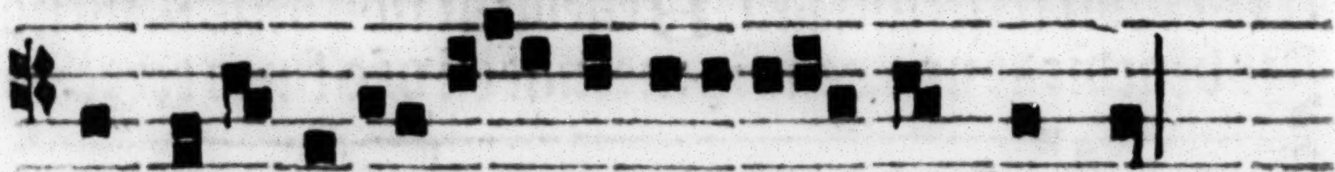
Antiphona.

Psalmus.

Ego dixi in dimidio dierū meoꝝ: vadā ad portas inferi. Quesiui residuū annoꝝ meoꝝ: dixi nō videbo dn̄m in terra viuentium. Non aspiciā hoīem vltra: ꝯ habitatorem quietis. Generatio mea ablata est et ꝯuoluta est a me quasi tabernaculū pastoꝝ. Precisa est velut a texente vita mea: dum adhuc ordirer succidit me. De mane vsq ad vesperā finies me/sperabam

vsq ad mane: quasi leo sic contriuit oia ossa mea. De mane vsq ad vesperā finies me: sicut pull⁹ hyrūdinis sic clamabo/meditabor vt columba Attenuati sūt ocli mei suspicientes in excelsū. Dñe vim patior respōde p me: qd dicā aut qd respōdebit michi/cū ipse fecerim. Recogitabo tibi oēs annos meos: in amaritudine aīe mee. Dñe si sic viuit et in talibus vita spūs mei / corripies me & viuificabis me: ecce i pace amaritudo mea amarissima. Tu autē eruisti aīam meā vt nō periret: piecisti post tergū tuū oia peccata mea. Quia nō infernus confitebitur tibi neq mors laudabit te nō expectabunt q descēdūt in lacū veritatē tuā. Viuens viuens ipse confitebitur tibi sicut & ego hodie pater filiis notam faciet veritatē tuā. Domine saluū me fac: & psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vite nostre i domo dñi. Añ.

Añā.

Omnis spiritus. E.u.o.u.a.e. Psalmus.

LAudate dñm de celis: laudate eū i excelsis. Laudate eū omnes angeli ei⁹: laudate eū oēs virtutes eius. Laudate eū sol et luna: laudate eū oēs stelle et lumē. Laudate eū celi celor: & aque que super celos sūt laudēt nomē dñi. Quia ipse dixit & facta sunt: ipse mādauit & creata sunt. Statuit ea in eternū & in seculum seculi: preceptū posuit et nō preteribit. Laudate dñm de terra: dracones et omnes abyssi. Ignis grādo nix glacies spiritus procellarum que faciunt verbum eius

Mōtes ꝛ oēs colles: ligna fructifera et oēs cedri. Bestie et vniuersa pecora: serpentes ꝛ volucres pennate. Reges terre ꝛ oēs ppli: principes et oēs iudices terre. Iuuenes et virgines senes cū iunioribus laudēt nomē dñi: q2 exaltatū est nomē eius solius. Cōfessio ei9 sup celū ꝛ terrā: ꝛ exaltauit cornu populi sui. Hymn9 oib9 sctis ei9: filijs israel populo appropinquāti sibi. Cātate dño canticū nouum: laus eius in ecclesia sanctorum. Letet israel in eo q̄ fecit eū: ꝛ filie sion exultent in rege suo. Laudēt nomē ei9 in choro: i tympano ꝛ psalterio psallāt ei. Quia beneplacitū est dño in populo suo: ꝛ exaltauit māsuetos in salutē. Exultabunt scti in gl'ia letabunt in cubilibus suis. Exultationes dei in gutture eoꝝ: ꝛ gladij ācipites i manib9 eoꝝ. Ad faciēdā vīdictā in nationib9: icrepatiōes i pplis. Ad alligādos reges eoꝝ i ꝯpedib9: ꝛ nobiles eoꝝ i manicis ferreis. Ut faciant in eis iudiciū cōscriptū: glia hec est oib9 sctis eius. Laudate dñm in sanctis ei9: laudate eū in firmamēto virtutis eius. Laudate eū in virtutib9 eius: laudate eū secūdū multitudinē magnitudinis ei9. Laudate eū in sono tube: laudate eū i psalterio ꝛ cythara. Laudate eū in tympano et choro: laudate eū i chordis ꝛ organo. Laudate eū i cymbalis bñsonātib9 / laudate eū in cymbalis iubilationis: oīs spūs laudet dominū. Aña.

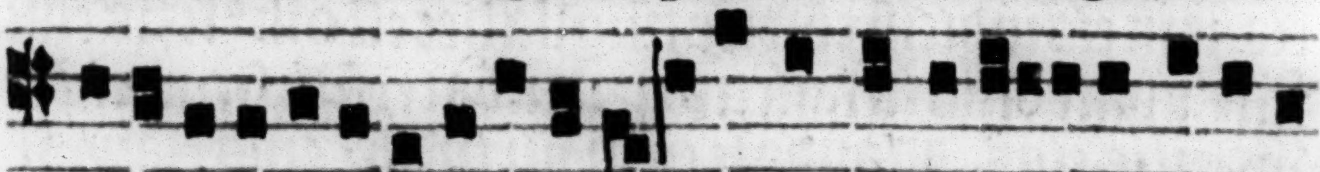

Vs9 Requiem eternam dona eis domine. Rm. Et lux perpetua luceat eis.

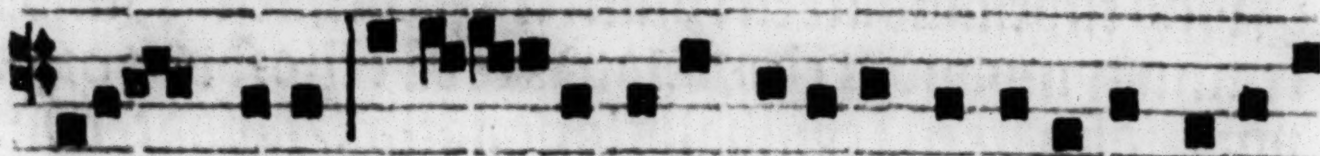

Antiphona. Ego sum. E.u.o.u.a.e. Ps.

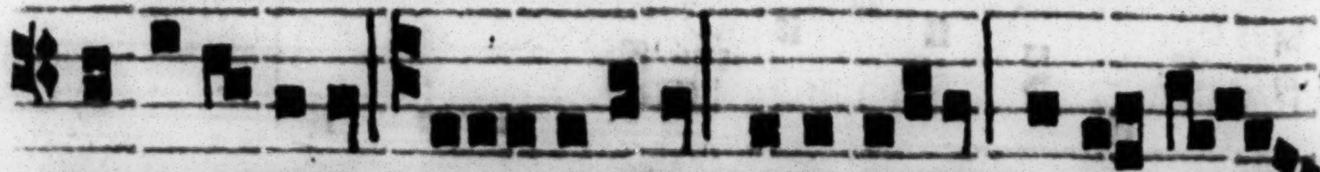
Benedictus dñs deus israel: quia visitauit & fecit redemptionẽ plebis sue. Et erexit cornu salutis nobis: in domo dauid pueri sui. Sicut locut⁹ est per os sanctorũ: q̄ a seculo sunt prophetarũ eius. Salutẽ ex inimicis nostris: & de manu oĩm qui oderũt nos. Ad faciendam miam cum patribus nostris: et memorari testamenti sui sancti. Iusiurandum quod iurauit ad abraham patrem nostrum: daturũ se nobis. Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati: seruiamus illi. In sanctitate & iustitia coram ipso: omnibus diebus nostris. Et tu puer propheta altissimi vocaberis: preibis eñi ante faciẽ dñi parare vias ei⁹. Ad dandã scientiã salutis plebi ei⁹: in remissionẽ pctõrum eorũ. Per viscera mĩe dei nostri: in q̄bus visitauit nos oriens ex alto. Illuminare his q̄ in tenebris & ĩ vmbra mortis sedẽt: ad dirigẽdos pedes nr̃os in viã pacis. an.

Ego sũ resurrectio & vita: q̄ credit in me etiã si mortu⁹

fuerit viuet: et om nis q̄ viuit & credit ĩ me nõ morie

tur in eternũ. Kyrie eleisõ. Xpe eleisõ Kyrie eleisõ.
Deinde dicatur Pater noster. sine pronunciatione Et ne nos et dicatur iste psalmus sine nota hoc modo.

Exaltabo te dñe q̄m suscepisti me: nec delectasti ĩimicos meos super me. Dñe deus me⁹ clamaui
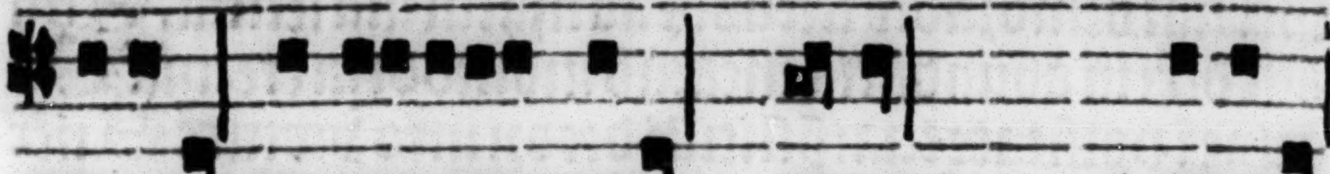
ad te: et sanasti me. Dñe eduxisti ab iferno aiam meã: saluasti me a descẽdẽtibus in lacũ. Psallite dño sancti eius: et confitemini memorie sãctitatis eius. Quoniã ira in indignatione eius: ꝛ vita in volũtate ei9 Ad vesperum demorabit᷑ fletus: ꝛ ad matutinũ letitia. Ego aũt dixi in abundãtia mea: nõ mouebor in eternũ. Domine i volũtate tua: ꝑstitisti decori meo virtutẽ. Auertisti faciẽ tuã a me: ꝛ factus sũ ꝯturbatus. Ad te dñe clamabo: et ad deũ meũ deprecabor. Que vtilitas i sãguine me: dũ descendo in corruptionẽ? Nũquid cõfitebitur tibi puluis: aut annũciabit veritatẽ tuã. Audiuit dñs ꝛ misert9 est mei: dñs fact9 est adiutor me9. Cõuertisti planctũ meũ in gaudium michi: cõcidisti saccũ meũ ꝛ circũdedisti me letitia. Ut cãtet tibi gl'ia mea ꝛ non cõpungar: dñe deus meus in eternũ cõfitebor tibi. Quo finito dicat sacerdos loco nec habitu mutato Requiẽ eternã. ꝛc. vᵉ. ad vespas cũ or. subscriptis scdꝫ ordinẽ ꝛ numerũ orationũ que prius dicebant᷑ ad vespas: videlicet pro corpore presenti oro. Deus cui proprium. maior / vᵉ ad vespas. In die anniuersario cuiuscumqꝫ fuerit oratio. Deus cui propriũ. maior / vᵉ ad vespas. Pro trigintali cuiuscũqꝫ fuerit ad laudes tñ. Oratio.

Omnipotẽs sempiterne deus cui nũꝗ̃ sine spe mĩe supplicat᷑ / propitiare aĩe famuli tui vel famule tue: vt q̃ de hac vita i tui nominis confessione decessit / sanctorum tuorum numero facias aggregari.

Pro episcopis defunctis ad laudes tantum. Oratio.

Deus cui9 mĩe non est numer9 / suscipe ꝓ aĩabus famulorꝫ tuorꝫ pontificũ sacerdotũ preces nr̃as: et lucis eis letitieqꝫ regionẽ in sctõrꝫ tuorꝫ societate cõcede. Pro fratrib9 ꝛ sororibus ad laudes tñ. Oratio.

INclina dñe aurẽ tuã ad p̃ces nostras qb⁹ mīam tuã supplices dep̃camur vt aīas famloꝝ famularũqꝫ tuarũ quas de hoc sclo migrare iussisti: i pacis ac lucis regione constituas / ꝛ sctorũ tuorũ iubeas esse

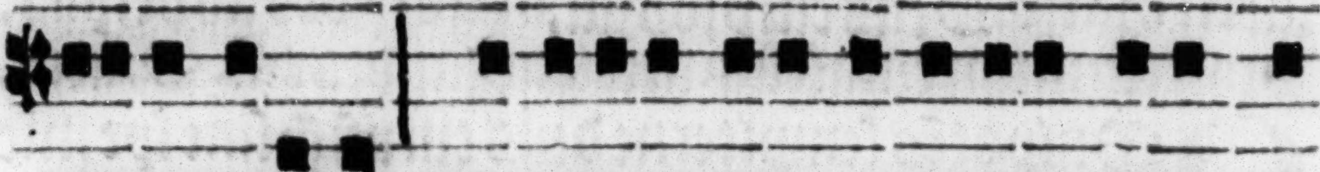

cõsortes. Per xp̃z dñm nr̃m. ℞. Amẽ. Sequat̃ Orem⁹

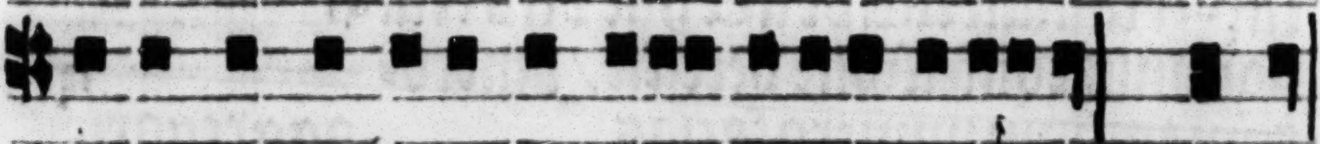
¶ Deinde dicitur priuatim oratio pro defunctis familiaribus: videlicet Oratio.

DEus qui nos patrem et matrem honorare precepisti: miserere clementer animabus patrum ꝛ matrum nostrorum eorumqꝫ omnia peccata dimitte: nosqꝫ eos in eterne claritatis gaudio fac videre vel aliqua alia ad placitum. quibus expletis sequatur oratio generalis in audientia sub eodem tono quo orationes priores dicebantur. Oratio.

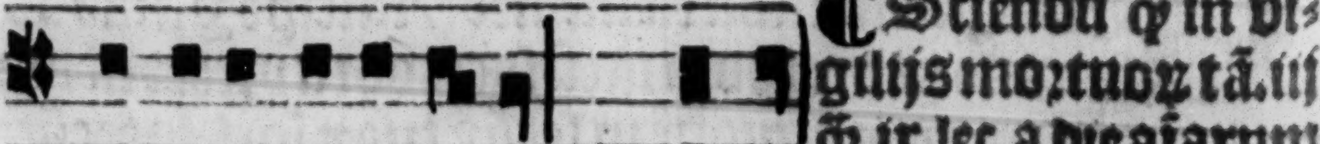
ANimabus quesumus dñe omniũ fideliũ defunctorũ oratio proficiat supplicãtiũ: vt eas ꝛ a peccatis omnib⁹ exuas: ꝛ tue redemptionis facias

esse participes. Qui cũ deo patre et spiritu sãcto vi-

uis et regnas deus per oĩa secula seculoꝝ. ℞. Amẽ.

Requiescant in pace. ℞. Amen.

¶ Sciendũ q᷑ in vigilijs mortuoꝝ tã. iij. q̃. ix. lec. a die aīarum vsqꝫ ad. iiij. feriã añ

pascha siue corpus presens fuerit siue non: fini. vlti. ℟. nō dicat̄ ℣. Requiescāt in pace. sed statim. post vlti. ℟. sequat̄. Kyrie el. Christe el. Kyrie el. Pr̄ nr̄. Exaltabo cū ℣. et or. eodē modo et ordine sicut i alio tēpore anni post laudes dici solent. Laudes vo tunc dicant̄ post mat̄. de die et de sctā maria: ita q̄ dicta ān. post psal. Bn̄dict9. dicat̄ Kyrie el. Xp̄e el. Kyrie el. Pr̄ nr̄. Deide sine pnūciatiōe. Et ne nos dicat̄ sine nota sequēs. Psalm9

Voce mea ad dn̄z clamaui: voce mea ad dominū deprecatus sum. Effundo in conspectu ei9 orationem meā: et tribulationē meā ante ipsum pronūcio. In deficiendo ex me spiritum meum: et tu cognouisti semitas meas. In via hac qua ambulabā: absconderunt superbi laqueum michi. Cōsiderabā ad dexterā et videbā: et non erat qui cognosceret me. Perijt fuga a me: et nō est qui requirat animam meam. Clamaui ad te dn̄e/dixi tu es spes mea: portio mea in terra viuentium. Intende ad deprecationem meam: quia humiliatus sū nimis. Libera me a persequētibus me: quia confortati sūt sup me. Educ de custodia aīam meā ad cōfitēdū noī tuo: me expectāt iusti donec retribuas michi.

¶ Quo dicto dicat sacerdos loco nec habitu mutato. ℣. et orationes eodem modo per oīa quo prius dicebantur ad vesperas videlicet ad Placebo. ¶ Notandū est vero q̄ quandocunq̄ per totum annum missa pro corpore presenti/anniuersario/vel trigintali cuiuscunq̄ in choro vel in capitulo fuerit celebranda: vbi et missa ibi etiā cōmēdatio aīarū statim post primā ante missā capitularē p defūctis a toto choro cū nota dicat̄: incipiēte antiphonā aliquo de supiori gradu. Ita tn̄ q̄ si in die sepulture deportetur corpus ad ecclesiā: tūc finita oratione. Suscipe dn̄e animam serui tui vel ancille tue.

statim sequatur cōmēdatio aiarū eodē modo ⁊ ordine sicut post deportationē corporis ad ecclesiā supradictū est. Preterea oībꝫ die per totā .xl. qn̄ de feria agit: statim post primā ante missā capitularē dicat i choro ꝯmēdatio animarū: nisi in crastino festorū duplicium: ⁊ hoc sine nota quādo **Dirige.** sine nota pcesserit. Et sciēdū est ꝙ quandocūqꝫ dicat cōmendatio animarum: semꝑ dicatur sedendo vsqꝫ ad antiphonam post laudes dicendā.

Beati immaculati i via: q ambulāt i lege dn̄i.

Aā. Requiē eternā. E.u.o.u.a.e. Beati q̄ scrutātur testimonia ei⁹: in toto corde exq̄rūt eū. Nō eñ qui operantur iniquitatē: in vijs eius ambulauerūt. Tu mādasti: mādata tua custodiri nimis. Utinā dirigātur vie mee: ad custodiendas iustificationes tuas. Tunc non confundar: cum perspexero in omnibus mādatis tuis. Confitebor tibi in directione cordis: in eo q̄d didici iudicia iustitie tue. Iustificationes tuas custodiā: non me derelinquas vsqꝫquaqꝫ. In quo corrigit adolescētior viā suam: in custodiēdo sermones tuos. In toto corde meo exquisiui te: ne repellas me a mandatis tuis. In corde meo abscōdi eloq̄a tua: vt nō peccē tibi. Bn̄dictus es dn̄e: doce me iustificationes tuas. In labijs meis pronūciaui: omnia iudicia oris tui. In via testimoniorū tuorū delectatus sum: sicut in oībus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: ⁊ cōsiderabo vias tuas. In iustificationibus tuis meditabor: nō obliuiscar sermones tuos. Retribue seruo tuo viuifica me: ⁊ custodiā sermones tuos. Reuela oculos meos: ⁊ ꝯsiderabo mirabilia de lege tua. Incola ego sū in terra: nō abscondas a me mādata tua. Concupiuit anima mea

desiderare iustificationes tuas: in omni tempore. In
crepasti superbos: maledicti qui declinant a mandatis
tuis. Aufer a me opprobrium & contemptum: quia te
stimonia tua exquisiui. Etenim sederunt principes & ad
uersum me loquebantur: seruus autem tuus exerceba
tur in iustificationibus tuis. Nam et testimonia tua
meditatio mea est: & consiliū meum iustificationes tue.
Adhesit pauimento anima mea: viuifica me secundū
verbum tuū. Uias meas enunciaui et exaudisti me:
doce me iustificationes tuas. Uiā iustificationū tua-
rū instrue me: & exercebor in mirabilib⁹ tuis. Dormi
tauit anima mea pre tedio: confirma me in verbis tuis
Uiam iniquitatis amoue a me: & de lege tua miserere
mei. Uiam veritatis elegi: iudicia tua non sū oblitus
Adhesi testimonijs tuis domine: noli me cōfundere.
Uiā mādatorū tuorū cucurri: cum dilatasti cor meū.
Legem pone michi dn̄e viā iustificationū tuarū:
& exquirā eam semp. Da michi intellectū & scru
tabor legē tuā: & custodiā illam in toto corde meo. De
duc me in semita mandatorū tuorū: quia ipsam volui.
Inclina cor meū in testimonia tua: & non in auaritiā.
Auerte oculos meos ne videāt vanitatē: i via tua vi-
uifica me. Statue seruo tuo eloquiū tuū: i timore tuo.
Amputa opprobriū meū qđ suspicatus sū: q₂ iudicia
tua iocūda. Ecce ꝯcupiui mādata tua i eq̄tate tua viui
fica me. Et veniat sup me mīa tua dn̄e: salutare tuū se
cundū eloquiū tuū. Et respondebo exprobrantib⁹ mi
chi verbū: q₂ speraui in sermonib⁹ tuis. Et ne auferas
de ore meo verbū veritatis vsq̄quaq₃: q₂ i iudicijs tuis
supsperaui. Et custodiā legē tuā semp: i seculū & in secu
lū seculi. Et ambulabā in latitudine: q₂ mandata tua
exq̄siui. Et loq̄bar de testimonijs tuis in cōspectu re-

gum: & nõ cõfūdebar. Et meditabar in mãdatis tuis: q̃ dilexi. Et leuaui manus meas ad mãdata tua q̃ dilexi: et exercebor in iustificationibus tuis. Memor esto verbi tui seruo tuo: in quo michi spem dedisti. Hec me consolata est in humilitate mea: quia eloquiū tuū viuificauit me. Superbi iniq̃ agebãt vsquequaq: a lege autẽ tua nõ declinaui. Memor fui iudicior tuor a sc̃lo dñe: et consolatus sum. Defectio tenuit me: p pctõrib9 derelinquẽtibus legẽ tuã. Cantabiles michi erant iustificationes tue: in loco pegrinationis mee. Memor fui nocte nominis tui dñe: & custodiui legem tuã. Hec facta est michi: quia iustificationes tuas exquisiui. Portio mea dñe: dixi custodire legem tuã. Deprecatus sū faciẽ tuã in toto corde meo: miserere mei secundum eloquiū tuū. Cogitaui vias meas: et cõuerti pedes meos in testimonia tua. Paratus sū: & nõ sum turbatus: vt custodiã mandata tua. Funes peccatorū circumplexi sunt me: & legẽ tuã non sū oblitus. Media nocte surgebã ad confitendum tibi: sup iudicia iustificationis tue. Particeps ego sum omniū timẽtiū te: et custodiẽtium mandata tua. Mĩa tua dñe plena est terra: iustificationes tuas doce me. Bonitatẽ fecisti cū seruo tuo dñe: secundū verbū tuū. Bonitatẽ & disciplinã & scientiam doce me: quia mãdatis tuis credidi. Priusq̃ humiliarer ego deliqui: propterea eloquiū tuū custodiui. Bonus es tu: & in bonitate tua doce me iustificatiões tuas Multiplicata est super me iniquitas superbor: ego autem in toto corde scrutabor mãdata tua. Coagulatū est sicut lac cor eor: ego vero legẽ tuã meditat9 sū. Bonum michi quia humiliasti me: vt discã iustificationes tuas. Bonum michi lex oris tui: super milia auri & argenti. Manus tue fecerunt me et plasmauerunt me: da

michi intellectum vt discam mādata tua. Qui timēt
te videbunt me ⁊ letabūtur: qꝛ in verba tua sup̄speraui
Cognoui dn̄e qꝛ equitas iudicia tua: ⁊ in veritate tua
humiliasti me. Fiat mīa tua vt consoletur me: secun-
dum eloquiū tuū seruo tuo. Ueniāt michi miseratio-
nes tue ⁊ viuā: qꝛ lex tua meditatio mea est. Cōfundā-
tur superbi quia iniuste iniquitatē fecerunt in me: ego
autē exercebor in mādatis tuis. Cōuertātur michi ti-
mētes te: ⁊ qui nouerūt testimonia tua. Fiat cor meū
immaculatū in iustificationibus tuis: vt nō ꝯfundar.
Defecit i salutare tuū anima mea: ⁊ in verbū tuū
supersperaui. Defecerūt oculi mei i eloquium
tuū: dicentes quando consolaberis me. Quia factus
sum sicut vter in pruina: iustificationes tuas nō sū obli
tus. Quot sunt dies serui tui: quādo facies de p̄sequen
tibus me iudicium? Narrauerunt michi iniq̄ fabula-
tiones: sed non vt lex tua. Omnia mandata tua veri-
tas: iniqui persecuti sūt me adiuua me. Paulo minus
consummauerunt me in terra: ego aūt non dereliq̄ mā
data tua. Secundū mīam tuam viuifica me: ⁊ custo-
diam testimonia oris tui. In eternū dn̄e: verbū tuum
permanet i celo. In generatiōe ⁊ generationē veritas
tua: fundasti terrā ⁊ p̄manet. Ordinatione tua perse-
uerat dies: qm̄ oīa seruiunt tibi. Nisi q̄ lex tua medi
tatio mea est: tunc forte perijssem in humilitate mea.
In eternum non obliuiscar iustificationes tuas: quia
in ipsis viuificasti me. Tuus sum ego saluū me fac: qm̄
iustificationes tuas exquisiui. Me expectauerūt pec-
catores vt perderent me: testimonia tua intellexi. Om
nis consūmationis vidi finē: latū mandatū tuū nimis.
Quomodo dilexi legē tuā dn̄e: tota die meditatio mea
est. Super inimicos meos prudentē me fecisti mādato

tuo: quia in eternum michi est. Super oēs docētes me
intellexi: qꝛ testimonia tua meditatio mea est. Super
senes intellexi: quia mandata tua quesiui. Ab om-
ni via mala prohibui pedes meos: vt custodiam verba
tua. A iudicijs tuis non declinaui: quia tu legē posui-
sti michi. Quam dulcia faucibꝰ meis eloquia tua: su-
per mel ori meo. A mādatis tuis intellexi: propterea
odiui oēm viam iniq̄tatis. Lucerna pedibꝰ meis ver-
bū tuum: et lumē semitis meis. Iuraui ⁊ statui: custo
dire iudicia iustitie tue. Humiliatꝰ sum vsq̄ quaq̄ dñe:
viuifica me secundū verbū tuū. Voluntaria oris mei
beneplacita fac dñe: ⁊ iudicia tua doce me Anima mea
in manibꝰ meis semper: et legem tuam non sum oblitꝰ.
Posuerūt peccatores laqueum michi: ⁊ de mandatis
tuis non erraui. Hereditate acquisiui testimonia tua
in eternū: qꝛ exultatio cordis mei sunt. Inclinaui cor
meū ad faciendas iustificationes tuas in eternum: pro
pter retributionem. Iniquos odio habui: et legē tuā
dilexi. Adiutor et susceptor meus es tu: et in verbū tu-
um supersperaui. Declinate a me maligni: ⁊ scruta-
bor mandata dei mei. Suscipe me secundū eloquium
tuum ⁊ viuā: ⁊ non confundas me ab expectatiōe mea.
Adiuua me ⁊ saluus ero: ⁊ meditabor in iustificationi
bus tuis semper. Spreuisti oīs discedentes a iudicijs
tuis: qꝛ iniusta cogitatio eoꝝ. Preuaricantes reputa-
ui oēs peccatores terre: ideo dilexi testimonia tua. Cō
fige timore tuo carnes meas: a iudicijs enī tuis timui.
Feci iudiciū ⁊ iustitiā: non tradas me calūniātibꝰ me
Suscipe seruū tuū in bonū: non calūnientur me supbi.
Oculi mei defecerūt in salutare tuū: ⁊ in eloquiū iusti-
tie tue. Fac cū seruo tuo scdm mīam tuā: ⁊ iustifica-
tiones tuas doce me. Seruus tuus sum ego da michi

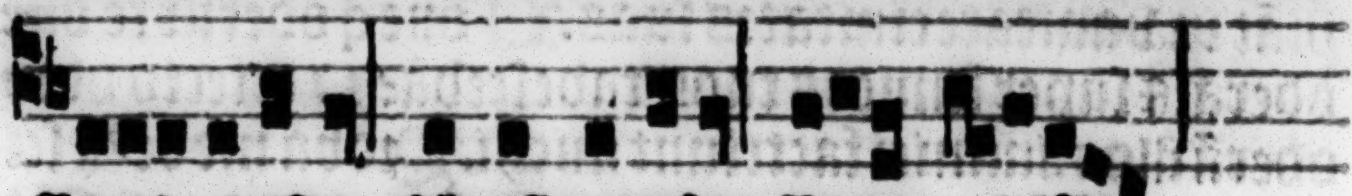
intellectũ: vt sciã testimonia tua. Tẽpus faciẽdi dñe: dissipauerunt legem tuã. Ideo dilexi mãdata tua: super aurum ꝛ topazion. Propterea ad omnia mandata tua dirigebar; omnem viã iniquam odio habui.

MIrabilia testĩonia tua dñe: ideo scrutata est ea aĩa mea Declaratio sermonũ tuoꝝ illuminat: ꝛ itellectũ dat paruulis Os meũ apui ꝛ attraxi spm̃: qꝛ mãdata tua desiderabã. Aspice ĩ me ꝛ miserere mei: secundũ iudiciũ diligẽtiũ nomẽ tuũ. Gressus meos dirige secũdũ eloquiũ tuũ: ꝛ non dñetur mei omnis iniustitia. Redime me a calũnijs hominũ: vt custodiã mãdata tua. Faciẽ tuã illumina super seruũ tuũ: ꝛ doce me iustificationes tuas. Exitus aquarũ deduxerũt oculi mei: qꝛ nõ custodierũt legẽ tuã. Iustus es dñe: ꝛ rectũ iudiciũ tuũ. Mãdasti iustitiã testimonia tua ꝛ veritatem tuã nimis. Tabescere me fecit zelus meus: qꝛ obliti sunt verba tua inimici mei. Ignitũ eloquiũ tuũ vehemẽter: ꝛ seruꝰ tuꝰ dilexit illud. Adolescẽtulꝰ sũ ego ꝛ contẽptꝰ: iustificationes tuas nõ sũ oblitꝰ. Iustitia tua dñe iustitia ĩ eternũ: ꝛ lex tua veritas. Tribulatio ꝛ angustia inuenerũt me: mãdata tua meditatio mea est. Equitas testimonia tua in eternũ: intellectũ da michi et viuã. Clamaui ĩ toto corde exaudi me dñe: iustificatiões tuas requirã. Clamaui ad te saluũ me fac: vt custodiã mãdata tua. Preueni in maturitate ꝛ clamaui: quia ĩ verba tua supsperaui. Preuenerũt oculi mei ad te diluculo: vt meditarer eloq̃a tua. Vocẽ meã audi secundũ mĩam tuã dñe: ꝛ secũdũ iudiciũ tuũ viuifica me. Appropinquauerũt persequẽtes me iniquitati: a lege autem tua longe facti sunt. Prope es tu domine ꝛ omnes vie tue veritas Initio cognoui de testimonijs tuis: quia in eternũ fundasti ea. Vide humilitatem

meam ⁊ eripe me: quia legē tuā non sum oblitꝰ. Iudi
ca iudiciū meū ⁊ redime me: propter eloquiū tuū viuifi
ca me. Longe a peccatoribus salus: quia iustificatio-
nes tuas non exquisierunt. Misericordie tue multe do
mine: secūdum iudicium tuum viuifica me. Multi qui
persequūtur me et tribulāt me: a testimoniis tuis non
declinaui. Uidi preuaricantes et tabescebā: quia elo-
quia tua non custodierunt. Uide quoniam mandata
tua dilexi dn̄e: in misericordia tua viuifica me. Princi
pium verborum tuorum veritas: in eternum omnia iu
dicia iustitie tue. Principes persecuti sūt me gratis: et
a verbis tuis formidauit cor meū. Letabor ego super
eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa. Iniquita
tem odio habui ⁊ abominatus sum: legem autē tuam
dilexi. Septies in die laudem dixi tibi: super iudicia iu
stitie tue. Pax multa diligētibus legem tuam: ⁊ nō est
illis scandalum. Expectabam salutare tuum dn̄e: et
mandata tua dilexi. Custodiuit anima mea testimo-
nia tua: et dilexit ea vehementer. Seruaui mandata
tua ⁊ testimonia tua: quia omnes vie mee in conspectu
tuo. Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo
domine: iuxta eloquium tuum da michi intellectum.
Intret postulatio mea in conspectu tuo: secundum
eloquium tuum eripe me. Eructabūt labia mea hym
num: cum docueris me iustificationes tuas. Pronun
ciabit lingua mea eloquiū tuū: quia omnia mandata
tua equitas. Fiat manus tua vt saluet me: quoniam
mandata tua elegi. Concupiui salutare tuum dn̄e: et
lex tua meditatio mea est. Uiuet anima mea ⁊ lauda-
bit te: ⁊ iudicia tua adiuuabūt me. Erraui sicut ouis
que periit / quere seruū tuum dn̄e: quia mādata tua nō
sum oblitus. ¶ Finitis psalmis repetat. Antiphona.

Requiẽ eternã dona eis dñe: ⁊ lux ꝑpetua luceat eis.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

¶ Deinde dicatur Pater noster. et sine pronũciatione Et ne nos inducas. sequatur sine nota iste psalmus.

Domine probasti me ⁊ cognouisti me: tu cognouisti sessionẽ meã ⁊ resurrectionẽ meã. Intellexisti cogitationes meas de longe: semitã meã ⁊ funiculũ meũ iuestigasti. Et oẽs vias meas preuidisti: qr nõ est sermo in lingua mea. Ecce dñe tu cognouisti om̃ia nouissima ⁊ antiqua: tu formasti me ⁊ posuisti sup me manũ tuã. Mirabilis facta est scientia tua ex me: ꝯfortata est ⁊ nõ potero ad eã. Quo ibo a spũ tuo: ⁊ quo a facie tua fugiã? Si ascendero in celũ tu illic es: si descẽdero in infernũ ades. Si sumpsero pẽnas meas diluculo: ⁊ habitauero in extremis maris. Etenĩ illic man⁹ tua deducet me: ⁊ tenebit me dextera tua. Et dixi forsitan tenebre conculcabũt me: ⁊ nox illuminatio mea in delicijs meis. Quia tenebre non obscurabuntur a te / ⁊ nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebre eius ita et lumẽ ei⁹. Quia tu possedisti renes meos: suscepisti me de vtero matris mee. Confitebor tibi qr terribiliẽ magnificat⁹ es: mirabilia opa tua ⁊ aĩa mea cognoscet nimis. Nõ est occultatũ os meũ a te quod fecisti in occulto: ⁊ substantia mea in inferioribus terre. Imꝑfectũ meũ viderunt oculi tui ⁊ in libro tuo oẽs scribentẽ: dies formabuntẽ ⁊ nemo i eis. Michi autẽ nimis honorifica

ti sūt amici tui de⁹: nimis cōfortat⁹ est principat⁹ eorū.
N inumerabo eos ꝛ sup arenā multiplicabunt: exur-
rexi ꝛ adhuc sū tecū. S i occideris de⁹ pctōres: viri san
guinū declinate a me. Q uia dicitis in cogitatiōe: acci-
piāt in vanitate ciuitates suas. N ōne q oderūt te dñe
oderā: ꝛ super inimicos tuos tabescebā. P erfecto odio
oderā illos: inimici facti sunt michi. P roba me de⁹ ꝛ sci
to cor meū: iterroga me ꝛ cognosce semitas meas E t
vide si via iniqtatis in me est: ꝛ deduc me in via eterna.
¶ Deinde sine interuallo icipiat missa p defūctis sacer
dote iterim exeūte ad locū sepulchri signādū si corpus
presens affuerit / vt supra dictū est. Tamē quādocūq si
gillatim extra cōuentū dicit̃ ɀmendatio aiarū: tūc im-
mediate post psal. Dñe probasti me ꝛ cognouisti me.
sequat̃. V. Requiē eternā dona eis dñe. Et lux. A por
ta inferi. Erue dñe. C redo videre. In terra viuentiū.
D ñs vobiscū. Et cū spiritu tuo. Oremus. Oratio.

T ibi dñe cōmendamus animas famulorū famu
larūq tuarū: vt defuncti seculo tibi viuant: et
que per fragilitatem mundane cōuersationis peccata
admiserunt / tu venia misericordissime pietatis abster
ge. Per christum dominum nostrum.
¶ Nunq dicat̃ alia cōmendatio in ecclesia Sarisbu. si
ne corpus presens fuerit siue non. Ad missā. Officium.

R Equiē eter nā dona eis domi ne ꝛ lux

perpetua luceat e is. ps. Te decet hymn⁹ de⁹ i syō

et tibi reddet votũ in hierusalē: exaudi orōnē meā ad te ois caro veniet.

Quicunqꝫ corpꝰ adest pñs et in anniuersariis et trigintalibꝫ: et qñ vltimo fit seruitium mortuorū ante pascha / et in die animarū tūc dicatur hic cātus.

Ky rie e leison. iij. Christe e leison. iij. Ky rie eleison. ij. Ky rie e leison.

Quotidie ante diem sepulture cuiuscunqꝫ fuerit dicat ista. oro.

Deus cui proprium est misereri semper et parcere / te supplices deprecamur pro aīa famuli tui vel famule tue N. quam hodie de hoc seculo migrare iussisti: vt non tradas eam in manus inimici: nec obliuiscaris in finem: sed iubeas illam ab angelis sanctis suscipi: atqꝫ ad regionem viuorum perduci: et quia in te sperauit et credidit / sanctorum tuorum mereatur societate letari. Per dominum. In die [illegible] sepulture cuiuscunqꝫ fuerit corpus / dicatur ista oratio.

Omnipotens sempiterne deus mīam tuā supplices deprecamur: vt animā famuli tui vel famule tue: cuius corpori debitum sepulture officium persoluimus: in sinū abrahe patriarche tui iubeas collocari: vt cum dies agnitionis tue aduenerit inter sanctos et electos tuos eum vel eam resuscitari precipias. Per dñm. In anniuersariis de quocūqꝫ fuerint dicit̄ ista oratio.

Deus indulgentiarum domine da anime famuli tui vel famule tue: cuius anniuersarium depositionis diem commemoramus: refrigerij sedem quietis beatitudinem / et luminis claritatem. Per dominū.

¶ In die tricennali de quocūqz fuerit dicit̃ ista oratio.

Deus cui propriū est misereri semp̄ et parcere / propitiare aīe famuli tui vel famule tue: et oīa eius pctā dimitte: vt mortis vinculis absolut⁹ vel absoluta transire mereat̃ ad vitam. Per dn̄m. In anniuersa. episcopoꝝ tm̄ sic pronuncietur. Deus indulgentiarū domine da anime famuli tui pōtificis cuius. et c. vt supra.

Hoc generaliter notandū q̄ ad quālibet missam que p̄ corpore p̄sēti celebratur cuiuscūqz fuerit nisi pro rege vel regina vel p̄ alio magno dn̄o: quinqz orationes dicuntur ad missam: quarum prima pro corpore presenti vt supra ad missam: secunda pro episcopis. Oratio.

Deus qui inter apostolicos sacerdotes famulos tuos pōtificali fecisti dignitate censeri: presta q̄s vt quorum vicem ad horam gerebant in terris eorum perpetuo consortio letentur in celis. Secreta.

Offerimus tibi domine oblationē nostre seruitutis: pro aīab⁹ famulorum tuoꝝ pontificū vel sacerdotū supplicantes: vt cum presulibus apostolice dignitatis quorum sunt executi officium / mereātur habere sempiterne beatitudinis portionē. Postcōmunio.

Proficiat quesumus dn̄e animabus famulorum tuorum pontificū et sacerdotū diuini celebratio mysterij: vt quos in terris positos huius muneris dispēsatores esse fecisti / sīter electos antistites eos iubeas connumerari. Tertia oratio pro fratrib⁹ et sororibus.

Deus venie largitor et humane salutis amator / q̄s clementiam tuam: vt nostrarum congrega-

tionum fratres et sorores qui ex hoc seculo transierũt: beata maria semper virgine intercedente et beato michaele archangelo cum omnibus sanctis: ad perpetue beatitudinis consortium peruenire cõcedas. Secreta.

DEus cuius mĩe non est numerus: suscipe propitius preces humilitatis nostre ꝛ animabus fratrum ꝛ sororum nostrarũ congregationũ quibꝰ tui nominis dedisti confessionẽ/ p hec sacramẽta salutis nr̃e cunctoꝝ remissionem tribue peccatorũ. Postcõmunio

PResta q̃s oñs ꝛ misericors deꝰ: vt anime fratrũ ꝛ sororũ nostrarũ congregationũ: p q̇bꝰ hoc sacrificiũ laudis tue obtulimꝰ maiestati: p huiꝰ ꝟtutẽ sacramẽti a pctis oĩbꝰ expiate lucis ppetue te miserãte pcipiãt btitudinẽ. Quarta orõ p parẽtibꝰ ꝛ bñfactoribꝰ.

OMnipotens ꝛ misericors deꝰ vnica salꝰ mortaliũ te supplices exoramus pro animabꝰ famuloꝝ famularũq꜄ tuarũ parẽtũ ꝛ benefactorum nostrorũ: vt interueniẽte dei genitrice btã maria cũ omnibꝰ sãctis: peccatorum eis largire digneris indulgentiam/et in nouissimo die beate resurrectionis letitiam. Secreta.

SAnctifica q̃s dñe hec fideliũ oĩm vitalia sacramẽta: ꝛ p̃sta vt interueniẽte btã dei genitrice maria cũ omnibꝰ sanctis tuis/anime famulorũ famularũq꜄ tuarũ parentũ ꝛ benefactoꝝ nostroꝝ: ab omnibꝰ vitijs expiate pabulo vite reficiantur eterne. Postcõmunio.

PArticipet nos q̃s dñe salutare quo pasti sumꝰ sacramẽtũ: ꝛ interueniẽte beata ꝛ gl̃iosa sẽp q꜄ virgine dei genitrice maria cum omnibꝰ sctis tuis: ꝯcede vt hoc ipsũ proficiat aĩabꝰ famuloꝝ famularũq꜄ tuarũ parentũ ꝛ benefactoꝝ nostrorũ: ad promerendã tue propitiationis gratiã/ et percipiendã future resurrectionis gloriã sempiternã. ¶ Quinta orõ generalis.

FIdeliū deus oim cōditor ꝛ redēptor aiab⁹ oim fideliū defūctorꝫ remissionē cūctorꝫ tribue pctō- rū: vt indulgentiā quā semꝑ optauerūt / piis supplica tionibus consequantur. Qui cū deo patre ꝛ spū sācto viuis ꝛ regnas de⁹. Per oia secula seculorū. Secreta.
HOstias q̄s dn̄e quas tibi ꝑ animab⁹ oim fideliū defūctorꝫ offerim⁹ ꝓpitiat⁹ intēde: vt q̄bus fidei xp̄iane meritū ꝯtulisti / dones ꝛ p̄miū. Postcōmunio.
ANimabus q̄s dn̄e oim fideliū defūctorū oratio ꝓficiat supplicantiū: vt eas ꝛ a peccatis oib⁹ exuas: ꝛ tue redemptionis facias esse participes. Qui cū deo p̄re ꝛ spūsctō viuis ꝛ regnas de⁹. Per omnia se- cula seculorū. Amen. ¶ Itē ꝛ in trigintali cuiuscunq̄ defūcti fuerit: quinq̄ dicunt orationes quarū prima ꝑ ipso trigintali. Item in oib⁹ aliis anniuersariis quin- q̄ dicūtur orationes quarū prima pro anniuersariis: cetere vt supra pro corpore presenti. Quandocunq̄ cor pus adest presens ꝛ in anniuersariis eporū ꝛ in die aia- rū tm̄. Lectio ep̄le b̄ti pauli ap̄li. Ad thessalonicēses.
FRatres. Nolumus vos ignorare de dormiēti- bus: vt non contristemini sicut et ceteri qui spē non habēt. Si eñ credim⁹ q̄ iesus mortu⁹ est ꝛ resurre xit ita ꝛ deus eos qui dormierūt per iesū adducet cū eo. Hoc eñ vobis dicimus in verbo dn̄i: q꞉ nos q̄ viuim⁹ q̄ residui sumus / in aduentu dn̄i non preueniemus eos q̄ dormierūt. Qm̄ ipse dn̄s in iussu ꝛ in voce archangeli et in tuba dei descendet de celo: ꝛ mortui q̄ in christo sūt resurgēt primi. Deinde nos qui viuimus qui relinqui mur: simul rapiemur cū illis i nubib⁹ obuiā christo in aera: ꝛ sic semꝑ cū dn̄o erim⁹. Itaq̄ ꝯsolamini inuicem in verbis istis. ¶ In omnibus aliis anniuersariis et trigintalibus epistola. Lectio libri machabeorum.

IN diebus illis. Vir fortissim⁹ iudas: collatiõe facta duodecĩ milia drachmas argẽti misit hierosolymã offerre ea ibi p pctis mortuorũ: iuste et religiose de resurrectione cogitans. Nisi eni eos q̃ ceciderãt resurrecturos speraret: superfluũ videret et vanũ orare pro mortuis. Sed q2 cõsiderabat q hi q̃ cũ pietate dormitionẽ acceperãt optimã haberẽt repositã grãm. Sãcta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare: vt a peccatis soluantur. In omnibus alijs missis pro defũctis dicunt he due epistole alternis vicibus p hebdomadam. ita tamen q primo dicat epistola Audiui vocẽ. qd per totũ annũ obseruetur qñ ferialiter dicat missa. Epla. Lectio libri apocalipsis beati iohãnis apostoli.
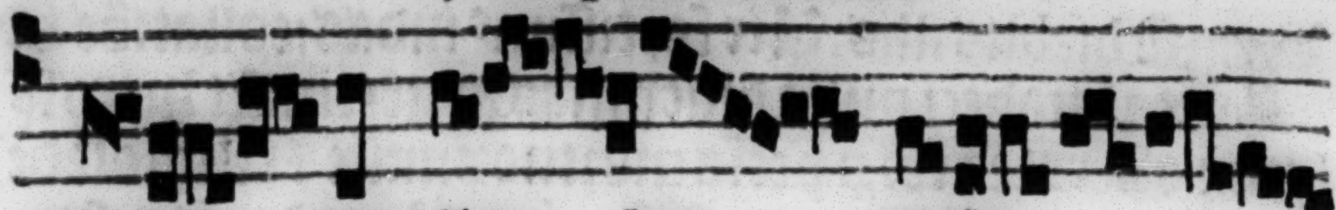
IN diebus illis. Audiui vocẽ de celo: dicẽtẽ michi. Scribe/beati mortui q̃ in dño moriuntur. Amodo eñi iã dicit spũs: vt requiescãt a laborib⁹ suis. Opa eñi illorũ: sequunt illos. Alia epistola ad corinthios.
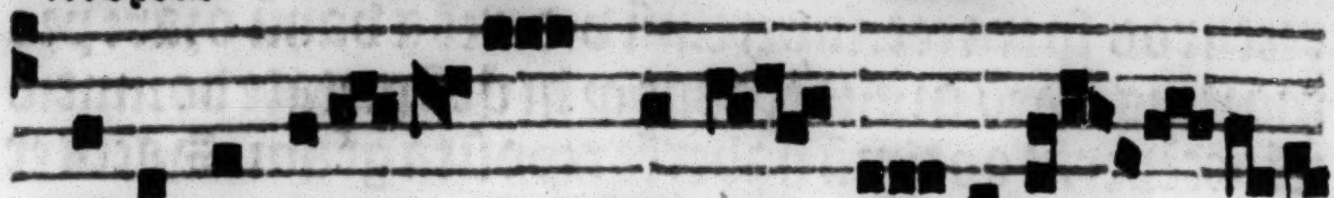
FRatres. Christ⁹ resurrexit a mortuis primitie dormientiũ: qm quidem per hominẽ mors/ et p hominẽ resurrectio mortuorũ. Et sicut in adam omes moriuntur: ita et in christo omnes viuificabunt. Vnusquisq3 autem in suo ordine. Per iesum xpm dñm nrm.

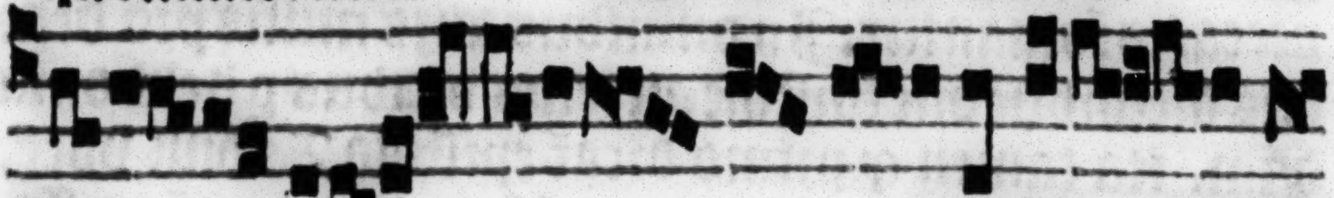
¶ Sciendũ aũt q istud sequẽs grad. scz Si ambulem. nunq̃ debet dici pro corpore presenti episcoporum et eorum triginta. et anniuersarijs secũdũ vsum Sarisburiẽ ecclesie: tunc enim dicat a tribus clericis de scda forma habitu non mutato ad caput defuncti: si corpus adest presens. sin autẽ ad gradum chori dicatur. Gradale.

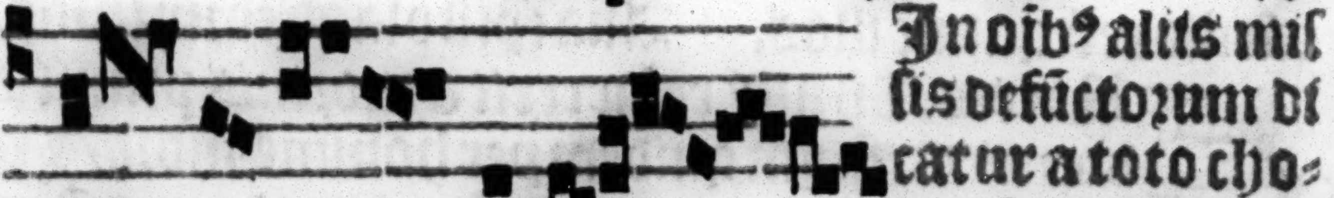
Si ambu lem in me di o vmbre

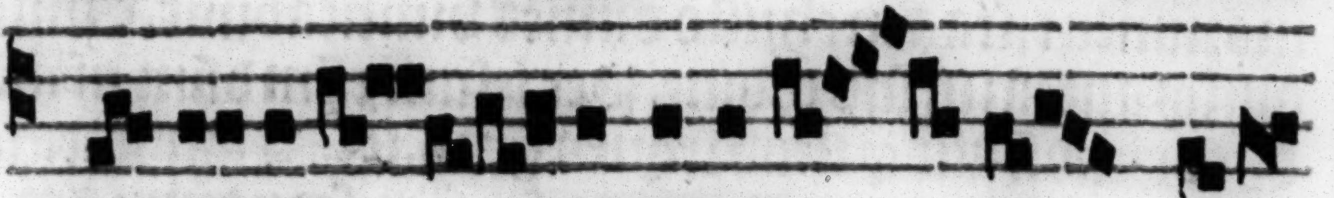

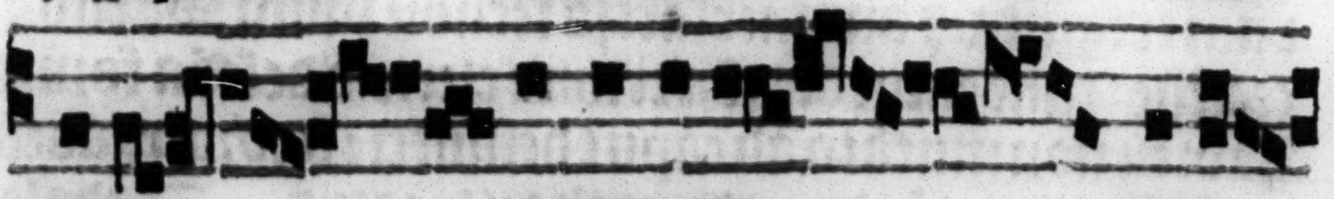

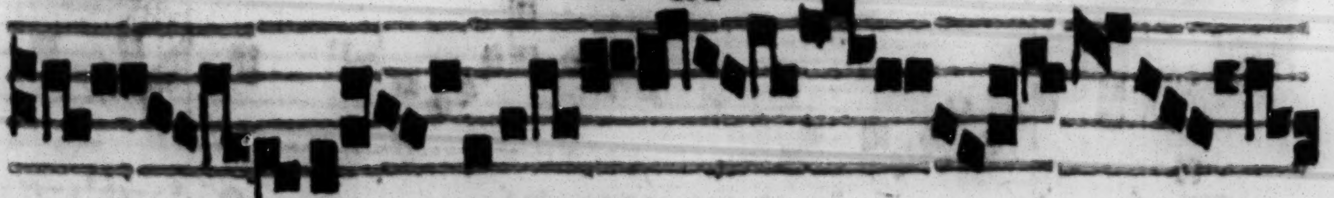

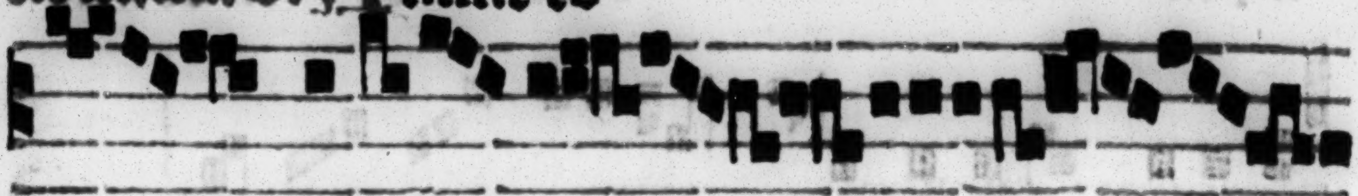
In oib⁹ aliis missis defūctoꝛum dicatur a toto choro istud gradale.

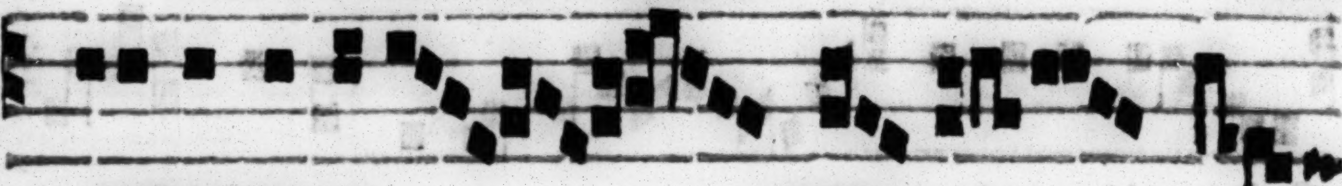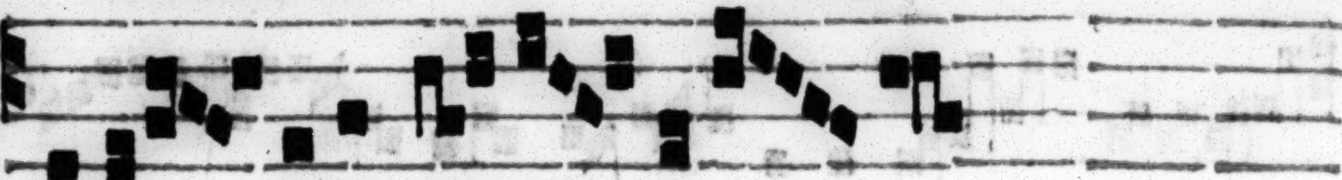

Hoc mõ finiat q̃n ferialr. dicit missa. V. Anime eo

rum in bonis de moren tur:

et semen eo rum.

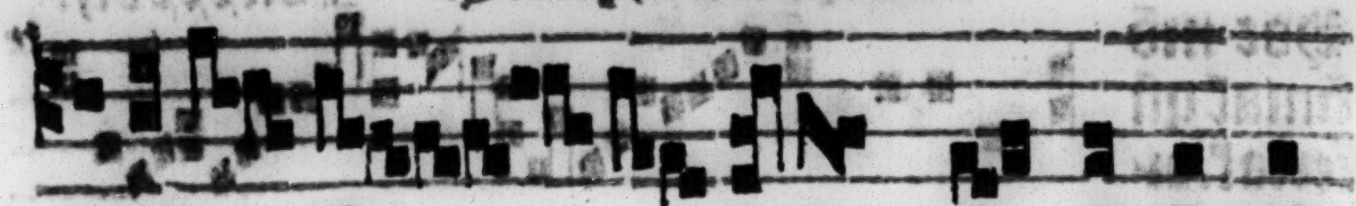
here ditet terram.

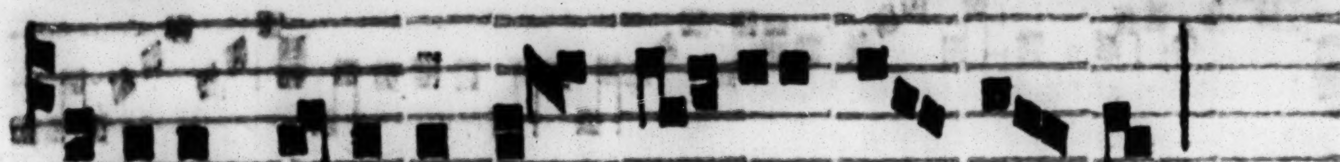
Hoc modo finiat quã do ferialit dr missa. ter ram.

Quando corpus adest presẽs et in anniuer. episcoporum dicatur tractus. Sicut ceruus. a quatuor clericis de superiori gradu habitu non mutato ad caput defuncti interim stantibus continuo si corpus adest presens sin autem ad gradum chori: ita tamen q omnes illi quatuor clerici simul primum versum incipiant quem duo ex parte chori principalis prosequantur: et ita alternis vicib9 singuli V. ab illis quatuor clericis totius tractus dicantur cho. interim sedente. Ita tamẽ q omnes simul ipsum tractum terminent. Tractus.

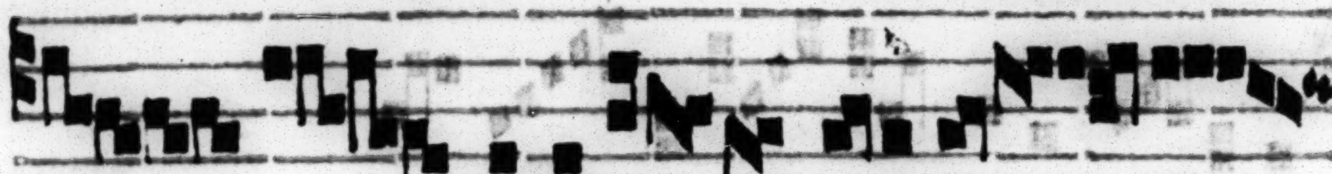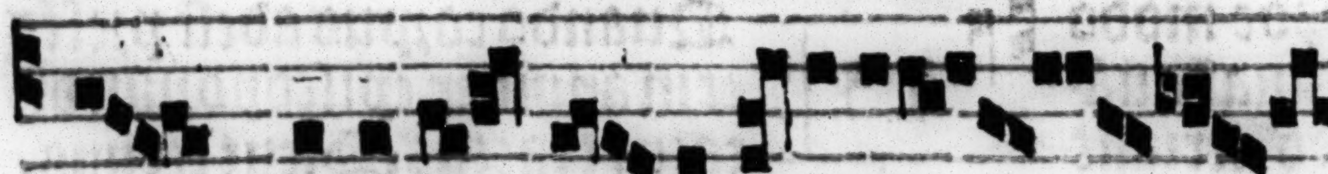

Sicut cer uus de si derat ad fontes

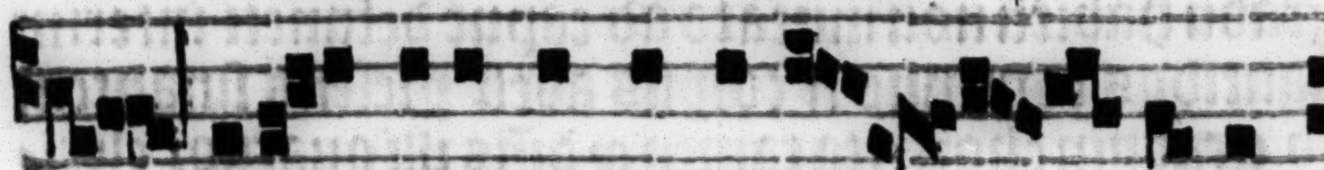

aqua rũ i ta de si de rat
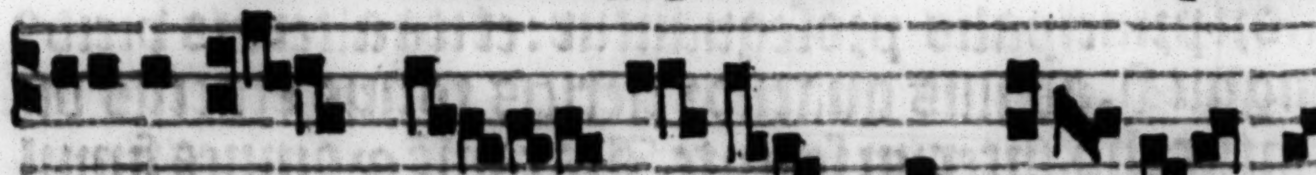

anima mea ad te de us. V.

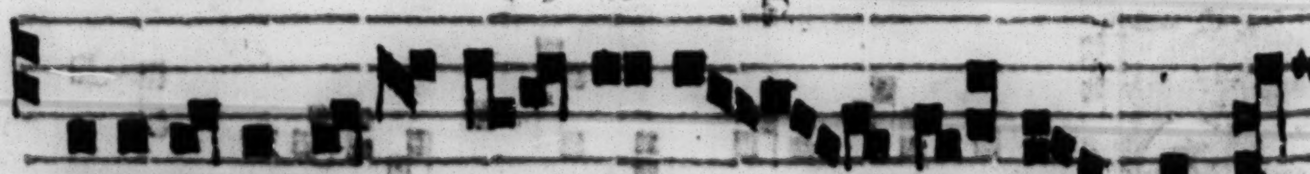

Siti uit anima me a ad deum vi

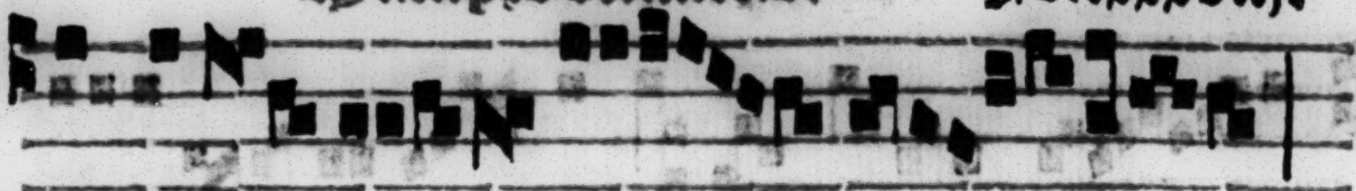

uum quãdo ve niã & appa re bo

ante fa ci em de i mei. V.

Fuerũt michi lachryme me e panes

die ac no cte dum di ci tur mi

chi p singulos di es v bi est de

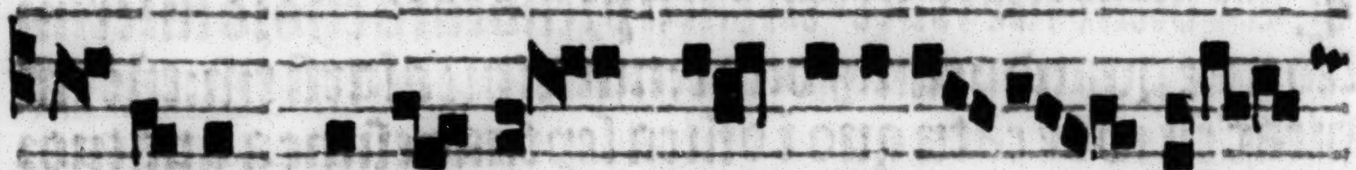

us tuus.

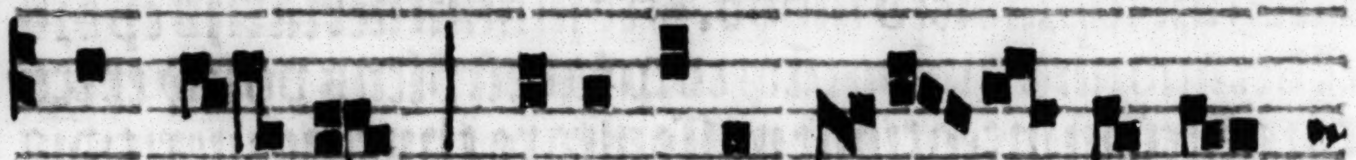
In omnib' aliis missis pro defūctis dicit a toto choro iste tract' cū cantu sequenti. Tr.

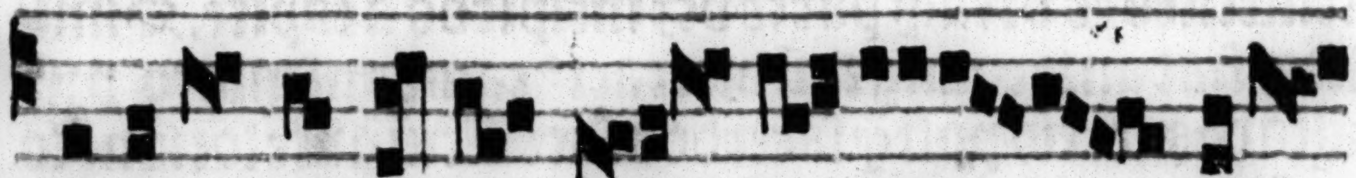
De pfundis clamaui ad te

do mi ne domine exau di vo
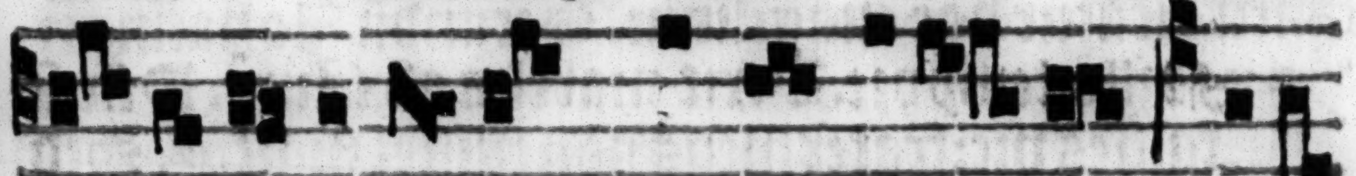

cem me am. V. Fiant aures tu e in

tenden tes in o rati o nem ser
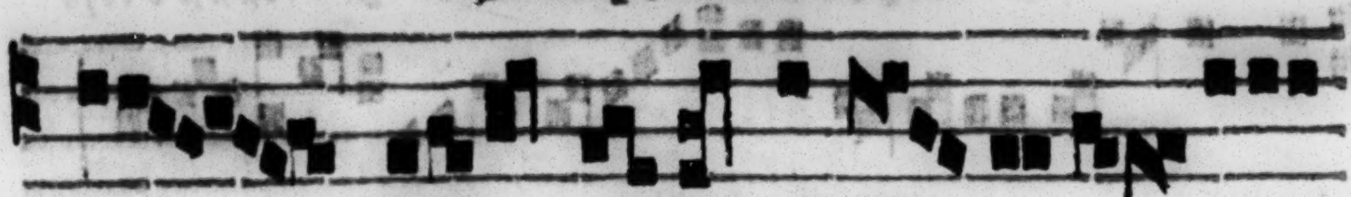

ui tu i V. Si iniqui tates obser ua ueris

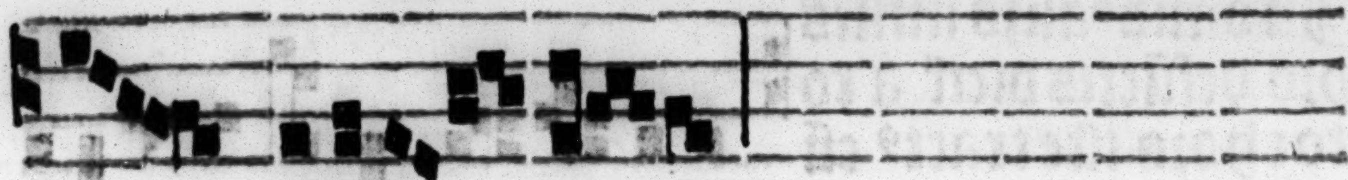

do mine domi ne quis sus tine bit V. Quia

apud te propiciati o est et propter legem tu am

¶ Et dicat iste tract⁹ cū cātu prenotato choro interim sedente quandocunqȝ dicat: nisi in die aiarū tm̄: tūc eī dicat cū eodē cātu quo ī dn̄ica septuagesime a quatuor clericis de superiori gradu habitu non mutato ad gradū chori supradicto modo. Itē in anniuersarijs epōrū et decanorū: ꝛ quādocūqȝ corp⁹ adest p̄sens postq̄ executor officij in inceptione misse altare thurificauerit: diaconus cū thuribulo circūeūdo tumbā vel corp⁹ illud incenset: sed ex vtraqȝ parte vez incipiēdo a capite. Similiter fiat ante euangeliū dū tract⁹ canit̄ insensato pri⁹ altari: ꝛ tertio postq̄ sacerdos sacrificiū ante lotionē loco suo deposuerit / thurificet idē diacon⁹ sicut pri⁹. Nūq̄ autem thurificet̄ corpus ad **Placebo** vel ad **Dirige.** scd̄m vsū Sarisbu. sed semp ad missā tm̄. ¶ In dn̄icis diebus ꝛ in secundis ferijs: et etiam pro corpore presenti: ꝛ in anniuersarijs et trigintalibus: ꝛ in die aiarum tantū dicatur hoc euāgelium. Secundū Johannem.

In illo tempore. Dixit martha ad iesum. Dn̄e si fuisses hic: frater meus non fuisset mortu⁹. Sed et nunc scio quia quecunqȝ poposceris a deo: dabit tibi deus. Dicit illi iesus. Resurget frater tu⁹. Dicit ei martha. Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dicit ei iesus. Ego sum resurrectio ꝛ vita. Qui credit in me: etiam si mortuus fuerit viuet. Et omnis qui

viuit et credit i me: nō morietur in eternū. Credis hoc? Ait illi. Utiqȝ dñe. Ego credidi quia tu es xp̄s fili⁹ dei q̄ i hūc mūdū venisti. ¶ Fer. iij. Euāgeliū scḋz iohāne.

In illo tēpore. Dixit iesus discipulis suis: et principibus iudeorum. Omne quod dat michi pater ad me veniet: et eum qui venit ad me nō eijciam foras. Quia descendi de celo/ non vt faciam volūtatem meā: sed voluntatem eius qui misit me. Hec est autem voluntas ei⁹ qui misit me patris: vt omne quod dedit michi non perdam: ex eo: sed resuscitem illud i nouissimo die. Hec est autem volūtas patris mei qui misit me: vt omnis qui videt filium et credit in eum: habeat vitā eternam. Et ego resuscitabo eum: in nouissimo die.

¶ Feria. iiij. Euangelium. Secundum Johannem.

In illo tempore. Dixit iesus discipulis suis. Amē amen dico vobis: quia qui verbū meum audit/ et credit ei qui misit me: habet vitā eternam. Et in iudicium non veniet: sed transiet a morte in vitam. Amen amen dico vobis: qȝ venit hora et nūc est quādo mortui audient vocem filij dei: et qui audierint viuēt. Sicut pater habet vitam in semetipso: sic dedit et filio vitam habere in semetipso. Et potestatem dedit ei iudicium facere: quia fili⁹ hominis est. Nolite mirari hoc: quia venit hora in qua oēs qui in monumentis sūt/ audiēt vocem filij dei. Et procedent q̇ bona fecerunt: in resurrectionē vite. Qui vero mala egerunt: in resurrectionē iudicij.

¶ Feria. v. Euangelium. Secundum Johannem.

In illo tpe. Dixit iesus discipulis suis: et turbis iudeorū. Sicut pr̄ suscitat mortuos et viuificat: sic et fili⁹ quos vult viuificat. Neqȝ enī pr̄ iudicat quemq̄: sed iudiciū oīe dedit filio. Ut omnes honorificēt filiū: sicut honorificant patrē. Qui nō honorificat filiū: nō

honorificat patrem qui misit illum. Amen amen dico vobis quia qui verbum meum audit et credit ei qui misit me: habet vitam eternã. Et in iudiciũ nõ veniet: sed trãsiet a morte i vitã. ¶ Fer. vi. Euãgeliũ scd̃m Johẽz

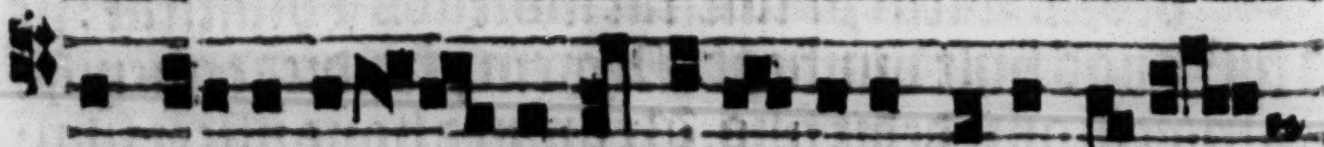
IN illo tempore. Dixit iesus discipulis suis: & turbis iudeorum. Ego sum panis viuus: qui de celo descendi. Si quis manducauerit ex hoc pane: viuet in eternum. Et panis quem ego dabo: caro mea est pro mundi vita. Litigabant ergo iudei adinuicem dicentes. Quomodo potest hic carnem suam nobis dare ad manducandum? Dixit ergo ei iesus. Amen amen dico vobis: nisi manducaueritis carnem filij hominis/ & biberitis eius sanguinẽ: nõ habebitis vitã i vobis. Qui manducat meã carnẽ/ & bibit meũ sanguinẽ: habet vitam eternã. Et ego resuscitabo eum: in nouissimo die.

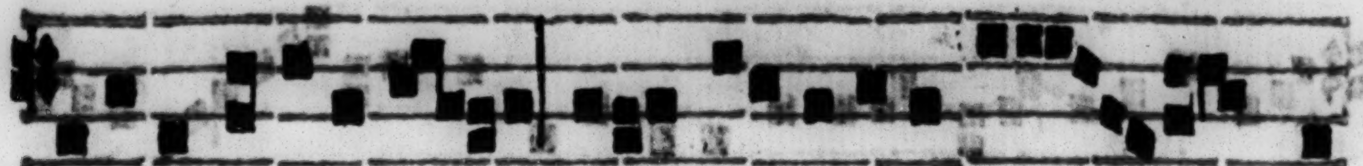
¶ Sabbato. Euangelium secundum Johannem.

IN illo tempore. Dixit iesus discipulis suis: & turbis iudeorum. Amen amen dico vobis: nisi manducaueritis carnem filij hominis/ & biberitis eius sanguinem: non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem: habet vitam eternam. Et ego resuscitabo eum i nouissimo die.

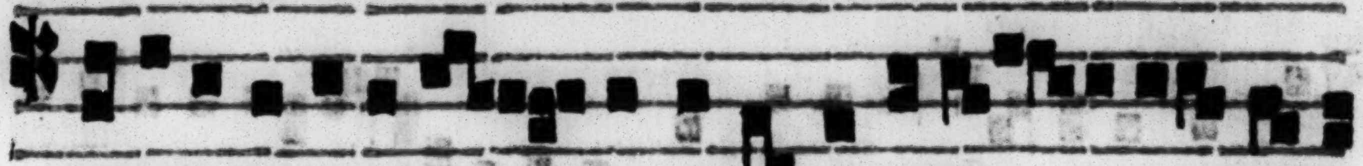
¶ Hoc sequens offertorium dicatur in omnib⁹ missis pro defunctis nisi in die animarum tantũ. Offertoriũ.

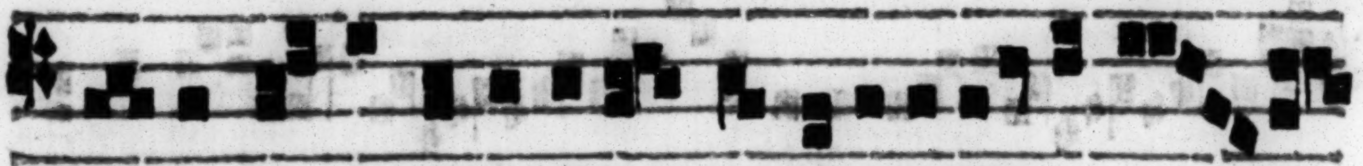

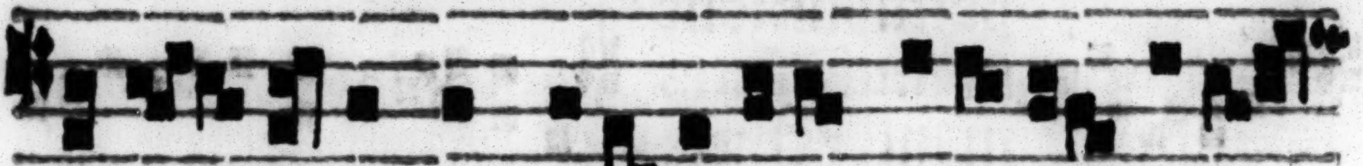
ni et de p̄fūdo la cu: libera eas de ore leo nis ne

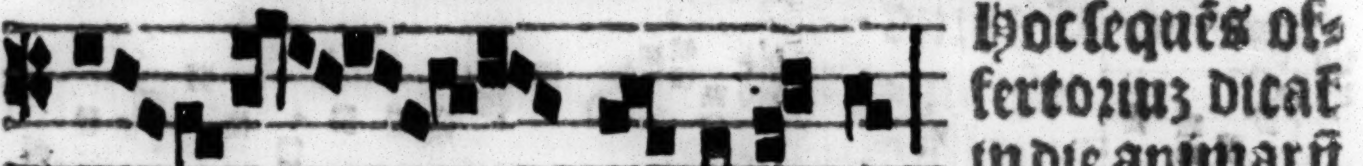
absorbeat eas tartar⁹ ne cadat in obscu ra tenebraꝝ

lo ca sed signifer sāct⁹ michael rep̄sētet e as

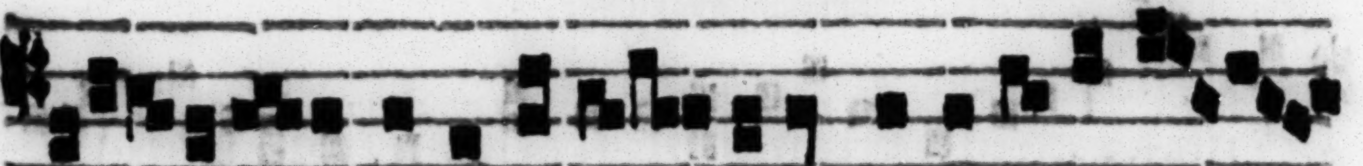

in lu cē sāctā quam olim abrahe p̄omi sisti et se-

mi ni e ius.

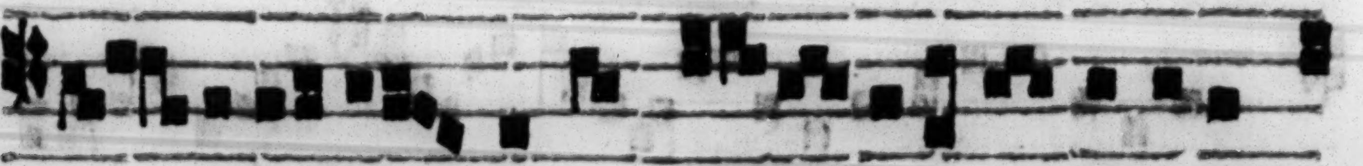
Hoc sequēs offertoriū dicat in die animarū tantum. Offr.

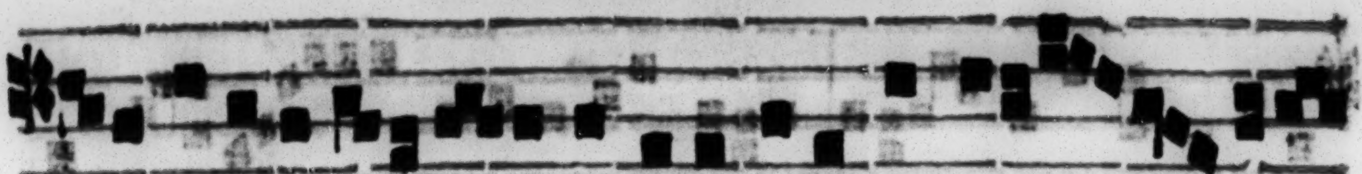
O pie deus qui primū ho minē ad eter nā glo

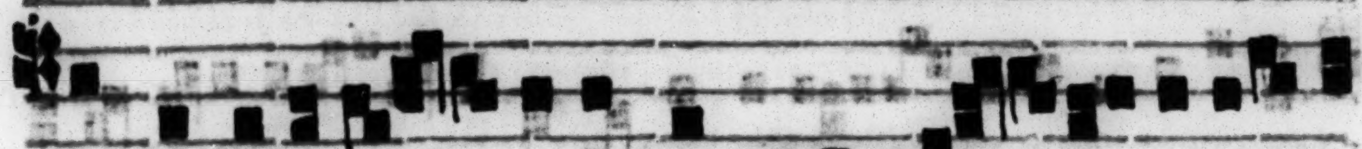
riā re uoca sti pastor bo ne q̄ ouē per

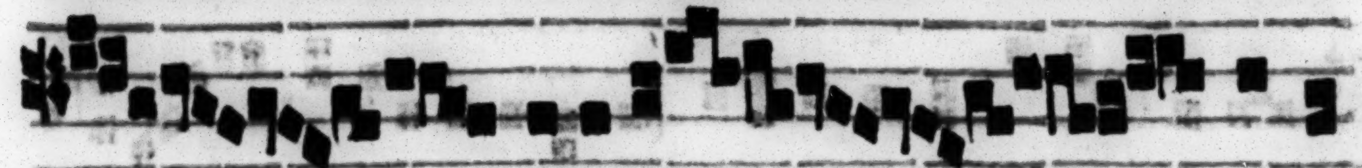
di tā pio humero ad ouile reporta sti iuste iu

dex dñi venerꝫ iudica re libera de morte ani mas eo

rũ quas redemisti ne tradas bestijs a nimas ꝯfitẽtes

ti bi ne dere liquas

post ablutionẽ manuũ iũctis manib⁹ i medi.

eas isti ne. alta. icipiat sac. Hostias ꝛ pces tibi dñe

Chorus respon deat hoc

offerim⁹. modo. Tu suscipe p aiabus il lis

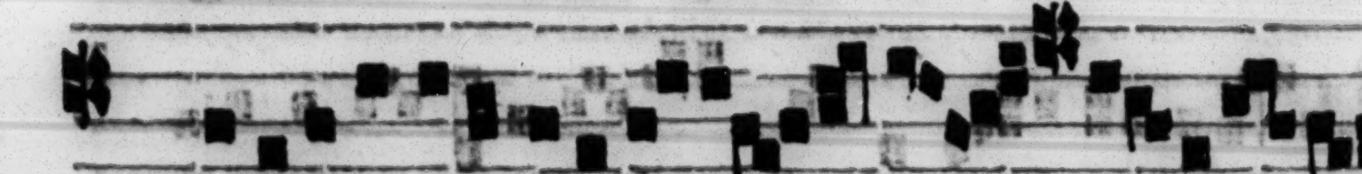

quarum hodie memoriã agim⁹ fac eas domĩe de mor-

Et iterim dicat sacerdos. In spũ hũilitatis priuatim more solito deinde dicat sacer. Ora

te transire ad vitam. tes fres. chor⁹ rñdeat cãtãdo

ꝟ. Requiẽ eternã dõa eis dñe ꝛ lux p petua luceat

eis. Quā olim abrahe promisisti et semi ni e ius.

¶ Notandū est q̄ quñcūq; corp⁹ adest p̄sens. ₮ in oībus anniuersa. ₮ trigin. dr̄ Hostias ₮ p̄ces cū ℣. Requiē eter nam. ₮ Quā olim. ₮ in die aīarū nō dicat̄ Quotidie añ diem sepulture cuiuscūq; fuerit dicatur istud secretum.

Suscipe quesum⁹ misericors pater oblationem quam tibi offerimus p̄ aīa famuli tui vel famu le tue N. quā hodie de carnali corruptione liberasti. et cōcede vt ab oībus humane conditionis excessib⁹ hijs remedijs expietur: et in requie sempiterna diē resurre-ctionis prestoletur Per dn̄m nostrum iesū xp̄m filium tuū. Qui te. In die sepulture cuiuscūq; fuerit secretū.

Suscipe domine pro anima famuli tui vel famu-le tue hostiam quam te deo patri benigne obtuli sti pro nobis ₮ quia causa hoim̄ descendisti de celis: te redeunte sanctorū tuor̄ mereat̄ adiungi consortijs per te saluator mundi. Qui cum deo patre. ₮c.

In anniuer. de quocunq; fue. dicatur istud secretum.

Propiciare q̄s dn̄e supplicationibus nostris pro anima famuli tui vel famule tue cuius hodie an nua dies agitur pro quā tibi offerim⁹ hoc sacrificium laudis: vt eā sctōr̄ tuorum consortio sociare digneris. Per dn̄z. In die tricenal. de quocunq; fuerit. Secreta

Intuere q̄s oīps de⁹ ₮ placat⁹ suscipe dignare hoc sacrificiū qd̄ tibi offerim⁹ p̄ aīa famuli tui vel fa mule tue ₮ concede illi pacē ppetuā ₮ requiē sēpiternā. Per do. Prefatio quotidiana. Qñ corp⁹ adest p̄ns ₮ in oīb⁹ anniuer. ₮ trigin. ₮ qñ vltimo fit seruitiū mortuo rum ante pascha et in die aīarū dicatur hic cantus.

Sanct⁹ Sctūs Sctūs Dñs de⁹ sabaoth Plent

sūt celi et terra glīa tu a o sāna i excelsis Bñdict⁹

q̄ venit in noīe do mino o sāna in excelsis.

Qñ corp⁹ adest pñs ꝫ i oib⁹ āniuer. ꝫ trigi. ꝫ qñ vltio fit seruitiū mortuoꝝ añ pasc. ꝫ i die aīarū dicat hic cāt⁹

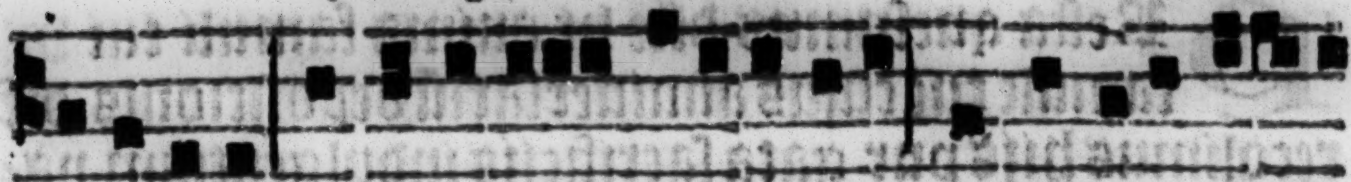
AGn⁹ de i q̄ tollis peccata mūdi dona eis requiē

Agn⁹ de i q̄ tollis pctā mūdi dona eis requiē Agn⁹

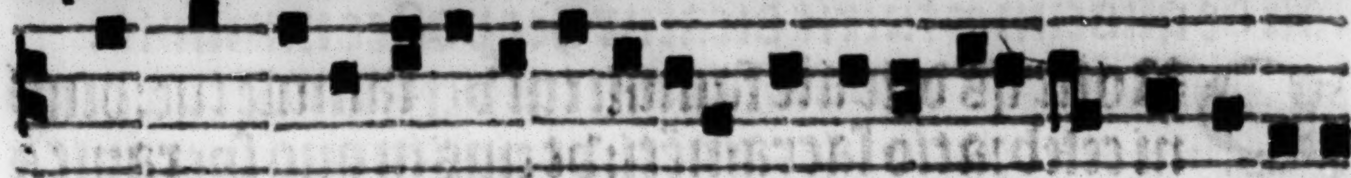
de i q̄ tollis peccata mūdi dona e is re quiē sēpiternā̄

In oib⁹ mis. p corpe pñti ꝫ i āniuer.. ꝫ trigi ꝫ qñ vlt. fit seruī. mortuoꝝ añ pasc. ꝫ i die aiaꝝ dicat hec seqñs cōio

Pro quoꝝ memoria corp⁹ xp̄i sumit dōa eis dñe reqꝫ
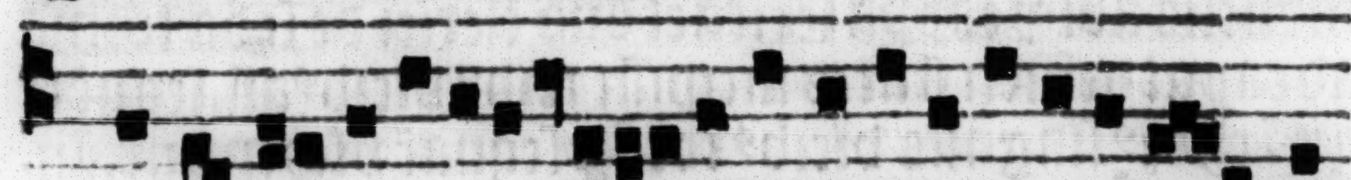

sempiternam. Et lux perpetua luceat eis. Pro quorum memoria

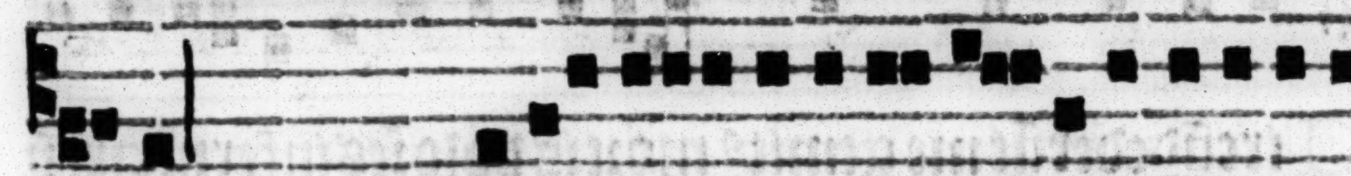

sanguis xpi sumitur dona eis domine requiem sempiternam
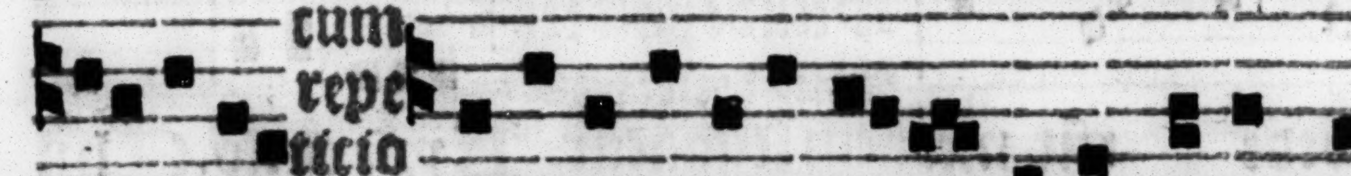
¶ In omnibus alijs missis pro defunctis dicatur hec communio.

Lux eterna luceat eis dne cum sctis tuis in eternum quia

pius es. ℣. Do. r. cum ℣. sic. Requiem eternam dona eis dne et lux perpetua

cum repeticione.

luceat eis. ne. cum sanctis tuis in eternum quia pius es.

¶ Quotidie ante diem sepulture dicitur ista postcommunio.

Presta quesumus omnipotens deus: ut animam famuli vel famule tue ab angelis lucis susceptam: in preparata habitacula deduci facias beatorum. Per dominum nostrum iesum christum filium tuum. Qui.

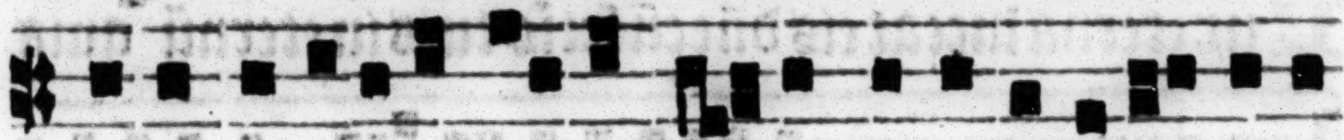
¶ In die sepulture cuiuscunque fuerit dicatur ista postcommunio.

Presta quesumus domine ut anima famuli tui vel famule tue cuius hodie officia humanitatis exhibemus: hijs sacrificijs expiata salutationis tue perpetuo munere gratuletur. Per do. ¶ In anniuersa. de quocunque fuerit dicatur hec sequens Postcommunio.

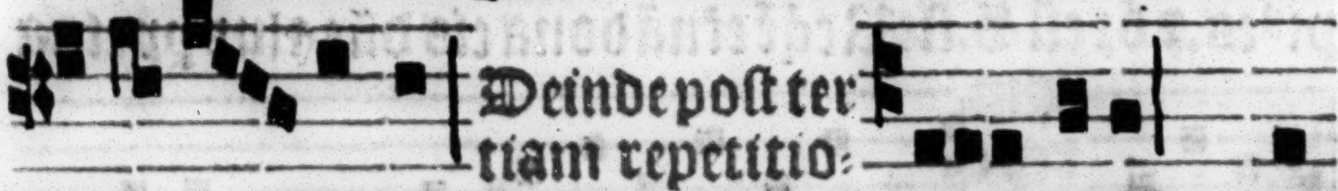
PResta quesumus dñe vt anima famuli tui vel famule tue cuius anniuersariũ depositionis diẽ recolimus hijs pur gata sacrificijs indulgentiam pariter et requiẽ capiat sempiternã. Per do. In die trigintali de quocunqꝫ fuerit dicatur hec postcommunio.

PRosit q̃s dñe aĩe famuli tui vel famule tue: diuini celebratio sacramẽti: vt eius in quo sperauit ⁊ credidit: eternũ capiat te miserante consortiũ. Per dñz
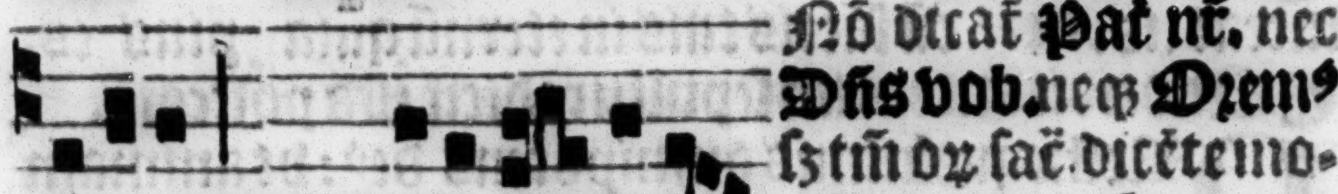
¶ Post missã accedat sacerdos ad caput defuncti alba indutus absqꝫ cappa serica et duo clerici de scḋa forma ad caput defũcti stãtes incipiãt trib⁹ vicib⁹ añ. sequẽtẽ quã chor⁹ singulis vicib⁹ totã psequat᷑ vsqꝫ in finẽ. añ.

Circũdederũt me gemit⁹ mortis dolores inferni circũ

dede rũt me. Deinde post tertiam repetitionem sequatur. Kyrie eleisõ. Christe eleyson. Kyrie eleyson.
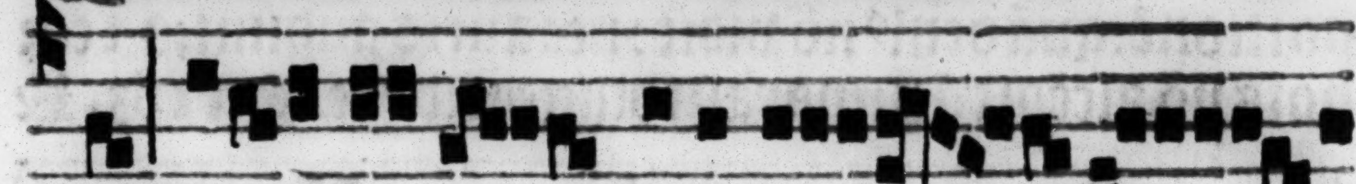

Nõ dicat᷑ Pat nr̃. nec Dñs vob. neqꝫ Orem⁹ sꝫ tñ or̃ sac. dicẽte modesta voce vcꝫ sine nota

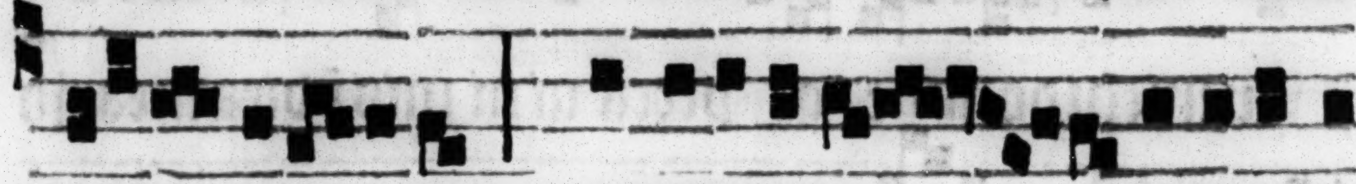
NOn intres ĩ iudiciũ cũ seruo tuo vel seruula tua dñe q̃m null⁹ apud te iustificabit᷑ homo nisi p te oĩm pctõꝝ tribuat᷑ remissio nõ ergo eũ vel eã tua q̃s iudicialis sentẽtia premat quẽ tibi vera supplicatio fidei xpiane ꝯmẽdat: sed grã tua illi succurrente mereatur euadere iudiciũ vltiõis q̃ vel q̃ dũ viueret isignit⁹ vel insignita est signaculo scẽ trinitatis. In qua viuit ⁊ re. Eod mõ dĩr oẽs orões seq̃ntes Deide icipiat cãtor R.

Qui lazarum resuscitasti a monumē to feti

dū. Tu e is do mi ne dona re qui em ⁊ lo cū in

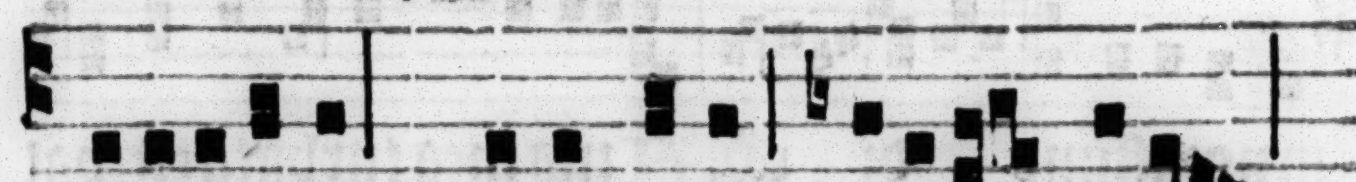

dul genti e. ℣ Qui ventur9 es iudicare

viuos ⁊ mortu os ⁊ secu lū per ig nē. Tu eis.

¶ Et percātetur a choro cū suo versu ⁊ interim sacerdos cū thuribulo circūeūdo corpus illud incenset. Similiter fiat in ℞ijs sequentib9. deinde dicitur.

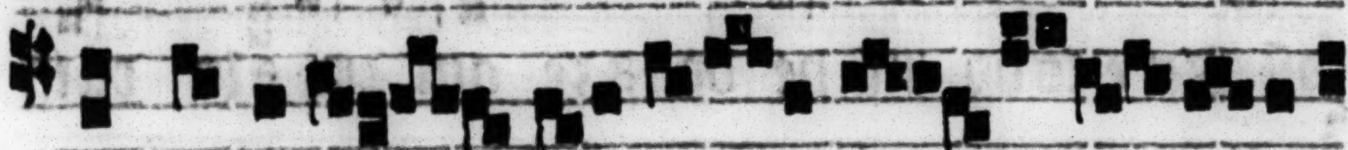

Kyrie eleyson. Christe eleison. Kyrie eleyson.

sine Pat nr̄ ⁊ sine Dn̄s vobiscū. Et cū. Orem9. Orō

Deus cui omnia viuunt cui non pereunt moriendo corpora nostra sed mutant in melius te supplices deprecamur: vt quicquid famulus vel famula tuus vel tua viciorum tue voluntati cōtrariū fallente diabolo ⁊ propria iniquitate atq; fragilitate cōtraxit: tu pius ⁊ misericors abluas indulgendo eiusq; animā suscipi iubeas p manus sanctorū angelorū tuoꝝ deducendam in sinum patriarcharum tuoꝝ abrahe scilicet

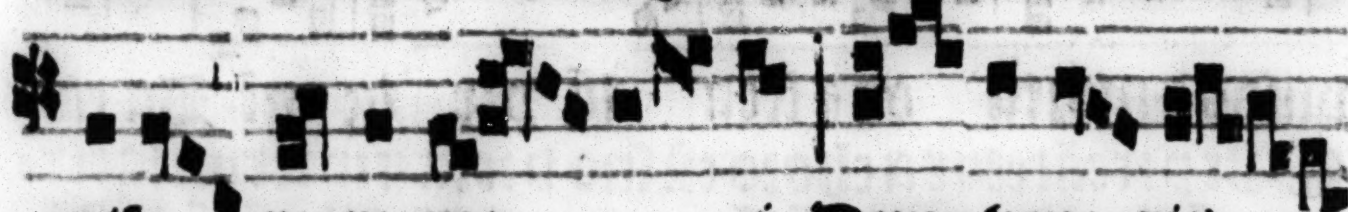
amici tui: et ysaac electi tui: atq; iacob dilecti tui: quo au fugit dolor et tristitia: atq; suspiriū: fideliū quoq; aīe fe lici iocūditate letant et in nouissimo magni iudicij die in ter sctōs et electos tuos eā facias ppetue gl'ie tue pcipe portionē: quā ocul⁹ nō vidit: nec auris audiuit: et i cor hois nō ascēdit q̄ preparasti diligentib⁹ te. Per xp̄z. R

Heu michi domine qr pecca ui ni mis i vita mea qd

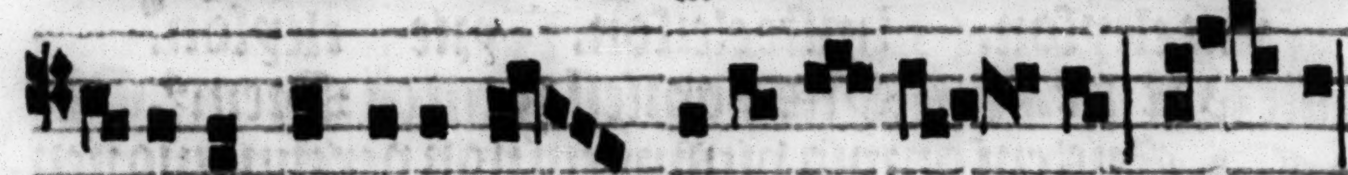
faciā mi ser v bi fu giā nisi ad te De⁹ meus

mise re re me i. Dum vene ris
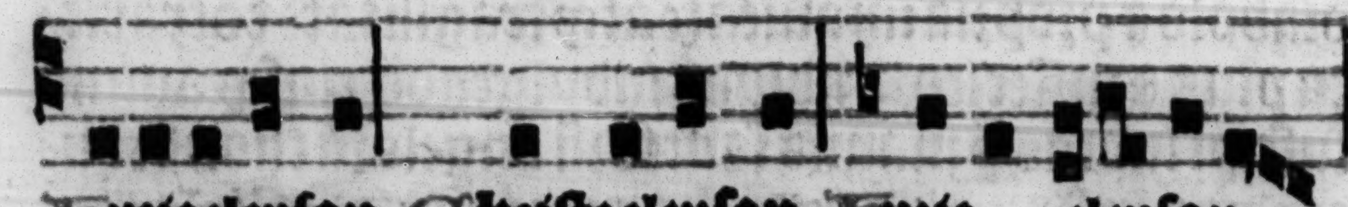

in nouissimo di e. V. Anima mea turbata est val

de sed tu domine suc curre e i. Dum ve.

¶ Et percātetur a choro cum suo versu: et interim in sensetur corpus vt supra. Deinde sequatur.

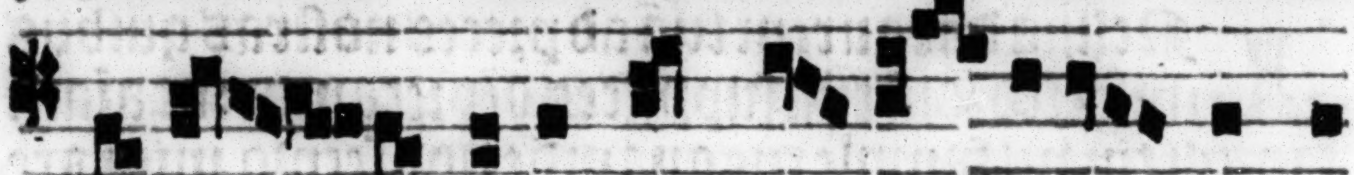

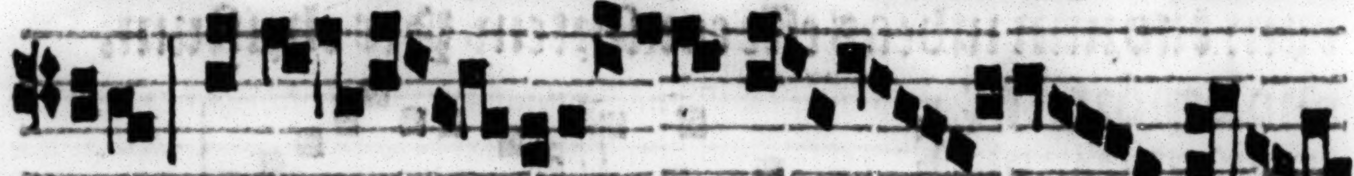
Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson.

sine Pater noster: sine Dominus vobiscum. sed tantum cum Oremus.

Fac quesumus domine hanc cum seruulo tuo defuncto vel seruula tua defuncta misericordiam: vt factorum suorum in penis non recipiat vicem: qui vel que tuam in votis tenuit voluntatem et quia hic illum vel illam vera fides iunxit fidelium turmis illic eum vel eam tua miseratio societ angelicis choris. Per christum dominum nostrum. Deinde incipiat cantor. Responsorium.

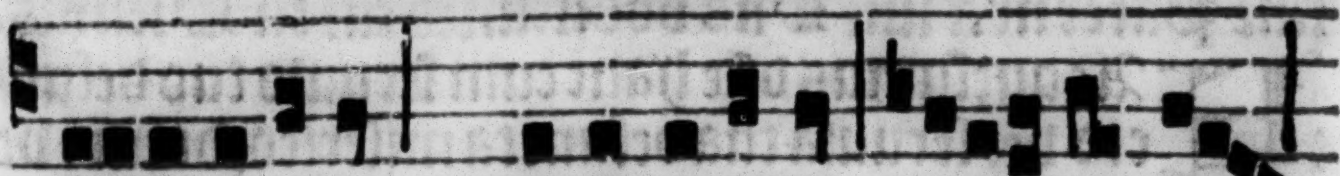

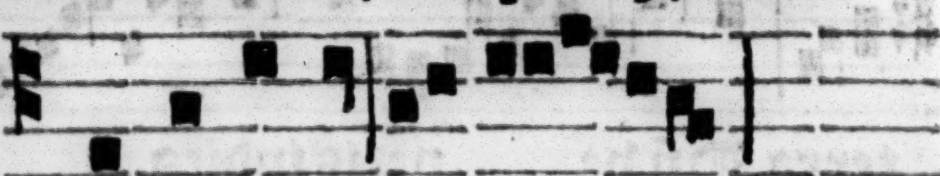
Et percantetur a choro cum vno versu tantum scilicet Dies illa. vt supra et interim incensetur corpus a sacerdote semel circumeundo et postea aspergatur aqua benedicta deinde sequatur.

Kyrie eleyson. Christe eleison. Kyrie eleyson.
Deinde roget sacerdos circunstātes orare pro anima defūcti dicens Pro aīa N. & pro animabus omniū fidelium defūctorum. Pater nr̄. Et ne nos indu. Sed libera nos a malo. Non intres in iudicium cū seruo tuo vel seruula tua dn̄e. Quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. A porta inferi. Erue dn̄e aīas eorum. Credo videre bona domini. In terra viuētium. Domine exaudi. Dominus vobiscum. Oremus.

INclina dn̄e aurem tuā ad preces nostras quibus misericordiā tuā supplices deprecamur: vt aīam famuli tui vel famule tue quam de hoc seculo migrare iussisti/in pacis ac lucis regione constituas: et sanctorum tuorum iubeas esse consortem. Per christum.

Hic deportetur corp⁹ ad sepulchrum cantore incipiente

Añ. In paradisū. E.u.o.u.a.e. Psalmus.

IN exitu israel de egypto: domus iacob de populo barbaro. Facta est iudea sanctificatio eius: israel potestas eius. Mare vidit & fugit: iordanis conuersus est retrorsum. Montes exultauerūt vt arietes: et colles sicut agni ouiū. Quid est tibi mare q̄ fugisti: et tu iordanis q̄r conuersus es retrorsū. Montes exultastis sicut arietes: & colles sicut agni ouium. A facie dn̄i mota est terra: a facie dei iacob. Qui conuertit petrā in stagna aquarū: & rupem in fontes aquarū. Nō nobis dn̄e non nobis: sed nomini tuo da gloriā. Super mia tua et veritate tua: nequando dicant gentes

vbi est deus eorum. Deus autem noster in celo: omnia quecunq3 voluit fecit. Simulachra gentium argentum et aurum: opera manuum hominum. Os habent et non loquentur: oculos habent et non videbunt. Aures habent & non audient: nares habent et non odorabunt. Manus habent & non palpabunt/pedes habent & non ambulabunt: non clamabunt i gutture suo. Similes illis fiant qui faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis. Domus israel sperauit in domino: adiutor eorũ et protector eorũ est. Dom⁹ aarõ sperauit in dño: adiutor eo℞ & ptector eo℞ est. Qui timẽt dñm sperauerũt in dño: adiutor eorũ & ptector eorũ est. Dñs memor fuit nr̃i: et bñdixit nobis. Bñdixit domui israel: benedixit domui aaron. Benedixit omnibus qui timent dominum: pusillis cum maioribus. Adiiciat dominus super vos: super vos et super filios vestros. Benedicti vos a domino: qui fecit celum et terram. Celum celi domino: terram autem dedit filijs hominum. Non mortui laudabunt te domine: neq3 omnes qui descendunt in infernum. Sed nos qui viuimus benedicimus domino: ex hoc nũc & vsq3 in seculum. ¶ Alius psalmus si tãtum restat iter scilicet Ad te domine leuaui animã meam. Finito psalmo vel psalmis dicatur iste versus.

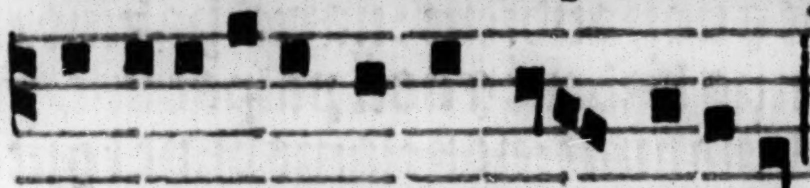
Requiem eternã dona eis domine: & lux perpetua lu-

ceat eis phona. In paradisum deducãt te angeli:

in suũ conuentũ suscipiant te martyres ⁊ perducãt te

in ciuitatẽ sanctã hierusalem. Quibus dictis dicat sacerdo. sine Dñs vobiscũ. sed tantũ cum Oremus. hũili voce.
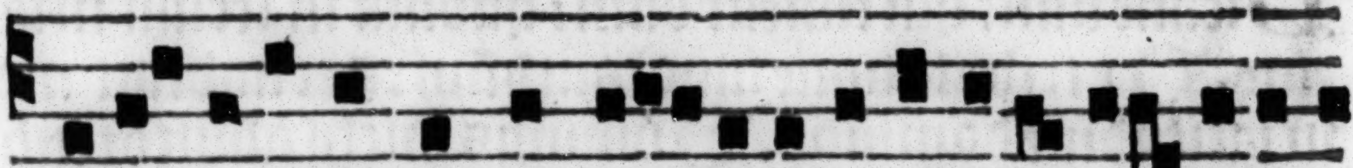
Pie recordationis affectu fratres charissimi cõmemorationem faciamus chari nostri vel chare nostre quem vel quam dominus noster de tentationibus huius seculi assumpsit. Obsecremus miam dei nostri: vt ipse ei retribuere dignetur placitam ⁊ quietã mansionem: ⁊ remittat ei oẽs lubrice temeritatis offensas: vt concessa sibi venia plene indulgẽtie quicquid in hoc seculo proprio vel alieno reatu deliquit/ totum ineffabili pietate ac benignitate sua deleat et abstergat. Per xpm. Alia oratio cum Oremus. Oratio.

Te domine sancte pater omnipotens eterne de⁹ suppliciter deprecamur pro spiritu fratris nostri vel sororis nostre: quem vel quam a voraginibus hui⁹ seculi accersiri iussisti: vt digneris domine dare ei lucidum locum refrigerij et quietis. Liceat ei transire portas inferorum ⁊ penas tenebrarum: maneatq; in mansionibus sanctorum: et in luce sancta quam olim abrahe promisisti et semini eius. Nullam lesionem sentiat spiritus eius: sed cum magnus ille dies resurrectionis aduenerit/ resuscitare eum vel eam digneris vna cum sanctis et electis tuis: deleasq; eius omnia delicta atq; peccata vsq; ad nouissimum quadrantem: tecumq; immortalitatis tue vitam ⁊ regnum consequatur eternũ Per christum dominum nostrum.

Finitis orationibus aperiatur sepulchrum cantore icipiēte Aiam. Aperite. E.u.o.u.a.e. Psalmus.

Confitemini dño qm̄ bon⁹: qm̄ i sc̄lm mia eius. Dicat nūc israel qm̄ bon⁹: qm̄ i sc̄lm mia eius. Dicat nunc domus aaron: quoniā in seculū mia eius Dicant nunc qui timent dn̄m: quoniā in seculū mia eius. De tribulatione inuocaui dn̄m: ⁊ exaudiuit me in latitudine dominus. Dominus michi adiutor: nō timebo quid faciat michi homo. Dn̄s michi adiutor: et ego despiciā inimicos meos. Bonū est ꝯfidere in dño: q̄ꝫ cōfidere in hoīe. Bonū est spare in dño: q̄ꝫ sperare in principib⁹. Oēs gētes circuierūt me: ⁊ in nomine dn̄i q2 vlt⁹ sū in eos. Circundantes circūdederūt me: et in nomine dn̄i quia vltus sum in eos. Circūdederūt me sicut apes ⁊ exarserūt sicut ignis inspinis: ⁊ in noīe dn̄i quia vlt⁹ sū i eos. Impulsus euersus sū vt caderem: ⁊ dn̄s suscepit me. Fortitudo mea et laus mea domin⁹ ⁊ fact⁹ est michi in salutem. Vox exultationis ⁊ salutis: in tabernaculis iustorum. Dextera dn̄i fecit virtutem dextera domini exaltauit me: dextera domini fecit virtutem. Non moriar sed viuam: et narrabo opera domini. Castigans castigauit me domin⁹: et morti non tradidit me. Aperite michi portas iustitie et ingressus in eas confitebor domino: hec porta domini iusti intrabunt in eam. Confitebor tibi domine quoniam exaudisti me: et factus es michi in salutem. Lapidem quem reprobauerunt edificantes: hic factus est in caput anguli. A domino factum est istud: et est mirabile i oculis nr̄is. Hec est dies quā fecit dn̄s exultem⁹ et letemur i ea. O dn̄e saluū me fac o dn̄e bene ꝓsperare

benedict⁹ q̄ venit ĩ noīe dñi. Benediximus vobis de domo dñi: deus dñs ⁊ illuxit nobis. Cōstituite diē solēnem in condensis: vsq̄ ad cornu altaris. Deus meus es tu et confitebor tibi: deus meus es tu ⁊ exaltabo te. Confitebor tibi dñe q̄m exaudisti me: et factus es michi in salutem. Cōfitemini dño quoniam bonus: q̄m in scl'm misericordia eius. ¶ Finito psalmo tota dicatur Añа

Aperite michi portas iustitie ⁊ igressus in eas cōfite-

bor domino hec porta domini iusti intrabunt in eam. Qua dicta dicat sacerdos Oremus. Oratio.

Obsecramus m̄sam tuam omp̄s eterne deus qui hominē ad imaginem tuā creare dignat⁹ es: vt animā famuli tui vel famule tue N. quā hodierna die rebus humanis eximi ⁊ ad te accersiri iussisti / blāde et misericorditer suscipias. Non ei dominent̄ vmbre mortis: nec tegat eū vel eā chaos ⁊ caligo tenebrarū: sed exutus vel exuta omniū criminū labe in sinu abrahe collocatus vel collocata: locum refrigerij se adeptū vel adeptam esse gaudeat: vt cum dies iudicij aduenerit / cum sanctis ⁊ electis tuis eum vel eam resuscitari iubeas. Per christū dñm nostrū. Alia oratio cum Oremus.

Deus q̄ iustis supplicationib⁹ semper presto es: q̄ pia vota dignaris intueri: da famulo tuo vel famule tue N. cuius depositioni hodie officia humanitatis exhibemus: cum sanctis atq̄ fidelibus tuis beati muneris portionem. Per christum dominum nr̄m.

Deinde dicat̃ bñdictio sepulchri siue Orem⁹. hoc mõ.

Rogamus te dñe scte pater oῖs eterne de⁹: vt be✚ne✚dicere ✚ sctificare digneris hoc sepulchꝛũ et coꝛpus in eũ collocãdũ: vt sit remediũ salutare in eo q̃escenti ✚ redẽptio animie ei⁹ atq; tutela ✚ munimẽ ꝯtra seua iacula inimici. Per xp̃m. Alia benedictio tumuli.

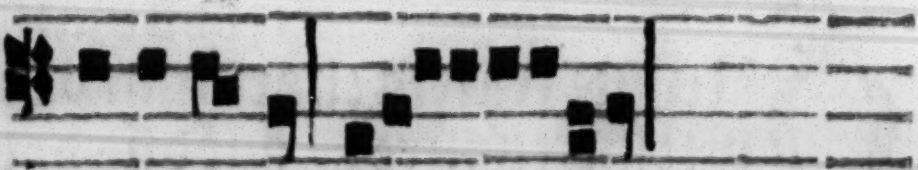
Adiutoꝛiũ nostrũ in noīe dñi. Qui fecit celũ et terrã.

Benedic dñe locũ sepulchꝛi hui⁹ sicut bñdixisti sepulchꝛa abꝛahe isaac ✚ iacob. ℣. Ostende nobis dñe m̃iam tuã. ℟. Et salutare tuũ da nobis. Oꝛatio.

Deus qui fundasti terrã ✚ foꝛmasti celos: q̃ om̃ia sideribꝰ instituta finxisti: qui captũ laqueis moꝛtis hominẽ lauachꝛi ablutione reparas: qui sepultos abꝛaham isaac ✚ iacob in spelunca duplici in libꝛo vite ac totius gloꝛie pꝛincipes adnotasti benedicendos: ita bene✚dicere digneris hũc famulũ tuũ vel ancillã tuã: vt eũ vel eã requiescere facias: ✚ in sinu abꝛahe collocare digneris: qui dñm nostrũ iesũ chꝛistum filiũ tuum: deuictis laqueis inferoꝛum resurgere in se credentium suoꝛum membꝛa resuscitare iussisti. Qui venturus est iudicare viuos ✚ moꝛtuos ✚ seculũ p ignem. Oꝛatio.

Respice dñe super hanc fabꝛicam sepulture: ✚ descendat in eam spiritus tuus: vt te iubente sit et in hoc loco quieta doꝛmitio / ✚ tempoꝛe iudicij cũ omnibus sanctis sit vera resurrectio. Te pꝛestante domino nostro qui in trinitate perfecta viuis et regnas per cuncta secula seculoꝛum. Amen. ¶ Hic aspgatur aqua benedicta super sepulchꝛum / et incẽsetur sepulchꝛum.

Finitis oꝛationibus ponat̃ coꝛp⁹ in sepulchꝛo cantoꝛe icipiẽte. an̄.

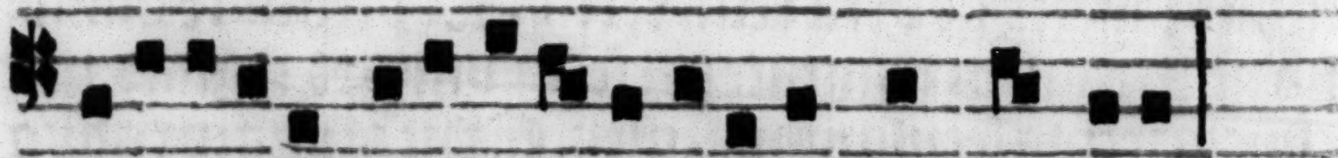

Ingrediar. E.u.o.u.a.e. Psalmus.

ad placitũ

Inhumatio defuncti.

Quemadmodū desiderat ceruus ad fontes aquarū: ita desiderat anima mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deū fontē viuū: quādo veniā & apparebo ante faciē dei. Fuerūt michi lachryme mee panes die ac nocte: dum dicit michi quotidie vbi est deus tu⁹. Hec recordat⁹ sum & effudi in me aīam meā: qm̄ transibo in locū tabernaculi admirabilis vsqȝ ad domū dei. In voce exultationis et cōfessionis sonus epulantis. Quare tristis es anima mea: & quare conturbas me. Spera in deo qm̄ adhuc cōfitebor illi salutare vultus mei & deus meus. Ad meipsum aīa mea ꝯturbata est: ppterea memor ero tui de terra iordanis & hermonij a monte modico. Abyssus abyssū inuocat in voce cataractarū tuarū. Omnia excelsa tua & fluct⁹ tui: sup me trāsierūt. In die mādauit dn̄s miam suā & nocte cāticū eius. Apud me orō deo vite mee: dicā deo susceptor me⁹ es. Quare oblitus es mei & quare ꝯtristatus incedo: dū affligit me inimic⁹. Dū cōfringūtur ossa mea: exprobrauerunt michi qui tribulant me inimici mei. Dum dicunt michi per singulos dies: vbi est de⁹ tuus. Quare tristis es aīa mea: & quare ꝯturbas me. Spa i deo qm̄ adhuc ꝯfitebor illi: salutare vultus mei et deus meus. ¶ Dicto ps̄o repetat āñ. Ingrediar ī locū

tabernaculi admirabilis vsqȝ ad domum dei.

¶ Qua dicta dicat sacerdos orationē in hoc modo.

Oremus fratres charissimi p spiritu chari nostri vel chare nostre N. quē dn̄s de laqueo huius seculi liberare dignatus est: cuius corpusculū hodie sepultu

re traditur: vt eum vel eam pietas domini in sinu abra he collocare dignetur: vt cum magni iudicij dies aduenerit/inter sanctos et electos tuos eum vel eam in parte dextera collocandum vel collocandam resuscitari faciat. Qui tecum viuit ꝛ regnat deꝰ. Per omnia secula.

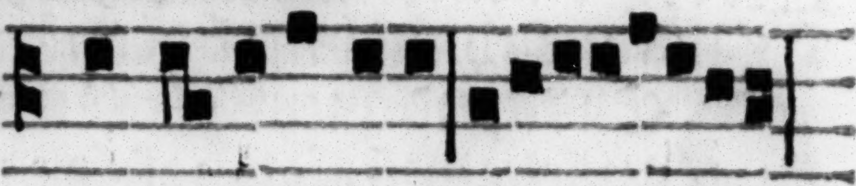
Alia oratio cum Oremus. Oratio.

DEus q̄ humanarū animarū eternꝰ amator es: aiam famuli tui vel famule tue N. quā vera dū in corpore maneret tenuit fides/ab om̄i cruciatu iferorū redde extorrē: vt segregata ab ifernalibus claustris sanctorꝫ tuorꝫ mereatur adunari ꝯsortijs. Per christū.

¶ Finitis orationibꝰ claudat sepulchrū ponēte prius sacerdote absolu. super pectus defuncti sic dicendo.

DOminus iesus christus qui beato petro apostolo suo ceterisqꝫ discipulis suis licentiam dedit ligandi atqꝫ soluendi: ipse te N. absoluat ab omni vinculo delictorum: ꝛ inquantū mee fragilitati permittitur: precor sis absolutꝰ vel absoluta ante tribunal eiusdem domini nostri iesu christi: habeasqꝫ vitam eternam et viuas in secula seculorum. Amen.

Hic aspergat tumulus aqua bn̄dicta ꝛ incenset cantore icipiente Antiphonā.

Hec requies mea. E.u.o.u.a.e. ps

MEmento dn̄e dauid: et omnis mansuetudinis eius. Sicut iurauit domino: votum vouit deo iacob. Si introiero in tabernaculū domꝰ mee: si ascendero in lectū strati mei. Si dedero somnū oculis meis: et palpebris meis dormitationē. Et requiem temporibus meis donec inueniam locum dn̄o: tabernaculū deo iacob. Ecce audiuimus eam ineffrata: inuenimꝰ eam in campis silue. Introibimus in tabernaculum eius

adorabimus in loco ubi steterunt pedes eius. Surge dñe in requiē tuā: tu & archa sanctificationis tue. Sacerdotes tui induantur iustitiam: & sancti tui exultent. Propter dauid seruū tuum: non auertas faciē christi tui. Iurauit dñs veritatē & nō frustrabitur eū: de fructu ventris tui ponā super sedē tuā. Si custodierint filij tui testamentū meū: & testimonia mea hec q̄ docebo eos. Et filij eorū usq̄ in seculū: sedebunt super sedē tuā. Quoniā elegit dñs sion: elegit eā in habitationē sibi. Hec requies mea ī seculū seculi: hic habitabo quoniā elegi eā. Uiduā eius benedicēs benedicā: pauperes ei⁹ saturabo panibus. Sacerdotes eius induam salutari: & sancti eius exultatione exultabunt. Illuc producam cornu dauid: paraui lucernā christo meo. Inimicos eius induā confusione: super ipsū autem efflorebit sanctificatio mea. ¶ Finito psal. dicat Antiphona.
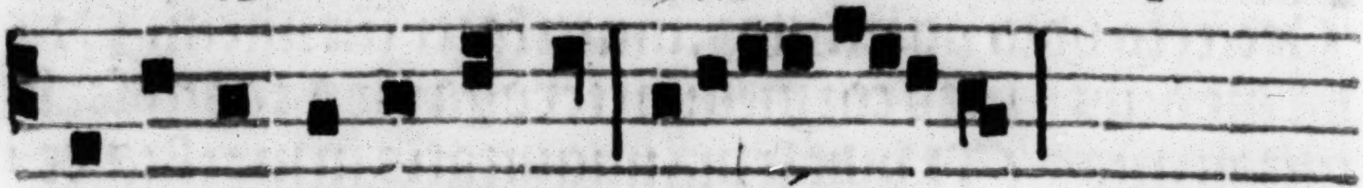

Hec reqes mea ī seculū seculi hic habitabo qm̄ elegi eā

¶ Qua dicta dicat sacerd orōnē cū Oremus. Oratio.

Deus apud quem spirit⁹ mortuorū viuunt/ et in quo electorū aīe deposito carnis onere plena felicitate letantur/ presta supplicātibus nobis ut anima famuli tui vel famule tue N. que temporali per corpus visionis huius luminis caruit visu/ eterne illius lucis solatio potiatur. Non eam tormentum mortis attingat: nec dolor horrende visionis afficiat. Non penalis timor excruciet/ nō reorū pessima cathena cōstringat: sed concessa sibi venia omniū delictorū/ optate quietis consequatur gaudia repromissa. Per christū dominū nostrum. Amen. ¶ Alia oratio cū Oremus. Oratio.

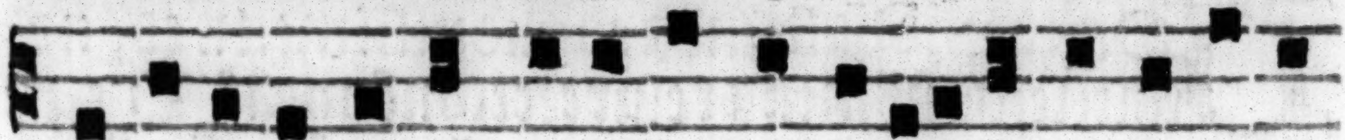
TU dñe de⁹ oīs ꝑcib⁹ nr̃is aurē tue pietatis a ccō
modare digneris: tu miseris opē feras: ⁊ miam
largiaris: ⁊ sp̄m famuli tui vel famule tue N. vinculis
corporalib⁹ liberatū in pace sanctoꝝ tuoꝝ recipias: vt
locū penalē ⁊ gehenne ignē in regionē viuētiū trāslat⁹
euadat. Per xp̄m. ¶ Finitis orōnibus executor officij
terrā sup corp⁹ ad modū crucis ponat: ⁊ corpus thuri
ficet ⁊ aqua benedicta aspergat: ⁊ dū sequēs psalm⁹ ca
nitur corpus omnino cooperiatur cātore incipiēte ān.

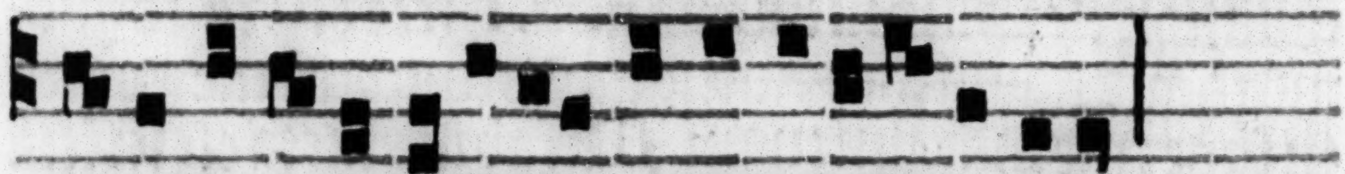
De terra plasmasti me E.u.o.u.a.e. Psalmus.

DOmine probasti me ⁊ cognouisti me: tu cogno-
uisti sessionē meā ⁊ resurrectionē meā. Intelle
lexisti cogitationes meas de longe: semitā meā ⁊ funi-
culū meū īuestigasti. Et omnes vias meas preuidisti:
quia non est sermo in lingua mea. Ecce dñe tu cogno-
uisti oīa nouissima ⁊ antiqua: tu formasti me ⁊ posui
sti super me manum tuam. Mirabilis facta est sciētia
tua ex me: confortata est ⁊ non potero ad eā. Quo ibo
a spiritu tuo: ⁊ quo a facie tua fugiā: Si ascēdero in ce
lum tu illic es: si descēdero in infernū ades. Si sūpsero
pēnas meas diluculo: ⁊ habitauero in extremis maris
Etenim illic manus tua deducet me: ⁊ tenebit me dex-
ra tua. Et dixi forsitan tenebre conculcabūt me: ⁊ nox
illuminatio mea in delicijs meis. Qz tenebre non ob-
scurabunt a te/ ⁊ nox sicut dies illuminabitur: sicut te-
nebre ei⁹ ita ⁊ lumē ei⁹ Quia tu possedisti renes meos:
suscepisti me de vtero matris mee. Cōfitebor tibi quia
terribiliter magnificat⁹ es: mirabilia opera tua ⁊ aīa
mea cognoscet nimis. Nō est occultatū os meum a te

quod fecisti in occulto: & substãtia mea in iferiorib⁹ ter-re. Imperfectũ meũ viderũt oculi tui & i libro tuo oẽs scribentur: dies formabunt & nemo i eis. Michi aũt nimis honorificati sũt amici tui de⁹: nimis cõfortat⁹ est principat⁹ eor. Dinumerabo eos & sup arenã multiplicabuntur: exurrexi & adhuc sũ tecũ. Si occideris deus peccatores: viri sãguinũ declinate a me. Quia dicitis in cogitatiõe: accipiãt in vanitate ciuitates suas. Nõne q̃ oderũt te dñe oderã: & sup iimicos tuos tabescebã. Perfecto odio oderã illos: iimici facti sũt michi. Proba me deus & scito cor meũ: interroga me & cognosce semitas meas. Et vide si via iniquitatis in me est: & deduc me in via eterna. ¶ Finito psalmo tota dicat añа.

De terrã plasmasti me & carnem induisti me redẽptor

meus domine resuscita me in nouissimo die.

Qua dicta dicat sacerd. sic. Dñs vobiscũ. & sine. Orem⁹
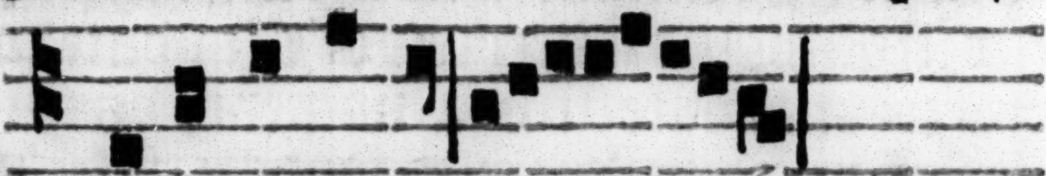
Commẽdo aiam tuã deo patri omipotẽti: terrã terre: cinerẽ cineri: puluerẽ pulueri In noie p̃ris &c. ¶ Deide dicat sacer. hãc oronẽ sic. Orem⁹. Oratio.

Temeritatis q̃dem est dñe vt homo hoiem mortalis mortalẽ / cinis cinerẽ tibi dño deo nostro audeat cõmendare: sed q2 terra suscipit terrã & puluis conuertitur i puluerẽ: donec omnis caro in suã redigat originem: inde tuam deus piissime pater lachrymabiliter q̃s pietatem: vt hui⁹ famuli tui vel famule tue N. animam quam creasti de huius mundi voragine ceno-

lenta ad patriã ducas/abrahe amici tui sinu recipias/ refrigerij roꝛe pfundas. Sit ab estuantis gehenne truci incendio segregata: et beate requiei te donãte cõiuncta. Et si q̃ illi sunt dñe digne cruciatibus culpe: tu eas gratia tue mitissime lenitatis ĩdulge: ne peccati vicem sed indulgentie tue piã sentiat bonitatem. Cumqꝫ finito mundi termino supnũ cunctis illuxerit regnũ/ nou⁹ homo sanctoꝝ oĩm cetib⁹ aggregatus vel aggregata cũ electis tuis resurgat in parte dextera coꝛonand⁹ vel coꝛonãda. Per christũ. Alia oꝛatio Oremus. Oratio.

DEus vite datoꝛ ⁊ humanoꝛũ coꝛpoꝝ reparatoꝛ: qui te a peccatoꝛib⁹ exoꝛari voluisti: exaudi p̃ces quas speciali deuotiõe pꝛo anima famuli tui vel famule tue N. tibi lachꝛymabiliter fundimus: vt liberare eã ab inferoꝛũ cruciatib⁹ ⁊ collocare eã inter agmina sanctoꝛũ tuoꝝ digneris/ veste quoqꝫ celesti ⁊ stola imoꝛtalitatꝫ ĩdui/ ⁊ paradisi amenitate ꝯfoueri iubeas. Per ꝛc.

Finita oꝛatione incipiat cantoꝛ antiphonã.

Omnis spiritus. E.u.o.u.a.e. Psalm⁹.

LAudate dñm de celis: laudate eũ ĩ excelsis. Laudate eũ oẽs angeli eius: laudate eum omnes virtutes eis. Laudate eum sol et luna: laudate eũ omnes stelle et lumen. Laudate eum celi celoꝛum: et aque que super celos sunt laudent nomen dñi. Quia ipse dixit ⁊ facta sunt: ipse mandauit et creata sunt. Statuit ea in eternum ⁊ in seculum seculi: pꝛeceptum posuit ⁊ non pꝛeteribit. Laudate dñm de terra: dꝛacones ⁊ omnes abyssi. Ignis grando nix glacies spũs pꝛocellarum: que faciũt verbũ eius. Montes et omnes colles ligna fructifera et omnes cedꝛi. Bestie ⁊ vniuersa pecoꝛa ser

pentes & volucres pennate. Reges terre & omnes populi p̄ricipes & oēs iudices terre. Iuuenes & virgines senes cum iunioribus laudēt nomē dn̄i: q2 exaltatū est nomen eius solius. Confessio eius super celū & terrā: & exaltauit cornu populi sui. Hymnus omnib9 sanctis eius filijs israel populo appropinquanti sibi. Cantate domino canticū nouū: laus eius in ecclesia sanctorꝝ. Letetur israel in eo qui fecit eū: et filie sion exultent in rege suo. Laudent nomen eius in choro: in tympano et psalterio psallant ei. Quia beneplacitum est domino in populo suo: et exaltauit mansuetos in salutem. Exultabunt sancti in gloria letabuntur in cubilibus suis. Exultationes dei in gutture eorꝝ: & gladij ancipites in manib9 eorū. Ad faciendam vindictam in nationibus: increpationes in populis. Ad alligandos reges eorū in compedibus: et nobiles eorū in manicis ferreis. Ut faciant in eis iudiciū conscriptum gloria hec est omnibus sanctis eius. Laudate dominū in sanctis eius: laudate eū in firmamento virtutis ei9. Laudate eū in virtutibus eius: laudate eū secūdū multitudinē magnitudinis ei9. Laudate eū in sono tube: laudate eū in psalterio & cythara. Laudate eū in tympano et choro: laudate eū in chordis & organo. Laudate eū in cymbalis bn̄sonātibus laudate eū in cymbalis iubilationis omnis spūs laudet dominum.

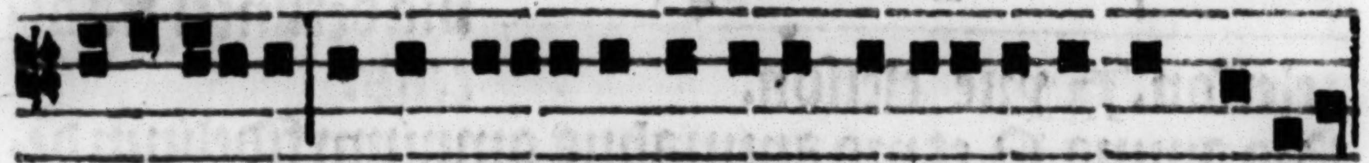

¶ Finito ps̄o tota dicatur antiphona: scilicet Omnis spirit9 laudet dominū Qua dicta dicat sac. sine Dn̄s vobis. & sn̄ Oremus. Or.

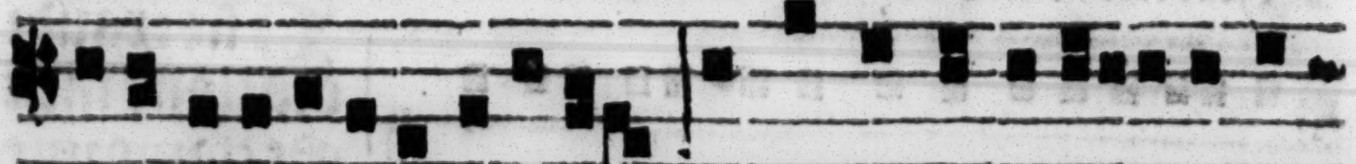
Debitum humani corporis sepeliendi officium fideliū more cōplentes: deum cui omnia viuunt fideliter deprecemur: vt hoc corpus chari nostri vel

chare nostre N. a nobis infirmitate sepultum/in ordine sanctorum suorum resuscitet: et eius spiritum sanctis ac fidelibus aggregari iubeat: cũ quibus inenarrabili gloria & perenni felicitate perfrui mereatur. Per dominum nr̃m iesum xp̃m filium eius. Qui cum eo vivit. &c. Finita oratione incipiat sacerdos Antiphonã.

Et itonetur p̃s. Benedictus mõ sequenti. totus p̃s. dicatur & cãtetur hic solẽniter sic. ad mat.

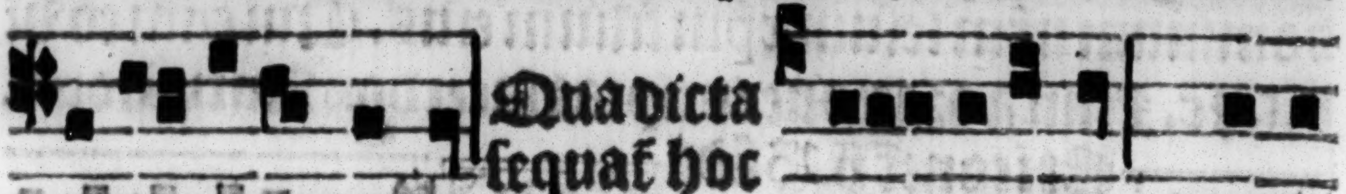

deus israel: quia visitauit & fecit redẽptionẽ plebis sue
Et erexit cornu salutis nobis: ĩ domo dauid pueri sui
Sicut locutus est per os sanctorũ: qui a seculo sũt prophetarũ ei⁹. Salutem ex inimicis nostris: & de manu omniũ qui oderũt nos. Ad faciendã misericordiã cũ patrib⁹ nostris: & memorari testamẽti sui sãcti. Iusiurandũ quod iurauit ad abrahã patrẽ nostrũ: daturũ se nobis. Ut sine timore de manu inimicorũ nostrorũ liberati: seruiamus illi. In sctĩtate & iustitia corã ip̃o: omnibus dieb⁹ nostris. Et tu puer pp̃heta altissimi vocaberis: p̃ibis eñ ante faciẽ dñi parare vias ei⁹ Ad dãdã sciẽtiã salutis plebi ei⁹: ĩ remissionẽ peccatorũ eorũ. Per viscera mĩe dei nr̃i: ĩ q̃b⁹ visitauit nos oriẽs ex alto Illũiare his q̃ ĩ tenebr̃ & ĩ vmbra mortis sedẽt: ad dirigẽdos pedes nr̃os ĩ viã pacis. Finito p̃o tota dicatur. ã.

Ego sũ resurrectio & vita: qui credit in me etiã si mor
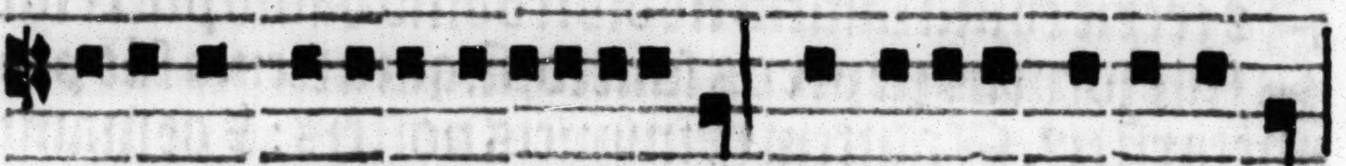

Qua dicta sequat᷑ hoc modo

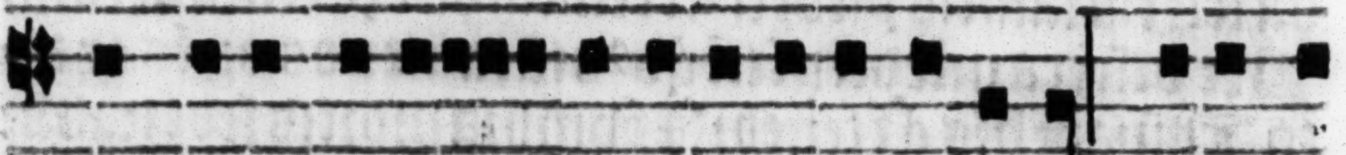
¶ Hic roget sacerdos orare pro anima defuncti ita dicens.

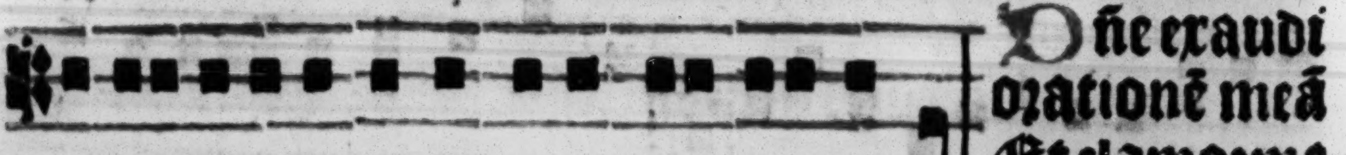
Pro anima N. et pro animabus omnium fidelium defunctorum. Pater noster. ¶ Deinde dicat sacerdos.

Et lux ꝑpetua luceat eis. A porta inferi. Erue dn̄e animas eoꝝ. Credo videre bona dn̄i. In terra viuētium.

Dn̄e exaudi orationē meā Et clamor me us ad te ve-

niat. Dñs vobiscũ. Et cũ spũ tuo. Oremus. Oratio.

DEus origo pietatis/pater miarũ/solamen tristium/indultor criminũ/de cuius munere venit omne quod bonũ est & procedit: respice propitius supplicũ preces. Et quãuis ppria nos reputet indignos cõscientia/te dignũ nr̃is flecti petitionibus: pulsamus tamẽ quãtulũcũq3 cõcedit aures tue pietatis. Nã si omittimus i vtroq3 veremur esse rei: qm̃ & te pceptis apctõribus exorare: nostroq3 etsi nõ merito hoc agẽdũ te prestãte tribuitur in ministerio. Ergo te dñe sancte pater oñs eterne deus q̃ vnicũ filiũ tuũ dñm nostrũ iesũ xp̃m incarnari de virgine cõstituisti quo vetustũ solueret proprio cruore pctm̃/& vitã redderet mũdo: ipso opitulante aiam fratris nostri vel sororis nostre N ab ergastulo cenolente materie exẽptam ab oibus piaculis q̃s absoluas. Nullas patiat insidias occursantiũ demonũ: ppter quam misisti ad terras vnigenitũ filiũ tuũ. Libera & absolue eã a tetra voragine inferni quã redemisti pcioso sãguine vnigeniti filij tui. Libera & absolue eã ab estuantis gehẽne truci icẽdio collocãs i paradisi amenitate. Nõ sentiat pijssime pr̃ qd calet in flãmis/qd stridet i penis & qd horret i tenebris: sed munificẽtie tue munere puẽta mereat euadere iudicij vltionis: & btẽ requiei ac lucis eterne felicitate perfrui. Per xp̃m. Alia oratio cũ Oremus

TIbi dñe cõmẽdamus aiam famuli tui vel famule tue N vt defunctus vel defuncta sclo tibi viuat: & que p fragilitatẽ mũdane cõuersatiõis peccata admisit tu venia misericordissime pietatis absterge. Per x. His dictis sequat ps. Miserere. j. cũ añ Requiẽ eternã. Qua dicta dicat sacerdos in auditu oim Pater nr̃. p aia eius N. & pro animabus quorũ ossa i hoc cemiterio vel i alijs requiescũt: & pro aiabus omniũ fideliũ defunctorum.

Deinde dicat sacerd. Et ne nos. Sed libera. A porta inferi. Erue dne. Ne tradas domine bestiis animas confitentes tibi. Et animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem. Dominus vobiscu. Oremus. Oratio.

Deus cuius miseratione aie fideliu requiescut: animabus famulorum famularuq tuaru: hic et ubiq in christo quiescentium/ da propitius suoru venia peccatoru: ut a cunctis reatib9 absoluti/ tecu sine fine letentur. Per xpz. Postea revertetes clerici de tumulo dicat septem psal. peniten. vel psalmu De pfudis. cu an Requiem eternam. sequatur Kyrie eleison. Christe eleiso. Kyrie eleison. Pater noster. Et ne nos. Sed libera. A porta inferi. Erue dne. Anima ei9 in bonis demorabitur. Et semen eius hereditabit terram. Credo videre bona dni. In terra viventiu. No intres i iudiciu cu servo tuo dne. Quia non iustificabitur in cospectu tuo oinis vivens. Domin9 vobiscu. Orem9. Oratio.

Satisfaciat tibi dne deus noster pro anima famuli tui N. fratris nostri sancte dei genitricis semperq virginis marie: et sanctissimi apostoli tui petri omniuq sanctoru tuoru oratio: et presentis familie tue humilis et devota supplicatio: ut peccatoru omniu venia pcamur obtineat: nec ea patiaris cruciari gehenalib9 penis/ qua filij tui dni nri iesu xpi pcioso saguine redemisti. Qui tecu. &c. ¶ In fine oiz demissa voce dicat sic. Anima ei9 et aie oim fideliu defunctorum per dei miam requiescat i pace. Ame. ¶ Missa de scta cruce. Officiu.

Nos aut gloriari oportet i cruce dni nri iesu xpi in quo est salus, vita et resurrectio nra p que salvati et liberati sum9. Ps. Deus misereatur nri et benedicat nobis illuminet vultu suu super nos et misereatur nostri. Gloria patri. Oratio.

Deus qui unigeniti filij tui domini nostri iesu christi precioso sanguine vivifice crucis vexillũ sanctificare voluisti: concede quesumus eos qui eiusdem sancte crucis gaudẽt honore/tua quoqꝫ ubiqꝫ protectione gaudere. Per eundem dominum nostrum.

¶ Lectio epistole beati pauli apostoli. Ad philippẽses

Fratres. Christus fact⁹ est pro nobis obediens usqꝫ ad mortẽ: mortẽ aũt crucis. Propter quod et deus exaltavit illũ et donavit illi nomen quod est super omne nomen: ut in nomine iesu omne genu flectatur/celestiũ terrestriũ ⁊ infernorum. Et omnis lingua confiteatur: quia dominus noster iesus christus in gloria est dei patris. Grad. Christus fact⁹ est pro nobis obediens usqꝫ ad mortem: mortẽ autem crucis. ℣ Propter quod et deus exaltavit illũ: et dedit illi nomẽ quod est super omne nomen. Alleluia. ℣⁹ Dulce lignũ dulces clavos dulcia ferens pondera: que sola fuisti digna sustinere regẽ celoꝝ ⁊ dñm. Evãgeliũ scdm Matheũ.

In illo tẽpore. Ascẽdens iesus hierosolymã: assũpsit duodecim discipulos suos secreto et ait illis. Ecce ascendim⁹ hierosolymam: ⁊ filius hominis tradetur principib⁹ sacerdotũ ⁊ scribis: ⁊ cõdemnabũt eũ morte. Et tradẽt eũ gentib⁹ ad illudendũ ⁊ flagellãdũ et crucifigẽdũ. Et tertia die resurget. Offer. Protege dñe plebẽ tuã p signũ sancte crucis ab omnib⁹ insidijs inimicoꝝ oim: ut tibi gratã exhibeamus servitutẽ: et acceptabile tibi fiat sacrificiũ nostrũ alleluia. Secreta.

Hec oblatio dñe ab omnib⁹ nos purget offensis: que in ara crucis etiã totius mundi tulit offẽsas Per dñm. Cõio. Per lignũ servi facti sumus ⁊ per sanctã crucẽ liberati sumus: fructus arboris seduxit nos filius dei redemit nos alleluia. Postcommunio.

A Desto nobis dñe de⁹ nr̃: vt quos scẽ crucis leta ri facis honore/ ei⁹ quoq₃ ꝑpetuis defende subsi-diis. Per d. Missa de sctã maria p totũ aduẽtũ. Offiñ
R Orate celi desup ⁊ nubes pluãt iustũ: aperiatur terra ⁊ germinet saluatorẽ. ps. Et iustitia oria tur simul: ego dñs creaui eũ. Gloria. Oratio.
D Eus q̇ de beate marie virginis vtero verbũ tuũ ãgelo nũciãte carnẽ suscipe voluisti: p̃sta suppli cib⁹ tuis vt q̇ vere eã genitricem dei credimus/ ei⁹ apud te itercessiõib⁹ adiuuemur. Per eũd. Lctõ Esaie pphẽ
I N diebus illis. Locutus est dñs ad achaz dicẽs. Pete tibi signũ a dño deo tuo in profundum in-ferni: siue in excelsum supra. Et dixit achaz. Nõ petã: ⁊ non tentabo dñm. Et dixit. Audite ergo domus da-uid. Nunquid parum vobis est molestos esse homini-bus: quia molesti estis et deo meo: Propter hoc dabit dñs ipse vobis signum. Ecce virgo concipiet et pariet filium: ⁊ vocabitur nomẽ eius emanuel. Butyrũ ⁊ mel comedet: vt sciat reprobare malũ/ ⁊ eligere bonũ. Gr.
T ollite portas principes vr̃as ⁊ eleuamini porte eter-nales ⁊ introibit rex gl'ie. V. Quis ascẽdet i mõtẽ dñi: aut q̇s stabit in loco sancto ei⁹: innocẽs manib⁹ ⁊ mũ-do corde. A lleluia. V. Aue maria gratia plena dñs te-cum: bñdicta tu in mulieribus. Secundum Lucam.
I N illo tp̃e. Miss⁹ est angel⁹ gabriel a deo i ciuita-tẽ galilee cui nomẽ nazareth/ ad v̇ginẽ despõsa-tã viro cui nomẽ erat ioseph de domo dauid: ⁊ nomen virginis maria. Et igress⁹ angel⁹ ad eã: dixit. Aue grã plena: dñs tecũ. Que cũ audisset turbata est in sermone ei⁹: ⁊ cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait ange-lus ei. Ne timeas maria: inuenisti eñ gratiã apud deũ. Ecce concipies in vtero ⁊ paries filiũ: ⁊ vocabis nomẽ

eius iesū. Hic erit magn⁹: et filius altissimi vocabit. Et dabit illi dñs de⁹ sedē dauid patris eius/ et regnabit in domo iacob i eternū: et regni ei⁹ nō erit finis. Dixit autem maria ad angelū. Quomodo fiet istud: qm̄ virum non cognosco? Et respondens angelus dixit ei. Spūs sāctus supueniet in te: et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoqꝫ et quod nascetur ex te sanctū: vocabit filì⁹ dei. Et ecce helizabeth cognata tua: et ipsa cōcepit filiū in senectute sua. Et hic mēsis est sext⁹ illi que vocat sterilis: qꝛ non erit impossibile apud deū omne verbū. Dixit aūt maria. Ecce ancilla dñi. Fiat michi scđꝫ verbū tuū. Offꝫ. Aue maria grā plena dñs tecū/ bñdicta tu in mulierib⁹: et bñdict⁹ fructus ventris tui. Secreta.

IN mentibus nostris q̄s domine vere fidei sacramenta ꝯfirma: vt q̄ conceptū de virgine deū et hominē firmiter ꝯfitemur: per eiusdem salutifere resurrectionis potentiam: ad eternā mereamur peruenire letitiā. Per dñm. Cōio. Ecce virgo cōcipiet et pariet filiū: et vocabitur nomen eius emanuel. Postcōmunio.

GRatiā tuā q̄s dñe mētib⁹ nr̄is infūde: vt q̄ angelo nūciāte xpi filij tui incarnationē cognouim⁹/ per passionē ei⁹ et crucē ad resurrectionis gloriā pducamur. Per eūdē d. A purifica. vsqꝫ ad aduētū. Officium

SAlue sancta parens enixa puerpera regem q̄ celū terrāqꝫ regit in secula seculoꝝ. ps. Bñdicta tu in mulieribus. et Gloria patri et filio. ꝛc. Oratio.

COncede nos famulos tuos q̄s dñe de⁹ perpetua mētis et corporꝭ salute gaudere: et gl'iosa btē marie sēp virginis intercessione a p̄senti liberari tristitia/ et eterna pfrui letitia. Per dñm. Lectio libri sapientie.

AB initio et ante secula creata sū: et vsqꝫ ad futurū seculum non desinam: et in habitatione sancta

corã ipso ministraui. Et sic in sion firmata sũ: & in ciui
tate sãctificata similiter requieui: & in hierusalẽ potestas
mea. Et radicaui in pplo honorificato: & in partes dei
mei hereditas illius. Et in plenitudine sãctoꝝ detentio
mea. Gr. Bñdicta & venerabilis es vgo maria: q̃ sine
tactu pudoris iuẽta es mr̃ saluatoris. V. Uirgo dei ge
nitrix quẽ totꝰ nõ capit orbis / in tua se clausit viscera
factus homo. Alla. V. Post partum virgo inuiolata
permansisti: dei genitrix intercede pro nobis. In tem-
pore paschali. Alleluia. V. Per te dei genitrix nobis est
vita perdita data: que de celo suscepisti prolem & mun-
do genuisti saluatorem. Secundum Lucam.

IN illo tẽpore. Loquẽte iesu ad turbas: extollens
vocẽ q̃dã mulier de turba dixit illi. Btũs vẽter q̃
te portauit: & vbera q̃ suxisti. At ille dixit Quinimo bti
q̃ audiũt verbũ dei: & custodiũt illud. Secũdũ Johãnẽ

IN illo tẽpore. Stabãt iuxta crucẽ iesu mater eiꝰ
& soror matris eiꝰ: maria cleophe & maria mag-
dalene. Cũ vidisset ergo iesus matrẽ & discipulũ stantẽ
quẽ diligebat dixit matri sue. Mulier / ecce filius tuus.
Deinde dixit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora
accepit eã discipulus in suã. Offr. Felix nanq̃ es sa-
cra virgo maria & omni laude dignissima: q2 ex te ortꝰ
est sol iustitie christus deus noster alleluia. Secreta.

TUa dñe propiciatione et beate marie semper vir-
ginis intercessione ad perpetuam atq̃ presen-
tem hec oblatio nobis proficiat prosperitatem et pa-
cem. Per dñm. Cõio. Beata viscera marie virginis q̃
portauerũt eterni patris filiũ. In tpe paschali. Cõio.
Uera fides geniti purgauit crimina mundi: et tibi
virginitas inuiolata manet alla. Postcõio.
SUmptis domine salutis nostre subsidijs: da q̃s

beate marie semper virginis nos patrociniis vbiqꝫ p-
tegi/in cuius veneratione hec tue obtulim⁹ maiestati.
Per dominum. Epistola de trinitate. Ad corinthios.
FRatres. Gratia dñi nr̃i iesu xp̄i: ⁊ charitas dei: ⁊
cōmunicatio scti spūs: sit sēp cū oīb⁹ nobis. In
christo iesu dño nostro. Euangeliū scdm Johānem.
IN illo tpe. Dixit ies⁹ discipulis suis. Cū venerit
paraclitus quē ego mittā vobis a patre/spiritū
veritatis qui a patre procedit: ille testimoniū phibebit
de me. Et vos testimoniū perhibebitis: qꝛ ab initio me
cum estis. Hec locutus sum vobis: vt nō scandalizemi-
ni. Absqꝫ synagogis faciēt vos. Sed venit hora vt ois
qui int erficit vos: arbitretur obsequiū se prestare deo.
Et hec faciēt vobis: qꝛ nō nouerūt patrē neqꝫ me. Sed
hec locut⁹ sū vobis: vt cū venerit hora eoꝝ/reminisca-
mini quia ego dixi vobis. ¶ Missa de sancto spiritu.
SPiritus domini repleuit orbem terraꝝ all'a:
⁊ hoc quod continet omnia scientiam habet
vocis all'a all'a alleluya. ps̄ Exurgat deus ⁊
dissipentur inimici eius: et fugiant qui ode-
runt eum a facie eius. Gloria patri. Oratio.
DEus qui corda fidelium sancti spiritus illustra
tione docuisti/da nobis in eodē spiritu recta sa-
pere: et de eius semper consolatione gaudere. Per dñm
nostrum. eiusdem. ¶ Lectio actuum apostolorum.
IN diebus illis. Cū audissēt apostoli qui erant hie
rosolymis qꝛ recepit samaria verbū dei: miserūt
ad illos petrū ⁊ iohannē. Qui cum venissēt orauerunt
pro ipsis: vt acciperēt spm̄ sctm̄. Nōdū enī in quēq̄ il-
loꝝ venerat: sed baptizati tātū erāt in nomīe iesu. Tūc
imponebāt man⁹ sup illos: ⁊ accipiebāt spm̄ sanctum.
Gr. Beata gēs cui⁹ est dñs de⁹ eoꝝ: popul⁹ quē elegit

dnis in hereditatē sibi. ℣. Uerbo dñi celi firmati sūt: et spū oris ei⁹ ois virtus eor. Alla. ℣. Ueni scte spirit⁹/ reple tuorū corda fideliū: ⁊ tui amoris i eis ignē accēde.
¶ Euangelium secundum Johannem.
In illo tpe. Dixit iesus discipulis suis. Si qs diligit me: sermonē meū seruabit. Et pr̄ me⁹ diliget eū: ⁊ ad eū veniem⁹ ⁊ māsionē apud eū faciem⁹ Qui nō diligit me: sermones meos nō seruat. Et sermonē quē audistis non est meus: sed eius qui misit me patris. Hec locut⁹ sū vobis: apud vos manēs. Paraclit⁹ aūt spūs sanct⁹ quē mittet pater in nomine meo: ille vos docebit oīa/ ⁊ suggeret vobis oīa q̄cunq̧ dixero vobis. Pacē relinquo vobis: pacē meā do vobis. Nō quomodo mūdus dat/ ego do vobis. Nō turbet cor vestrū: neq̧ formidet. Audistis q2 ego dixi vobis: vado ⁊ venio ad vos Si diligeretis me/ gauderetis vtiq̧ q2 vado ad patrē: q2 pater maior me est. Et nūc dixi vobis priusq̄ fiat: vt cū factū fuerit credatis. Jā nō multa loquar vobiscū. Uenit eīm princeps mūdi hui⁹: ⁊ i me nō habet quicq̄. Sed vt cognoscat mundus quia diligo patrē: et sicut mandatū dedit michi pater/ sic facio. Offer. Cōfirma hoc deus quod operat⁹ es in nobis a tēplo tuo quod est in hierusalē/ tibi offerent reges munera alla. Secreta.
Munera quesumus dñe oblata sāctifica: ⁊ corda nostra sancti spiritus illustratione emūda. Per eundē dominum nostrum. Eiusdem. Communio.
Factus est repēte de celo sonus aduenientis spūs vehementis vbi erant sedētes alla: ⁊ repleti sūt oms spiritu sācto/ loquētes magnalia dei alla alla. Postcōmunio.
Sancti spiritus quesumus domine corda nostra mūdet infusio: ⁊ sui roris intima asp'siōe fecūdet Per dnm. Eiusdē. ¶ Isti sūt generales articuli maio-

tione minori/cõfiteatur se esse excõmunicatũ: & causã specialiter exprimat pro qua excõmunicat⁹ est et petat se absolui: & hoc a pprio sacerdote fieri potest. extra de sententia excõica. **Nuper.** & debet sacerdos hec verba vel similia dicere. **Auctoritate qua fungor absoluo te ab omni vinculo excõmunicationis minoris.** vel sic. **a vinculo excõmunicationis qua ligat⁹ es p tali facto/** exprimendo illud factum in speciali **& sacramẽtis eccle sie te restituo. In noĩe patris & filij & spũs sctĩ. Amen.** et potius est absolutio sic imponenda: cũ verbo singularis numeri ꝙ pluralis. secũdũ theolog. ꝗuis Hosti. aliter dicat. In absolutione a maiori excõmunicatione sũt. iiij. obseruanda. Primũ est ꝙ excõicatus iuret se stare mandatis ecclesie. extra de senten. excommunica **Tenore.** sed hoc iuramentũ non est de substantia absolutionis: vt extra de senten. excõmuni. **Cum desideres.** Unde & si omittat(qd tñ fieri nõ debet) non min⁹ tenet absolutio. Porro de pueris an iurare debeãt iudicio relinquatur. Mulieres vero idubitant iurare debẽt. Scd'z ẽ vt qs excõicat⁹ p notaria offẽsa in aliquẽ nõ absoluat nisi prius sufficiẽs emẽdatio prestetur. Pro occulta vero offensa: aut pro cõtumacia suffit iuratoria cautio: vbi scilicet nulle expense petuntur. Si vero expense petuntur vel satisfactio damni: nõ debet reus absolui nisi satisfaciat si satisfacere valeat: & peccat q talẽ absoluit: si tamẽ de facto absoluat absolutus est. secũdũ Io. Si aũt emendã facere nõ potest debet absolui: recepta prius ab eo idonea cautione scilicet fideiussoria vel pignoratitia de satisfaciẽdo cũ ad pinguiorẽ fortunã peruenerit. extra de solut. **Odardus cle.** quã si prestare nõ põt saltẽ ꝓstet iuratoriã & absoluat. xvi. q. vi. **Si psbyter.** talis quoqꝫ ad petitionẽ aduersarij tenetur cedere

bonis: vt dicit W. sup. x. Tertium est φ excōicatus absoluatur per eū q̄ tulit sententiā: vel per eius superiorē aut ab aliquo auctoritate alteri⁹ eorū: ꝛ p sacerdotē reconcilietur. Nā φuis nō sacerdos possit excōicare ꝛ absoluere a sentētia iudiciali: tñ dicere debet absoluto vt ostēdat se sacerdoti q̄ ratione clauis ipsū absoluere debet: φtū ad solēnē recōciliationē ꝛ ecclie satisfactionē: qꝛ hec i absolutiōe excōicati reqruntur. extra de vita ꝛ ho. cle. **Quoniam in fine.** Et si minor excommunicatio requirat epm vel propriū sacerdotē pro absolutiōe obtinēda multo fortius hoc requitur in maiori secundum Host.

¶ Deinde cōsuetū est vt fiat absolutio hoc modo. Excommunicat⁹ vestib⁹ suis spoliat⁹ ponat se ante ianuas ecclesie prostratū: vel flexis genib⁹ corā illo q̄ debet eum absoluere: q̄ absoluens alba vel superpellicio cum stola indutus/teneat virgam in manu sua dicendo totū et integrū psalmū **Miserere mei deus secundum magnam misericordiā tuā. cū Gloria patri. ꝛ Sicut erat.** interim verberando penitētem cū virga: videlicet percutiendo eū semel in quolibet versu vel magis vel minus/leuius vel acrius secundū quantitatē delicti. dein de finito p̄o dicat. **Kyrie eleison. Xp̄e eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Et ne nos. Saluū fac seruū tuū vel ancillā tuā dñe. Deus meus sperantē in te. Nichil proficiat inimic⁹ in eo vel in ea. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. Esto ei dñe turris fortitudinis. A facie inimici. Dñe exaudi orationē meā. Et clamor me⁹ ad te veniat. Dñs vobiscū. Et cū spū tuo. Oremus.**

Deus cui propriū est misereri semp ꝛ parcere/suscipe deprecatonē nostram: ꝛ hūc famulū tuum vel hāc famulā tuā quem vel quā excōicationis catena cōstringit miseratio tue pietatis absoluat. Per xp̄z do-

minũ. Amen Deinde dicat absoluens sic. Auctorita-
te dei patris oipotentis: & beatorũ apostolorum Petri et Pe-
tri & Pauli: & ecclesie sue scte & nostra: absoluim⁹ te ab
oi vinculo excoicationis maioris quã incurristi pro ta
li facto. exprimendo illud factum in speciali. et restitui-
mus te coioni et participationi ecclesie & omniũ fideliũ
& ecclesiasticis sacramẽtis. In nomine patris & filij et
spiritus sancti. Amẽ. Multa hic posita non sunt de es-
sentia absolutionis sed de bene esse: & ponuntur hic ad
instructionẽ simpliciũ sacerdotũ. Quartũ requisitum
est: q absoluens post absolutionẽ iniũgat absoluto ra
tionabilia mandata. Nã si irrationabilia iniungeret
possz appellare. extra de pact. ca. fi. h. j. m. ¶ z. li. iij. ti.
xxxiij. q. c. vij. Et sciẽdũ est q in pdictis nõ intelligitur
absoluens illicite cõmunicare cũ excoicato: sed licite fa-
cit q: hec ad salutẽ anime pertinent: & in his licitũ est cũ
excoicatis coicare seu participare: nec sententia incur-
ritur. extra de sententia excõmunica. Cum voluntate.
¶ Nota q excommunicato a canone in sua absolutio
ne principaliter iniungendũ est sub iuramento suo: q
contra canonẽ illũ nunq veniat. videlicet incendiario:
q nũq incẽdat nisi i bello iusto. & pcussori clerici: q nũ-
q pcutiat nisi in casu licito & ita de similib⁹. xxiij. q. vii.
Ex tenore. extra de sent. excommunica. Pessimam. In
quibusdam autẽ requiritur cautio q decerto talia non
faciant. extra de sententia excõmunicationis. Grauẽ.
¶ Item quãdo excoicatus habet iustũ impedimẽtum
ne possit accedere ad eũ a quo de iure foret absoluẽdus:
et propt periculũ mortis vel aliud simile absoluit ab eo
q alias eũ absoluere nõ posset. iniungendũ est ei vt q ci
to poterit se psentet ei q de iure absoluere debuit vel cõ-
suetudine recepturus mandatum ei⁹ & satisfacturus.

nam aliter reincidit in eandem sententiam. Et eodem modo reincidunt absoluti a sede apostolica vel a legatis eiusdem sedis/ quibus in absolutione iniūgitur vt ordinario vel alteri se presentent pro penitentia suscipienda: & q satisfaciant iniuriam passis & hoc non faciunt q͂ citius cōmode possunt extra de sententia exc. Eos qui. lj. vj. Item si quis absoluerit aliquē de facto ab excommunicatione a qua de iure nō potuit absoluere: cum hoc aduertit/ tenetur sic absolutum certificare de errore suo/ & cōsulere q impetret sibi absolutionem ab eo qui de iure absoluere potest. ¶ Benedictiones ab episcopis & suffraganeis faciende. Et primo. Confirmatio puerorum. In primis dicat eps. Adiutoriū nostrum. &c. Dominus vobiscum. Oremus. Oratio.

Omnipotens sempiterne deus: qui regenerare dignatus es hos famulos tuos vel has famulas tuas ex aqua et spiritu sancto: quiq; dedisti eis remissionem omnium peccatorum immitte in eos septiformē spiritum sanctum paraclitum de celis. Amen. Spiritum sapientie et intellectus. Amen. Spiritum scientie et pietatis. Amen. Spiritum consilij et fortitudinis. ✠ Amen. Et imple eos vel eas spiritu timoris dñi ✠ Amē. Et csigna eos vel eas signo sctē crucis ✠ confirma eos vel eas chrismate salutis in vitam propiciat⁹ eternam. Amen. Et tunc eps petat nomē & vngat pollicē chrismate: & faciat i frōte pueri cruce dicēs Consigno te N. signo crucis ✠ & confirmo te chrismate salutis. In nomine patris et fi ✠ lij & spiritus sancti. Amē Pax tibi. Oremus. Oratio.

Deus qui apostolis tuis sanctum dedisti spiritum/ quiq; per eos eorum successoribus ceterisq; fidelibus tradendum esse voluisti: respice propitius

ad nostre humanitatis famulatum: et presta vt horum corda quorum frontes sacrosancto chrismate delinini=mus: et signo sancte crucis consignauimus: idem spi=ritus sanctus adueniens templum glorie sue dignan=ter inhabitando perficiat. Per dñm. in vnitate eiusdẽ.

Ecce sic benedicetur omnis homo qui timet dominũ. Benedicat vos dominus ex sion: vt videatis bona hie=rusalem omnibus diebus vestris. Benedicat vos om=nipotens deus: pa ✠ ter et fi ✠ lius et spiritus ✠ sãct⁹. Amen. ¶ Benedictio indumentorum sacerdotalium. Adiutoriũ nostrum. Dñs vobiscũ. Ista in omnib⁹ be=nedictionibus primo dicantur. Oremus. Oratio.

Omnipotens sempiterne deus qui per moysen fa=mulum tuum pontificalia seu sacerdotalia/ ac le=uitica vestimenta: ad explendum mysteriũ eoꝝ in con=spectu tuo: et ad decorem tui nominis fieri decreuisti: a=desto propitius inuocationibus nostris. Et hec indu=menta desuper irrigata gratia tua/ ingenti benedictio=ne per nostre humilitatis seruitutem purificare ✠ be=nedicere ✠ et consecrare ✠ digneris: vt diuinis cultib⁹ et sacris mysterijs apta et bene ✠ dicta existãt: hisqꝫ sa=cris vestibus pontifices/ sacerdotes/ seu leuite tui indu=ti: ab oĩbus impulsionib⁹ seu tentationib⁹ malignorũ spirituũ muniti ac defẽsi esse mereant: oẽsqꝫ eis vtentes tuis mysterijs aptos et condignos seruire atqꝫ ĩ his placi=de inherere et deuote perseuerare tribue. Per dñꝫ. Oro.

Deus inuicte virtutis auctor: et omnium rerum creator ac sanctificator: intende propiti⁹ vt hec indumenta sacerdotalis et leuitice glorie: ministerijs tu=is fintenda/ tuo ore proprio bene ✠ dicere et sãcti ✠ fica=re et consecrare digneris: oẽsqꝫ eis vtentes tuis myste=rijs aptos et tibi ĩ eis deuote et amicabiliter seruiẽtes/

gratos effici concedas. Per dominū. Et aspergat ea episcopus aqua benedicta: & idem faciat in benedictione cuiuslibet specialis indumenti. ¶ Benedictio specialis cuiuslibet indumenti. Oremus. Oratio.

Deus omniū bonarū virtutū dator: & omniū benedictionū larg⁹ infusor: te supplices exoram⁹ vt manibus nostris opem tue benedictionis infūdas: vt hunc amictum vel albam vel cinctorium vel manipulum vel dalmaticam vel patenam vel plumale diuino cultui preparatū: virtute sancti spiritus/benedi ✠ cere & sācti ✠ ficare atq̧ cōse ✠ crare digneris. Et oīb⁹ eis vtentib⁹ gratiā sanctificationis sacri mysterij tui benignus concede: vt in cōspectu tuo scti & immaculati atq̧ irrephēsibiles appareāt: & auxiliū mie tue acq̄rant. Per dñm. ¶ Benedictio amictus. Oremus.

Bene ✠ dic dñe q̄s omnipotēs de⁹ amictū istū tā leuitici q̄ sacerdotalis officij: & cōcede ppiti⁹ vt quicunq̧ eū capiti suo imposuerit/benedictionē tuā accipiat: sitq̧ in fide solidus & sanctitatis grauedine fundatus. Per dominum nostrum. ¶ Benedictio albe.

Deus inuicte virtutis auctor: & oīm rerum creator & sanctificator: intende propitius vt albam leuitice ac sacerdotalis glorie/tuo ore pprio bene ✠ dicere sancti ✠ ficare atq̧ cōse ✠ crare digneris: oēsq̧ ea vtentes tuis mysterijs aptos & tibi in ea deuote & amicabiliter seruientes gratos effici concedas. Per dñm. ¶ Benedictio cinguli. Oratio.

Omnipotens sempiterne deus: qui aaron et filijs suis sacerdotali ministerio cingulo cum baltheo in renibus stringi iussisti/adesto supplicationib⁹ nr̄is: vt oēs tue sctē opationis ministri hac zona iustitie circunsepti. renes lūbosq̧ sācte pudicitie precingere sata-

gant atq; prevaleant: quatenus nec vento elatiõis/nec frigore iiquitatis tabescãt: sed magis ac magis te opitulante cõfirmari et corroborari ad tibi placita queãt. Per dñm. ¶Benedictio manipuli. Oremus. Oratio.

Exaudi nos dñe sancte pater oñs eterne deus: vt hunc manipulũ sacri mysterij v sui preparatum bene✠dicere sãcti✠ficare atq; con✠secrare digneris Per dñm. ¶Benedictio stole. Oremus. Oratio.

Deus qui stolis predicatoribus collũ et pect9 muniri iussisti/exaudi nos propitius: vt quicunq; more sacerdotũ huic stole colla subiecerint: quicquid corde credunt boni proferãt: et quod verbis edocuerint factis adimplere festinent. Per dominum nostrum.

¶Benedictio stole et manipuli simul.

Domine iesu xpe fili dei viui: q̃ pius et misericors ore tuo sancto et benedicto dixisti. Uenite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiã vos/ et inuenietis requiem aĩabus vestris. Jugũ eñi meum suaue est: et onus meum leue. stolam istam et manipulũ istũ quẽ famuli tui sacerdotes et leuite/ad ostendẽdum se seruitati tue mancipatos gestaturi sunt: bene✠dicere sancti✠ficare atq; conse✠crare digneris: quatenus eis vtentes iugum tuũ suaue et on9 tuũ leue sẽtiãt: et aĩab9 suis requiẽ inueniãt sempiternã. Per te saluatorẽ mũdi rex glorie. Qui viuis. Bñdictio casule. Orõ.

Deus fons pietatis et iustitie/q̃ tui operis ministros ad extremum vestimentorũ suorum casula cuius munimento interius omnia tegerentur vestiri sanxisti: concede precib9 nostris virtutẽ et bñ✠dictionẽ gratie tue: vt oẽs hac casula induti (enumeritatis interi9 oĩm virtutũ ornamentis) vinculũ pfecte charitatis sup oĩa habeãt et conseruent: quo pficere valeant

sacrificium tibi gratū pro viuis & mortuis: & que adipi
sci desiderāt/deuota mente implere valeant. Prestan
te dño nostro. Qui tecum vi. ¶ Benedictio mappa-
rum seu linteaminum altaris. Oratio.
Exaudi preces nostras domine: & hec linteamina
sacri altaris vsui preparata bene✠dicere & san
ctifi✠care digneris. Per dominum nostrū. Oratio.
Domine deus omnipotens qui moysen famulū
tuum per quadraginta dies ornamenta & lintea
mina facere docuisti: que etiā maria texuit in vsum ta
bernaculi federis: bene✠dicere sancti✠ficare et con-
se✠crare digneris hec linteamina ad tegendum & in-
uoluendum altare gloriosissimi filij tui domini nostri
iesu christi. Qui tecū viuit. ¶ Benedictio patene.
Oremus fratres dilectissimi vt diuine gratie be-
nedictio conse✠cret & sancti✠ficet hāc patenā
ad confringendū in ea corpus domini nostri iesu chri-
sti: qui crucis passionem sustinuit pro salute omnium
nostrum. Qui viuit & regnat. Oratio.
Omnipotens sempiterne deus: qui legalium insti
tutores hostiarum: quiqꝫ inter eas conspersam
similaginem deferri in patenis aureis et argenteis ad
altare tuum iussisti: bene✠dicere sancti✠ficare atqꝫ
con✠secrare digneris hanc patenam in administra-
tionem eucharistie iesu christi filij tui qui pro nostrum
omnium salute seipsum tibi deo patri in crucis patibu
lo elegit immolari. Qui tecum. Hic faciat eps crucem
cum pollice de oleo sancto super patenam: & mox liniat
totam superficiem cū ipso pollice dicens. Con✠secra
crare & sancti✠ficare dignare dñe patenam istam: per
istam vnctionem & nostram sanctam benedictionē in
christo iesu dño nostro. Qui tecū. Prefatio ad calicem.

Oremꝰ dilectissimi fratres: vt deꝰ ⁊ dñs noster calicē
istũ in vsum sui ministerij cõsecrãdum celestis gratie
inspiratione sanctificet: ⁊ ei ad habendam plenitudinē
diuini amoris accõmodet. Per dñm. Bñdictio calicis.
Dignare dñe deus noster calicem istũ bene✠dicere in
vsum ministerij tui pia deuotione formatum: ⁊ sancti-
ficatione perfundere qua melchisedech famuli tui sa-
cratum vas vel calicem perfudisti: ⁊ quod arte vel me-
tallo effici non potest altaribus tuis dignum fiat/ tua
benedictione sanctificatum. Per dominum. Hic faciat
crucem de chrismate a labio eius in labium cũ pollice: ⁊
mox liniat ⁊ perungat calicem totum infra dicens.
Con✠secrare ⁊ sancti✠ficare dignare calicem istum
per istam sanctam vnctionem et nostrã benedictionē:
in christo iesu domino nostro. Qui tecũ. Actiones no
stras quesumus domine aspirando preueni ⁊ adiuuan
do prosequere: vt cuncta nostra operatio ⁊ a te semper
incipiat: ⁊ per te cepta finiatur. Per dñm. Oremus.
Omnipotens sempiterne deus manibus nostris
quesumus opem tue benedictionis infunde: ⁊ per
nostram benedictionem hoc vasculũ cum patena san-
cti✠ficetur: ⁊ corporis ⁊ sanguinis domini nostri ie-
su xpi nouũ sepulchrũ sancti spũs gratia perficiat. Per
eũdē do. Vasa sacra ⁊ alia ornamēta ecclesie in genere
benedicantur hoc modo. Adiutoriũ nostrũ. Oremus.
Exaudi domine preces nostras clementissime pa-
ter: et hec purificãda vasa ⁊ ornamēta sacri alta
ris atq; ecclesie tue sacri mysterij vsui preparata/ bene-
✠dicere ⁊ sancti✠ficare digneris. Per dñm. Oratio.
Omnipotens ⁊ misericors deus: q̄ ab initio vtilia
⁊ necessaria hoïbꝰ creasti: tēplaq; manu hominũ
facta nomini tuo sctõ dicari/ tueq; habitatiõis loca vo

cari voluisti: quiqꝫ per famulū tuū moysen vestimenta pontificalia ⁊ sacerdotalia ⁊ leuitica: ⁊ alia queqꝫ diuersi generis ornamenta ad cultum ⁊ decorem tabernaculi ⁊ altaris tui fieri decreuisti: exaudi propiti⁹ preces nostras. Et omnia hec diuersarum specierū ornamenta in vsū basilice tue vel altaris ad honorē ⁊ gloriā tuam preparata: puri ✠ ficare bene ✠ dicere sancti ✠ ficare atqꝫ cōse ✠ crare digneris: vt diuinis cultibus sacrisqꝫ mysteriis apta ⁊ bn̄dictā existant: atqꝫ cōfectionib⁹ corporis ⁊ sāguinis dn̄i nr̄i iesu xp̄i dignis pareāt famulatib⁹. Qui tecū. Et aspgat aqua bn̄dicta. ¶ Benedictio librorum. Adiutorium nostrū. ⁊c. Orem⁹. Oratio

Descendat dn̄e virtus spiritus sancti sup hūc librū: qui eum mūdando purificet et benedicat atqꝫ sanctificet: ⁊ omniū in eo legentiū clementer corda illuminet: ⁊ verū intellectū tribuat: sed ⁊ itelligēdo / tua precepta conseruare ⁊ implere secundū voluntatē tuā bonis operib⁹ cōcedat. Per do. eusd. Et aspgat aqua bn̄dicta ¶ Bn̄dictio thuribuli. Adiutoriū. ⁊c. Orem⁹

Domine de⁹ qui dū filios israel i deserto murmurantes ob rebellem suam audaciam dudum vastaret incendium / aaron sacerdotem tuum ac repleto igne altaris thuribulo tibi incensum ponentē exaudire / eosqꝫ de incendio liberare dignatus es: bene ✠ dic q̄sumus domine thuribulum hoc: ⁊ presta vt quoties in eo thus adolebitur / votum populi tui boni odoris efficias. Per dn̄m. Benedictio incensi. Oremus.

Domine deus omnipotens: cui astat exercit⁹ angelorum cum tremore: quorum seruitium spirituale ⁊ igneum esse cognoscitur: dignare respicere bene ✠ dicere ⁊ sancti ✠ ficare hanc creaturam incēsi: vt omnes languores cunctéqꝫ insidie inimici odorem eius

sentientes: effugiant & separantur a plasmate tuo: qd precioso sanguine redemisti: vt nunq ledantur a morsu antiqui serpentis. Per dominum nostrũ. ¶ Benedictio corporalis. Adiutorium nostrum in nomine domini. Qui fecit celum et terram. Oremus. Oratio.

CLementissime deus: cuius inenarrabilis est virtus: cuius mysteria arcana miraculis celebrantur: tribue quesumus vt hoc linteamen tue propitiationis bene✠dictione sanctificetur: & ad consecrandum super illud corpus dei & domini nostri iesu christi filij tui dignũ efficiatur. Per eundem. Oremus.

DEus qui pro humani generis saluatione verbũ caro factus es/ & habitare totus in nobis nõ dedignat⁹ es: quiq traditori tuo perfido osculũ piũ dedisti: dum pro vita oĩm pi⁹ mactari voluisti: atq sindone lineo texto te inuolui permisisti: respice propitius ad vota nostra: qui tua fideliter charismata amplecti cupimus. Quesum⁹ dñe scti✠ficare bñ✠dicere & ɔse✠crare digneris hoc corporale in vsũ altaris tui: ad cõsecrãdũ sup illud siue ad tegendũ inuoluẽdũq sacrosanctum corp⁹ & sanguinem tuũ dñe iesu xp̃e/ dignisq pareat famulatibus: vt quicquid sacro ritu sup hoc immolabitur/ sicut melchisedech oblatũ placeat tibi holocaustũ: & obtineat p hoc p̃miũ quicunq obtulerit votũ. Te quoq humiliter rogamus ac petimus: vt hoc corporale tue sanctificationis vbertate per sãcti spũs gratiã purifices et sanctifices: qui te pro nobis oĩb⁹ offerre sacrificium voluisti: & presta vt super hoc sint tibi libamina accepta/ siut grata/ sint pinguia/ & spũs scti rore perfusa: saluator mundi. Qui vi. Oremus. Oro.

DEus qui digne tibi seruientium nos imitari desideras famulatũ/ respice propitius ad humi-

litatis nostre seruitutem: et hoc corporale nomini tuo dedicatum et seruitutis tue vsibus preparatum: celestis virtutis benedictione sancti ✠ fica puri ✠ fica et conse ✠ cra: quatenus super illud spiritus sanctus tuus descendat: qui et oblationes populi tui benedicat: et corda siue corpora sumentium benignus reficiat. Per dominum nostrum.

Benedictio precariorum.

DEus omnium benedictionum largus infusor: ac omnis bone actionis inspirator: qui omnia tabernaculi federis ornamenta ad deuotionem populi tuo ore proprio fieri precepisti: te humili prece deposcimus vt hec oracula siue precaria sanctitatis effigiem pretendentia: et ad deuote orandum beatissimam virginem mariam dei genitricem adoptata: et ad psallendum eiusdem sanctissime virginis psalterium confecta et preparata illa benedictione perfundas et benedicas: qua olim per manus sacerdotum vtensilia tabernaculi perfudisti. Et concede vt quicunque in his oraculis siue precariis ipsam gloriosissimam virginem suppliciter honorare studuerint: aut in his quocunque loco coram sua imagine preces effundere decreuerint: aut eius patrocinium postulauerint: illius precibus et obtentu gratiam et gloriam consummato vite presentis termino obtineant: et tue propitiationis indulgentiam consequantur. Per dominum.

SOlus et ineffabilis et incomprehensibilis creator omnipotens deus cuius verbo et potestate cuncta sunt creata: cuius dono percepimus que ad vite remedia possidemus: te supplices obnixis precibus deprecamur vt de sede maiestatis tue hec oracula siue precaria fidelium famulorum tuorum sanctitati conuenientia: tua benedictione et celesti sanctificatione perfundere digneris: quatinus beneplacitum munus in his oratiisu accipias

Sintqꝫ hec oracula siue precaria in conspectu tue clementie libenter accepta: sicut abel alumni tui vel sicut melchisedech munera tibi placuerunt oblata: vt qui in his beatissimam dei genitricem mariam suis sanctis nititur decorare obsequijs/ filius eius dominus noster iesus christus magna pro paruis recompenset: deuotionem eius accipiat: peccata dimittat: fide eum repleat: indulgentia foueat: misericordia protegat: aduersa destruat: prospera concedat. Habeat in hoc seculo bone actionis documentum: charitatis studium: sancti amoris affectum: et in futuro cum sanctis angelis gaudium adipiscatur perpetuum. Per eundem dominum. ¶ Benedictio ad oia quecunqꝫ volueris. Adiutorium nostrum.

BEnedic ✠ domine creaturam istam N. vt sit remedium salutare generi humano: et presta per inuocationem sanctissimi nominis tui: vt quicunqꝫ ex ea sumpserit/ corporis sanitatem et anime tutelam percipiat. Per dominum nostrum. Incipit modus ad signum siue campanam benedicendum. In primis presbyter indutus superpellicio et stola et cruce precedente cum clero et populo cōgregato. Dum metallum decurrit pro cāpana facienda: incipit hymnum. Ueni creator. Cum versu et collecta de sancto spiritu. Quando vero completa est. Incipit. Te deum laudamus. Et oēs clerici vna voce debent cantare. Et in fine. Da pacem. Uersus. A domino factum est istud. Rm. Et est mirabile. Dominus vobiscum. Oratio.

AEtiones nostras quesumus domine aspirando preueni et adiuuando prosequere: vt cuncta nostra oratio et operatio a te semper incipiat/ et per te cepta finiatur. Per christum. Quando volunt pendere/ possunt: sed primitus benedicitur/ et cōsecratur in mo-

dum qui sequitur. ¶ Benedictio aque. V. Adiutorium. V. Sit nomen. Oremus. Oratio.

BEne✠dic domine hanc aquam benedictione celesti: & assistat super eam virtus spiritus sancti: vt cum hoc vasculum ad inuitandos filios ecclesie preparatum in ea fuerit tinctum/ vbicunque sonuerit eius tintinnabulum: longe recedat virtus inimicorum/ vmbra fantasmatum/ incursio turbinum/ percussio fulminum/ lesio tonitruum/ calamitas tempestatum/ omnisque spiritus procellarum. Et cum clangorem illius audierint filij christianorum: crescat in eis deuotionis augmentum: vt festinantes ad pie matris gremium cantent tibi in ecclesia sanctorum deferentes in sono tube preconium/ modulationem per psalterium/ exultationem per organum/ suauitatem per tympanum/ iocunditatem per cymbalum/ gentes inuitare valeant in templo sancto tuo suis obsequijs & precibus exercitum angelorum. Per dominum eiusdem. ¶ Postea debet cantare hos sex psalmos. Lauda aia mea dominum. Laudate dominum quoniam bonus est. Lauda hierusalem dominum. Laudate dominum de celis. Cantate domino canticum nouum: laus eius in ecclesia sanctorum. Laudate dominum in sanctis eius. Et dum cantatur debet sacerdos lauare campanam de supradicta aqua benedicta cum oleo benedicto/ et sale benedicto: quod benedicitur sicut in die dominico. Deinde dicit orationem sequentem. Oremus. Oratio.

DEus qui per beatum moysen legiferum tubas argenteas fieri precepisti: quas dum leuite sacrificij clangerent: sonitu dulcedinis populus monitus ad adorandum te fieret preparatus: quarum clangore hortatus ad bellum tela prosterneret aduersantium: presta vt hoc vasculum tue ecclesie preparatum sanctificetur a spiritu sancto: vt per illius tactum fideles inuitentur ad premium. Et cum melodia illius auribus inso-

nuerit populorū/crescat in eis deuotio fidei: procul pellantur omnes insidie inimici. Fragor grandinum: procella turbinum: impetus tempestatū temperentur. Infesta tonitrua/ventorum flagra fiant salubriter ac moderate suspensa. Prosternas aereas potestates dextera tue virtutis: vt hoc audientes tintinnabulum/tremiscant & fugiant ante sancte crucis vexillum. Per dominum. eiusdem. Tunc debet eam extergere linteo dicendo hunc ps̄m. Vox domini super aquas deus maiestatis intonuit: dn̄s super aquas multas. Vox domini in virtute: vox domini in magnificētia. Vox domini confringentis cedros: & confringet dominus cedros libani. Et comminuet eos tanq̄ vitulum libani: & dilectus quemadmodum filius vnicorniū. Vox dn̄i intercidentis flammam ignis/vox dn̄i concutientis desertum: et commouebit dominus desertū cades. Vox domini preparantis ceruos & reuelabit condensa: et in templo eius omnes dicent gloriā. Dominus diluuiū inhabitare facit: et sedebit domin⁹ rex in eternū. Dominus virtutē populo suo dabit: dominus benedicet populo suo i pace. Gloria patri & filio. Sicut erat. &c.

¶ Post hec tangere eam debet de chrismate foris septies: et intus quater dicendo Oremus. Oratio.

Omnipotens sempiterne deus: qui ante arcam federis per clangorem tubarum muros lapideos quibus aduersantium cingebatur exercit⁹ cadere fecisti: tu hoc tintinnabulum celesti benedictione perfunde: vt ante sonitū ei⁹ lōgius effugētur ignita iacula inimici/percussio fulminum/impetus lapidum/lesio tempestatum: vt ad iterrogationem propheticam. Quid est tibi mare quod fugisti: suis motibus cum iordanico retro acto fluento respondeat. A facie domini commota

est terra: a facie dei iacob. Qui conuertit solidam petram in stagna aque: et rupem in fontes aquarũ. Non ergo nobis domine non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Super misericordia tua & veritate tua. Ut cum presens vasculũ (sicut reliqua altaris vasa) sacro chrismate tangitur & vngitur oleo sancto: quicunq; ad sonitum eius conuenerint: ab omnibus inimicorum tentationibus liberi/semper fidei catholice documẽta sectentur. Per dominũ eiusdem. Tunc ponit incensario ignẽ & thymiama & thus & myrram erigendo clocam supra incensarium: vt totum illum fumum colligat dicendo hanc antiphonã. Deus in sancto via tua: quis de⁹ magnus sicut deus noster? ps. Uiderunt te aque deus viderunt te aque et timuerũt/et turbate sunt abyssi: multitudo sonitus aquarum vocem dederunt nubes. Etenim sagitte tue transeunt: vox tonitrui tui in rota. Illuxerunt coruscatiões tue orbi terre: commota est et contremuit terra. In mari via tua et semite tue in aquis multis: & vestigia tua non cognoscentur. Deduxisti sicut oues populum tuũ: in manu moysi & aarõ Gloria patri et filio. Sicut erat. Postea dicit. Domine exaudi. Dominus vobiscum. Oratio.

Omnipotens dominator christe cui secundum assumptionem carnis dormientium in naui dum oborta tempestas maria conturbasset: et protinus excitato te imperante dissiluit: tu necessitatibus populi tui benign⁹ succurre. Tu hoc tintinnabulum sancti spiritus rore perfunde: vt ante sonitum illius semp fugiat inimicus: inuitetur ad fidem populus christianus: hostilis terreatur exercitus: cõfortetur in domino p eum populus euocatus: atq; sicut dauitica cithara delectatus desuper descendat spiritus sanct⁹. Atq; vt samuele

agnum mactante in holocaustum tuum rex eterni imperij fragor aurarum turbam repulit aduersantem: ita dum huius vasculi sonitus transit per nubila: ecclesie conuentum manus seruet angelica: fruges credentium et mentes & corpora/saluet protectio sempiterna. Qui viuis. Eiusdem. Deinde aspergatur aqua benedicta/& totus populus presens. Et imponatur sibi nomen per sacerdotem apponendo manus supra et simul imponunt patrini & matrine. Et post psbyterũ nominant suum nomen cooperiendo clocam linteis. Finis.

¶ Sequuntur quedam regule secundum paruum compotum ecclesie romane cum multis alijs documentis.

Compotus est talis proprie dict⁹ manuelis. Pro litera dominicali. A b c sũt extra. g. supra. d. e. f. manẽt infra. Pro annis domini habendis. Octo bis ex centum remanent: ex mille viginti. Vs⁹. Filius esto dei celum bonus accipe gratis Pro bissexto. Bissextũ sexte martis tenuere kalende. Posteriore die celebrantur festa mathie. Sabbata si teneant ibi non alibi celebrantur. Pro concurrẽte. A. sex. b. quinqȝ. c. quatuor. e. duo. d. tres. Primus concurrens. f. littera/septimus est. g. Pro numero dierum cuiuslibet mensis. Junius aprilis september & ipse nouember. Dant triginta dies: reliquis superadditur vnus. De quorum numero februarius excipiatur. Namqȝ quater septem fertur habere dies. Sed cum bissextus fuerit superadditur vn⁹. De septem planetis. Sol ve. mercu. luna saturnus iupiter et mars. Quot nonas idus et kalendas. Sex maius nonas october iulius & mars. Quatuor at reliqui: tenet idus quilibet octo. Jnde dies reliquos omnes dic esse kalendas. De. xij. signis. Est aries taurus gemini

cancer leo virgo. Libraq scorpius architenens capricornus et vrna. Qui tenet et pisces: sita sunt hoc ordine signa. Semper quindenis ponuntur signa kalēdis De numero aureo. Aureus hinc numerus his versib9 est manifestus. H. Ternus vndin. nod. octo sex quinq tred. ambo decē doct. Septem quind. quart9 dud. iota nouem dest sextus quat. Pro situatione. Est sine din febru. sine to pril iunius augu. October sine q. bo vultq decēber abesse. Pro lunatione embolismali. Embolismalis lunatio sēp erit par. Impare par/ īpar pare/ fit lunatio mense. Illius est mēsis cui dat lunatio finem. Pro clauibus. Prima g iani. supremaq g q scda Martis: et aprilis g tertia g q suprema. Pro aduentu. Andree festo vicinior ordine quouis. Aduentū domini prima colit feria. Si cadat in lucem domini celebratur ibidem. Pro inditionibus. Si per quindenos domini diuiseris annos. His tres adiungens: inditio fit tibi presens. Dant cētum gētes tibi mille decem quoq reddit. Dum redit october inditio fit noua semper. Quatuor atq tribus ipsi prelata diebus. Pro diebus egris.

¶ Augurio decies audito lumine clangor.

Lingt olēs abies colit col9 fercula gall9. Pro solstitijs ¶ Hec duo solstitia faciunt cancer capricorn9. Sed noctes equāt aries et libra dieb9. Pro obseruatione ieiuniorum. Petrus et andreas paulus cum simone iudas. Ut ieiunem9 nos admonet atq mathe9. Nat. domini/ pent. q iohā. lau. sumptio sancta. Sed cum predictis addes sanctos simul omnes. Horum vigilijs ieiunes luceq marci. Pro quattuor tēporib9. ¶ Post pent. cru. lu. ci. scio tempora quatuor anni. Pro festis mobilibus inueniendis. ¶ Post epipha. tres pri. tres di. pascha domini fit. ¶ In septuagesima tres sunt dominice. Cir

cun. Esto. Exurge. In quadragesima sex. In.re.o.le. iu.do. In tempore paschali sex. Re.qua.mi.iu.can.vo. Lune post rogationes celebrantur. Iouis sequenti ascensio domini. Secūda dominica post/celebratur penteco. Et in octaua die festum sāctissime trinitatis estiualis. Et iouis sequenti/festum sanctissimi sacramēti Et dominica proximior aduētui/festū trinitatis hyemalis. Et inter illa festa trinitatis celebrant historie.

¶ Versus pro historijs fiendis. India dat bursas auratas ad data clausas. Nota quod sūt septem historie post trinitatem estiualem que sunt celebrande infra trinitatem hyemalem Prima est Deus omnium. Secunda. In principio. Tertia. Si bona. Quarta. Peto domine. Quīta. Adonai. Sexta. Ad aperiat. Septima. Vidi dominum. Quelibet historia habet tot dominicas quota est in ordine alphabeti cuiuslibet dictionis huius versus. India dat. vt supra. Regula sponsaliū. Aduentus domini.sep.ro.spōsalia demit. Post octa.epi. pas. pente.tunc illa resumit. Aspiciens veterem circū. quaquis benedicta. Aduentum domini post festum suscipe lini. Salue festa dies que vulnera nostra coherces. Angelus est missus: est passus in cruce christus. Est adam factus et eodem tempore lapsus. Ob meritum decime cadit abel fratris ab ense. Latro dulce tamen: per christum suscipit amen. In cruce pro te sum: fili mi respice cesū. Pro vita populi: respice quanta tuli. Sequūtur festa in quorum missa dicitur Credo. Festa dei matrisque sue sancti simul oēs. Crux michael nascens pcursor apostolus omnis. Magdalena dominicque dies hec Credo. requirūt. Quādo dicitur. Gloria in excelsis. et Ite missa est. + Te deū. ꝟ Nō est Glo. sine Te. sine Glo non dicitur Ite. Cātat circū. Te. sine Glo. nec dicitur

Jte. Ac etiam dico duo sabbata dant sine Te. Glo.
Pro collectis finiendis. Si collecta patrem p̄nominet/
et tamen infra mentio sit prolis: in fine legas Per eun-
dem. Mentio nulla sit prolis: tūc Per dn̄m dic: Si pro
cedat in hac nomē nati sine patre. Qui cum patre deo
viuis. concluditur illa. Eiusdem dicas si spirit⁹ intus
habetur. Pro exorcistis. Omnib⁹ Oremus exorcistis.
prohibemus. His non Per dominum . liceat conclude-
re finem. Sed per eum qui venturus damnare p̄ ignē.
De proprietatibus hostie. Candida triticea tenuis nō
magna rotunda. Expers fermenti non falsa sit hostia
christi. Mortuus iste semel sed vltra non morietur.
Jdem quotidie super aras sacrificatur. Ara crucem/
tumulumq̄ calix/lapidemq̄ patena. Sindonis effe-
ctum candida byssus habet. ¶ Modus eijciendi seu se
parandi leprosos infirmos a sanis

IN primis enim infirmus seu leprosus vestitus
toga ⁊ habitu solito: existens in domo sua: aduen
tum presbyteri ituri ad domum ipsius et ad ecclesiam
eum ducturi non habet ignorare sed eum sic expectare.
Nam presbyter indutus superpellicio et stola cruce pre
cedente progreditur ad domum infirmi verbis saluta
ribus alloquens eum: protendens ei ⁊ demonstrans q̄
huius infirmitate corporali: sanitatem anime donūq̄
salutis eterne benedicens deum et laudans patienterq̄
tollerās secure potest sperare. Et alijs verbis scd̄m ma
teriam subiectā prolatis. Presbyter. Leprosum aqua
benedicta respersum ducat ad ecclesiam cruce preceden
te et presbytero sequente deinde infirmo. Jn ecclesia ve
ro ante altare pannus niger si habeatur supponatur
duobus tretellis disiūctis ⁊ iuxta stet infirmus genib⁹
flexis inter tretellos subtus ponitur similitudinē mor

tui gerens ꝙuis viuat corpore et spiritu deo donante ⁊
sic ibi deuote missam debet audire. Qua finita et asper
so aqua benedicta per presbyterū cum cruce ad locum
vbi moram debet trahere deducēdus est. Quo ibidem
peruento: sacre scripture vtendo documentis scilicet.
Memorare nouissima tua et in eternum non peccabis.
Unde augustinus dicit. Facile contemnit omnia: qui
se semper cogitat esse moriturum. Presbyter cum pal-
la terram super quemlibet pedum eius proiicit dicēdo.
Sis mortuus mundo: viuens iterum deo. Et eum cō-
solans et in patientia corroborans verbis isaie de do-
mino nostro iesu christo dicentis. Uere languores no-
stros ipse tulit: ⁊ dolores nostros ipse portauit. Et re-
putauimus eum quasi leprosum percussum a deo et
humiliatum dicatqꝫ. Si in infirmitate corporali causa
patientie christo assimilaueris. profecto sperare potes
ꝙ spiritu cum deo letaberis. Hoc tibi cōcedat altissim⁹
in libro vite ascribens tecum fidelibus amen.

¶ Notandum ꝙ presbyter debet eū ducere ad ecclesiā:
et de templo ad suam domum vt defunctus. Cantan-
do ℟ Libera me domine. Ita ꝙ idem infirmus fuerit
coopertus panno nigro. Et celebratur missa in exclu-
sione eiusdem ad libitum presbyteri vel ifirmi. Sed ta-
men consuetum est dicere istam. Introitus. Circūde-
derunt me. Quere in septuagesima. Collecta. Omni-
potens sempiterne deus salus eterna credentiū. Epla.
Charissimi. Tristatur quis vestrū. ℟. Miserere mi.
℣. Cōturbata sūt alleluya. ℣. Qui sanat. Si in qua-
dragesima. Tractus. Commouisti. Euange. Intra-
uit iesus capharnaum. Offꝫ. Domine exaudi. Secre-
ta et Postcōmunio. in cōmunibus orationibus. Cōm.
Redime deus israel ex omnib⁹ angustijs nostris. Mis

sa vero celebrata exeundo extra templum: stare debet ad portam aspergendo eum aqua benedicta. Et debet eum recommendare populo. Prius tamen infirmus debet confiteri in ecclesia: et non plus. Et eum conducendo. Iterum incipit. ℟. Libera me domine. Cum aliis versiculis. Deinde quando pervenit in campis: facit sicut predictum est: et concludit faciendo prohibitiones sibi in modum qui sequitur.

Defendo tibi nunquam intrare in ecclesiis/in foro/in molendino/in furno/et in societatibus populorum.

Item defendo tibi nunquam lavare manus tuas/nec etiam alia tui necessaria in fontibus/neque in rivulis cuiuscunque aquarum. Et si vis bibere: haurias aquam cum tuo busillo vel aliquo vase.

Item defendo tibi ne de cetero vadas sine habitu leprosali: ut cognoscaris ab aliis. Et noli decalciatus esse extra domum tuam.

Item defendo tibi ne tangas aliquam rem quam volueris emere in quocunque loco fueris: nisi cum quadam virga/vel quodam baculo ut cognoscatur quid queris.

Item defendo tibi ne de cetero intres tabernas: vel alias domos si velis vinum emere: vel quod datur fac illud ponere in tuo barillo.

Item defendo tibi ne commiscearis alicui mulieri nisi tue coniugi.

Item precipio tibi eundo per itinera alicui te interroganti non respondeas nisi prius fueris extra iter sub vento: ut non de te male habeat. Et quod non de cetero vadas per strictum vicum: ne obvias alicui.

Item precipio tibi si necessitas urget te per quodam pedagium supra aquam vel alibi ire ut non tangas stipites vel instrumenta mediantibus quibus transierit: nisi prius posueris tuas cyrote

cas. Itē defēdo tibi q nō tāgas ifātulos neq iuuenes
q̄cūq sint: neq eis vel alijs aliquādo des de tuis bonis
Itē p̄cipio tibi ne de ceto comedas / neq bibas i socie-
tatib⁹: nisi cū leprosis. Et scias q qñ mortieris: i domo
tua sepult⁹ eris: nisi fuerit de gr̄a p̄cedēte petita i eccl'ia
Sed nota q anteq̄ intret domū suā: debet habere tu-
nicā & caligas de griseo sotulares pprios videlicet simi
plices: et signū suū clamitelas vnū caputiū & vnā togā
duplicia lintheamina / vnum busillū / vnū intrusoriū /
vnā corrigiā vnū cultellū / & vnā scutellā. Dom⁹ enim
debet esse parua: vn⁹ pute⁹ / vnū cubile ornatū linthea
minib⁹ auricale / vnā arcam / vnā mēsā / vnū sedē: vnū
luminare / vnā pallā / vnū potū: & alia necessaria. Dein
de omnib⁹ cōpletis sacerdos sibi demonstret decem pre
cepta que sibi fecit: & viuat in terra in pace cum proxi-
mo. Nunc demonstranda sunt ei decem precepta dei vt
viuat in celis cū beatis & dicit ei presbyter populo p̄sen
te. Quere infra illa decē p̄cepta suo loco. Demōstret et
etiā sacerdos q quotidie & quilibet fidelis xp̄ianus te-
netur dicere deuote. Pater noster. Aue maria. Credo
in deū. & Credo in spiritū. Munire se signo crucis sepe
dicēdo Benedicite. Presbyter recedit dicens Deū ado-
rate et gratias deo reddite. Patientiā habe: et tecū erit
dñs. Amē. ¶ Sequūtur q̄dā istructiōes p curatis seu
curā animarū habētib⁹. Et primo. Forma testamēti.

IN nomine dñi. Amē. Uniuersis p̄sentes litteras
inspecturis. Curatus parochiali de roffiaco san
cti flori diocesis. Salutem in dño. Notū facimus q in
nostra presentia ac testium infra scriptorū ad hoc specia
liter vocatorum: et rogatorū propter hoc personaliter
constitutus honest⁹ vir petrus. N. clericus parrochia
nus noster: iacens in lecto egritudinis. infirm⁹ corpe:

sanus tamen mente. Attendens et considerans quod vita hominis est brevis super terram: et quod nichil est certius morte: nichil vero incertius eius hora. Cupiens providere saluti anime sue: et ad gaudia felicitatis eterne pervenire. Testamentum suum ac suam eius ultimam voluntatem fecit et disposuit in modum et formam sequentem. In primis enim animam suam recommendavit altissimo deo creatori suo: dum de corpore exierit: et beate marie virgini: totique curie celesti. Corpus vero suum terre vermibus volens illud inhumari in cimiterio: vel ecclesia de dicto roffiaco. Deinde voluit et ordinavit omnia sua debita solvi: forefacta et male acquisita per eum si que sint reddi: et restitui: locis et personis quibus fuerit faciendum. Item dictus testator de bonis a deo sibi collatis ob remedium anime sue legavit fabrice vel luminarie predicte ecclesie. quinque sol. turon.
Item curato totidem. Item vicario. xij. d. turon.
Item clerico. sex d. turon. Item fabrice ecclesie beate marie sancti flori. ij. sol. vj. d. turonen.
Item elemosyne eiusdem ecclesie. xij. d. turon.
Item hospitalibus N. cuilibet. vj. d. turonenses.
Item conventui fratrum predicatorum. xij. d. turon.
Item legavit filiolis cuilibet: quindecim d. turon.
Item confrarie N. xij. d. turon. Et ad premissa omnia et singula tenenda dictus testator nominavit executores suos. Petrum. N. eius patrem et nicolaum N. eius fratrem. Quibus executoribus pro premissis omnibus et singulis adimplendis dictus testator obligavit omnia bona sua quecunque et ubicunque revocando omnia alia testamenta si que sint alias per eum facta. Volens hoc suum robur obtinere firmitatis: melioribus via/ modo/ et forma quibus valere potest et debet. In cuius

rei testimonium signum meum manuale. ego N. prefatus curatus vna cum sigillo prelibate parochialis ecclesie de roffiaco apposui huic presenti testamẽto. Acta fuerunt in domo dicti testatoris Anno domini millesimo cccc. nonagesimo die vero N. mensis N. presentibus Johanne N. Jacobo N. et pluribus alijs testib⁹ ad hoc rogatis et vocatis.

Forma littere testimoniales bannorum proclamatorum pro matrimonio contrahendo.

Vniversis presentes litteras inspecturis curatus ecclesie parochialis de N. sancti flori diocesis curato de tali loco eiusdem diocesis salutem in domino. Notum facimus ꝙ richardus N. parochianus noster non est in registris nostris aliqua excõmunicationis sententia innodatus. Nec scimus in eo aliquod impedimẽtum canonicum propter quod ecclesiastica sacramenta sibi debeãt denegari seu etiam retardari. Insuper tria banna per tres dies dñicos siue festiuos solennos: ad solennizationẽ matrimonij futuri de ipso cũ margareta N. ĩ ecclesia nr̃a p̃dicta palam et publice proclamauimus seu proclamari fecimus quib⁹ nullus se opposuit seu cõtradixit Rogam⁹ igitur discretionem vestram quatenus dictũ N. parochianũ nostrũ cũ margareta N. parochiana vestra ꝑ verba de p̃senti in eccl̃ia vestra vel matrimonialiter copuletis: nisi ꝙ ex parte vestra sit aliqđ aliud impedimẽtũ quod obsistat. Et hec omnib⁹ quorum interest aut interesse poterit in futurum tenore presentium certificamus. Datũ sub sigillo ecclesie nostre prefate. Anno dñi. Millesimo. cccc. nonagesimo die N. mensis N.

Fisch[?] Villanu[?]

Tabula.

Finis.

¶ Explicit Manuale ad usum insignis ecclesie Sarisburiensis tam in cātu ꝙ in litera diligentissime recognitū: ꝛ nusꝙ ante hac elimatiꝰ impressū. In quo ea q̄ seruat ecclesiasticꝰ ritus ordine cōgruo ꝯnectunt. Excussū Parisijs Inpensis Jacobi Cousin bibliopole in Ciuitate Rothomagen̄ morā tenentis.

Anno domini. M.ccccc.xxxvij. Die.xiiii. Mensis. Julij.

'25